

Bulletin advokacie
1956-2016

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2014, 2015 a 2016

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

10 2016

Bulletin advokacie

Informace o povinných platbách advokátů na rok 2017 • Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře NS • Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů • *Ne bis in idem* – penále v daňovém řízení • Klamavá reklama banky na právní poradenství prostřednictvím pojistitele právní ochrany v Německu •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**GALAVEČER
PRÁVNÍKA
ROKU 2016**
(více info na str. 8-11)

**Čeští civilisté diskutovali v Brně
o problémech nového soukromého práva.
Zprávu z konference čtete na str. 5-7.**

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v systému ASPI

VYCHÁZÍ JIŽ BRZY

Energetický zákon Komentář

Kateřina Eichlerová, Jakub Handrlica, Martin Jasenský, Jan Kořán,
Vratislav Košťál, Doubravka Plášilová, Petr Zákoucký

Po 15 letech účinnosti zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), představuje tato kniha jeho vůbec první komentář. Jeho cílem je především nabídnout interpretaci výkladově obtížných částí energetického zákona a přispět k lepšímu pochopení specifik energetického práva a právního prostředí v energetice vůbec.

Komentář obsahuje podrobný výklad všech ustanovení i bohatý výběr judikatury, použitelné i po rekodifikaci soukromého práva. Díky tomu najde jistě uplatnění v praxi, a to nejen u osob podnikajících v energetice a jejich zákazníků, ale může být též užitečnou pomůckou zákonodárce při úvahách de lege ferenda a regulátorovi a soudům při aplikaci ustanovení energetického zákona.

Vychází v říjnu 2016

Celý komentář bude
k dispozici také v ASPI

Objednávejte již nyní na
www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, e-mail:
dvorakova@cak.cz

Cena výtisku včetně dvojčísle je 90 Kč,
výhodně roční předplatné 850 Kč kromě
poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí se
obracíte na pí Dvořákovou, e-mail dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura IMPAX, spol.
s r. o. Objednávky inzerce zasílejte na adresu
agency@impax.cz, případně volejte na tel.
244 404 555 nebo na 606 404 953. Media
kit a další informace naleznete na internetových
stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 20. 10. 2016 v nákladu
16 650 výtisků.

Obálka: foto Igor Zehl – konference
„Nové soukromé právo“ v Brně 6. 10. 2016
Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Antonín Mokry: **Advokacie – quo vadis?** 3

Aktuality

Poskytování právních služeb na internetu Robert Němec 4
Konference „Nové soukromé právo“ poprvé v Brně Hana Rýdlová 5
Dvanáctý galavečer Právníka roku – pěkně do tuctu icha 8
Nestoři české advokacie Hana Rýdlová 12
První český advokát pomáhal uprchlíkům na Lesbu Hana Rýdlová 16
Martin Šolc zvolen do čela Mezinárodní advokátní komory (IBA) 17
**Rozhovor s novou předsedkyní Rozhodčího soudu profesorkou
Marii Karfíkovou** Alexander Bělohávek 18
Advokátní praxe (1970) a Bulletin advokacie v letech 1971-1989
Stanislav Balík 21
Informace o povinných platbách advokátů na rok 2017 23
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 26

z právní teorie a praxe

Články

Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře Nejvyššího soudu
Tomáš Richter 27
Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů
Alena Tibitanzlová 32
Ne bis in idem – penále v daňovém řízení Jan Kocina 38
Právní prostředky ochrany osobnosti zaměstnance
Hana Zemanová Šimonová 40
Agresivní obchodní praktiky a německá praxe Jörg Fritzsche 45

Z judikatury

**Nepřípustnost odposlechů získaných podle trestního řádu
v občanském soudním řízení a příslušnost soudu pro přípravné
řízení trestní** 51
K náhradě nákladů advokáta při zastupování více účastníků řízení 52
Náhrada nákladů řízení ve věci zrušení a vypořádání spoluvlastnictví 55
K aplikaci ustanovení § 142a odst. 1 o. s. ř. obecnými soudy 58
Snížení mzdy 60
Z judikatury ESLP 63

Z odborné literatury

Jan Kněžinec: **Kompetenční zákon. Komentář** (Pavel Mates) 65
Petr Bezouška: **Postavení a ochrana věřitele v novém
soukromém právu. Aktuální otázky** (Kateřina Ronovská) 66
Martin Maisner: **Zákon o některých službách informační společnosti
Komentář** (František Korbel) 67
Robin Brzobohatý, Lenka Poláková, Tomáš Horáček: **Rukověť mediátora
aneb Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora**
(Martina Doležalová) 68

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Hezký zbytek dne virtuálně 69

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	70
Prodlení pojistné smlouvy pro připojištění profesní odpovědnosti z výkonu advokacie pro rok 2017 Zdeněk Turek	72
Z jednání představenstva ČAK icha	74

Z Evropy

Klamavá reklama banky na právní poradenství prostřednictvím pojistitele právní ochrany v Německu Lenka Vojířová	75
---	----

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	77
Pozvánka na mimořádný koncert pro advokáty „Kultura v srdci Prahy“	78
Pozvánka na konferenci „Nové soukromé právo“ v Praze	79
Společný seminář ČAK a Asociace Masaryk na téma „Svoboda projevu“ Alžběta Recová	81
Pozvánka na X. ročník turnaje „O šachového krále České advokátní komory 2016“ v Brně	82
První odborná konference k právu v módním průmyslu Hana Rýdlová	83

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	84
Kresba Lubomíra Lichého	85
Víte, že... Stanislav Balík	85

Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

ZIZLAVSKÝ

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložení, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládáte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Advokacie – quo vadis?

Když jsem před čtrnácti lety začínal sloužit české advokacii na evropském fóru, připadalo mi, že advokáti napříč Evropou žijí v prostředí plném smysluplné a ušlechtilé práce s důvěrou ve slibnou budoucnost. Je ovšem pravdou, že v té době již padla newyorská dvojčata a jakási předtucha jako by mi našeptávala, že svět už nebude takový, jaký byl. Co se od té doby změnilo a kam tedy vlastně naše profese kráčí?

Když nyní adresuji našim čerstvým adeptům advokacie při advokátních slibech jakousi uvítací řeč při jejich vstupu do profese a rekapituluji, čím vším naše profese za dobu své existence prošla a v jaké fázi jejího vývoje tedy nastupují do rozjetého vlaku, snažím se nejen znovu apelovat na jejich věrnost základním principům naší profese, ale hlavně připomenout, že způsob výkonu právních služeb prochází v poslední době zásadní změnou, a bude hlavně na nich samotných, nejmladší generaci advokátů, jak se s těmito změnami vypořádají a zda je ustojí.

Advokát již nebude potřebovat kancelář, ale především počítač. Doporučení na advokáta nepřicházejí od lidí, které osobně známe, ale od neznámých uživatelů na srovnávacích webových stránkách. Právní případy nepřicházejí od přichozích z hlavní třídy, ale od těch, kdo surfují po internetu. Elektronické platformy, které ani nevládní advokáti, nabízejí právní služby skrze platformy, které spojují klienta s právníkem. Právní poradu a potřebný právní dokument lze hledat a najít přímo na internetu a příslušný právní dokument si tamtéž klient může vytvořit sám. Umělá inteligence může zodpovědět právní otázky, na které doposud odpovídali pouze lidé. Většina úkonů, které dříve prováděli advokáti, se stává zbožím – vytváření standardních smluv, vyplňování formulářů, vyhledávání judikátů, vyhledávání a třídění dokumentů pro určité právní jednání... To jsou jen některé symptomy současného stavu v poskytování právních služeb a lze očekávat, že postupně se budou prohlubovat směrem ke stále větší míře komercializace a odosobnění.

Vedle toho, zničením newyorských dvojčat a vším, co nás sledovalo, sám svět se výrazně změnil a hledá právem stále usilovněji ochranu před hrozbou terorismu, organizovaného zločinu, korupce, daňových podvodů atd. Jednomu nedá příliš práce, aby si právě na internetu vyhledal četné iniciativy, v nichž nejen státy, ale také vlivné nadnárodní a mezinárodní organizace zaměřují svou pozornost právě na právní profesii, když naznačují, že právě při poskytování právních služeb dochází k zakrývání nelegálních obchodů a vytváření skrytých majetkových struktur pro financování terorismu a tzv. agresivních daňových schémat (přeloženo: plánování daňových úniků). Toto líčení advokátní profese by mělo ospravedlňovat zamýšlené změny v legislativě směřující k údajné deregulaci (čti: větší omeze-

ní samosprávy a větší zapojení mimoadvokátních subjektů do regulace), zavedení četných průlomů do povinnosti mlčenlivosti (naposledy v otázkách daňového poradenství), jakož i rozšíření monitorování činnosti advokátů elektronickými prostředky i jinými formami sledování.

Jako by se advokacie nacházela ve smrtícím sevření těchto dvou tendencí, pohlcována expanzí digitálního informačního světa na straně jedné a ochrannou náručí Velkého bratra, který musí vědět o všem, co může ohrožovat „dobro“, na straně druhé. Naštěstí, a tomu věřím, není příliš dobrým nápadem sám se hájit před soudem, stejně tak jako není šťastným nápadem sám si operovat žlučník. A naštěstí, též stále širší část veřejnosti chápe nebo začíná chápat, že svobodu a právní stát nelze uhájit vzdáním se či degradací individuálních práv a svobod. Kam advokacie v této době plně protikladů kráčí, hodlá zevrubně zmapovat a najít východiska konference „Inovace a budoucnost advokátních služeb“ pořádaná CCBE 21. října 2016 v Paříži. O tom, že advokacie se změní, není pochyb, jde jen o to, abychom byli spoluvůrci těchto změn, nikoli jen těmi, kdo tomu zpovzdálí přihlížejí.

JUDr. ANTONÍN MOKŘÝ, místopředseda ČAK
a druhý viceprezident Rady evropských advokátních komor (CCBE)

Poskytování právních služeb na internetu

VE DNECH 12. A 13. ZÁŘÍ 2016 SE KONALA 31. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK, KTERÁ SE MIMO JINÉ ZABÝVALA PROBLEMATIKOU POSKYTOVÁNÍ PRÁVNÍCH SLUŽEB NA INTERNETU A OTÁZKOU NABÍZENÍ PRÁVNÍCH SLUŽEB PROSTŘEDNICTVÍM INTERNETOVÝCH PLATFORM.

V první řadě mi ale dovoluji jménem představenstva pogratulovat a poděkovat našemu čtenému kolegovi, advokátovi Martinu Šolcovi, který byl na právě ukončené výroční konferenci Mezinárodní advokátní komory (IBA) ve Washingtonu zvolen prezidentem IBA. S účinností od 1. ledna 2017 tak bude Martin Šolc historicky prvním zástupcem zemí střední a východní Evropy, který stane v čele největší světové advokátní organizace. Podrobnosti najdete na str. 17.

Představenstvo reaguje na množství dotazy ze strany advokátů, jakož i dalších poskytovatelů internetových služeb, na možnosti poskytování právních služeb prostřednictvím internetu, a to jak z hlediska slučitelnosti s předpisy upravujícími výkon advokacie, tak z hlediska advokátní etiky. Členové představenstva jsou si vědomi skutečnosti, že otázka poskytování právních služeb prostřednictvím internetu je otázkou, kterou řeší advokátní komory v mnoha jurisdikcích a kterou je třeba řešit v mezinárodním kontextu. Mezinárodní odbor ČAK tuto problematiku sleduje a průběžně se svými poznatky seznamuje advokáty [viz např. článek

JUDr. Antonína Mokrého a JUDr. Evy Indruchové „Nové téma dne (i zítřka) – budoucnost advokátních služeb“, který vyšel v Bulletinu advokacie č. 7-8/2016].

Představenstvo se rozhodlo vytvořit pracovní skupinu, složenou ze zástupců představenstva, kontrolní rady, kárné komise, legislativního a mezinárodního odboru ČAK, jejíž členové budou mít za úkol posoudit otázku slučitelnosti poskytování právních služeb prostřednictvím internetu s legislativou a s etickými předpisy, případně navrhnout opatření, která by advokátům umožnila účastnit se poskytování takových právních služeb při zachování základních zásad výkonu advokacie.

Členové představenstva se shodli na tom, že v rámci zvyšování dostupnosti právních služeb veřejnosti by na jedné straně mělo být advokátům umožněno poskytovat právní poradenství prostřednictvím moderních technologií, avšak zároveň je třeba zamezit některým nežádoucím praktikám, zejména poskytování právních služeb bez náležitého oprávnění, tzv. vinklářství. Cílem by mělo být zejména zpřístupnění právních služeb té části veřejnosti, která právní služby ve stávající podobě dostatečně nevyužívá.

K podobným závěrům dospěla ostatně též zpráva ABA (American Bar Association), o které bude advokátní veřejnost informována v některém z příštích vydání Bulletinu advokacie. Představenstvo si je vědomo rizika, že pokud by advokáti neměli možnost poskytovat právní služby prostřednictvím moderních technologií, mohlo by to vést k nežádoucímu poskytování těchto služeb jinými subjekty bez náležitého oprávnění a bez možné kontroly kvality, tak, jako se to děje v jiných odvětvích.

První zprávu, která by měla identifikovat základní okruhy otázek spojených s poskytováním právních služeb na internetu, by měla pracovní skupina předložit představenstvu na prosincovém zasedání.

✿ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M., místopředseda ČAK

inzerce

Leges

Máme v e-shopu ostře nabito. Zamířte k nám!

Konference „Nové soukromé právo“ poprvé v Brně

PO ÚSPĚŠNÉ ČERVNOVÉ KONFERENCI V OSTRAVĚ PŘIPRAVILI ORGANIZÁTOŘI – ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A VYDAVATELSTVÍ EPRAVO.CZ – PRO ADVOKÁTY A ŠIRŠÍ PRÁVNICKOU VEŘEJNOST DALŠÍ VÝZNAMNOU ODBORNOU KONFERENCI OPĚT NA MORAVĚ, A TO V JEJÍ METROPOLI, V BRNĚ. DNE 6. ŘÍJNA 2016 TAK HOTEL INTERNATIONAL PŘIVÍTAL PŘEDNÍ ODBORNÍKY NA SOUKROMÉ PRÁVO A JEJICH POSLUCHAČE.

Brněnskou konferenci krátce po deváté svým úvodním slovem zahájil a přítomné přivítal advokát a bývalý předseda České advokátní komory **JUDr. Vladimír Jirousek**, který se ujal moderování celého konferenčního dne.

Jako první vystoupil **JUDr. David Uhlíř**, ústavní soudce a bývalý místopředseda ČAK, s přednáškou na téma **Stát jako účastník občanskoprávních vztahů**. Jeho příspěvek spočíval v zamyšlení nad otázkou, zda je stát právníkou osobou a zda obsah a ochrana jeho vlastnického práva jsou stejné jako u jiných vlastníků. Kládl si otázky, zda má stát stejná práva jako lidé a může se dovolávat Listiny základních práv a svobod na ochranu svých majetkových práv vůči svým občanům, hovořil také o odpovědnosti státu v pozici vlastníka. Z pohledu ústavního soudce poukázal i na vývoj judikatury Ústavního soudu a zamýšlel se i nad tím, jaké je postavení subjektů, jako je kupř. Česká advokátní komora, na které stát zčásti převedl svá vrchnostenská oprávnění.

Na něho navázala vystoupením nazvaným **Odstoupení od smlouvy dle ust. § 1829 o. z.doc. JUDr. Markéta Selucká, Ph.D.**, děkanka Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Br-

ně, která se odborně zaměřuje zejména na problematiku ochrany slabších kontraktačních stran v soukromoprávních vztazích. V příspěvku pojednala o právech a povinnostech spotřebitele a podnikatele v případě, že spotřebitel odstoupí od spotřebitelské smlouvy dle ust. § 1829 a násl. o. z. (smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory a smlouvy uzavřené distančním způsobem). Zaměřila se zejména na otázky, zda je spotřebitel dostatečně chráněn, a dále, jaké povinnosti spotřebitele a podnikatele zatěžují. Zmínila v této souvislosti, že lze již i u nás vysledovat trend, kdy odstoupení od smlouvy je mnohdy koncipováno nikoli jako sankce, ale jako jakýsi benefit pro spotřebitele, (pochopitelně jde o určitý marketingový tah, zároveň to ale představuje jisté povinnosti a zátěž pro obchodníka). Tato možnost vrátit zboží, což se označuje jako „citronové právo“, se obchodníkům mnohdy zajídá, ale spotřebitel je díky ní chráněn proti koupím „zajíců v pytli“, což je u nákupu online častým rizikem. Neopomenula ani otázku, zda byla směrnice o právech spotřebitelů bezvadně transponována a zda lze případnou nesprávnou transpozici odstranit výkladem v souladu s právem EU a judikaturou Soudního dvora EU.

Mgr. Robert Němec, LL.M., advokát a místopředseda ČAK, se ve svém vystoupení věnoval tématu **Praktické dopady o. z.**

do oblasti úvěrového financování a zajištění – představa versus realita. Pro fungování ekonomiky, ať vnitřní nebo mezinárodní, je podle jeho slov potřebný kvalitní právní základ, a v oblasti úvěrového financování a zajištění jde o téma obzvláště důležité. Ve svém vystoupení se tak zaměřil na pojem úvěru jako základního nástroje dluhového financování, jeho úpravu v občanském zákoníku, přičemž upozornil na novou terminologii, ale zmínil i možnost dispozitivní úpravy a standardy LMA, ČBA a další. Neopomenul ani otázky týkající se čerpání a splácení úvěru, zejména pak otázku předčasného splácení, a v této souvislosti také promluvil o jednotlivých typech úvěrů, jako je úvěr kontokorentní, revolvingový a další. Dále se věnoval pravidlům kapitálové přiměřenosti bank, zejména pak směrnici Basel II a novince – správci zajištění, kdy lze zajištění poskytnout věřiteli nebo ve prospěch věřitele. V závěru pak pohovořil o finanční záruce a zástavě jako pojmu i problémech v praxi.

Druhý dopolední blok přednášek zahájil **doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.**, přední český civilista a autor velkého komentáře k občanskému zákoníku, který se tentokrát zaměřil na **Vybrané problémy odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků**. Ve svém příspěvku se nejdříve zabýval vymezením dopravního prostředku, s jehož provozem je spojena přísná odpovědnost podle § 2927 an. o. z. Zejména jde o formulaci pojmových znaků vozidla, neboť zde došlo ke změně oproti předchozí právní úpravě, když se již nevyžaduje, aby vozidlo mělo motorový pohon. Zmínil dřívější problémy s výkladem pojmu „dopravní prostředek“ a vyvolal místy i pobavenou reakci ohledně problematických případů toho, co bylo a nebylo považováno za dopravní prostředek: výtah, eskalátor, páter noster, kůň, kolečkové brusle, lyže, pohyblivý chodník a další. Samostatný prostor byl pak věnován problematice liberace z této odpovědnosti. Při srovnání české praxe s příbuznými právními řády lze pozorovat, že možnost zproštění se odpovědnosti není dostatečně reflektována. Příspěvek se zaměřil ale i na velmi nejasné vymezení provozu dopravy a zejména provozní oblasti, která k němu náleží. Tato otázka se stala velmi aktuální kromě jiného oddělením provozu železniční infrastruktury a provozu drážních vozidel.

Další významný civilista, **JUDr. Petr Tégl, Ph.D.**, se pak zaměřil na **Osud nájmu věci, k níž existuje jiné majetkové právo**. Obsahem příspěvku bylo, jak již název samotný napovídá, zkoumání osudu nájmu věci, k níž má jiná osoba některé majetkové právo. V příspěvku se Petr Tégl zabýval zejména koexistencí nájmu a vlastnického práva při změně vlastníka, nájmu a věcného práva k věci cizí a konečně nájmu a jiného obligačního práva. Upozornil také na zvláštní povahu nájmu jako práva sice obligačního (tj. relativního), které však má jisté aspekty práv absolutních. Tato specifika činí z nájmu v jistých ohledech právo, které je dokonce chráněno lépe než věcná práva k věci cizí. Zejména upozornil na fakt, že nový vlastník je vázán nájmem, a tudíž neplatí, že „koupě ruší nájem“, což podle jeho slov představuje velmi širokou ochranu nájemce dle občanského zákoníku.

Jako další vystoupila **JUDr. Daniela Kovářová**, advokátka a šéfredaktorka Rodinných listů, která pohovořila o problematice označené jako **Právo na stejnou životní úroveň**, které je

Zleva moderátor Vladimír Jirousek, Filip Melzer, Petr Tégl, Daniela Kovářová a Petr Lavický.

dle jejich slov prozatím ne tak frekventované, avšak velice zajímavé. Jak zdůraznila, právo na stejnou životní úroveň požaduje soukromé právo pro manžele, právo podílet se na životní úrovni rodičů mají jejich děti. Ptala se, co to ale vlastně životní úroveň je a jak se zjišťuje, co ji ovlivňuje a co v praktickém životě znamená, že má být stejná, a zda skutečně víme, co porovnáváme, a jak porovnat blahobyt a sebekázeň či skromnost. To vše se snažila ve svém vymezeném čase objasnit a uvedla i několik v této oblasti relevantních soudních rozhodnutí (III. ÚS 511/05, I. Ú 527/06, II. ÚS 825/16 a IV. ÚS 650/15).

Dopolední část konference pak svým vynikajícím vystoupením zakončil odborník na soukromé právo, pedagog na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, **JUDr. Petr Lavický, Ph.D.**, který svou přednášku nazval **Flexibilní důkazní břemeno?** Podle jeho slov by rozdělení rizika důkazní nouze mezi procesní strany nemělo být ponecháno případ od případu na soudcovském uvážení, ale vzhledem k principům předvídatelnosti a rovnosti by mělo být obecně upraveno právními normami. Nové soukromé právo přináší v § 4 odst. 1, § 52 odst. 2 a § 90 odst. 1 a 2 z. o. k. ustanovení, která sice ukládají obecně důkazní břemeno jedné straně, avšak zároveň umožňují soudu, aby v případě, „že to po ní nelze spravedlivě požadovat“, byl zatížen důkazním břemenem jejího odpůrce. Předmětem jeho příspěvku tak bylo posouzení, do jaké míry jsou tato ustanovení v souladu s požadavkem na normativní úpravu dělení důkazního břemena, popř. jak je interpretovat.

Odpolední blok zahájila přednáška advokátky **JUDr. Moniky Novotné**, která se věnovala tématu **Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva**. Na úvod zopakovala a zdůraznila, že nový občanský zákoník je postaven na základních zásadách soukromého práva, mezi které patří zásada *pacta sunt servanda*, dále zásada, podle níž nelze nikomu odepřít, co mu po právu náleží, zásada povinnosti poctivého jednání v právním styku apod. Ve světle těchto zásad by dle jejího názoru mělo být interpretováno i porušení závazků akcionáře, jak bude hlasovat na valné hromadě, vyplývající z dohody akcionářů o výkonu hlasovacích práv. Jednání akcionáře, který poruší akcionářskou smlouvu, by nemělo požívat právní ochrany a mělo by vést k vyslovení neplatnosti přijatého usnesení valné hromady. Prozatím je soudní praxe odlišná. Doktorka Novotná tak svým příspěvkem cílila na vyvolání odborné diskuse

Zleva moderátor Vladimír Jirousek, Monika Novotná, Bohumil Havel a Michal Žižlavský.

na toto téma s úmyslem zamezit poskytování právní ochrany nepoctivému jednání akcionáře porušujícího smluvní závazek.

Na otázku **Co dělat, když se blížím úpadku?** se zaměřil ve své přednášce hlavní autor nového zákona o obchodních korporacích **doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.** Podle něho je úpadek často konečným obdobím původního aranžmá podnikání dlužníka, protože správy se ujímá buď insolvenční správce, nebo výrazněji věřitelé. Období, které úpadku předchází, však může být obdobím, kdy je možné podnikání ještě sanovat, nalézt dohody pro budoucí řešení nebo se předpřipravít na navazující insolvenční řízení. V příspěvku docent Havel sledoval nejen judikatorní posun ve věci zjišťování úpadku, ale také možnosti předinsolvenčních neformálních vyjednávání s významnými věřiteli (standstill apod.) a jejich rizika (neúčinnost, neplatnost). Při propojení korporačního a koncernového práva navíc, podle jeho slov, zjistíme, že právo předpokládá také možné koncernové sanace, které mohou úpadku zabránit. Zdůraznil však, že vždy je nicméně při hledání řešení třeba dbát pravidla férovosti, aby nedocházelo ke zvýhodnění nebo poškození věřitelů, k aktivaci pravidel o ručení vlivné osoby nebo k porušování péče řádného hospodáře.

Člen představenstva ČAK, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením **JUDr. Michal Žižlavský**, pak pohovořil ve svém vystoupení nazvaném **Změny v oblasti úpadku korporací, novela insolvenčního zákona** o tom, jaké změny nás čekají v oblasti úpadku korporací. Poslanecká sněmovna aktuálně projednává obsáhlou novelu insolvenčního zákona – sněmovní tisk 785/0, který prošel prvním čtením a nyní se čeká na projednání ve čtení druhém. Tato novela mění nastavená pravidla, a to mnohdy zásadním způsobem. To, co bylo dříve možné jako záchrana korporace ve skupině, bude například v případě přijetí novely zakázáno jako koncernový únos. Dále pak zmínil problém „insolvenční turistiky“, otázky kolem úpravy pravomoci nepřislušného soudu a dotkl se i problémů kolem výměny správce, agendy odvolaného správce a jeho statutu.

Poslední blok pak otevřel svou přednáškou **Výzvy digitálního věku v advokacii** advokát a přední odborník v oblasti práva informačních technologií **JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb.** Ten z pozice „rolníka na poli práva“, jak se sám označil, přednesl publiku své zkušenosti a poznatky s digitalizací advokacie, ale bohužel jen málo judikatury, která prakticky ani neexistuje. Digitální věk jako zatím nedefinovaný

pojem lze alespoň charakterizovat pojmy jako vliv technologií, změna mapy světa, nové typy klientů, nové vnímání času a nové obchodní modely. O vlivu technologií pak lze říci, že jsou všudypřítomné, samozřejmé, ale jen částečně regulované a jen částečně bezpečné, avšak dnes již zcela nezbytné. Pokusy o právní regulaci zde jsou, ale bohužel nikdy nemůžou samotné technologie předběhnout, regulace tak přichází vždy až po nastalém problému. Zmínil i otázky týkající se zahraničního obchodu v dnešní online době, která klade větší nároky na obezřetnost a bedlivější zvážení všech rizik s obchodem s cizinou souvisejících (typicky online nákup zboží z Číny). Upozornil ale přítomné advokáty a další zástupce právnícké veřejnosti i na fakt, že v budoucnu se jen těžko ubráníme takovým „utopiím“ jako e-shop s advokátními službami, mobilní aplikace na sepsání smluv a žalob, aplikace srovnávající služby advokátů a jiné online služby nabízející právní služby. Neopomněl v této souvislosti zmínit rizika spojená s mlčenlivostí advokáta a ochranou advokátního trhu, integrity, pověsti a etiky.

Zleva moderátor Vladimír Jirousek, Martin Maisner, Jan Pavlok, Nikola Pavlová.

Advokát a další odborník na IT, **JUDr. Jan Pavlok**, se pak zaměřil na téma **Odpovědnosti za škodu v prostředí služeb informační společnosti.** Podle jeho slov lze jen očekávat, že spory v oblasti informačních technologií budou narůstat a je třeba se na tento stav připravit. Věnoval se tak otázkám pojmu služby informační společnosti se zaměřením na služby dle § 5 ZSIS a samostatným problémům odpovědnosti za škodu.

Tečku za konferencí pak udělala **Ing. Nikola Pavlová** ze společnosti Cloud4com, která přednesla praktický příspěvek **Výhody cloudového úložiště.** Ve svém vystoupení se věnovala tématu virtuálního privátního datového centra (vPDC) a cloud computingu, který je dnes jedním z nejskloňovanějších pojmů v oblasti informačních technologií.

Brněnská konference byla svým obsazením a přednesenými tématy velice přínosná a již nyní se můžeme těšit na pokračování v Praze dne 22. listopadu 2016. (Pozvánku na tuto konferenci najdete na str. 79 – pozn red.) Organizátoři děkují partnerům, Česká advokátní komora zejména společnosti WI-ASS ČR za podporu a pomoc.

◆ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
◆ Foto IGOR ZEHL

právníkroku 2016

Dvanáctý galavečer Právníka roku – pěkně do tuctu!

V LEDNU 2013 JSME NAPOSLEDY TLESKALI VÍTĚZŮM OSMÉHO ROČNÍKU PRÁVNÍKA ROKU V TOP HOTELU V PRAZE. DALŠÍ ROKY PŘIŠLO BRNO, KONGRESOVÝ PALÁC V PRAZE A OPĚT LETOS V LEDNU BRNO. PRO VÝSLEDKY DVANÁCTÉHO ROČNÍKU PRÁVNÍKA ROKU, TEDY ZA LETOŠNÍ ROK 2016, SI SPOLEČNĚ ALE DOJDEME 3. ÚNORA 2017 OPĚT DO TOP HOTELU. A PŘIVÍTÁ NÁS NEJEN NOVÁ FASÁDA HOTELU...

K naší radosti tu na hosty čekají i zrekonstruované pokoje a dostatečně velká TOP Congress Hall, do níž se pohodlně vejdou až dvě tisícovky lidí, kteří, pokud v hotelu nebydlí, vedle něj i pohodlně zaparkují. Zkrátka, TOP HOTEL Praha našim galavečerům svým uspořádáním a kapacitou dobře vyhovuje, a tak se rádi vracíme.

I tentokrát se jako hosté galavečera určitě máte na co těšit. Večerem vás provedou rovnou dva moderátoři, chybět nebude tolik oblíbená cimbállovka, jazz a blues i videodiskotéka, snad milé překvapení budeme mít i pro milovníky tvrdší hud-

by. A pořádně to rozjedeme také při hlavním koncertu hvězdy večera, kterou odtajníme až v prosinci!

Prostředí a kuchyň TOP HOTELU Praha spojíme s rovněž skvělými službami cateringu Vyšehrad 2000 a doufáme, že všichni advokátní a další justiční hosté budou nad ránem odcházet sice znaveni, avšak navýsost spokojeni. **Takže: neváhejte s rezervací vstupenek a ubytování!**

Až do 31. října 2016 můžete nominovat kandidáty na titul Právníka roku 2016 v těch kategoriích, jak je celý rok sdělujeme v Bulletinu advokacie i na www.cak.cz. Využijte k nominaci přímo webové stránky www.pravnikroku.cz.

Organizační štáb udělá maximum pro další úspěšný ročník soutěže, kterou ČAK před 12 lety společně s vydavatelstvím EPRAVO.CZ založila. Česká justice je svět, který společně vytváříme. Mít čas a prostor potkávat se znamená budovat lepší justici.

Využijte k tomu i galavečer Právníka roku 2016!

♣ Připravila: icha

*V zimě justice nejezdí lyžovat,
v zimě jezdí na galavečer
Právníka roku!*

Jak získat vstupenky na galavečer?

Kapacita TOP Congress Hall je sice největší v Praze, ale má přece jen své meze. Máte-li chuť setkat se s kolegy z právnické branže, příjemně se pobavit, zatančit si, pak přijďte či přijedte (a zůstaňte v TOP HOTELU třeba i celý víkend za výhodnou ubytovací cenu, kterou jsme pro vás opět vyjednali). **S případnou rezervací vstupenek však příliš neotálejte**, každoročně se po nich jen zapráší a ti méně šťastní z vás nám pak jen bez naděje na úspěch spílají... Prostě, kdo si dřív rezervuje, na toho se dostane!

**KAŽDÝ AKTIVNÍ ADVOKÁT
MÁ NÁROK NA VSTUPENKU
PRO SEBE A SVŮJ DOPROVOD
ZDARMA – OVŠEM JEN
DO VÝŠE KAPACITY
SÁLU. VSTUPENKY JSOU
ZÁSADNĚ NEPŘENOSNÉ
NA KONCIPIENTY!**

REZERVACE VSTUPENEK – ELEKTRONICKÉ (PŘES WEB ČAK) ČI POŠTOVNÍ BUDOU PŘIJÍMÁNY AŽ OD 31. 10. 2016.

K rezervaci vstupenek využijte níže zveřejněný formulář, který vystříhnete a zašlete:

a) poštou na: Česká advokátní komora
sekretariát předsedy
Národní třída 16
110 00 Praha 1

b) elektronicky (formulář v elektronické podobě je k dispozici na www.cak.cz/úvodní strana, rozkliknout banner Právník roku 2016) zašlete jako přílohu e-mailové zprávy na: pravnikroku@cak.cz

VSTUPENKY BUDOU ZASÍLÁNY NA VÁMI UVEDENOU ADRESU POŠTOU ZDARMA V PRŮBĚHU LEDNA 2017.

REZERVACE VSTUPENEK

právníkroku²⁰¹⁶

GALAVEČER PRÁVNÍKA ROKU 2016 – 3. 2. 2017, 19 HODIN, TOP HOTEL PRAHA

Příjmení a jméno advokáta:

Evidenční číslo advokáta:

Adresa AK:

Telefon/fax:

E-mail:

Žádám o zaslání vstupenek
na galavečer Právníka roku 2016
(zvolený počet zaškrtněte)

Datum:

1 ks

2 ks

Podpis
advokáta

- Rezervace učiněné poštou či elektronicky budou přijímány od data: 31. 10. 2016 (v té době budou mít již všichni advokáti spolehlivě doručen i tištěný BA, tudíž ti, kteří si je rezervují elektronicky na webu ČAK, nebudou zvýhodněni oproti těm, kteří se rozhodnou pro klasickou komunikaci poštou. **POZOR:** na poštou dříve doručené rezervace nebude brán zřetel! Jde nám o skutečně rovnou příležitost rezervací pro všechny advokáty).
- Pokud jsou advokáty manžel i manželka, pak mají dohromady jako manželský pár nárok společně na celkem dvě vstupenky, nikoliv na čtyři.
- Vstupenky jsou zásadně nepřenositelné na advokátní koncipienty či další pracovníky advokátních kanceláří. Po některých neblahých zkušenostech z minulých let si organizátoři vyrazují právo kontroly, zda na rezervované vstupenky skutečně přicházejí advokáti s doprovodem...

BECKAKADEMIE SEMINÁŘE

Nové směry právní odpovědnosti na internetu

PŘEDNÁŠÍ

doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D.
vedoucí Ústavu práva
a technologií Právnické fakulty
Masarykovy univerzity

BONUS

Sleva na vybrané publikace
Texty zákonů k předmětu semináře
Občerstvení a oběd v podobě tříchodového menu
Příjemné prostředí čtyřhvězdičkového
hotelu v centru Prahy

10. listopadu 2016 ■ čtvrtek
9.00–16.00 hod. ■ 3 990 Kč (4 828 Kč včetně DPH)

- cílem semináře je poskytnout prakticky použitelné aktuální poznatky z evropské a české právní úpravy a judikatury týkající se různých odpovědnostních rizik souvisejících s využitím ICT
- předmětem semináře bude též řešení konkrétních problémových situací a přehledová informace o plánovaných změnách dotčené právní úpravy chystaných v následujících letech

Právo v síti Průvodce právem na internetu

- publikace představuje široké veřejnosti základní právní aspekty v prostředí internetu, primárně z pohledu uživatele a jazykem, který je dle nejlepšího vědomí a svědomí autorů snadno uchopitelný pro všechny čtenáře bez nutnosti disponovat technickým či právním vzděláním
- závěrečná část každé kapitoly směřuje k detailnímu rozboru právních aspektů probíraného tématu

Donát, Tomášek

2016, brožované, 352 stran, cena 490 Kč, obj. číslo M44

www.beck.cz
www.beck.cz/seminare

Jak se výhodně a pohodlně ubytovat v TOP HOTELu Praha?

Česká advokátní komora sjednala jako každoročně pro účastníky letošního galavečera Právníka roku zvýhodněné ceny ubytování. Čekají na vás zrekonstruované pokoje 4* hotelu.

Jak správně postupovat?

- Níže zveřejněný vyplněný formulář můžete zaslat poštou s heslem „Právník roku 2016“ na adresu:
TOP HOTEL Praha, REZERVACE
Blažimská 1781/4, 149 00 Praha 4 - Chodov
- Formulář pro ubytování naleznete ke stažení i na www.cak.cz/úvodní-strana, rozkliknout banner Právník roku 2016. Jako přílohu ho můžete zaslat na hotelovou e-mailovou adresu: booking@tophotel.cz.

Zvýhodněná nabídka pokojů platí do 15. 12. 2016.

TOP HOTEL Praha je největší 4* kongresový hotel v Evropě. Za svou 20letou historii hostil stovky akcí, jednou se v něm konal i advokátní sněm a několikrát v minulosti už galavečery Právníka roku. Jeho TOP Congress Hall pohodlně pojme 1800 – 2000 účastníků. Hotel prošel i částečnou rekonstrukcí ubytovacích kapacit, má nové fasády a tyto investice v řádu milionů rozhodně nepřehlédnete! **K ubytování hostům galavečera nabídneme hotel pokoje kategorie Executive a Superior, které jsou vybaveny TV, SAT, trezorem, lednicí, koupelnou s vanou a vysoušečem vlasů.** V celém hotelu je k dispozici zdarma wifi připojení. V cenách ubytování je bohatá bufetová snídaně a volný vstup do wellness centra s bazénem, vířivkou, saunami a fitness vybavením. Jako hosté můžete využít i kryté tenisové kurty, zahrát si bowling či se projít v japonské zahradě. K dispozici ubytovaným při příležitosti PR 2016 bude i pohodlný parking s ostrahou vedle hotelu a taxislužby.

**UBYTOVÁNÍ SI
ZAŘIZUJE KAŽDÝ
SÁM INDIVIDUÁLNĚ
– DLE NÁVODU
NA TÉTO STRANĚ!
REZERVAČNÍ FORMULÁŘ
NA UBYTOVÁNÍ
ROZHODNĚ
NEZASÍLEJTE
NA ČAK!**

ZÁVAZNÁ REZERVACE UBYTOVÁNÍ

CENÍK UBYTOVÁNÍ (VČETNĚ DPH): **právníkroku** 2016

CENA PRO ÚČASTNÍKY GALAVEČERA PR 2016

Jednolůžkový pokoj EXECUTIVE/SUPERIOR se snídaní/noc:	2 000 Kč
Dvoulůžkový pokoj EXECUTIVE/SUPERIOR se snídaní/noc:	2 400 Kč
BUSINESS APARTMÁ se snídaní/noc:	3 500 Kč
Přistýlka:	700 Kč
Příplatek za zvíře:	300 Kč (za malé) 500 Kč (za velké)

Objednat ubytování

Jednolůžkový pokoj EXECUTIVE/SUPERIOR se snídaní/noc:

Počet pokojů:

Počet osob:

Dvoulůžkový pokoj EXECUTIVE/SUPERIOR se snídaní/noc:

BUSINESS APARTMÁ se snídaní/noc:

Přistýlka:

Příplatek za zvíře (malé/velké):

Jméno advokáta:

Název AK:

Jména dalších osob:

Telefon:

E-mail:

Podpis:

**TOP
HOTEL
Praha**
& Congress Centre
www.tophotel.cz

Nestoři české advokacie

ŠEDESÁT LET BULLETINU ADVOKACIE – TO JSOU TISÍCE STRAN PŘÍSPĚVKŮ, ZPRÁV A INFORMACÍ, STOVKY FOTOGRAFIÍ, OBRÁZKŮ A ZAJÍMAVÝCH MATERIÁLŮ, HODINY VZPOMÍNEK TĚCH, KTERÍ BULLETIN TVOŘILI, SPOLUPRACOVALI S NÍM, ČETLI JEJ A TŘEBA JIM I POMÁHAL V ADVOKÁTNÍ PRAXI. KDYŽ JSME ZAČALI V REDAKCI PŘEMÝŠLET O TOM, JAK UCHOPIT TOTO VÝROČÍ, PŘIŠEL JUDr. PETR TOMAN, PŘEDSEDA REDAKČNÍ RADY, S NÁVRHEM PŘIPRAVIT KNIHU VZPOMÍNEK TĚCH, KTERÍ UŽ NĚCO PAMATUJÍ A V ADVOKACII PROŽILI SVŮJ ŽIVOT NEBO JEHO VELKOU ČÁST. PETRU TOMANOVÍ A ONDŘEJI ŠEBESTOVÍ, KTERÉHO PŘIZVAL K AUTORSKÉ SPOLUPRÁCI, SE PODAŘILO TENTO NELEHKÝ ÚKOL SPLNIT.

Jejich kniha *Nestoři české advokacie*, která v těchto dnech za podpory České advokátní komory vychází, představuje nepřehlednou mozaiku životních i profesních osudů těch, kteří se advokacii věnovali a prožili v ní život v dobách temnějších i veselejších, a nám všem tak přináší ucelený pohled na dobu několika posledních dekad.

● **Pane doktore, kde se vzala myšlenka zmapovat osudy české advokacie?**

Nápad vznikl koncem roku 2014 na oslavách 20. výročí vydávání Bulletinu slovenskej advokacie v Bratislavě. Staří

JUDr. Petr Toman,
předseda redakční rady
Bulletinu advokacie
a spoluautor publikace

slovenští advokáti vzpomínali na svá léta strávená v advokacii a na české kolegy z doby společné socialistické republiky. Uvědomil jsem si, že by byla škoda, aby takové vzpomínky zmizely spolu s odchodem těch, kteří je prožili. Představenstvo ČAK tento nápad podpořilo a my se mohli dát do práce.

● **Vášim spoluautorem je Ondřej Šebesta, jak jste se dali dohromady?**

V době, kdy ještě nikdo nevěřil, že by mohla kniha opravdu vzniknout, kdy jsem ani nevěděl, kdo bude knihu vydávat, nás seznámila společná známá. Neptal se mě na čas, neptal se mě na záruky ani na peníze a souhlasil se spoluprací. U všech rozhovorů jsme byli společně a pak jsme každý z nás přispívali ke vzniku knihy tím, co nám bylo nejbližší. Já zejména znalostí advokátního prostředí, on také pořízením fotografií nestorů a jejich písemných materiálů. Nemůžu říct, která část knihy je jeho a která moje, protože bez něho by žádná kniha nevznikla. Říkám tedy, že ji máme v bezpodílovém spoluvlastnictví. Byla s ním úžasná spolupráce.

● **Měl jste hned jasno v tom, že zvolíte formu rozhovorů, nebo jste přemýšlel i o jiném formátu?**

Forma rozhovorů mi přišla nejhodnější od samého počátku. S každým nestorem jsme se osobně setkali a strávili rozhovorem s ním kolem tří hodin. Probrali jsme jeho život od střední školy až po současnost. Nahráli jsme celý rozhovor

Bulletin advokacie
1956-2016

Vydavatel:
Česká advokátní
komora
Počet stran: 320

na diktafon, získali dobové dokumenty a dávno zapomenuté fotografie. Procestovali jsme skoro celou republiku, města i zastrčené chalupy, na nichž tráví nestoři svůj čas. V Ostravě a okolí jsme byli dokonce dvakrát. Na pohostinnost doktorky Bordoovské z Frýdku-Místku, která nás nenechala odejít bez vynikajícího oběda, nikdy nezapomeneme. Ani na příběhy, které nám všichni vyprávěli a které se do knihy nevešly.

● Jaký klíč jste použili při výběru oslovených advokátů?

To byla od počátku citlivá otázka. V době svého vzniku se náš projekt jmenoval Osobnosti české advokacie a nám bylo jasné, že takových osobností, skutečných či domnělých, může být hodně. Definovali jsme si proto hned na začátku pouze dvě podmínky: věk nejméně 80 let a reálný výkon advokacie již před rokem 1989. Na nic jiného jsme ohled nebrali, zejména ne na to, zda byl někdo v KSC či jinde, protože i to bylo součástí dějin advokacie. Nakonec jsme uskutečnili rozhovory s dvaceti advokátkami a advokáty, z nichž jsme osmnáct nejzajímavějších zařadili do naší knihy, kterou jsme nakonec nazvali Nestoři české advokacie.

● Oslovení advokáti pamatují předlistopadovou dobu. Jak na toto období vzpomínají?

Všichni víceméně v dobrém. Byla to doba jejich mládí, doba, kdy byli plni sil, elánu a celoživotních plánů. Vzpomínají na ni s nadhledem a často s humorem. Chvilí se mi zdálo, že to až tak veselé být nemohlo, a začal jsem pochybovat, zda lze tímto způsobem skutečně získat reálný obraz tehdejší advokacie. Vědomě jsem se začel do dokumentů z procesů s JUDr. Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským, přečetl si knihu Hedy Margoliové Kovalyové „Na vlastní kůži“, ve které popisuje události kolem odsouzení a popravu jejího manžela JUDr. Rudolfa Margolia v procesu s Rudolfem Slánským. K této knize mě přivedl nejstarší nestor, se kterým jsme dělali rozhovor, JUDr. Václav Král. Tím jsem osobně vyvažoval pozitivitu vzpomínek zpovídaných advokátů a získával inspiraci pro další otázky. To byl i důvod, proč jsme oslovili JUDr. PhDr. Stanislava Balíka a požádali ho, aby napsal k naší knize doslov a vzpomínky nestorů zasadil do historických souvislostí.

● V jednom rozhovoru padlo, že v té předlistopadové době byla advokacie vlastně „jediným placeným odbojem“. Vnímali to tak i ostatní?

Někteří ano, jiní ne. Někteří skutečně advokacii svými životy ovlivňovali a určovali jí směr, jiní naopak tímto směrem jen pokorně šli. V každém případě z našich rozhovorů vyplynulo, že advokacie byla vždy velmi svobodným povoláním, které se nepodařilo spoutat ani komunistickému režimu. Samozřejmě že v řadách advokátů byli i různí prospěcháři a patolízalové, jako všude, ale troufám si tvrdit, že oproti jiným právnickým oborům jich u nás bylo nejméně.

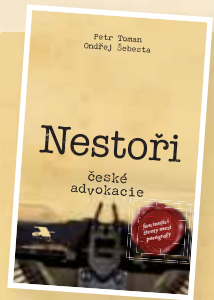
● Objevuje se v jejich vzpomínkách někdo, na koho vzpomínají všichni v dobrém, kdo jim v těch těžších dobách pomohl, a naopak, kdo škodil?

Nestoři vzpomínají samozřejmě i na ty, kteří jim nebo advokacii jako takové škodili. Vzpomínky na prověřkové komise počátkem 70. let se nečtou příliš dobře. Ta jména se často opakují

OBJEDNÁVEJTE PŘEDNOSTNĚ

NA WWW.BULLETIN-ADVOKACIE.CZ/NESTORI
či na e-mailu NESTORI@IMPAX.CZ

Cena: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné
(zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD)

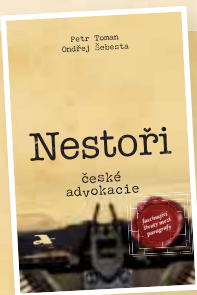
a je třeba si knihu přečíst. A v dobrém? Překvapivě se opakuje jedno a to samé jméno, které by vzhledem k jeho postavení málokdo čekal: předseda Ústředí české advokacie JUDr. Zdeněk Hrazdira. Pochopitelně komunist, který byl ve své funkci od roku 1963 do roku 1983. Tedy celých dvacet let, včetně těch nejtěžších v roce 1968, kdy nás začala okupovat sovětská vojska a následně probíhaly politické prověrky, i v roce 1977, kdy začaly obhajoby signatářů Charty 77. Všechno nějakým zázrakem ustál, a to nejen v očích Ústředního a Městského výboru KSC, ale především v očích advokátů, kteří si ho za to vážili a dodnes na něho v dobrém vzpomínají. Domnívám se, že to byl právě on, kdo zajistil, že advokacie prošla těmito obdobími s čistým štítem a zachovala si svoji autonomii a nezávislost. JUDr. Zdeněk Hrazdira je jedním z těch, s nimiž bych chtěl udělat rozhovor do naší knihy, ale možné to již není. Tak jsme alespoň oslovili jeho vnuka Jana, také advokáta, který nám poskytl fotografie svého dědečka, a my je zařadili do naší knihy.

● Je někdo z kolegů, kdo již není mezi námi, a rozhovor s ním byste rád vedl?

Kromě již zmíněného JUDr. Hrazdiry také s tehdejšími tajemníkem Ústředí české advokacie JUDr. Jiřím Klouzou, s vedoucím advokátní poradny v Chomutově, kde jsem začínal, celoživotním nestranikem JUDr. Jaroslavem Briáským, s JUDr. Václavem Mandákem, odborníkem na trestní právo a dlouholetým šéfredaktorem Bulletinu advokacie, s civilistou JUDr. Jaroslavem Radimským přezdívaným „lucerna iuris“ a mnoha dalšími, jejichž vzpomínky jsme již nestačili zachytit.

● Můžete tedy učinit závěr, zda obstála česká advokacie v totalitním období a uchovala si svou tvář, nebo nikoliv?

To záleží na jednotlivých obdobích a tehdejší urputnosti státní moci. Advokacie zcela jistě neobstála v padesátých letech, v politických procesech končících tresty smrti a mnohaletými žaláři. To nebyla advokacie, ale nacvičené divadlo, na němž se pečlivě vybraní advokáti spolu se soudci a prokurátory bohužel podíleli. Jsme ale oprávněni je za to dnes soudit? Zachovali bychom se jinak? Někteří z nás ne, někteří asi ano a možná by potom seděli na lavici obžalovaných vedle svých tehdejších klientů. To byla strašná doba! Ale později, od šedesátých let, už advokacie obstála. Vybojovala si zpět svoji nezávislost, nestala se odborem Ministerstva spravedlnosti a udržela si svoji vlastní samostatnou organizaci řízenou pouze advokáty. Advokátky a advokáti obhajovali své klienty i v politických procesech způsobem, který se komunistickému režimu nezamlouval, a přesto se jim nic nestalo. Z dnešního pohledu je to samozřejmost, ale tehdy to byl úžasný výsledek. Málokdo například ví, že Ústředí čes-

OBJEDNÁVEJTE PŘEDNOSTNĚ NA WWW.BULLETIN-ADVOKACIE.CZ/NESTORI či na e-mailu NESTORI@IMPAX.CZ

Cena: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné
(zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD)

ké advokacie mohlo advokáta zprostit mlčenlivosti, ale že to nikdy neudělalo. Státní i stranické orgány mlčenlivost advokáta ctily. Škoda že to dnes již neplatí.

● Listopad 1989 oslovené advokáty-nestory zastihl již ve středním věku. Jak se v nových poměrech cítili a adaptovali se na ně?

Velice dobře. Nezapomínejme, že i když byli advokáti v předlistopadové době zaměstnanci krajského sdružení advokátů, vždy měli jen tolik práce, kolik si jí sehnali, a tolik peněz, kolik jim klienti za jejich právní pomoc zaplatili. Privatizace advokacie pro ně tedy nebyla problémem ani změnou v jejich způsobu práce. Co pro ně nové bylo a s čím se museli vypořádat, byla tsunami stále nových a nových zákonů a jejich novelizací. Ta se bohužel nepřelila dodnes.

● Který příběh Vám osobně utkvěl nejvíce v paměti?

Na to se nedá přímo odpovědět. Po uskutečnění několika rozhovorů jsem se začal obávat, zda je zvolená forma rozhovorů dostatečně odborná, náležitě vypovídající o tehdejší advokacii a životě socialistického a polistopadového advokáta v ní. Zda nevznikne jen zajímavá, ale o ničem nevypovídající sbírka dávných kauz a vtipných příběhů. Ke konci jsem pochopil, že sdělení naší knihy není pouze v jednotlivých rozhovorech. Že v každém z nich je skryta jen jeho část a celé sdělení o tehdejší advokacii a lidech v ní se bude čtenáři postupně objevovat tak, jak si bude skládat mozaiku příběhů a vzpomínek jednotlivých advokátů a advokátek, prohlédne si fotografie a přečte si doslov Stanislava Balíka. Myslím, alespoň v to doufám, že právě v tom je kolektivní poselství, které nám nestori touto knihou předávají.

● Kdy jste měl opravdu velkou radost, že se Vám rozhovor podařilo uskutečnit?

Doufám, že se ostatní nestori neurazí, ale největší radost jsem měl, když se nám podařilo udělat rozhovor s první dámou české advokacie JUDr. Dagmar Burešovou. Vzhledem k jejímu současnému zdravotnímu stavu se nám s ní jako jedinou nepodařilo setkat osobně, ale díky ochotě její dcery, rovněž advokátky, JUDr. Zuzany Špitálské, jsme získali její odpovědi na naše otázky. A také dobové dokumenty. Například kopii dopisu, kterým jí již v prosinci 1989, v době, kdy se stala ministryní spravedlnosti, žádala sestra JUDr. Milady Horákové o vydání jejich osobních dopisů napsaných několik hodin před popravou v roce 1950. Z toho jsem měl ohromnou radost.

● Kniha vychází v těchto dnech, kdy si připomínáme šedesát let Bulletinu advokacie, jehož předsedou redakční rady jste již deset let.

Šedesát let je obecně hodně dlouhá doba, u časopisu zejména. Bulletin advokacie, tehdy pod názvem Zprávy advokacie, vycházel už v době, kdy naši nestori teprve končili právnická studia a vstupovali do advokacie. Každého žijícího advokáta provází náš časopis po celý jeho profesní život. Pro mě je velkým závazkem, že mohu posledních deset let ovlivňovat jeho obsah i grafiku. Nápad připravit knihu Nestori české advokacie ostatně vznikl právě v okamžiku, kdy jsme s dr. Ivou Chaloupkovou přemýšleli nad tím, jak toto úžasné výročí důstojně oslavit. Doufám, že se bude náš dárek k šedesátinám Bulletinu advokacie jeho čtenářům líbit, České advokátní komoře a redakci Bulletinu advokacie velice děkuji za podporu a spolupráci, která nám velmi pomohla.

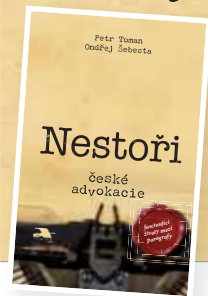
● Co byste závěrem popřál jak časopisu, tak i české advokacii?

Ptáte se mě přesně tak, jak jsem se i já ptal na konci rozhovorů našich nestorů. I kdybych přemýšlel sebevíc, nevytvořím lepší odpověď, než kterou nám dala letos devadesátiletá advokátka JUDr. Zdeňka Ferbrová. Ale neřeknu vám ji hned. Jestli ji chcete znát, přečtěte si její, a tedy i moji odpověď v naší knize.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✉ ZÁVAZNÁ OBJEDNÁVKA PUBLIKACE

Nestori české advokacie Objednávám: ks publikace

Jméno objednavatele:

Fakturační adresa:

Adresa pro zaslání knihy:

Telefon a e-mail (nutné pro kurýrní službu):

Cena za 1 ks: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné (zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD), poštovné a balné při objednávce více kusů bude upřesněno na zadaný e-mail.

Vystřižený objednávkový formulář zašlete na adresu: Impax, spol. s r. o., reklamní a komunikační agentura, Vojtova 2000/45, Praha 12, 143 00, tel. 244 404 555.

Podpis

Elegance is an attitude

Simon Baker
Simon Baker

LONGINES®

Bechyně

HODINÁŘSTVÍ

Štěpánská 57 • Praha 1 • +420 224 214 349

Václavské nám. 10 • Praha 1 • +420 608 080 874

www.hodinarstvi-bechyne.cz

The Longines Master Collection

První český advokát pomáhal uprchlíkům na Lesbu

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA SE ZAPOJILA DO PROJEKTU „EVROPŠTÍ ADVOKÁTI NA LESBU“, JEHOŽ CÍLEM JE ZAJISTIT PRÁVNÍ POMOC MIGRANTŮM V TZV. HOTSPOTECH, TEDY CENTRECH PRO REGISTRACI MIGRANTŮ, AKTUÁLNĚ V HOTSPOTU „MORIA CAMP“ NA LESBU. TENTO PROJEKT INICIOVALA RADA EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE) A NĚMECKÝ ADVOKÁTNÍ SPOLEK (DAV). ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA JEJ PODPOŘILA PŘÍSPĚVKEM VE VÝŠI 5 000 EUR A DÁLE VÝZVOU ADVOKÁTŮM, KTEŘÍ BY NA MÍSTĚ RÁDI POMOHLI, NEBOŤ POVAŽUJE ZA ROZUMNÉ, SMYSLUPLNÉ A ÚČELNÉ PŘÍSPĚT K TOMU, ABY PROBLÉMY BYLY ŘEŠENY PŘEDEVŠÍM TAM, KDE PRIMÁRNĚ VZNIKAJÍ. JAKO PRVNÍ NA VÝZVU ČAK SLYŠEL A NA OSTROV LESBOS SE VYDAL PRAŽSKÝ ADVOKÁT Mgr. DAVID NETUŠIL. V HOTSPOTU MORIA CAMP NA LESBU STRÁVIL V RÁMCI PRO BONO AKTIVIT DVA LETNÍ TÝDNY.

• Jak jste se o výzvě dozvěděl a co podpořilo Vaše rozhodnutí jet pomoci?

O výzvě jsem se dozvěděl z internetových stránek ČAK. Jelikož se specializuji na cizinecké právo, do čehož zahrnuji i problematiku mezinárodní ochrany, a rovněž se příležitostně věnuji aktivitám *pro bono*, rozhodl jsem se do projektu přihlásit a aktivity ČAK podpořit.

• Musel jste se na cestu vybavit dalšími znalostmi? A kde jste je čerpal?

Týden před odjezdem jsem od vedení projektu obdržel podklady k aktuální situaci uprchlíků na ostrově Lesbos a anglický překlad řeckého zákona č. 4375/2016 o organizaci azylové služby, odvolacích orgánů, přijímací a identifikační služby, ustanovení všeobecného sekretariátu pro přijímání a transpozici směrnice 2013/32/EC do řeckého právního řádu. K tomuto zákonu vedení projektu průběžně zpracovává praktický poznámkový komentář v angličtině k jeho nejdůležitějším ustanovením pro potřeby projektu, včetně grafického znázornění různých typů předběžných a azylových řízení aktuálně uplatňovaných v Řecku. Z těchto materiálů lze základní znalosti o řecké úpravě řízení o mezinárodní ochraně získat poměrně rychle. Jinak všeobecně lze poznamenat, že s ohledem na harmonizaci řeckých předpisů se směrnicemi EU a dále vzhledem na přímou aplikaci nařízení EU v oblasti mezinárodní ochrany (viz např. Evropský azylový systém), není řecká právní úprava uprchlického práva ani pro českého advokáta až takové novum.

• Jak je činnost v hotspotu koordinována? Kolik „pro bono“ evropských advokátů na místě působí a jsou jim nápomocni řečtí kolegové?

Organizace činnosti v hotspotu je poměrně komplikovaná s ohledem na velké množství organizačních složek řeckých orgánů veřejné moci, agentur a institucí EU (např. EASO – Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu), mezinárodních organizací (např. UNHCR – Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) a na značné množství neziskových organizací v něm působících. Proto se zaměřím jen na organizaci práv-

ni pomoci uprchlíkům poskytované projektem „Evropští advokáti na Lesbu“. V době mého působení v hotspotu Moria, tedy první dva srpnové týdny, byli na místě do projektu zapojeni v průměru dva až tři advokáti/advokátky ze zemí EU (zejména z Francie a jedna řecká kolegyně). Dalším advokátem stabilně působícím zejména v kanceláři projektu ve městě Mytilene je jeho koordinátor. Co se týká počtu členů řecké advokátní komory na Lesbu, dle mých informací jich má být kolem 250, z nichž přibližně 20 poskytuje právní služby uprchlíkům. Tito řečtí kolegové ale působí v rámci jiných organizací a jejich služby nejsou zpravidla poskytovány na bázi *pro bono*; zajišťují většinou komplexní právní pomoc, ve všech fázích řízení, tedy i před řeckými správními soudy. Naproti tomu advokáti projektu zatím poskytují (tedy v době mého působení na Lesbu) právní pomoc jen v I. stupni řízení o udělení mezinárodní ochrany, nikoli v odvolacích řízeních.

• V čem spočívala na místě Vaše pomoc?

V době mého působení na Lesbu byl projekt ve stavu rozběhu, takže moje pomoc spočívala částečně v práci na koncepčních záležitostech v kanceláři projektu ve městě Mytilene a částečně v přímém poskytování právní pomoci uprchlíkům v táboře (hotspotu) Moria.

• Vedle těchto záležitostí jste se tedy věnoval i jednotlivým případům. Můžete nám je přiblížit?

Během mého pobytu mi prošlo rukama cca 50 klientů – uprchlíků. V rámci projektu je pro každého klienta založen elektronický spis a po skončení působení jednotlivého advokáta je spis koordinátorem projektu přidělen dalšímu, nově příchozímu advokátu. S nově příchozím advokátem jsou potom jemu přidělené případy zkonzultovány.

Konkrétně se právní pomoc za dobu mého působení v projektu týkala téměř výlučně právního poradenství klientům ohledně slučování rodin uprchlíků, upraveném „Dublinským nařízením“ – nařízením (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním

příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

Co se týká časového rozsahu právní pomoci a jiné případné činnosti, v průměru je to přibližně osm hodin denně.

• **Je nějaký případ, který se Vám tzv. vryl pod kůži?**

Případ afghánské rodiny, kdy při jejich cestě z Afghánistánu do Evropy došlo k jejímu nedobrovolnému rozdělení. Matce s dětmi se nakonec podařilo dopravit do Německa a otec této rodiny s další nezletilou sestrou byl 1,5 roku zajat některou povstaleckou skupinou v Sýrii a za jeho propuštění mělo být požadováno výkupné. Když po 1,5 roku vězňatelé zjistili,

že výkupné nedostanou, jelikož zbytek jejich rodiny nacházející se v Německu požadovanou sumu výkupného skutečně nemá k dispozici, tak je propustili. Není třeba dodávat, že následky tohoto věznění byly zřetelné.

• **Můžete prosím závěrem čtenářům sdělit, jaký přínos pro Vás osobně a pro Vaši profesi pobyt měl?**

Profesním přínosem je určitě rozšíření obzoru v oblasti uprchlického práva a osobním přínosem je pro mě vidět zblízka a na vlastní oči to, o čem se každodenně hovoří na prvních stránkách médií.

♣ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Gratulujeme!

Martin Šolc zvolen do čela Mezinárodní advokátní komory (IBA)

JUDr. MARTIN ŠOLC, ZAKLÁDAJÍCÍ PARTNER PŘEDNÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE KOCIÁN ŠOLC BALÁŠTÍK, DOSÁHL BEZPRECEDENTNÍHO ÚSPĚCHU NA POLI SVĚTOVÉ ADVOKACIE. DNE 22. ZÁŘÍ 2016 BYL VE WASHINGTONU ZVOLEN PREZIDENTEM MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KOMORY (IBA), A S ÚČINNOSTÍ OD 1. LEDNA 2017 TAK BUDE HISTORICKY PRVNÍM ZÁSTUPCEM ZEMÍ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY, KTERÝ STANE V ČELE NEJVĚTŠÍ SVĚTOVÉ ADVOKÁTNÍ ORGANIZACE. O NOVÉM VEDENÍ ORGANIZACE ROZHODLA RADA IBA NA SVÉ VÝROČNÍ KONFERENCI HLASY ADVOKÁTNÍCH KOMOR I JEDNOTLIVÝCH ČLENŮ.

Martin Šolc, který působí od roku 2015 v roli viceprezidenta IBA, tak bude v letech 2017–2018 zastávat v IBA nejvýznamnější pozici. Převzme ji po dosavadním prezidentovi, americkém advokátovi Davidu W. Rivkinovi.

„Velmi si cením důvěry, kterou mi Rada IBA svou volbou vyjádřila. Svě zvolení do funkce prezidenta organizace chápu jako ocenění své více než pětadvacetileté práce pro IBA a zároveň jako potvrzení, že česká či středoevropská advokacie je vnímána jako aktivní součást globální profese,“ uvedl po svém zvolení Martin Šolc.

International Bar Association (IBA) je profesní organizací, která sdružuje 201 národních advokátních komor, včetně České advokátní komory, a přímo či prostřednictvím členství kanceláří více než sto tisíc individuálních členů.

Martin Šolc se z pozice prezidenta IBA hodlá vedle propagace myšlenky vlády práva zasadit o určité změny ve fungování organizace, například jím prosazované zvýšení dostupnosti konferencí a seminářů pro širší okruh posluchačů prostřednictvím online přístupů. IBA by podle Martina Šolce měla do budoucna rovněž zformovat pracovní skupinu se zaměřením na otázky bezpečnosti dat spravovaných advokáty a s cílem zavedení globálních standardů v tomto směru.

„Martinovi srdečně gratuluji jménem svým i jménem České advokátní komory k historickému úspěchu. Zástupce české advokacie doposud nikdy v našem oboru nezastával vyšší post. Martin v rámci svého dosavadního působení v IBA nezapomněl, odkud přišel, a myslím, že i díky němu mají čeští právníci v mezinárodním měřítku velmi dobrou pověst. Věřím, že na svém postu uspěje a zanechá za sebou nasmazatelnou pozitivní stopu,“ komentoval volbu Martin Vychopeň, předseda představenstva České advokátní komory.

Martin Šolc je dlouhodobě jedním z nejrespektovanějších advokátů v České republice, se specializací především na poradenství při fúzích a akvizicích a restrukturalizacích firem a na právo obchodních společností. V letech 2007 a 2011 získal titul Právník roku v oblasti obchodního práva a mezinárodní ratingové publikace hodnotící trh právních služeb jej označují za předního právníka pro oblast korporátního práva a fúzí a akvizic v ČR. V letech 1990-1993 byl místopředsedou ČAK, v roce 1994 předsedou ČAK a v letech 1990-2002 členem představenstva České advokátní komory.

Rozhovor s novou předsedkyní Rozhodčího soudu profesorkou Marií Karfíkovou

DNE 27. 6. 2016 BYLA prof. JUDr. MARIE KARFÍKOVÁ, CSc., UZNÁVANÁ ODBORNICE V OBLASTI FINANČNÍHO PRÁVA A VEDOUČÍ KATEDRY FINANČNÍHO PRÁVA A FINANČNÍ VĚDY PRÁVNICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE, ZVOLENA NA TŘÍLETÉ OBDOBÍ NOVOU PŘEDSEDKYNÍ ROZHODČÍHO SOUDU PŘI HOSPODÁŘSKÉ KOMOŘE ČR A AGRÁRNÍ KOMOŘE ČR. PRO ČASOPIS BULLETIN ADVOKACIE PANÍ PROFESORKU KARFÍKOVOU VYZPOVÍDAL JEJÍ BÝVALÝ STUDENT, VÝZNAMNÝ ROZHODCE A ADVOKÁT, ČLEN REDAKČNÍ RADY BULLETINU, prof. Dr. ALEXANDER BĚLOHLÁVEK.

- **Možná očekáváte, že začnu otázkou, jak se díváte na stav rozhodčího řízení u nás?**

Zřejmě neočekáváte, že situaci budu líčit v růžových barvách. Po strmém růstu jedni rozhodčí řízení chválí a jedni ho zatracují. Vzpomínám si na článek JUDr. Kleina, který ve svém titulu nesl něco jako *proč rozhodčí řízení zatracovat, když je to tak fantastická věc*. Jde jistě o velmi praktický institut. Není to ale univerzální všelék. Hlavní chybou je šablonovitý přístup. Vzorové smlouvy a přístupy jsou výborné, i ty se ale musí modifikovat. Chybí nám snaha o to, abychom se nad vzory a modely zamysleli. Je zapotřebí si vždy říci, jaké spory nám hrozí, jak budeme prokazovat nároky a podle toho modelovat dohodu o způsobu jejich řešení. To se v praxi neděje.

- **Tvrdíte tedy, že na vině jsou strany, případně jejich zástupci?**

Na vině jsou všichni. Strany, právní zástupci, rozhodci i rozhodčí instituce. Nejen však ti. Na vině jsou i politici. Je velmi laciné říci v případě neúspěchu v jakémkoliv sporu, že na vině jsou rozhodci, či dokonce rozhodčí řízení samotné. Soudní řízení omezit, o to méně vyloučit nemůžeme. Na soukromoprávní rozhodčí řízení však lze sáhnout a lze ho kritizovat, lze ho dokonce zákonem omezit.

- **Za vše tedy podle Vás mohou alibističtí politici?**

Za mnohé, jistě ale ne za vše. To, co dělají politici, se děje i v soukromoprávní sféře. Nejhorší totiž je, pokud se strana vžije do své pravdy. To stranám ostatně nelze zazlívat. U právního zástupce je to však problém. Právní zástupce si musí nechat vždy odstup od věci a nadhled nad ní. Konečně jde o něco, co se má vštěpovat každému adeptu advokacie, a bylo to něco, co bylo v advokacii dříve samozřejmostí. Kdo se vžije do role klienta, neměl by být advokátem. Je jen nasnadě, že advokát, který si svou chybu nepřipustí, za *viníka* neúspěchu označí rozhodce. A strana si řekne, *rozhodčí řízení již nikdy více*.

- **Co byste tedy doporučila advokátům v rozhodčím řízení?**

V žádném případě nehledejte při výběru rozhodce kandidáta, k němuž máte osobní vazbu, či, v horším případě, s nímž byste v průběhu řízení chtěli o věci komunikovat. Pomínu-li právní a etické aspekty, jde o nejhorší chybu, která se mnohdy vymstí. Nejprve si zpracujte profil kandidáta na rozhodce. Z pohledu odborného i etického. Udělejte si analýzu případu a zjistěte, kde vás *tlačí bota*. V čem vidíte slabiny, věcně i procesně. I v rozhodčím řízení se uplatní břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Položte si klíčovou věcněprávní otázku a zjistěte, kdo z odborného hlediska váš názor podporuje. K tomu si položte otázku, jak prokážu skutkový stav, a na to si namodelujte procesní situaci, a hledejte rozhodce, který by takový procesní postup podporoval. Ostatně v mezinárodní praxi je to první krok, kterým se začíná. Podobá se to tomu, jako se v porotním systému vytváří profil poroty.

- **Jak často jste se u nás v praxi s takovým postupem setkala?**

Nikdy. Je to překvapivé a mělo by to být samozřejmé, stejně jako je to samozřejmostí v zahraničí.

- **Čím to je?**

Nevím. Nemyslíte snad, že vím vše?

- **Odpověď otázkou bych právě od vás nečekal. Zkusím to tedy jinak. Pokud se zamyslíte nad tím, co by se mělo změnit ve vztahu k informovanosti o rozhodčím řízení, co byste uvedla na prvním místě?**

Základní práva a povinnosti stran. Většinou se totiž hovoří o *hlavních výhodách* arbitráže. Budiž. Obvykle to ale nic neříká. Mám-li tedy říci, co mě napadá na prvním místě, pak základním právem je možnost ovlivnit složení rozhodčího senátu, tedy rozhodčího fóra. Za tento výraz mě leckdo bude zřejmě kritizovat. Fórum by se zřejmě mělo používat jen ve vztahu k fóru soudnímu. Jestliže však Ústavní soud ČR definoval funkci rozhodčího řízení shodně jako funkci řízení před soudy, není výraz *fórum* zcela nevhodný ani pro *fórum rozhodčí*. Možnost ovlivnit jeho složení stranami je notorií. V mnoha státech k tomu naleznete judikaturu tvořící výkladovou páteř pro tuto oblast. Strana, která nepostupuje podle popsaného modelu, tohoto práva prostě nevyužívá.

- **Znamená to, že strany vybírají rozhodce podle toho, koho mohou ovlivnit?**

V praxi bohužel strany skutečně vybírají rozhodce podle toho, nakolik s ním jsou schopny aktivně komunikovat.

- **Myslíte tím, že by ho ovlivňovaly?**

Asi by toto někdo z mé odpovědi vyvozoval. Sama ale neví. Také ale nemohu říci, že by tomu tak být nemohlo a možná někdy i je. Nikdy jsem sice nebyla konfrontována s důkazem toho, že rozhodce byl ovlivňován, ale nežiji mimo realitu.

- **Asi jsme se dostali k další významné skupině otázek; jde o rozhodce. Jste nyní ve funkci, z níž můžete mnoho ovlivnit. Co s tím chcete dělat z pohledu rozhodců či těch, kteří rozhodčí řízení organizují a tzv. administrují?**

Možná byste se měl zeptat, *co s tím budeme dělat?* Není to jen problém rozhodců či rozhodčích soudů. Nadto já jsem sice nyní předsedkyní Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky jako největšího stálého rozhodčího soudu u nás, stálý rozhodčí soud však spory samotné nerozhoduje. Přesto však vidím několik možností. Shrnu bych je výrazem *transparentnost*.

- **Transparentnost je krásný výraz, ale jaké konkrétní kroky tím miníte a jak je tedy chcete realizovat?**

Mám jich na mysli celou řadu a mohu vám slíbit, že za realizaci některých z nich se skutečně budu bit jako *lvíce* s celou *smečkou*. Chci třeba prosadit to, že náš rozhodčí soud bude zveřejňovat statistiky angažovanosti rozhodců, tedy to, jak často byli rozhodci ustanoveni do funkce, a to se zvláštním údajem o tom, kdy byli jmenováni mnou jako předsedkyní rozhodčího soudu. Nebyli bychom první stálou institucí, která něco takového zavedla. Na tom je ostatně vidět, že o stejných otázkách se diskutuje i v zahraničí.

- **Informace o sporech však publikovat nemůžete, to by bylo porušení principu důvěrnosti rozhodčího řízení.**

Ano, ale statistiky bez údajů o sporech zveřejnit smíme. Již jen samotná statistika je důležitá. Informuje třeba o tom, jak je takový rozhodce vytižen, a na takovou informaci mají ne-

Hendrych a kol.

Správní právo Obecná část, 9. vydání

- základní studijní pomůcka obecné části správního práva obsahuje systematický výklad jednotlivých institutů a zásad správního práva
- učebnice reaguje mj. na změny v právním řádu ČR i v evropském správním právu, jakož i na aktuální judikaturu soudů českých i evropských
- zárukou kvalitního díla je autorský kolektiv sestavený z vysokoškolských učitelů správního práva, z nichž řada z nich působí v legislativním procesu i aplikační praxi

2016, vázané, 600 stran
cena 990 Kč, obj. číslo AI15

Jemelka/Pondělíčková/Bohadlo

Správní řád Komentář, 5. vydání

- komentář poskytuje podrobný výklad jednotlivých ustanovení správního řádu, tedy obecného předpisu pro vedení správních řízení, uzavírání veřejnoprávních smluv, přijímání opatření obecné povahy nebo provádění dalších úkonů ve veřejné správě
- zohledňovány jsou v něm nejen nové zkušenosti s praktickým vedením správních řízení, ale například též nejnovější soudní judikatura, zejména Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu, ale v řadě případů i soudů krajských

2016, vázané, 852 stran
cena 1 490 Kč, obj. číslo EKZ175

Vít Hmčřík

Předběžná opatření v civilním řízení

- publikace nabízí systematický pohled na předběžná opatření podle OSŘ a ZŘS
- je jedinou českou monografií zpracovávající toto živě diskutované a vysoce prakticky relevantní téma
- klade a zodpovídá základní otázky „práva předběžných opatření“, které však dosud nebyly komplexněji analyzovány, a hledá řešení jednotlivých partikulárních aplikačních a praktických problémů

2016, brožované, 272 stran
cena 490 Kč, obj. číslo EPI76

pochybně právo i strany. Rozhodce, který je přetížen množstvím sporů a který je nadto exponován i profesně, skýtá malou záruku, že se bude věci věnovat tak, jak strany očekávají. Důležitější ale je, že to přispěje k transparentnosti rozhodčího soudu, a bude zřejmé, že nikdo není při jmenování *ex officio* preferován. Odpovídající opatření v tomto ohledu jsem dokonce zavedla jako jeden z prvních kroků ihned po nástupu do funkce.

• **To ale samo o sobě nepomůže. Co zamýšlíte dalšího?**

Jsem přesvědčena, že prosadím radikální zpřísnění požadavků na zveřejňování informací rozhodci o okolnostech, které oni za důvod pro vyloučení nepovažují, přesto to však může v očích stran pochybnosti vzbuzovat. Anglická terminologie to označuje jako *disclosure* a řada advokátů jistě zná odpovídající Pravidla IBA, či tzv. zelený, oranžový či červený seznam okolností. Právě toto budu prosazovat. Změna v tomto ohledu musí být zásadní. Stejně tak budu požadovat, aby rozhodci sami informovali prostřednictvím stejného prohlášení o tom, kdy byli naposledy toutéž stranou jmenováni, jakož i kdy a jak často je jmenovaly různé strany zastoupené týmiž zástupci. Toto je navíc něco, co my jako stálý rozhodčí soud umíme kontrolovat a za nesplnění rozhodce i vhodným způsobem postihnout.

• **Škoda že se nezabýváte lidskoprávní problematikou. Byla byste fantastická obhájkyně lidských práv. Řekněte však otevřeně, jste skutečně přesvědčena, že toto zrealizujete a že to pomůže?**

Já to považuji za minimum a mé představy jdou podstatně dále. Takové kroky považuji za základ. O řadě opatření však ještě nechci hovořit. Jsem ve funkci velmi krátce a pro některá opatření ještě hledám jejich *právní oporu*. A zda to pomůže? Pokud bych o tom nebyla přesvědčena, určitě bych to nedělala a ani bych nepřijala svoji novou funkci. Jsem ale přesvědčena, že takové kroky pomohou především rozhodčímu řízení. To má u nás hluboké kořeny a je to způsob řešení sporů, který zde byl, je a bude. Nebude-li u nás, což samozřejmě minimálně, bude to v zahraničí a Česká republika bude na základě svých mezinárodních závazků povinna vykonávat rozhodčí nálezy vydané v zahraničí. Ostatně bylo to právě Československo, které v minulosti aktivně spolupůsobilo při tvorbě mnohostranných smluv, z nichž povinnost uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nálezy vyplývá. Strany by tak přišly o zajímavou alternativu pro řešení sporů a stát by se tím tak trochu zesměšnil. I mezinárodní zkušenosti mě tak trochu nutí k závěru, že se se současnou situací dá něco dělat.

Není ale tajemstvím, že se strany od nás již *chodí soudit do zahraničí*. Sjednávají rozhodčí doložky s místem řízení mimo ČR, aniž by existovala objektivní vazba na zahraničí. Konečně, takto se strany soudí i u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ovšem s místem řízení v zahraničí, byť řízení takzvaně *administruje* náš stálý rozhodčí soud. To umožňuje i náš Řád a je to postup, který aproboval také Nejvyšší soud ČR. Jde o projev a výsledek soukromoprávní autonomie stran. V takovém případě se nálezy u nás vykonávají jako cizí titul podle platných mezinárodních smluv.

• **Není to ale škoda? Tím je přeci poškozována i pověst České republiky. Bonita států a stabilita jejich investičního prostředí je posuzována mimo jiné i podle toho, jak je takový stát vyhledáván a hodnocen jako místo pro řešení majetkových sporů. Myslíte, že se takovým státem můžeme stát?**

Československo takovým státem bylo, byť za poněkud jiných podmínek, v době ještě předrevoluční. V té době jsme byli považováni dost možná za jediný stát, který taková kritéria z pohledu rozhodčího řízení v obchodních sporech splňoval na východ od železné opony. Bylo-li tedy nutno zvolit jako místo řízení stát *východního bloku*, často jsme jím byli my. Je tady velká tradice, na kterou zákon z roku 1994 navázal. Budiž řečeno, že minimálně patnáct let i realizační praxe byla velmi úspěšná. Poté došlo ke zvratu. Nikoliv výjimečně se na tom podepsalo zneužívání zákona v oblasti spotřebitelských sporů. Řada vyspělých států si ale v minulosti prodělala krizi rozhodčího řízení. Od nadšení a boomu, po propad a restriktce, až k *restartu* a dnes maximální veřejné podpoře. Dovolím si luxus optimismu, a to i přes funkci, kterou nyní zastávám. Snad to bude i případ České republiky. Snad se dočkáme časů, kdy laciná gesta oklešťující rozhodčí řízení, nebudou tím, co by politikům, ale nejen jim, pomohlo odvrátit břímě vlastní odpovědnosti.

• **Necítíte se tak trochu jako onen pověstný samotný voják v poli?**

Vůbec ne. Nemám ale ráda lacinou kritiku. Jsme-li kritizováni stranami v rozhodčím řízení, tj. takzvanými *uživateli*, nechť nám tito *uživatelé* pomohou a budeme z toho těžit všichni. Nechť nám ale pomohou především advokáti, kteří *uživatelé* zastupují a z jejichž řad často kritika, a budiž řečeno kritika dosti *ostrá*, zaznívá. My, zde minimálně stálý Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, máme prostředky, které lze označit jako vnitřní kontrolní mechanismy. Jsou zde ale i mechanismy externí, na něž nedosáhneme, neboť právě tím bychom porušili důvěrnost rozhodčího řízení. Drtivá většina rozhodců jsou totiž také advokáti. Ti jsou povinni řadu základních pravidel, jsoucích vlastní jejich profesí, zachovávat i ve svém životě a při výkonu jiných činností. Takovou činností je nepochybně i činnost rozhodce. Považujte tato má slova třeba za jakousi prozatím neadresnou výzvu k jednání o tom, kde a jakým způsobem bychom mohli spolupracovat, a to třeba i na platformě ČAK. Jsem přesvědčena, že by to bylo v zájmu všech.

• **Některými odpověďmi jste mi trochu brala dech. O to více Vám děkuji jménem Bulletinu a jeho čtenářů, jakož i jménem svým.**

I já děkuji. Byl to příjemně strávený čas nad otázkami rozhodčího řízení, které mě nyní zaměstnávají více než kdy v minulosti. Přejí všem čtenářům *Bulletinu* vše dobré, a pokud se nesetkáme na půdě Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, pak se s představiteli České advokátní komory a s celým advokátním stavem, k němuž se hrdě hlásím i já, při diskusi k otázkám rozhodčího řízení ráda setkám při jakékoliv profesní příležitosti.

***

Bulletin advokacie
1956-2016

Advokátní praxe (1970) a Bulletin advokacie v letech 1971-1989

Další etapa dějin advokátského časopisectví proběhla v období normalizace. Po jednom ročníku, během něhož časopis, navazující na Zprávy advokacie, nesl dvojjazyčný název Advokátní praxe – Advokátska prax, byl před pětácti lety přejmenován na Bulletin advokacie.

Změna, která nastala od prvního čísla ročníku 1971, byla oznámena stručnou poznámkou: „Sdělujeme, že namísto dosavadního časopisu Advokátní praxe – Advokátska prax bude vycházet pro interní potřebu pracovníků advokacie tiskovina pod názvem Bulletin advokacie, který vydává Ústředí české advokacie a Ústredie slovenskej advokácie.“¹

Advokátní praxe a posléze Bulletin advokacie vycházely jako čtvrtletníky, občas bylo vydáno zvláštní číslo s motematickým obsahem, zejména například u příležitosti konferencí české advokacie.

Bulletin advokacie si po celé období let 1971-1989 zachoval podobu interní tiskoviny. Projevilo se to mimo jiné tím, že obdobně jako předtím Zprávy advokacie a Advokátní praxe neměl tiráž, takže o složení redakční rady se lze dočíst spíše z nahodilých zmínek.

Výkonným redaktorem byl v letech 1970-1979 Jan Pacák. Tento prvorepublikový advokát „jako člen KSČ stál pak v první řadě těch, kteří budovali socialistickou advokacii,“² napsal v nekrologu pro Bulletin advokacie Miloš Jodas. Ten připomněl i účast Jana Pacáka „na koncepci a konečném znění zákona č. 118/1975 Sb., o advokacii“ a to, že „jako výkonný redaktor Bulletinu připravoval odborné články, radil a pomáhal začínajícím autorům, vlídně a laskavě usměrňoval linii časopisu“.

Období, po němž byl Jan Pacák výkonným redaktorem, bylo shodou okolností uzavřeno v roce 1980 vydáním zvláštního čísla Bulletinu advokacie, přinášejícího seznam článků ve Zprávách advokacie, Advokátní praxi a Bulletinu advokacie z let 1956-1979, v němž je otištěn i úvod z pera Jana Pacáka, rekapitulující stručně historii těchto tří periodik.³

Redakční radu Bulletinu advokacie podle noticky z roku 1977 na vnitřní straně obálky prvního čísla z roku 1977 tvořili Eduard Göpfert, Alois Grumlík, Rudolf Kvapil, Jaroslav Radimský, Jozef Földes, Ján Helešic, Ján Ilončiak, Josef Janovič, Milan Skalník jako odpovědný člen výboru a Karel Šimek jako místopředseda Ústředí české advokacie.⁴ Z uvedeného složení redakční rady je patrné, že zde byli vcelku vyváženě zastoupeni advokáti z Čech, Moravy a Slovenska.

Po Janu Pacákovi se stal výkonným redaktorem časopisu Jaroslav Radimský,⁵ po jeho smrti od roku 1986 Václav Mandák. Vedoucím redaktorem byl v 80. letech 20. století Alois Grumlík.⁶

Advokátní praxe a Bulletin advokacie přinášely především odborné články. O časopisu bylo pravidelně refero-

váno na konferencích české a slovenské advokacie. V roce 1987 tak redakční rada proklamovala, že „na stránkách Bulletinu advokacie budou i nadále publikovány výsledky práce odborných sekcí, studijních kolegií české i slovenské advokacie. Je však naléhavě žádoucí, aby nejen členové odborných sekcí, ale i ostatní advokáti svou publikační činností přispěli ke zvýšení úrovně a čtivosti našeho resortního časopisu. Úroveň Bulletinu advokacie je totiž přímo závislá na iniciativě, vyspělosti a nápaditosti přispívajících autorů. Očekáváme také zásadní články od funkcionářů advokacie na všech stupních“.⁷

Jan Pacák v úvodu k Seznamu článků 1956-1979 uvádí, že „od roku 1956 do roku 1979 bylo na stránkách naší publikace uveřejněno celkem 638 článků, diskusních příspěvků a recenzí ze všech oborů práva se zaměřením na advokátní praxi“.⁸

Při pohledu na okruh stálých a pravidelných přispěvatelů lze konstatovat, že skupina těchto autorů nebyla příliš široká. **Nejplodnějšími autory Advokátní praxe a Bulletinu advokacie od jeho počátků byli nepochybně advokáti Jaroslav Radimský a Vladimír Halouzka.** Jaroslav Radimský publikoval jednak samostatně, jednak ve spoluautorských dvojicích, nejčastěji s Evou Hodějovskou. Nežřídko se stávalo, že tito autoři měli v jednom čísle Bulletinu advokacie i dva až tři příspěvky. Do časopisu hojně psali i Miroslav Černý, soudce Krajského soudu v Českých Budějovicích, a Jiří Haderka, soudce Krajského soudu v Ostravě. Dalšími stálými autory byli od počátku Václav Mandák, Jaroslav Haupt, Oto Frankl a Záboj Věšín, ze slovenských přispěvatelů nepochybně Jozef Földes a Vojtěch Elan. V 80. letech 20. století se přidali i autoři mladší generace Luboš Tichý a Jiří Balaščík.

Do Bulletinu advokacie ve sledovaném období dále přispěli mimo jiné i první polistopadová česká ministryně spravedlnosti Dagmar Burešová, budoucí soudci Ústavního soudu Jiří Nykodým, Jiří Mucha, Jan Musil a Vladimír Kůrka, pozdější

1 Srov. Poznámka: Bulletin advokacie č. 1/1971, vnitřní strana obálky.

2 Srov. Miloš Jodas: In memoriam dr. Jana Pacáka, Bulletin advokacie č. 1/1980, str. 1.

3 Srov. Seznam článků 1956-1979, Bulletin advokacie, Praha 1980, str. 1-2.

4 Srov. Bulletin advokacie č. 1/1977, vnitřní strana obálky.

5 Srov. Miloš Jodas: Za JUDr. Jaroslavem Radimským, Bulletin advokacie, 1986, str. 56.

6 Srov. Redakční rada: JUDr. Alois Grumlík 1928-1989, Bulletin advokacie č. 3/1989, sine.

7 Srov. Redakční rada, Čtenářům Bulletinu advokacie, Bulletin advokacie č. 1/1987, str. 1.

8 Srov. Seznam článků 1956-1979, Bulletin advokacie, Praha 1980, str. 1.

slovenský politik Ján Čarnogurský, predseda Ústavného soudu SR a generální advokát při Soudním dvoru Evropské unie Ján Mazák či dnešní šéfredaktor Bulletinu slovenskej advokacie Jozef Brázdil. Přehled o dalších autorech a tématech si lze pak učinit z citovaného seznamu článků 1956-1979 a následně z obsahů ročníků,⁹ které do roku 1980 nebyly sestavovány a každoročně publikovány.

Advokátní praxe a předlistopadový Bulletin advokacie byly vydávány v dobách, které jsou pro nynější mladší generace historii, starší generace si je pamatují. Z tohoto důvodu jsou advokátské časopisy z let 1970-1989 již i zajímavým historickým pramenem. Historik advokacie zde tak má k dispozici zprávy z konferencí české a slovenské advokacie a řadu dalších dokumentů, kromě jiných například Sborník k otázkám morálních pravidel socialistického výkonu advokacie¹⁰ či Soubor morálních pravidel socialistického výkonu advokacie ze srpna 1989.

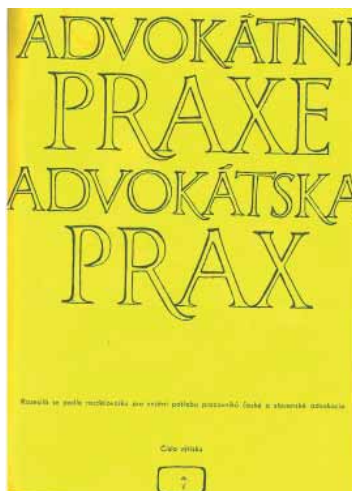
Zmiňované zprávy z konferencí nechávají nahlédnout do dobové advokacie, která zdaleka nebyla jako celek poplatná tehdejšímu komunistickému režimu.

Jak jsme na tom z hlediska možnosti uplatňování vedoucí úlohy strany v advokacii. 19% advokátů je členy KSČ. Převážná část však patří do nejvyšších věkových kategorií. Rozložení členů strany do jednotlivých krajů není rovnoměrné. Například v KSA Hradec Králové je jen 11,6% advokátů členů KSČ, v KSA Praha 27%. Tento stav je natolik kritický, že jsme přesvědčeni, že na něj plně dopadá „Směrnice ÚV KSČ k soustavnému zkvalitňování členské základny“ přijatá dne 16. 9. 1971, podle níž je třeba přijímáním nových členů upevňovat stranický aktiv v těch oblastech a místech, která mají rozhodující politický význam pro další rozvoj naší socialistické společnosti a kde je nízká organizovanost ve straně,¹¹ podává se ze Zprávy o II. konferenci české advokacie konané ve dnech 7. a 8. 12. 1971.

Na druhé straně nutno zmínit, že kromě textů odborných přinášel Bulletin advokacie nejednou příspěvky politického a stranicko-ideologického rázu.

„Jedným z hlavných princípov komunistickej morálky je princíp bezvýhradnej oddanosti komunizmu. Znamená požiadavku riadiť sa vo svojej praktickej činnosti a každodennom správaní sa záujmami boja za komunizmus a vysokými komunistickými ideálmi. Ide o uvedomelú sebaobetavú službu komunizmu a vytrvalý boj za jeho úplné a konečné víťazstvo.

Človek nemôže normálne žiť a vyvíjať sa, ak mu vezmeme zmysel života, ak nemá jasnú perspektívu a vznešený ideál. V našej epoche je komunizmus so svojím cieľom beztriednej spoločnosti zbavenej akéhokoľvek vykorisťovania takým ideálom,¹² napsal v roce 1977 tehdejší člen redakční rady Bulletinu advokacie Ján Ilončiak.

Rozsah jednotlivých ročníků se lišil. V poměrech tzv. socialistického hospodářství naráželo navíc vydávání časopisu i na praktické obtíže. Počátkem roku 1987 se tak redakční rada omluvila čtenářům za to, že „pro objektivní potíže s výrobou časopisu nepodaří se nové redakční radě zřejmě bezprostředně odstranit velký časový skluz ve vydávání jednotlivých čísel. Zkušenosti nebyly zatím pro redakční radu povzbuzující, a proto bude vyvinuto maximální úsilí k odstranění této závady.“¹³ V posledních předlistopadových letech změnil Bulletin advokacie i podobu obálky. Byla opuštěna jednobarevná modrá obálka, nový grafický vzor pak byl používán až do doby, kdy Bulletin advokacie získal svoji stávající úpravu.

Politické poměry tzv. perestrojky se projeví především v tom, že před listopadem 1989 ubývalo politických článků, Bulletin advokacie naopak přinesl i zprávu o účasti delegace české advokacie na vídeňské Prezidentské konferenci v roce 1989.

I přes změny umožněné dílčím uvolněním poměrů a rozkladem komunistického režimu však **Bulletin advokacie i na konci období let 1971-1989 zůstal interní tiskovinou s nízkým nákladem odpovídajícím tehdejšímu malému počtu advokátů, tematicky omezenou na ohraničený okruh předlistopadové advokátské agendy. V redakční radě i mezi autory však již koncem 80. let 20. století byly osobnosti, které v následující etapě stály u proměny Bulletinu advokacie v časopis pozitivně přijímaný nejen v rámci advokacie, ale celé právnické obce.**¹⁴

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

⁹ Poprvé po roce 1980, srov. Obsah ročníků 1980-1982, Bulletin advokacie č. 4/1983, str. 280-293.

¹⁰ Srov. Sborník k otázkám morálních pravidel socialistického výkonu advokacie, Bulletin advokacie č. 1-2/1977, passim.

¹¹ Srov. Zprávu o II. konferenci české advokacie konané ve dnech 7. a 8. 12. 1971, Bulletin advokacie č. 2/1972, str. 29.

¹² Srov. Ján Ilončiak: Etické pravidlá osobného života advokáta, in: Sborník k otázkám morálních pravidel socialistického výkonu advokacie, Bulletin advokacie č. 1-2/1977, str. 4.

¹³ Srov. Redakční rada: Čtenářům Bulletinu advokacie, Bulletin advokacie č. 1/1987, str. 1.

¹⁴ Za možnost prostudovat v jeho knihovně ročníky 1971-1989 Bulletinu advokacie děkuje autor pražskému advokátovi Janu Brožovi.

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2017
- výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2017
- výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2016
- výši a splatnosti pojistného pro rok 2016

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2017

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2017 činí

- a) 8 000 Kč,
- b) 3 000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- c) 4 000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2017.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2017.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2017, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2017

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2017 činí

- a) 500 Kč,
- b) 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2017,
- c) odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2017.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2017, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2017 je 201704876.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00–12.00 hod. a 13.00–15.30 hod.; pátek 8.00–13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2016

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2016 činí

- a) 3 000 Kč;
- b) pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;
- c) pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe

advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2017.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (15) a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2016 je 1614876.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00–12.00 hod. a 13.00–15.30 hod.; pátek 8.00–13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2017

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů“), uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2017 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 6 700 Kč a je splatné do 31. 12. 2016.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2017 je 201704876.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až pátek 8.00–13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku (bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsáni další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnuti). Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2017 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 1. až 30. 6. 2017, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2017. Advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 7. až 31. 12. 2017 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2017, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2018. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsaní do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2017, hradí pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2016 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2017 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jak je popsáno v bodě 1., jsou dále i pro rok 2017 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, se s účinností od 1. ledna 2017 stanoví částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení.

Příklad: U tříletného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále připojistil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.

b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti i pro rok 2017 nejsou účastni hromadného pojištění, a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2017 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2017 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Příklad: Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.

c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropská usazení advokátů zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2017 činí 5 000 000 Kč.

d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2017 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2016, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2016 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/Pro_advokáty/Předpisy_o_advokacii/Stavovské_předpisy.

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Zákon o zadávání veřejných zakázek

Dne 1. října 2016 nabyl účinnosti zákon o zadávání veřejných zakázek. Podle něj zadavatelé dostanou více kritérií k hodnocení kvality nabídek, neměli by tak vybírat jen podle ceny. Zákon zadavatelům umožní také vyloučit nespolehlivé uchazeče a vítězné firmy budou muset odkrývat skutečné vlastníky.

Obce budou muset mít noční akce ve vyhláškách

Dne 1. října 2016 začala platit novela zákona o přestupcích, podle níž obce budou muset ve vyhlášce zveřejňovat seznam akcí, které svým konáním mohou narušit noční klid. Dosud stačilo, aby pořadatelé dostali výjimku, o které rozhodoval obecní správní orgán. Nově bude seznam akcí schvalovat zastupitelstvo.

Výměna poškozených bankovek

Prezident Miloš Zeman podepsal dne 19. září 2016 zákon, který kromě jiného upravuje podmínky výměny poškozených bankovek za nové. Zákon počítá s tím, že popsané, pomalované, přetištěné a potišťené bankovky budou nově považovány za běžně poškozené a bude se za ně vždy poskytovat náhrada. Za tzv. standardně poškozené bankovky a mince se podle dosavadní úpravy poskytovala náhrada vždy, za nestandardně poškozené jen v určitých případech, které vyhodnocuje Česká národní banka.

Z judikatury

ÚS k advokátní odměně za úkony bezplatné obhajoby

Ústavní soud rozhodl dne 21. září 2016 nálezem ve věci sp. zn. I. ÚS 848/16 o tom, jak mají obecné soudy vyložit ustanovení trestního řádu o advokátní odměně za úkony bezplatné obhajoby. Ustanovení § 33 odst. 2 trestního řádu je nutné interpretovat tak, že obhájci, kterého si obviněný zvolil ještě před přiznáním nároku na bezplatnou obhajobu, náleží – v případě, že je takový nárok obviněnému přiznán – odměna a náhrada hotových výdajů zpravidla ode dne podání důvodného návrhu na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu. Je-li však nutné, aby v zájmu zachování práva obviněného na právní pomoc

a obhajobu činil obhájce určité úkony ještě před podáním takového návrhu, náleží mu odměna a náhrada hotových výdajů i za tyto úkony, pokud byly učiněny v téže věci jako následné podání důvodného návrhu na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu a v časové souvislosti s ním.

SD EU: Poskytovatel wi-fi sítě nezodpovídá za její zneužití

Soudní dvůr Evropské unie dne 15. září 2016 vydal průlomové rozhodnutí, podle kterého obchodník, který nabízí zdarma přístup k wi-fi síti, není odpovědný za porušení autorských práv, jehož se dopustil uživatel tohoto bezdrátového spojení. Justice nebo úřady ale mohou obchodníkovi uložit, aby svou síť zabezpečil heslem. Verdiktem se musí v podobných případech řídit soudy v celé EU.

ÚS k odměně exekutora za provedenou dražbu

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 27. září 2016 má exekutor nárok na vyplacení odměny za provedenou dražbu. Ústavní soud zrušil rozsudky Krajského soudu v Ostravě a Nejvyššího soudu, které nařídily přerovskému exekutorovi Tomáši Vránovi odevzdat veškerý výtěžek dražby insolvenčnímu správci. Podle soudce zpravodaje Jaromíra Jirsy je takový postup logický a problém je v tom, že si konkurují exekuční řád a insolvenční zákon.

Ze světa práva

Martin Šolc novým prezidentem IBA

JUDr. Martin Šolc byl jako první středoevropan zvolen prezidentem Mezinárodní advokátní komory (IBA), která je největší světovou advokátní organizací. Více čtěte na str. 17.

Jan Passer novým soudcem Soudního dvora EU

Český soudce JUDr. Jan M. Passer, Ph.D., LL.M., se dne 19. září 2016 složením slavnostní přísahy ujal funkce člena Tribunálu Soudního dvora Evropské unie. Po Ireně Pelikánové je druhým českým zástupcem v této justiční instituci; jeho příchod souvisí s navýšením počtu soudců SD EU.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Vše ze světa advokacie naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.

Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře Nejvyššího soudu

JUDr. TOMÁŠ RICHTER, LL.M., Ph.D.

1. Úvod

Insolvenční řízení podle insolvenčního zákona č. 182/2006 Sb., v platném znění (dále jen „ins. zák.“), lze legitimně zahájit a vést jen ohledně dlužníka, jenž je v úpadku (či hrozícím úpadku), a jeho předmětem může být pouze řešení dlužníkovy úpadku či hrozícího úpadku.¹ V takto pojatém insolvenčním řízení² hraje na vstupu do systému formálního řešení úpadku klíčovou roli právní definice úpadku. Podobně jako řada jiných právních úprav, české insolvenční právo k definování úpadku používá **test likvidity** (*cash-flow test*) a test předlužení (*balance sheet test*).

Tento článek se zaměřuje na prvně uvedený test a za použití standardní ekonomické metodologie kriticky analyzuje judikaturu Nejvyššího soudu (dále též jen „NS“) k němu. V části druhé analyzuje judikaturu NS k jednotlivým elementům definice platební neschopnosti. V části třetí upozorňuje na dopady analyzované judikatury na zákonné domněnky úpadku. Část čtvrtá obsahuje stručný závěr.

2. Test likvidity (platební neschopnosti)

Test likvidity (*cash-flow test* či test platební neschopnosti v úzkém slova smyslu) je obsažen v ust. § 3 odst. 1 a 2 ins. zák. Příslušné ustanovení nedoznalo od původního znění ins. zák. změn a zní:

„(1) Dlužník je v úpadku, jestliže má (a) více věřitelů a (b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a (c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“).

(2) Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže (a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo (b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo (c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo (d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.“

Ust. odst. 1 tak obsahuje právní definici úpadku pro platební neschopnost, ust. odst. 2 popis skutkových okolností, za nichž je dlužník (vyvratitelně) pokládán za insolventního pro platební neschopnost.

Praktická aplikace § 3 odst. 1 a 2 ins. zák. přinesla od 1. 1. 2008, kdy ins. zák. nabyl účinnosti, řadu poznatků ohledně fungování testu likvidity v soudní praxi, z nichž některé jsou poměrně překvapivé, až znepokojující. Pro účely dalšího výkladu § 3 odst. 1 a 2 ins. zák. je proto dobré mít na paměti, co platí o účelu definice úpadku testem likvidity obecně:

„Právní řády [...] často vedle či namísto rozvahového testu používají k definování úpadku tzv. test likvidity (*cash-flow test*). Přes mírně odlišná slovní vyjádření v národních právních úpravách jde v tomto testu věcně vždy o to, zda je dlužník schopen platit své dluhy tak, jak se stávají splatnými. Jinými slovy, zda jeho likvidní aktiva postačují k úhradě splatných dluhů. Problémy s likviditou se jednak projevují navenek, a jsou proto na rozdíl od předlužení relativně snadno pozorovatelné, což je užitečné v kontextu práva a povinnosti zahájit insolvenční řízení [...]. Za druhé problémy s likviditou zpravidla ve skutečnosti signalizují úpadek: dlužník, o jehož solventnosti není pochybnost, nemá žádný problém s tím, překlenout krátkodobý nedostatek likvidních aktiv novým úvěrem. V tomto smyslu jsou tedy problémy s likviditou vždy indikací problémů se solventností.“³

A dále je třeba nezapomenout ani na to, k čemu insolvenční řízení vůbec slouží – totiž k řešení problému společného zdroje či sdíleného statku (anglicky *common pool*) a k ochraně hodnoty tohoto statku jak před heterogenními nároky věřitelů, tak i před morálním hazardem hrozícím ze strany dlužníka.⁴

1 Insolvenční řízení je řízením „při němž dochází k přímému výkonu práva, aniž by bylo nutné, aby předtím proběhl proces, končící pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Právě proto, že insolvenční řízení v tomto smyslu představuje výjimku ze zásady, nesmí být jeho použití rozšiřováno mimo případy úpadku, zejména na obecné vymáhání pohledávek.“ Srov. F. Zoulik in A. Winterová, A. Macková a kol.: *Civilní právo procesní, Vysokoškolská učebnice*, 7. aktualizované a doplněné vydání, Linde, Praha 2014, str. 39. Srov. dále např. usnesení NS ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 29 NSČR 30/2009 (R 14/2011) (*in re Geosan*).

2 Srov. oproti tomu např. řízení podle amerického United States Bankruptcy Code, k jehož zahájení se naplnění formálního testu úpadku nevyžaduje – J. Kilborn in D. Faber, N. Vermunt, J. Kilborn, T. Richter (eds.): *Commencement of Insolvency Proceedings* (Oxford International and Comparative Insolvency Law Series), Oxford University Press, Oxford 2012, str. 760.

3 T. Richter: *Insolvenční právo*, Wolters Kluwer, Praha 2008, str. 125.

4 Tamtéž, str. 131 a násl.

Za pomoci tohoto jednoduchého analytického aparátu v dalším textu **projdou elementy definice úpadku dle § 3 odst. 1 ins. zák. a jednotlivé domněnky platební neschopnosti podle § 3 odst. 2 ins. zák. tak, jak je ve své dosavadní judikatuře interpretoval Nejvyšší soud, a upozorním na to, kde se judikaturní závěry NS podle mého názoru odchýlily od smyslu aplikovaného právní úpravy.**

2.1 Mnohost věřitelů

Požadavek na mnohost věřitelů vyplývá z definice problému společného zdroje (sdíleného statku). Není-li zde více věřitelů, není zde ani podnět pro destruktivní „závod“ o dlužníková aktiva, jemuž má insolvenční řízení zabránit.

Požadavek na mnohost věřitelů interpretuje NS tak, že musí jít **nejméně o dva věřitele**,⁵ přičemž i právě jen takový počet věřitelů stačí, jsou-li jejich pohledávky po splatnosti.⁶ Oba tyto věřitelé ovšem nemusí být v době zkoumání úpadku do insolvenčního řízení přihlášení.⁷

Umělému vytváření mnohosti věřitelů postoupením části pohledávky v době 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po něm brání ust. § 143 odst. 2 věta druhá ins. zák. Mimo tuto dobu však NS postoupení pro účely mnohosti věřitelů akceptuje.⁸ Na druhou stranu, je-li jedna ze dvou pohledávek triviální a vykazuje znaky pohledávky uměle vytvořené či udržované právě pro účely prokázání mnohosti věřitelů, pak NS existenci mnohosti věřitelů neakceptoval pro účely dlužnického návrhu,⁹ ani návrhu věřitelského.¹⁰

2.2 Peněžité dluhy více než 30 dní po splatnosti

Požadavek na to, aby pohledávky, jimiž je úpadek dokládán, byly splatné, plyne opět z logiky účelu insolvenčního řízení. Pokud a dokud nejsou tyto pohledávky splatné, věřitelé se jejich splnění z dlužníkovy majetku (sdíleného statku) domáhat nemohou, a destruktivní závod o dlužníkovy aktiva proto nemůže začít. Podle ustálené judikatury NS **postačí, pokud jsou po splatnosti více než 30 dní právě jen pohledávky dvou věřitelů**.¹¹

5 Srov. např. usnesení NS ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSCR 1/2008, nebo ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 29 NSCR 52/2011 (in re ČEPRO).

6 Usnesení NS ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSCR 19/2011 (in re MAX-TELECOM v. o. s.) nebo ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSCR 20/2011 (manželé Pokorní v ČSOB).

7 Usnesení NS ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 29 NSCR 46/2011 (in re Bohumil Kludský).

8 Usnesení NS ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 29 NSCR 52/2011 (in re ČEPRO).

9 Usnesení NS ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 29 NSCR 13/2011 (in re Temps de passage).

10 Usnesení NS ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 29 NSCR 14/2012 (R 76/2013) (in re P. S. TRACE).

11 Srov. např. usnesení NS ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSCR 20/2011 (manželé Pokorní v ČSOB) a judikaturu tam citovanou.

12 United Nations Commission on International Trade Law, Legislative Guide on Insolvency Law, UNCITRAL, 2004, str. 45-46.

13 Srov. § 1 písm. a) vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, v platném znění.

14 Usnesení NS ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 29 NSCR 10/2009 (R 80/2011) (in re Josef Ježek).

15 Usnesení NS ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 29 NSCR 36/2009 (in re Pražské stavební bytové družstvo).

2.3 Neschopnost tyto dluhy platit

Otázka schopnosti či neschopnosti platit splatné dluhy vyvolává v judikatuře NS větší poříze, než by se dalo očekávat, a právě v této otázce došlo k vývoji, který považuji za chybný.

Uvážíme-li, že test úpadku podle § 3 odst. 1 ins. zák. je testem likvidity (anglicky označovaným také jako *cash-flow test*),¹² mělo by být samozřejmé, že schopnost platit splatné dluhy vykazované na pravé straně dlužníkovy rozvahy se posuzuje oproti likvidnímu majetku, který oproti těmto dluhům stojí na levé straně dlužníkovy rozvahy a z něhož lze tyto dluhy v penězích pohotově zaplatit. V pojmech české účtové osnovy¹³ tedy zásadně půjde o aktivní položky tzv. účtové třídy 2 – krátkodobý finanční majetek a peněžní prostředky (zejména tedy peněžní prostředky v pokladně (položka 21), na účtech (položka 22), a na cestě (položka 261), případně o krátkodobý finanční majetek (tedy v zásadě likvidní cenné papíry) podle položky 25. Pokud jde o majetek účtové třídy 3, tedy pohledávky (ať již z obchodních vztahů – položka 311 – či jiné), problém s nimi je přirozeně v tom, že na rozdíl od likvidních aktiv účtovaných v třídě 2 vykazují zvýšenou míru nejistoty konverze do peněz, zejména v důsledku kreditního rizika, kterému je dlužník ve vztahu ke svým vlastním dlužníkům vystaven. U majetku účtové třídy 1 (zásobny) je cesta k peněžním prostředkům ještě delší, protože vede nejprve přes majetek třídy 3 (pohledávky), jímž se ale teprve v dlužníkově obchodním cyklu musí stát. NS proto také pro účely posouzení dlužníkovy (ne)schopnosti platit splatné dluhy v insolvenční věci *Josef Ježek* zcela správně judikoval, že: „... není-li totiž dlužník schopen využít pohledávky, které má za svými dlužníky (zde tvrzenou pohledávku vůči státu), k úhradě svých závazků, nepřihlíží se při úvaze o tom, zda dlužník je v úpadku ve formě platební neschopnosti, ani k výši těchto pohledávek. Tento závěr, který Nejvyšší soud zformuloval již v konkursních souvislostech při výkladu § 1 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (v usnesení ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 564/2001, uveřejněném pod číslem 83/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) se plně prosadí i při zkoumání dlužníkovy platební neschopnosti podle ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.“¹⁴

K témuž závěru se NS přihlásil i v rozhodnutí ve věci *Pražské stavební bytové družstvo*, kde výrok z případu *Ježek* zopakoval, a zobecnil jej i na jiný majetek než pohledávky takto: „[...] není-li dlužník schopen využít pohledávky, které má za svými dlužníky, k úhradě svých závazků, nepřihlíží se při úvaze o tom, zda dlužník je ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona v úpadku ve formě platební neschopnosti, ani k výši těchto pohledávek. **Takto formulovaný závěr má zcela zjevně obecnou platnost i ve vztahě na jiný majetek dlužníka, jenž by měl či mohl být použit k uhrazení pohledávek dlužníkových věřitelů. Závěr odvolacího soudu o dlužníkově úpadku ve formě platební neschopnosti, založený slovně na trvání domněnky dlužníkovy platební neschopnosti spočívající v tom, že nejméně ve vztahu ke třem věřitelům (oběma insolvenční navrhovatelům a Mgr. Hronkovi) dlužník neplní své peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti [§ 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona], tomu odpovídá“ (zvýraznění přidáno).¹⁵**

Tim by mohla – a měla – diskuse nad ust. § 3 odst. 1 písm. c) ins. zák. skončit, pokud by ovšem nebylo dalších

rozhodnutí NS, zejména rozhodnutí v insolvenčních věcech *Hope Valley*¹⁶ a *Edita Vogelová*.¹⁷

Ve věci *Hope Valley* NS – po rozhodnutí ve věcech *Ježek* a *Pražské stavební bytové družstvo* podle mého soudu zcela překvapivě¹⁸ – uvedl, že:

„[s]chopnost dlužníka uhradit splatné závazky se přitom posuzuje nejen podle výše částek, s nimiž dlužník aktuálně disponuje (hotovost nebo zůstatek na bankovním účtu dlužníka), ale také podle jiného majetku dlužníka (movitých a nemovitých věcí, pohledávek a jiných majetkových hodnot). Teprve tehdy, není-li dlužník schopen využít k úhradě v insolvenčním řízení osvědčených splatných závazků ani tento svůj jiný majetek (např. pro omezení dispozic s tímto majetkem nebo pro jeho obtížnou zpeněžitelnost či dobytost), nepřihlíží se k němu při úvaze o tom, zda je dlužník v platební neschopnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.“

V rozhodnutí ve věci *Edita Vogelová* formuloval NS obdobný názor slovy:

„V posuzované věci měl odvolací soud za osvědčené pohledávky insolvenčního navrhovatele ve výši 3 709 971 Kč, věřitele č. 4 ve výši 42 207 Kč, věřitele č. 6 ve výši 104 115 Kč a 42 316 Kč a věřitele č. 9 ve výši 191 129,74 Kč, všechny více než 30 dnů po splatnosti, které dlužnice neplní déle než 3 měsíce po lhůtě splatnosti. Na tomto základě uzavřel, že jsou naplněny všechny znaky úpadku ve formě platební neschopnosti ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, přičemž na neschopnost dlužnice hradit své (v řízení osvědčené) splatné závazky usuzoval (oproti insolvenčnímu soudu) jen z naplnění domněnky dle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona. Jestliže se za tohoto stavu věci odvolací soud odmítl zabývat námitkou dlužnice, která se bránila tvrzením, že její majetek postačuje k úhradě jejich splatných závazků, je jeho rozhodnutí v rozporu s výše označenou judikaturou Nejvyššího soudu, především s R 83/2012. Odvolací soud se mylně domnívá, že obrana dlužnice, která argumentuje hodnotou svého majetku, má své místo jen při posuzování úpadku ve formě předlužení (§ 3 odst. 3 insolvenčního zákona), přičemž však pomíjí, že tato obrana může být úspěšná i při posuzování úpadku ve formě platební neschopnosti [doloží-li dlužnice, že osvědčené pohledávky věřitelů lze vzhledem k jejím majetkovým poměrům bez obtíží vydobýt výkonem rozhodnutí (exekucí)].“

Oním majetkem přitom byla dle rekapitulace skutkových okolností obsažené v rozhodnutí NS ve věci *Vogelová* nemovitost v dlužníkem tvrzené znalecké hodnotě 4 135 000 Kč,¹⁹ tedy obvykle nejméně likvidní položka z dlouhodobého hmotného majetku, o němž se podle české účtové osnovy účtuje v účtové třídě 0 – dlouhodobý majetek, položky 021 (stavby), resp. 031 (pozemky). Podobný skutkový stav platil i ve věci *Hope Valley*, kde rozhodující část údajné hodnoty dlužníkovy majetku spočívala v údajné hodnotě nemovitostí (dlužníkem tvrzené ve výši cca 16,5 milionu Kč, znalecky odhadnuté na cca 18,8 milionu Kč).²⁰

Z výše uvedeného je na první pohled zřejmé, že Nejvyšší soud v judikátech *Hope Valley* a *Vogelová* **smisl test likvidity** (test platební neschopnosti) **s rozvahovým testem** (testem předlužení).²¹ Právní závěr odvolacího soudu ve věci *Vogelová* byl totiž zcela konzistentní se slovy i s účelem § 3 odst. 1 ins. zák. Byl to naopak dovolací soud, kdo se „mylně domníval“, že pro účely posuzování platební neschopnosti má být *prima facie* brán v úvahu i – z definice zcela nelikvidní – majetek dlužníka a že tento majetek má být z posuzování dlužníkovy platební (ne)schopnosti

vyločen teprve tehdy, bude-li jeho nelikvidnost v konkrétním případě prokázána (či osvědčena) existencí právních překážek prodeje či situací na trhu s příslušným nelikvidním majetkem (srov. výše citovanou pasáž rozhodnutí *Hope Valley*, *in fine*).

Nejvyšší soud tak paradoxně dosáhl toho, že zatímco podle zák. o konkursu a vyrovnání jsme před 1. 1. 2008 neměli skutečný test předlužení (§ 1 odst. 3 zák. o konkursu a vyrovnání poměřoval hodnotu dlužníkovy majetku oproti jeho splatným závazkům, nikoli jeho všem závazkům), podle ins. zák. tak, jak byl Nejvyšším soudem interpretován v rozhodnutích *Hope Valley* a *Edita Vogelová*, nemáme nyní skutečný test likvidity, neboť výše splatných dluhů nemá být poměřována výší dlužníkových likvidních aktiv, ale hodnotou celého dlužníkovy majetku.

Výše popsaný interpretační výsledek je natolik zarážející, až se zdá, že musí mít ještě nějaký důvod. Myslím, že tak tomu skutečně je a že tímto důvodem je „argumentační zkrat“, ke kterému v judikatuře NS bohužel došlo na cestě od rozhodnutí ve věci *MACHKA*²² k rozhodnutí ve věci *Hope Valley*. Skutkové okolnosti ve věci *MACHKA* byly velmi specifické. Jak v odůvodnění svého rozhodnutí, jímž zrušil rozhodnutí nižších instancí a věc vrátil k dalšímu řízení, NS doslova uvedl:

„[...] na základě skutkových reálií této věci [NS] dozajista není schopen činit závěry, na základě kterých by prosté poměření masy dlužníkovy majetku obstaveného exekucí a výše osvědčených splatných pohledávek dlužníkových věřitelů mohlo či mělo vést k závěru, že dlužník vyvrátil domněnku své platební neschopnosti. Z obsahu insolvenčního spisu se ovšem podává, že oba soudy činily závěr, že dlužník nedoložil schopnost platit své splatné závazky, za stavu, kdy měly k dispozici zprávu soudního exekutora z 19. 1. 2010, podle níž byly dlužníkovy nemovitosti vydraženy za částku 20 500 000 Kč (A-26). V situaci, kdy v rozhodnutí o úpadku (z něž potud vyšel i odvolací soud) jsou vyčísleny [vedle pohledávky insolvenčního navrhovatele ve výši 576 720,05 Kč (včetně příslušenství)] jen pohledávky pojišťovny (136 469 Kč) a společnosti M (105 457,50 Kč), se závěr, že by dlužník nebyl schopen tyto pohledávky snadno uhradit z částky dosažené zpeněžením jeho nemovitostí v exekuci, vzpírá logice (zjištěný nepoměr je očividný). Na tom ničeho nemění ani skutečnost, že insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku uvedl, že vůči dlužníku mají pohledávky i další věřitelé. Insolvenční soud totiž o těchto pohledávkách sice uvedl mnohé v protokolu o jednání ze dne 28. 1. 2010 (A-28), leč ničeho ve vlastním rozhodnutí o úpadku. Odvolací soud – ač si měl být vědom toho, že bez respektu insolvenčního soudu k náležitostem odůvodnění rozhodnutí ve smyslu § 157 odst. 2 o. s. ř. nelze provést způsobilý odvolací přezkum – nápravu v otázce, jaké že jsou pohledávky dalších

16 Usnesení NS ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 29 NSCR 113/2013 (R 45/2014) (*in re Hope Valley*).

17 Usnesení NS ze dne 15. 12. 2014 sp. zn. 29 NSCR 119/2014 (*in re Edita Vogelová*).

18 A s ohledem na ust. § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, pravděpodobně v nesprávně obsazeném senátu.

19 Usnesení NS ze dne 15. 12. 2014, sp. zn. 29 NSCR 119/2014 (*in re Edita Vogelová*), ad 5) v přehledu skutkových okolností.

20 Usnesení NS ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 29 NSCR 113/2013 (R 45/2014) (*in re Hope Valley*), ad 6) v přehledu skutkových okolností.

21 J. Alexander: Kdo padá a kdo upadá – k posuzování úpadku dle insolvenčního zákona, Právní rozhledy č. 12/2015, str. 439.

22 Usnesení NS ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSCR 38/2010 (R 83/2012) (*in re MACHKA spol. s r. o.*).

věřitelů, sám nezjednal. Tím oba soudy vystavily svá rozhodnutí riziku, že srovnání částky dosažené zpeněžením dlužnickových nemovitostí v exekuci s výší pohledávek osvědčených pro účely zjištění dlužnickova úpadku, povede k závěru, že dlužník svou platební neschopnost vyvrátil“ (zvýraznění přidáno).²³

Jak je patrné z citované pasáže, dlužníkův majetek ve věci *MACHKA* byl v době zahájení insolvenčního řízení již v předcházející exekuci konvertován na peníze(!), a to ve výši přesahující cca 20 milionů Kč, přičemž insolvenční navrhovatel osvědčoval dlužníkovi úpadek na základě peněžních pohledávek v celkové výši nepřesahující 1 milion Kč. Pokud za těchto skutkových okolností NS odmítl akceptovat rozhodnutí soudů nižších instancí o tom, že dlužník je v úpadku pouze na základě domněnek dle § 3 odst. 2 ins. zák., je takový závěr zcela pochopitelný, a nelze mu nic vážného vytknout. Byly-li však právní závěry z této věci postupně přejímány do dalších rozhodnutí a nakonec transformovány až do závěrů dle rozhodnutí *Hope Valley* a *Vogelová*, jde o zjevně neudržitelný judikaturní vývoj. Jen s mírnou nadsázkou lze výsledek tohoto interpretačního procesu zjednodušit na výrok znějící, že „nemovitost v dlužníkem tvrzené hodnotě téměř 20 milionů korun (srov. fakta ve věci *Hope Valley*) se pro účely aplikace § 3 odst. 1 písm. c) ins. zák. chová *prima facie* stejně, jako 20 milionů korun deponovaných na bankovním účtu u exekutora (srov. fakta ve věci *MACHKA*)“.

Tento stav není možno akceptovat. V principu se nabízí buď řešení judikaturní, nebo legislativní. Judikaturní řešení bude z povahy věci komplikováno tím, že senát 29 NS má dle rozvrhu práce NS v podstatě monopol na rozhodování insolvenčních věcí, takže v důsledku kolidujícího názoru jiného senátu si problém do velkého senátu NS zřejmě cestu nenajde. Na to, aby strana poškozená tímto výkladem uspěla před ÚS v přezkumu stížnosti pro porušení práva na spravedlivý proces, je tento problém zřejmě příliš subtilní otázkou „jednoduchého práva“. **Neprojevili senát 29 sám vůli judikaturu zkorigovat, pak jiné než legislativní řešení zřejmě není realistické.** Takové řešení by mohlo být buďto minimalistické v tom smyslu, že by z posuzování platební neschopnosti alespoň výslovně vyloučilo z povahy věci nelikvidní majetek (kupř. odkazem na příslušné účtové třídy v rámci účtové osnovy), a tím zkorigovalo stav navozený judikáty ve věcech *Hope Valley* a *Vogelová*, nebo ambicióznější s tím, že by poskytlo soudům sofistikovanější návod k posuzování platební (ne)schopnosti dlužníků s ohledem na jejich krátkodobý oběžný majetek a prognózu jeho obrátky do peněžních inkas.²⁴ Přijmout právní stav navozený rozhodnutími ve věcech *Hope Valley* a *Vogelová* však nelze.

23 Tamtéž, ad 3) v odůvodnění rozhodnutí NS.

24 Srov. J. Alexander, B. Havel, M. Kuděj: Posuzování úpadku korporátních dlužníků – návrh metodiky a legislativních změn, CRI Working Paper Series č. 1/2016.

25 Sněmovní tisk 1120, Poslanecká sněmovna 2005, IV. volební období, zvláštní část důvodové zprávy, k § 3.

26 Usnesení NS ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSCR 38/2010 (R 83/2012) (in re *MACHKA spol. s r.o.*), ad 3) v odůvodnění rozhodnutí NS.

27 Usnesení NS ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 29 NSCR 10/2009 (R 80/2011) (in re *Josef Ježek*).

28 Usnesení NS ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 29 NSCR 113/2013 (R 45/2014) (in re *Hope Valley*).

29 Usnesení NS ze dne 3. 4. 2015, sp. zn. 29 NSCR 24/2013 (in re *Oleo Chemical*).

3. Domněnky platební neschopnosti

Stanovení domněnek úpadku bylo, vedle zavedení výslovné 30denní hranice prodlení v § 3 odst. 1 písm. b) ins. zák., hlavní změnou testu likvidity oproti jeho úpravě v § 1 odst. 2 zák. o konkursu a vyrovnání.

Ust. § 3 odst. 2 ins. zák. zní:

„Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže (a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo (b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo (c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo (d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.“

Judikatura NS ve věcech *Hope Valley* a *Vogelová* význam domněnek značně omezila. **Dopady, které důvodová zpráva k ins. zák. od jejich zavedení očekávala,²⁵ může dlužník nyní poměrně snadno neutralizovat tím, že začne vést polemiku o zpeněžitelné hodnotě svých nelikvidních aktiv a touto polemikou svou domnělou platební neschopnost „vyvracet“.**

3.1 K účinku domněnek obecně

K účinku domněnek platební neschopnosti dle § 3 odst. 2 ins. zák. obecně se NS vyslovil ve věci *MACHKA* takto:

„[...] to, že je dána (v insolvenčním řízení osvědčena nebo prokázána) některá ze skutkových podstat popsanych v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, zakládající vyvratitelnou domněnku dlužnickovy neschopnosti platit své splatné závazky, vede jen k tomu, že na dlužníka (po dobu, po kterou domněnka trvá) přechází povinnost tvrzení a důkazní povinnost ohledně skutečnosti, že k úhradě svých splatných závazků schopen je. [...] dlužník vyvrátí domněnku své platební neschopnosti ve smyslu § 3 odst. 2 insolvenčního zákona jakmile v insolvenčním řízení osvědčí nebo prokáže schopnost uhradit všechny splatné závazky těch věřitelů, jež má insolvenční soud pro účely rozhodnutí o věřitelském insolvenčním návrhu za osvědčené (doložené)“ (zvýraznění přidáno).²⁶

Ve věci *Josef Ježek* pak NS k účinkům domněnek dle § 3 odst. 2 ins. zák. doplnil, že:

„[n]ebyly-li takové domněnky v průběhu insolvenčního řízení dlužníkem vyvráceny, pak osvědčují dlužnickovu neschopnost platit své splatné závazky [znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona], nikoli však existenci „více věřitelů“ dlužníka [znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] ani existenci peněžitých závazků těchto věřitelů „po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti“ [znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona].“²⁷

Ve věci *Hope Valley* pak NS dodal, že pro účely aplikace a vyvrácení domněnek dle § 3 odst. 2 ins. zák. není podstatné, zda pohledávky, jimiž je úpadek osvědčován, jsou vykoonatelné či nikoli.²⁸

3.2 Ke konkrétním domněnkám

3.2.1 Zastavení plateb

Pojem „zastavení plateb“ vyložil NS konzervativně v souladu s předchozí interpretační praxí v principu tak, že se musí jednat o navenek projevený dlužníkovi záměr.²⁹ Z pohledu jiného navrhovatele, než je dlužník, proto nejde o domněnku příliš užitečnou.

3.2.2 Délka prodlení a nemožnost vymoci pohledávku exekucí

Domněnka spočívající v prodlení po dobu delší než 3 měsíce a domněnka spočívající v nemožnosti vymoci splatné pohledávky v exekuci byla judikaturou ve věci *Hope Valley a Vogelová* rovněž značně relativizována. V prvním případě nyní postačí dlužníkovi tvrdit, že pohledávky ze substantivních důvodů neuznává jako sporné, ve druhém budou opět k dispozici argumenty údajnou celkovou hodnotou dlužníkovu majetku.

3.2.3 Nesprávnost seznamů

K domněnce spočívající v nesprávnosti seznamů NS uvedl, že: „[z] formulace ‚seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů‘ i z legislativní zkratky ‚seznam závazků‘ je patrné, že jde v první řadě o ‚seznam závazků‘ a nikoliv ‚seznam věřitelů‘, jak se domnívá dovolatel. Prioritu v daném ohledu zcela zjevně hrají právě závazky (jejich specifikace), což vyplývá nejen z jazykového výkladu předmětných ustanovení, ale též z výkladu teleologického a logického. Představují-li seznamy dle § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, mezi něž patří též seznam závazků, přílohu insolvenčního návrhu dlužníka, pak je nepochybné, že nezbytnou obsahovou náležitostí takového seznamu musí být uvedení výše závazku i jeho splatnosti, neboť bez těchto údajů takový seznam není schopen plnit svou základní funkci – osvědčit úpadek dlužníka. Z insolvenčního zákona přitom nevyplývá, že by zákonodárce kladl na seznam závazků podle § 104 odst. 1 insolvenčního zákona jiné požadavky podle toho, jde-li o přílohu dlužnického insolvenčního návrhu nebo o seznam, k jehož předložení vyzval insolvenční soud dlužníka v řízení o věřitelském insolvenčním návrhu postupem podle § 128 odst. 3 insolvenčního zákona.“³⁰

Významné vady seznamů budou pravidelně nasvědčovat ne-

poctivosti dlužníka, což však ve fázi posuzování úpadku [spíše než nekonkursních řešení úpadku – srov. § 326 odst. 1 písm. a) ins. zák.] nebude příliš relevantní.

4. Závěr

Judikatura Nejvyššího soudu k definici úpadku pro platební neschopnost podle právní úpravy ins. zák. dospěla do stadia, v němž sice k převážné většině rozhodnutí nelze mít vážnější výhrady, **dvě rozhodnutí ke klíčové otázce neschopnosti dlužníka platit dluhy (z nichž jedno bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek NS) však bohužel uvrhly základní definiční kritéria vstupu do českého insolvenčního řízení do stavu jen stěží akceptovatelného zmatku.**

S ohledem na účinky judikatury v podmínkách rekonstruovaného civilního práva (srov. § 13 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.) je podle mého názoru namístě, aby vzniklou situaci zákonodárce zkorigoval legislativním zásahem. Tento zásah může být minimalistický (jak jsem jej navrhl v závěru části 2.3 výše) či ambicióznější (srov. poznámku pod čarou 24). K navrácení českého insolvenčního práva na trajektorii vytyčenou insolvenčním zákonem však bude legislativní zásah zřejmě nezbytný.

✦ Autor působí jako advokát a jako vyučující na Institutu ekonomických studií FSV UK v Praze.

Autor se této problematice detailně věnuje i v druhém vydání monografie *Insolvenční právo*, které vyjde ve druhé polovině roku 2016 v nakladatelství Wolters Kluwer.

³⁰ Usnesení NS ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSCR 38/2010 (R 83/2012) (in re *MACHKA spol. s r. o.*, ad 2) v odůvodnění rozhodnutí NS.

inzerce

BMW EFFICIENT DYNAMICS.
NIŽŠÍ SPOTŘEBA. VÍCE RADOSTI Z JÍZDY.

Nové BMW řady 4
Gran Coupé

www.renocar.cz

Radost z jízdy

PERFEKTNÍ V KAŽDÉ SITUACI.
BMW ŘADY 4 GRAN COUPÉ PERFECTION.

BMW Renocar představuje limitovanou edici BMW 4 Gran Coupé Perfection s příplatkovou výbavou za 259 000 Kč zdarma a paketem „Servisní prázdniny“ na 5 let.
BMW 420d xDrive Perfection za 974 380 Kč + DPH.*

Vyzkoušejte přednosti elegantního a výjimečně praktického BMW 4 Gran Coupé. V BMW Renocar vám rádi poskytneme vůz k testovací jízdě. * Více se dozvíte na www.renocar.cz a u našich prodejců.

Renocar Praha, Lipová 280, Praha - Čestlice (D1, EXIT 8), tel.: 261 393 600, info@renocar.cz
Renocar Brno, Řípská 5C, Brno - Slatina (D1, EXIT 201), tel.: 548 141 548, info@renocar.cz
Otevřeno 7 dní v týdnu, www.renocar.cz

Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů

JUDr. ALENA TIBITANZLOVÁ

Minulý rok tímto časem jsem publikovala článek „Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: pohled na sankcionování právnických osob v praxi českých soudů“.¹

Neboť se tehdy jednalo pro mnohé o jediný, jaksi praktičtější uchopený zdroj informací, jenž se dotýkal tohoto tématu, vrátila jsem se nyní po roce k tomuto tématu zpět a znovu jej otevřela, a to též za účelem zjištění, jak bylo ve věci sankcionování právnických osob českými trestními soudy za onen rok pokročeno.

Cílem tohoto článku je tedy shrnout a blíže analyzovat sankce, jež byly právnickým osobám podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen jako „ZTOPO“), počínaje nabytím účinnosti dříve uvedeného zákona dne 1. 1. 2012 až do 18. 1. 2016 pravomocně uloženy.² V této souvislosti článek rozebírá praxi českých soudů v oblasti ukládání trestů právnickým osobám nejprve v rovině obecné, poté se zabývá vybranými vadnými rozhodnutími; v rámci toho jsou pak tam, kde to považuji za vhodné, činěny současně zřetel hodné návrhy *de lege ferenda*.

Obecné vyhodnocení praxe českých soudů v letech 2012 až 2015

V této kapitole shrnu statistiku nejprve v rovině obecné.

Rok 2012

V roce 2012 nebyla právnické osobě uložena pravomocně ani jedna sankce. V tomto roce bylo však známo již necelých 20 případů zahájení trestního stíhání proti právnické osobě.³

1 A. Tibitzlová: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: pohled na sankcionování právnických osob v praxi českých soudů [cit. 30. 7. 2016], dostupný z [www: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob-a-rizeni-proti-nim-pohled-na-sankcionovani-pravnickych-osob-v-praxi-ceskych-soudu-98726.html>](http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob-a-rizeni-proti-nim-pohled-na-sankcionovani-pravnickych-osob-v-praxi-ceskych-soudu-98726.html).

2 Údaje uvedené v tomto článku vycházejí ze statistik Ministerstva spravedlnosti platných ke dni 18. 1. 2016, které mi byly k mé žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, zaslány Ministerstvem spravedlnosti.

3 J. Vidrna: Masakr firem se zatím nekoná, Komora, 2013, č. 7-8, str. 37 [cit. 30. 7. 2016], dostupný z [www: <http://www.akdpp.cz/wp-content/uploads/2013/07/masakr-firem-se-zatim-nekona.pdf>](http://www.akdpp.cz/wp-content/uploads/2013/07/masakr-firem-se-zatim-nekona.pdf).

Rok 2013

V roce 2013 byly českými soudy pravomocně uloženy právnickým osobám celkem tři tresty. Tyto tresty uložil v každém případě jiný soud, a to konkrétně Obvodní soud pro Prahu 1, Krajský soud v Ostravě a Městský soud v Brně. V těchto případech byl jako trest zvolen dvakrát trest uveřejnění rozsudku, jedenkrát pak trest peněžitý. Právnické osoby byly v tomto roce sankcionovány dvakrát za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, jedenkrát pak za trestný čin dotačního podvodu v souběhu s trestným činem poškození finančních zájmů Evropské unie.

Rok 2014

V roce 2014 bylo českými soudy uloženo právnickým osobám pravomocně celkem 22 trestů. Tyto tresty uložil v celé polovině, tedy v jedenácti případech, Městský soud v Brně, ve třech dalších případech pak Okresní soud v Hodoníně. Po dvou věcech skončených pravomocným rozhodnutím, v rámci něhož byl uložen právnické osobě trest, rozhodl Okresní soud ve Frýdku-Místku a Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou. Ve zbylých případech pak takto rozhodl Obvodní soud pro Prahu 7, Obvodní soud pro Prahu 10, Okresní soud v Benešově a Okresní soud v Teplicích.

V devíti případech byl jako nejpřílehavější trest vybrán trest peněžitý, v dalších třech případech pak tento v kombinaci s trestem uveřejnění rozsudku. Jako samostatně uložený trest zvolily soudy trest uveřejnění rozsudku celkem třikrát. Pětkrát soud uložil trest zákazu činnosti a ke zrušení právnické osoby došlo pravomocně ve dvou případech.

V tomto roce pak soudy sankcionovaly právnické osoby celkem osmkrát za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, čtyřikrát za trestný čin podvodu, dvakrát za trestné činy zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění a za zjednaní výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě. Jedenkrát pak byla právnické osobě uložena sankce za trestný čin neoprávněného nakládání s odpady a za trestný čin úvěrového podvodu.

Rok 2015

V roce 2015 bylo českými soudy uloženo právnickým osobám pravomocně celkem 63 trestů. Tyto tresty uložil ve dvaceti pěti případech, tedy skoro v polovině všech takto skončených věcí, Městský soud v Brně, v sedmi dalších pak Okresní

soud v Hodoníně. Šest věcí skončených pravomocným rozhodnutím, v rámci něhož byl uložen právníkovi osobě trest, rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1, po třech pak Okresní soud v Jindřichově Hradci a Okresní soud v Kroměříži. Dvě rozhodnutí, v rámci kterých byl právníkovi osobám uložen pravomocně trest, vydal Okresní soud v Břeclavi, Okresní soud Praha-západ a Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou, rozhodnutí jedno pak Obvodní soud pro Prahu 3, Obvodní soud pro Prahu 7, Obvodní soud pro Prahu 8, Okresní soud Brno-venkov, Okresní soud ve Frýdku-Místku, Okresní soud v Náchodě, Okresní soud v Pelhřimově, Okresní soud v Příbrami, Okresní soud v Teplicích, Okresní soud v Trutnově, Okresní soud v Třebíči, Okresní soud ve Zlíně a Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou.

Nejčastěji ukládanou sankci v tomto roce představoval peněžitý trest, jenž byl pravomocně uložen celkem ve dvaceti dvou případech. Dále pak byly právníkovi osoby sankcionovány trestem zákazu činnosti, a to ve dvaceti případech, trestem uveřejnění rozsudku, a to ve čtrnácti případech, trestem zrušení právníkovi osoby, a to v pěti případech. V jednom případě pak došlo k pravomocnému uložení trestu zákazu činnosti v kombinaci s trestem uveřejnění rozsudku a trestu zákazu činnosti spolu s ochranným opatřením zabránění věci.

V tomto roce soudy sankcionovaly právníkovi osoby celkem třicetkrát za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, osmnáctkrát za trestný čin podvodu, šestkrát za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a dvakrát za trestný čin vydírání a trestný čin zkrácení údajů o stavu hospodaření a jmění. Jedenkrát pak byla právníkovi osobě uložena sankce za trestný čin úvěrového podvodu, trestný čin poškození lesa, trestný čin úvěrového podvodu v souběhu s trestným činem podvodu, trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby v souběhu s trestnými činy padělání a pozměnění veřejné listiny a podvodu, a konečně pak za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby v souběhu s trestným činem zkrácení údajů o stavu hospodaření a jmění.

Nejaktivnější soudy

Co do pořadí či výsledků soudů, u kterých skončilo trestní řízení vedené proti právníkovi osobě od roku 2012 pravomocným rozhodnutím, v rámci něhož byla uložena některá ze sankcí vypočtených v zákoně o trestní odpovědnosti právníkovi osob, můžeme konstatovat následující:

1. Městský soud v Brně – celkem 37 takových rozhodnutí (tj. 42 % z celkového počtu rozhodnutí).
2. Okresní soud v Hodoníně – celkem 10 takových rozhodnutí (tj. 12 % z celkového počtu rozhodnutí).
3. Obvodní soud pro Prahu 1 – celkem 7 takových rozhodnutí (tj. 8 % z celkového počtu rozhodnutí).
4. Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou – celkem 4 taková rozhodnutí (tj. 5 % z celkového počtu rozhodnutí).
5. Okresní soud ve Frýdku-Místku, Okresní soud v Jindřichově Hradci, Okresní soud v Kroměříži – celkem 3 taková rozhodnutí (tj. každý z těchto 4 % z celkového počtu rozhodnutí).
6. Obvodní soud pro Prahu 7, Okresní soud v Břeclavi,

Okresní soud Praha-západ, Okresní soud v Teplicích – celkem 2 taková rozhodnutí (tj. každý z těchto 2 % z celkového počtu rozhodnutí).

7. Krajský soud v Ostravě, Obvodní soud pro Prahu 3, Obvodní soud pro Prahu 8, Obvodní soud pro Prahu 10, Okresní soud v Benešově, Okresní soud Brno-venkov, Okresní soud v Náchodě, Okresní soud v Pelhřimově, Okresní soud v Příbrami, Okresní soud v Trutnově, Okresní soud v Třebíči, Okresní soud ve Zlíně, Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou – celkem jedno takové rozhodnutí (tj. každý z těchto 1 % z celkového počtu rozhodnutí).

V porovnání se stavem v roce 2014, ve kterém celých 72 % všech rozhodnutí, v rámci kterých byla právníkovi osobě pravomocně uložena sankce, vydaly soudy moravské, resp. slezské, pak i přesto, že došlo v poměru k sankcionování právníkovi osob českými soudy ke snížení počtu pravomocných rozhodnutí moravských soudů o 3 %, nelze ani o rok později konstatovat, že by se tento stav do určité míry stabilizoval, či dokonce změnil ku prospěchu soudů českých, když v celých 69 % případů byly právníkovi osoby sankcionovány soudy moravskými, ve 31 % případů pak soudy českými, a lze tak říci, že v **oblasti sankcionování právníkovi osob jsou soudy moravské stále více než dvakrát aktivnější nežli soudy české**. To, zda se jedná čistě o náhodu anebo je tato skutečnost něčím racionálněm opodstatnitelná, je však těžké odhadovat.

Nejčastěji ukládané tresty

Pokud jde o **nejčastější pravomocně uložené tresty právníkovi osobám v letech 2012, 2013, 2014 a 2015**, pak můžeme uvést následující závěr:

1. Trest peněžitý – pravomocně uložen celkem 32x (tj. 36 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).
2. Trest zákazu činnosti – pravomocně uložen celkem 25x (tj. 28 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).
3. Trest uveřejnění rozsudku – pravomocně uložen celkem 19x (tj. 22 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).
4. Trest zrušení právníkovi osoby – pravomocně uložen celkem 7x (tj. 8 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).
5. Trest peněžitý + trest uveřejnění rozsudku – pravomocně uložen celkem 3x (tj. 4 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).
6. Trest zákazu činnosti + trest uveřejnění rozsudku – pravomocně uložen celkem 1x (tj. 1 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).
7. Trest zákazu činnosti + ochranné opatření zabránění věci – pravomocně uložen celkem 1x (tj. 1 % z celkového počtu všech pravomocně uložených trestů).

Jak vidno, ve dvou případech se na tomto místě setkáváme s tresty, jež umožňuje uložit trestní zákoník i osobám fyzickým, tj. s trestem peněžitým a trestem zákazu činnosti. Lze se domnívat, že soudy prozatím tyto tresty vcelku hojně ukládají mj. i z důvodu jejich osvědčenosti, resp. z důvodu, že je již jaksí blíže znají. V dalších dvou případech se pak

jedná o tresty zcela nové. Těmi jsou trest uveřejnění rozsudku a trest zrušení právnícké osoby. Je, dá se říci, až obdivuhodné, v kolika případech přistoupily soudy k prvně jmenovanému trestu, když jej dosud neznaly, nadto pak s vědomím toho, že může jeho ukládání, resp. následný výkon působit nemalé potíže.⁴ Jeho kombinace s trestem peněžitým, trestem zákazu činnosti anebo ochranným opatřením zabrání věci není nijak vyloučena. Obdiv soudům je pak třeba vyjádřit v jistém směru taktéž co do frekvence k ukládání trestu zrušení právnícké osoby. Vzhledem ke konkrétním případům, v nichž k uložení tohoto trestu došlo,⁵ však můžeme stručně uzavřít, že soudům fakticky volba jiného možného trestu v zásadě ani nezbývala.

Nejčastější trestné činy, za něž byl právníckým osobám uložen trest

Paleta trestných činů, za něž byly právníckým osobám v letech 2012, 2013, 2014 a 2015 ukládány tresty, příliš pestrá není a jako taková tak, až na drobné výjimky, jež představuje kupř. trestný čin vydírání, pouze potvrzuje původně zastávané názory, tedy, že se bude trestní odpovědnost právníckých osob dotýkat víceméně pouze oblastí hospodářských či majetkových trestných činů, případně pak trestných činů proti životnímu prostředí. **V uvedených letech byly tresty ukládány nejčastěji za dále uvedené trestné činy:**

1. Trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby – celkem 40x. Tento trestný čin tak tvoří celých 46 % všech trestných činů, za které byly právníckým osobám pravomocně uloženy tresty. Za tento trestný čin byl pak konkrétně uložen trest zrušení právnícké osoby, trest peněžitý, trest zákazu činnosti, trest uveřejnění rozsudku, anebo trest zákazu činnosti v kombinaci s trestem uveřejnění rozsudku.

2. Trestný čin podvodu – celkem 22x. Tento trestný čin tak tvoří celých 25 % všech trestných činů, za které byly právníckým osobám pravomocně uloženy tresty. V těchto případech byly dotčené právnícké osoby sankcionovány konkrétně trestem zrušení právnícké osoby, trestem peněžitým, trestem zákazu činnosti, trestem uveřejnění rozsudku, kombinací peněžitého trestu a trestu uveřejnění rozsudku, či kombinací trestu zákazu činnosti s ochranným opatřením zabrání věci.

3. Trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby – celkem 8x. Tento trestný čin tak tvoří celých 10 % všech trestných činů, za které byly právníckým osobám pravomocně uloženy tresty. V těchto případech byly dotčené právnícké osoby sankcionovány konkrétně trestem zrušení právnícké osoby, trestem peněžitým či trestem uveřejnění rozsudku.

4. Trestný čin zkrácení údajů o stavu hospodaření a jmění – celkem 4x. Tento trestný čin tak tvoří celých 5 % všech

trestných činů, za které byly právníckým osobám pravomocně uloženy tresty. V těchto případech byly dotčené právnícké osoby sankcionovány konkrétně trestem zrušení právnícké osoby, peněžitým trestem a trestem zákazu činnosti.

5. Trestný čin vydírání, trestný čin úvěrového podvodu, trestný čin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě a trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi – celkem 2x. Každý tento trestný čin tak tvoří 2 % všech trestných činů, za které byly právníckým osobám pravomocně uloženy tresty. Konkrétně byl za tyto trestné činy v příslušném pořadí uložen trest peněžitý, poté trest zrušení právnícké osoby, následně trest peněžitý, a konečně pak trest peněžitý v kombinaci s trestem uveřejnění rozsudku.

6. Trestný čin poškození lesa, trestný čin neoprávněného nakládání s odpady, souběh trestného činu podvodu a trestného činu úvěrového podvodu, souběh trestného činu zkrácení daně, poplatku a jiné podobné povinné platby, trestného činu padělání a pozmenění veřejné listiny a trestného činu podvodu, souběh trestného činu zkrácení daně, poplatku a jiné podobné povinné platby a trestného činu zkrácení údajů o stavu hospodaření a jmění, souběh trestného činu dotačního podvodu a trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie – za každý tento trestný čin, resp. skutek byl právnícké osobě uložen trest celkem jedenkrát. Každý tak tvoří 1 % veškeré trestné činnosti, za kterou byla právnícká osoba pravomocně sankcionována. Pokud jde o tresty, pak byl v těchto případech uložen v příslušném pořadí trest peněžitý, dále trest zákazu činnosti, trest uveřejnění rozsudku, poté opět trest uveřejnění rozsudku, následně trest zrušení právnícké osoby, a konečně pak znovu trest uveřejnění rozsudku.

Některé poznatky k vybraným soudním rozhodnutím

Jak bylo dříve uvedeno, pokud jde o jednotlivé druhy trestů, které umožňuje zákon o trestní odpovědnosti právníckých osob uložit, **české trestní soudy přikročily prozatím ke čtyřem z nich, tj. k trestu zrušení právnícké osoby, trestu peněžitému, trestu zákazu činnosti a trestu uveřejnění rozsudku.** V této souvislosti v současné době **disponují několika pravomocnými rozhodnutími, v rámci nichž byl některý z těchto trestů uložen právnícké osobě vadně, resp. ne zcela vhodně. Jako ukázkou takových rozhodnutí uvedu pět případů, jež se mi jeví být těmi nejzajímavějšími.**

Trest zrušení právnícké osoby – ten nejprísnejší možný trest?

Za první povšimnutí hodné rozhodnutí považuji rozhodnutí Okresního soudu v Třebíči,⁶ a to konkrétně v **otázce „nahrazování“ rozhodovací činnosti civilních soudů o zrušení právnícké osoby.** V odůvodnění předmětného rozhodnutí je totiž konstatováno následující: *„Ve vztahu k obžalované spol. GASTRO LIFE, s. r. o., bylo zjištěno, a to zejména z příslušného výpisu z Obchodního rejstříku, že společnost je zapsaná u Krajského soudu v Brně v oddíle C, vložka 49219, a to od 4. 8. 2005, když původní obchodní firma nesla název ALT HOTEL, s. r. o., bylo jí přiděleno identifikační číslo 269 76 749, přičemž sídlí na adrese*

⁴ K této problematice viz např. J. Jelínek, J. Herczeg: Zákon o trestní odpovědnosti právníckých osob: Komentář s judikaturou, 2. aktualizované a přepracované vydání, Leges, Praha 2013, str. 161.

⁵ Jedná se o případy tzv. prázdných schránek či skořápek; k této problematice bude uvedeno více dále.

⁶ Rozhodnutí Okresního soudu v Třebíči ze dne 14. 7. 2015, sp. zn. 3 T 60/2015.

Ilustrační foto Jakub Stadler

Znojemská 11, Třebíč, posledním zapsaným jednatelem byl obž. JUDr. O. V., přičemž z funkce byl vymazán ke dni 28. 12. 2013, od 18. 9. 2013 je tento obžalovaný jediným společníkem obžalované II. spol. GASTRO LIFE, s. r. o., když, jak ostatně vyplynulo z výpovědi obž. JUDr. O. V., se společností nemá již nic společného, o její chod se nezajímá, sám z vlastní iniciativy chtěl požádat o její likvidaci, když firma již nevyvíjí žádnou činnost, nemá zaměstnance, účet u peněžního ústavu či hotové finanční prostředky; v kontextu s výše uvedeným tak soud uložil obžalované spol. GASTRO LIFE, s. r. o., za podmínek uvedených v § 16 zákona č. 418/2011 Sb. trest zrušení této právnické osoby, kdy po právní moci tohoto rozsudku bude postupováno ve smyslu ustanovení § 38 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.“ Z odůvodnění tohoto rozhodnutí tak přímo a nijak skrytě plyne toto nahrazování, tedy – společník vypověděl u soudu, že chtěl u obviněné právnické osoby sám požádat o její likvidaci – trestní soud mu následně vyhověl. Nabízí se tak otázka – je tento trest skutečně trestem nejprísnejším? Trestem za ty nejzávažnější formy trestné činnosti?⁷

V souvislosti s výše uvedeným někteří spatřují problém v tom, že **zákon jako jednu z podmínek pro uložení trestu zrušení právnické osoby nijak výslovně nestanoví, o jaké trestné činy se musí jednat, aby mohl být tento trest právnické osobě uložen** (srov. znění § 16 odst. 1 ZTOPO). Z toho vyplývá, že jej lze uložit jak právnické osobě, jejíž činnost spočívá v páčání přečinů, tak i právnické osobě, která páchá (zvláště závažné) zločiny.

Podle těch, kteří výše uvedený názor zastávají, by měl být tento trest vzhledem ke svým důsledkům, které může způsobit, ukládán pouze ve výjimečných a velmi závažných případech protiprávního jednání právnické osoby, a tedy by mělo

být jeho ukládání navázáno mj. právě i na podmínku spáchání trestného činu, který je, pokud jde o jeho společenskou nebezpečnost, tím nejzávažnějším, stejně jako tomu je u fyzických osob v právní úpravě trestního zákoníku, podle kterého lze uložit fyzické osobě výjimečný trest pouze za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákoník dovoluje (srov. § 54 tr. zákoníku), anebo u právnických osob v případě, podle systematického seřazení trestů v zákoně, mírnějšího trestu propadnutí majetku, když k uložení tohoto trestu právnické osobě lze přistoupit jen tehdy, pokud spáchá zvlášť závažný zločin (srov. § 17 odst. 1 ZTOPO). Pádnost výše uvedeného názoru a argumentů nijak nerozporuji. Na druhou stranu však není podle mého názoru úplně radno podmiňovat možnost uložení tohoto trestu typovou závažností trestného činu, neboť v důsledku takové právní úpravy bychom nemohli nijak efektivně postihovat kupř. tzv. „bílé koně“.

Peněžitý trest a počet denních sazeb

Z pravomocných rozhodnutí, v rámci nichž byl právnické osobě uložen trest peněžitý, bych ráda upozornila na jeden vcelku zvláštní případ. Jedná se o rozhodnutí Městského soudu v Brně,⁸ kterým byla právnická osoba odsouzena za přečin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, kterého se měla podle odůvodnění předmětného

⁷ V této souvislosti srov. též např. rozhodnutí Okresního soudu v Benešově ze dne 10. 2. 2014, sp. zn. 1 T 158/2013, anebo rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 39 T 13/2014.

⁸ Rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2013, sp. zn. 10 T 87/2013.

rozhodnutí dopustit tím, že „prostřednictvím svého statutárního orgánu nesplnila svou zákonnou povinnost a za zaměstnance neodvedla povinné odvody státu, jako pojistné na zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení, a to za souhrnné období od ledna 2012 do prosince 2012 v celkové výši 56 779 Kč“.

Za toto jednání byl právnické osobě uložen trestním příkazem peněžitý trest, a to ve výměře **10 denních sazeb**,⁹ kdy výše jedné denní sazby činila 1 000 Kč. Celková částka peněžitého trestu tak byla vyměřena na 10 000 Kč. Kdyby se jednalo o zcela nový druh trestu, byla by taková chyba soudu do jisté míry, řekněme, ospravedlnitelná, jenže, ačkoliv se v tomto případě stanoví počet denních sazeb poněkud „náročněji“ za užití subsidiarity trestního zákoníku (srov. § 1 odst. 2 ZTOPO), nemělo by toto činit žádné problémy. Jedná se tak o závažné pochybení soudu, jehož důvody si můžeme pouze domýšlet, neboť protože bylo v tomto případě rozhodováno trestním příkazem, není toto rozhodnutí nijak odůvodněno. Závěrem pak nutno dodat, že se Městský soud v Brně z této své chyby nijak nepoučil a stejnou chybu opakoval i ve svém dalším rozhodnutí.¹⁰

Trest zákazu činnosti – pozor na trestní příkaz

V případě trestu zákazu činnosti uvedu jako příklad vadného soudního rozhodnutí trestní příkaz Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou.¹¹ V tomto případě byla právnická osoba odsouzena za přečin zkrácení údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea první tr. zákoníku a přečin zkrácení daně, poplatku a obdobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Tímto trestním příkazem byl právnické osobě uložen trest zákazu činnosti, který spočíval v zákazu provozování předmětu živnosti, a to v délce deseti let.

Pochybením soudu v tomto případě bylo to, že uložil právnické osobě trest zákazu činnosti v takové délce, ve které není tento trest možné trestním příkazem uložit, resp. tato délka přesahuje nejvyšší možnou výměru trestu zákazu činnosti, ve které lze tento trest trestním příkazem podle § 314e odst. 2 písm. d) tr. řádu uložit a která činí dle zákona maximálně „pouhých“ pět let.

K podanému odporu byl však tento trestní příkaz zrušen a ve věci bylo po proběhlém hlavním líčení vydáno nové rozhodnutí. V tomto byla právnická osoba pravomocně odsouzena k trestu zrušení právnické osoby. Kdo tento odpor podal a z jakého důvodu, si však můžeme bohužel jen domýšlet, neboť tento rozsudek neobsahuje v souladu s § 129 odst. 2 tr. řádu odůvodnění. Je tak otázkou, zda některá z osob, které jsou

oprávněny podat proti trestnímu příkazu odpor, tuto chybu prostě a jednoduše objevila, a tedy odpor podala, anebo zda vnímala obviněná právnická osoba tento trest jako příliš přísný a doufala v jeho kratší výměru, k čemuž ovšem nedošlo.¹²

Tak nebo tak, co se týče této vady soudní praxe (nejedná se totiž o ojedinělý případ, obdobně chybně postupoval též Obvodní soud pro Prahu 10¹³), tj. ukládání trestu zákazu činnosti rozhodnutím ve formě trestního příkazu ve výměře, jež převyšuje výměru maximální možnou, pak osobně nemám za to, že by bylo zapotřebí zvyšovat, a to po vzoru fyzických osob, pro případ ukládání tohoto trestu právnickým osobám trestním příkazem nejvyšší možnou výměru též na polovinu, tj. na dobu deseti let.

K tomuto závěru docházím již s ohledem na to, že i přesto, že ke zvýšení horní hranice tohoto trestu u právnických osob došlo primárně s ohledem na jejich charakter, resp. s ohledem na to, že „činnost právnické osoby je způsobilá zasáhnout mnohem větší okruh osob a právních vztahů než činnost fyzické osoby a spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem takové činnosti má pak širší a závažnější následky a dopady“,¹⁴ jsem toho názoru, že bez jakéhokoli dalšího zohlednění důsledků uložení tohoto trestu v horní polovině jeho trestní sazby může mít pro nejednu právnickou osobu třeba až likvidační důsledky, a fakticky jedinou možnost, jak „přežít“, pak pro takovou právnickou osobu představuje pouze změna jejího předmětu činnosti. Domnívám se tedy, že horní hranice tohoto trestu je již jako taková nastavena zbytečně vysoko a že v případě ponechání maximální délky trestu zákazu činnosti tak, jak je tomu v případě fyzických osob, by byl preventivní účinek tohoto trestu stále plně zachován.

Ukládání trestu uveřejnění rozsudku trestním příkazem

Pokud jde o trest uveřejnění rozsudku, pak na tomto místě pokládám za přínosné uvést rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1.¹⁵ V tomto případě uznal soud právnickou osobu vinnou přečinem neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jehož se měla dopustit tím, že „neplnila svou zákonnou povinnost a neodvedla předepsané pojistné na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění za své zaměstnance za období od 1. 1. 2012 do 30. 6. 2012 přesto, že povinné částky byly sráženy z jejich hrubé mzdy“. Soudem zvoleným trestem byl pak trest uveřejnění rozsudku v tiskovém sdělovacím prostředku.

Ačkoliv by se tak na první pohled mohlo jevit, je zcela bez významu to, že nedošlo k uveřejnění „rozsudku“, nýbrž „trestního příkazu“, když dle § 314e odst. 7 tr. řádu má trestní příkaz povahu odsuzujícího rozsudku. Co je zde problémem, je to, že formou rozhodnutí byl v tomto případě trestní příkaz, a **trest uveřejnění rozsudku není trestem, jež by bylo možné trestním příkazem uložit** (srov. § 314e odst. 2 tr. řádu). Nadto nutno dodat, že v tomto rozhodnutí postrádám v rozporu s § 23 odst. 1 ZTOPO jakékoli bližší vymezení rozsahu, ve kterém byla právnická osoba povinna toto rozhodnutí uveřejnit.

Stejně chybně postupoval při ukládání trestu uveřejnění rozsudku též Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou,¹⁶ když uložil právnické osobě za přečin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, přečin

9 Minimální počet denních sazeb stanoví § 68 odst. 1 tr. zákoníku na 20.

10 Rozhodnutí Městského soudu v Brně sp. zn. 2 T 55/2015.

11 Rozhodnutí Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 12. 2. 2015, sp. zn. 3 T 174/2015.

12 Zásada zákazu reformace in peius se v případě, kdy je v důsledku podaného odporu vydáno nové rozhodnutí, neuplatní (srov. § 314g odst. 2 tr. řádu).

13 Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 29 T 7/2014.

14 P. Forejt, P. Habarta, L. Trešlová: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem, 1. vydání, Linde, Praha 2012, str. 190.

15 Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 3 T 19/2013.

16 Rozhodnutí Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 17. 10. 2014, sp. zn. 2 T 131/2014.

padělení a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku a přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku „*trest uveřejnění trestního příkazu v regionálním tisku, tj. v Orlickém deníku, v celém rozsahu výroku o vině a trestu právnické osoby*“. V tomto rozsudku pak, v rozporu s § 23 odst. 1 ZTOPO, nenalezneme tentokrát ani obligatorní lhůtu pro uveřejnění takového rozhodnutí.

Pokud jde o vadu rozhodovací činnosti trestních soudů v této oblasti, tj. ukládání trestu uveřejnění rozsudku trestním příkazem, tedy trestu, který není v dotčeném ust. § 314e odst. 2 tr. řádu zakotven, pak by se tento trest mohl stát do budoucna podle mého názoru součástí předmětného výčtu. Domnívám se, že v této souvislosti přitom nelze nijak uvažovat o možných výtkách, že tento trest by nemělo být možné ukládat trestním příkazem, neboť jeho uložení může vést v krajním případě v konkrétní věci třeba až k úpadku právnické osoby a její likvidaci.¹⁷ Takové neblahé důsledky může mít pro právnickou osobu ve svém důsledku přece i každý jiný trest, který jí lze trestním příkazem v současné době uložit. V tomto směru bych se tedy osobně přizpůsobila praxi soudů a výše uvedeným způsobem ji, řekněme, legalizovala.

Shrnutí aktuálního stavu

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob byl již od jeho přijetí spojován s výraznou nedůvěrou. Ta se projevovala jak v rovině teoretické, kdy byl celý koncept trestní odpovědnosti právnických osob zpochybňován a kritizován pro svou neslučitelnost s českým trestním právem, tak i v rovině budoucí praktické aplikace zákona. Na straně jedné jsme se pak mohli setkat s názory, že jelikož orgány činné v trestním řízení nebudou ochotny podle nového zákona o trestní odpovědnosti právnických osob postupovat, nebude k trestnímu stíhání právnických osob v praxi docházet, a tedy zůstane tento zákon, přinejmenším v prvních letech jeho účinnosti, zcela nevyužit. Na straně druhé se pak objevoval názor opačný, a sice že společně s nabytím účinnosti zákona nastane co do jeho aplikace boom, který může způsobit dokonce i úplný kolaps z důvodu přetížení justice.

Nyní, majíce poznatky o praktické aplikaci zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, můžeme konstatovat, že i přesto, že k sankcionování právnických osob přikročily zatím pouze soudy některé, škála jimi uložených sankcí není příliš pestrá a některá z jejich rozhodnutí nejsou, nejspíše z důvodu stále trvající novoty tohoto zákona, zcela bezvadná, bylo soudy vyneseno již skoro devadesát pravomocných rozhodnutí, v rámci nichž byla právnické osobě uložena sankce, tedy slova ani jedné z těchto dvou stran se nenaplnila a minimálně poslední tři roky ukázaly, že zákon o trestní odpovědnosti práv-

nických osob nepředstavuje pouhé formální splnění mezinárodních závazků, nýbrž je zákonem, který nebude v českém trestním právu z hlediska praxe orgánů činných v trestním řízení nijak ignorován.¹⁸

Prognóza na příští léta

S ohledem na nepříliš dlouhou dobu praktické aplikace zákona o trestní odpovědnosti právnických osob nemůžeme konstruovat ucelený výhled na další roky. Co ovšem alespoň teoreticky říci můžeme, je to, že s přihlédnutím k tomu, že počet pravomocně odsouzených právnických osob prozatím každoročně znatelně vzrůstal, lze předpokládat, že **tato narůstající tendence zůstane zachována i nadále**. Nárůst počtu pravomocně odsouzených právnických osob pak lze očekávat taktéž v souvislosti s novelizací § 7 ZTOPO, jež přispěje k větší kriminalizaci protiprávního jednání právnických osob, když právnická osoba bude moci být nově činit trestně odpovědnou, až na několik výjimek, za veškeré trestné činy, kterých se může dopustit osoba fyzická. V této spojitosti je pak někdy dokonce očekáváno, že „*ročně budou odsouzeny stovky, možná i tisíce firem*“.¹⁹

Závěrem lze uvést, že současný stav je třeba brát jako určitý příslib do budoucna a věřit, že spolu s tím, že bude mít intenzita aplikace zákona o trestní odpovědnosti právnických osob českými soudy i nadále vzrůstající tendenci, bude mít i samotný zákon o trestní odpovědnosti právnických osob příležitost ukázat, nakolik vhodné nástroje sankcionování právnických osob do rukou českých trestních soudů vkládá, stejně jako to, do jaké míry se soudy, jakož i jiné orgány činné v trestním řízení, s existencí a uměním aplikace tohoto zákona již szily.

❖ Autorka je interní doktorandkou na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

17 Mezinárodní dokumenty v této souvislosti zdůrazňují aplikovatelnost trestního příkazu pouze v těch nejméně závažných věcech, a to s tím, že tomu by pak měly odpovídat i jednotlivé druhy a výměry trestů, které jím lze uložit. (Zdroj: Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) [cit. 30. 7. 2016], dostupné z: <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=4980&d=281460>>.)

18 Ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2015 ze dne 23. 6. 2016, jež byla publikována Nejvyšším státním zastupitelstvím, vyplývá, že celkový počet trestních řízení vedených proti právnickým osobám stále roste. Jen v roce 2015 bylo v České republice vedeno trestní řízení celkem proti 650 právnickým osobám, což představuje oproti roku 2014 nárůst o celých 24 právnických osob.

19 J. Januš: Ekonom: Ročně budou odsouzeny stovky firem, očekává specialista na trestní odpovědnost, 2014 [cit. 30. 7. 2016], dostupné z www.byznys.ihted.cz/c1-62790910-ekonom-rocnebudou-odsouzeny-stovky-firem-ocekava-specialista-na-trestni-odpovednost.

www.webspis.cz – český advokátní systém

webspis

TRADICE

JEDNODUCHOST

PŘEHLEDNOST

Ing. Michal Baumgartner
+420 725 444 448
mbaum@pravnikklub.cz

inzerce

Ne bis in idem – penále v daňovém řízení

doc. JUDr. JAN KOCINA, Ph.D.

Problematikou „*ne bis in idem*“ v trestním právu jsem se v minulosti zabýval ve svém článku publikovaném v Bulletinu advokacie č. 11-12/2005,¹ který pojednával o rozsahu aplikace této zásady v návaznosti na v té době zcela průlomový rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. 11 Tdo 738/2003, který vzbudil u odborné veřejnosti velkou pozornost. Toto rozhodnutí nově dovodilo, že zákaz dvojího stíhání a potrestání vyplývající ze zásady *ne bis in idem* se uplatní nejen ve vzájemném vztahu trestných činů, ale i ve vztahu trestného činu a přestupku.

Na tento článek navazoval můj další článek v Bulletinu advokacie č. 7-8/2006,² který v návaznosti na posuzovanou problematiku nastínil jeden případ, na němž bylo možné demonstrovat různé právní pohledy na aplikaci zásady *ne bis in idem*. Jednalo se o to, zda uloženou peněžitou pokutu podle § 273 odst. 1 o. s. ř., jako jednoho ze způsobu výkonu rozhodnutí, lze považovat za *ne bis in idem* ve vztahu k trestnímu postihu za trestný čin podle § 171 odst. 3 tr. zákona.³

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí, které se zabývalo uvedenou problematikou ve vztahu k *ne bis in idem*, došel k závěru, že není porušení zákazu opakovaného postihu za tentýž skutek, jestliže byl vůči povinné osobě, která neumožnila styk dítěte s oprávněnou osobou podle rozhodnutí soudu, uplatněn jednak výkon rozhodnutí uložením pokuty podle § 273 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a jednak za stejné jednání i trestní postih za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr. zákona.⁴ V závěru tohoto článku jsem polemizoval nad tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu, když jsem argumentoval tím, že peněžitá pokuta působí nejen jako prostředek k donucení plnění povinnosti, ale má i charakter represivní sankce.

1 J. Kocina: K rozsahu aplikace zásady *ne bis in idem* v trestním právu, Bulletin advokacie č. 11-12/2005, str. 34-38.

2 J. Kocina: K problematice rozsahu aplikace zásady *ne bis in idem* v trestním právu II., Bulletin advokacie č. 7-8/2006, str. 52-54.

3 Ust. § 171 tr. zákona, tj. zákona č. 140/1961 Sb., je označené jako maření výkonu úředního rozhodnutí a v odst. 3 byla upravena trestní odpovědnost osoby za tento trestný čin za to, že poté, co proti ní byla bezvysledně použita opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí nebo soudem schválené dohody o výchově nezletilých dětí, mají výkon takového rozhodnutí nebo dohody.

4 Nejvyšší soud sp. zn. 8 Tdo 806/2005 (Rt 10/2006).

5 Např. NS ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 5 Tdo 1399/2007 (Rt 13/2009), NS ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 5 Tdo 166/2006.

6 J. Boguszak, J. Čapek: Teorie práva, CODEX Bohemia, Praha 1997, str. 147 a násl.; A. Gerloch: Teorie práva, 4. upravené vydání, Aleš Čeněk, Plzeň 2007, str. 182 a násl.; D. Hendrych a kol.: Správní právo. Obecná část, 8. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 422 a násl.

7 J. Boguszak, J. Čapek, op. cit. sub 6, str. 150 a násl.; A. Gerloch, op. cit. sub 6, str. 186, 194 a násl.; D. Hendrych a kol., op. cit. sub 6, str. 455 a násl.

V návaznosti na zpracovávanou problematiku v obou článcích jsem se přikláněl již před více než deseti lety k názoru, že zásada *ne bis in idem* by měla být aplikována v daleko širším rozsahu než tak, jak je aplikována doposud, s tím, že pokud již Nejvyšší soud dospěl k závěru, že ji lze vztáhnout také na přestupky, pak by se měl v podobném duchu vypořádat s její aplikací ve vztahu k jiným správním deliktům, resp. ke všem deliktům veřejného práva.

Stručný vývoj aplikace *ne bis in idem*

Je nepochybné, že zlomové rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2004 otevřelo diskusi na úrovni našeho národního práva, což mělo za následek, že uvedená zásada přestala být aplikována jen v rámci trestního práva, nýbrž se její aplikace dostala i do širšího rozsahu, a to do oblasti celého veřejného práva. Je nepochybné, že problematika byla aktuálním tématem i na mezinárodní úrovni, což se odrazilo i v celé řadě mj. dále zmiňovaných rozhodnutí, zejména Evropského soudu pro lidská práva. Právě aplikace této zásady na mezinárodní úrovni se promítla také bezprostředně do konkrétních rozhodnutí, která byla učiněna v rámci trestního řízení a správního řízení v širším slova smyslu v České republice.

Tak, jak jsem předpokládal, právní teorie a praxe se v uplynulém desetiletí dopracovaly k podstatně extenzivnějšímu výkladu zásady *ne bis in idem*.

Průlomové rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2004 nebylo ojedinělé a postupně se začalo objevovat podstatně více dalších rozhodnutí, která potvrzovala, že zákaz dvojího postihu je nutné aplikovat ve vztahu mezi trestným činem a přestupkem.⁵ Přitom na rozdíl od původního rozhodnutí, které nebylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí, bylo již rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2007 publikováno v této Sbírce.

Postupně se však zásada *ne bis in idem* začala aplikovat i ve vztahu k jiným typům veřejnoprávních sankcí.⁶ Podle právní teorie rozlišujeme delikty veřejnoprávní a soukromoprávní. Zásada *ne bis in idem* nemůže být aplikována na případy, které se vztahují k odpovědnosti veřejnoprávní a soukromoprávní a opačně.

Druhem tzv. veřejnoprávních deliktů, kromě trestných činů, přestupků a jiných správních deliktů, jsou tzv. disciplinární delikty. Za disciplinární delikty je nutné považovat i delikty označené jako kárné nebo kázeňské, kam patří např. kárné delikty soudců, státních zástupců, policistů. Odpovědnost za tyto kárné delikty nastupuje, jestliže je porušována disciplína v určitých oblastech společenského života.⁷ Pravomocný postih určité osoby za disciplinární delikt ve vztahu ke skutku, který by mohl být právně kvalifikován jako trestný čin, vytváří překážku *ne bis in idem* ve vztahu k následnému trestnímu stíhání a k odsouzení této osoby.

Klíčové pro posouzení toho, zda je dána překážka *ne bis in idem*, je to, zda sankce mj. za disciplinární delikt má trestní povahu. Za disciplinární delikty bývají zpravidla ukládány majetkové sankce, např. snížení platu, a právě takováto

rozhodnutí dopadající negativně do majetkové sféry postiženého je nepochybně v širším slova smyslu trestem *sui generis*.

V případě, že bylo ve vztahu k disciplinárnímu deliktu vydáno rozhodnutí, jehož součástí byla sankce, která má trestní povahu, potom je vytvořena překážka věci rozhodnuté a nemůže být zahájeno proti této osobě trestní stíhání, a pokud již bylo zahájeno, **musí existující překážka pravomocného rozhodnutí v disciplinárním řízení, ve kterém je uložena sankce, jež má trestní povahu, vést k zastavení trestního stíhání** podle § 11 odst. 1 písm. j) tr. řádu. **Tento závěr podporuje i judikatura**, která se zabývá vztahem kázeňského přestupku k trestnému činu, když tyto závěry je nutné aplikovat i na vztah jiného typu disciplinárního deliktu, kterým je kárné provinění.⁸

Daňové penále

Zejména v roce 2014 rozhodoval Evropský soud pro lidská práva (dále také „ESLP“) případy, které posuzovaly otázku zásady *ne bis in idem* v případech, kdy **bylo proti určité osobě vedeno trestní řízení pro daňový trestný čin a řízení správní o platebním deliktu, jejichž skutkové okolnosti byly shodné.**⁹ Tento soud dospěl k závěru, že sankce za platební delikty v oblasti daní je možné při splnění stanovených podmínek považovat za trestní obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v rozporu s čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Z těchto rozhodnutí vyplývá, že **daňová sankce má trestní povahu a vyměřením daňové sankce ve vztahu k daním, ohledně nichž se vede k určité osobě trestní řízení pro trestný čin zkrácení daně, byla vytvořena překážka *ne bis in idem*.**

Tyto rozsudky ESLP byly mj. důvodem k tomu, proč čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu předložil uvedenou právní problematiku k rozhodnutí rozšířenému senátu NSS. Tento čtvrtý senát měl za to, že s ohledem na judikaturu ESLP je nutné považovat penále za trestní obvinění, resp. trest, na který je třeba aplikovat čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod. V dosavadní judikatuře NSS byly však zaujaty názory opačné a od nich se chtěl předkládající senát odchýlit, a proto postoupil věc k posouzení a rozhodnutí podle § 17 odst. 1 s. ř. s. rozšířenému senátu.

Tento rozšířený senát se velmi podrobně ve svém rozhodnutí¹⁰ zabýval tím, zda má daňové penále trestní povahu. Při shrnutí veškerých relevantních posuzovaných skutečností dospěl NSS k závěru, že **posuzované penále v důsledku spáchaného daňového deliktu má povahu trestní sankce a že i v návaznosti na rozhodování ESLP má daňové penále trestní charakter.** NSS však konstatuje, že uvedené závěry, v návaznosti na trestněprávní otázky s tím související, přesahují skutkový i právní rámec řešeného případu. Přesto z přesvědčivé a rozsáhlé použité argumentace NSS v uvedeném rozhodnutí lze dovodit jednoznačný závěr mj. o tom, že penále podle § 251 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, má povahu trestu, a je proto třeba na ně aplikovat shora zmiňované části Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jakož i čl. 40 odst. 6 Listiny. Jinými slovy, lze dospět k závěru, že **rozhodnutím o penále vznikne překážka věci rozsouzené a nemůže být, aniž by došlo ke zrušení rozhodnutí, kterým bylo vyměřeno penále, proti**

stejně osobě vedeno trestní řízení pro daňový trestný čin, pokud skutkové okolnosti případu, ke kterému se vztahuje rozhodnutí o penále, budou shodné se skutkovými okolnostmi, pro které by bylo vedeno trestní stíhání.

Poměrně často se však stává, že určité osobě není v daňovém řízení uloženo penále, ale tato osoba uhradí jako sankci za daňový delikt úrok z prodlení. V díkci zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, je úrok z prodlení předmětem úpravy v § 252, penále je předmětem úpravy v § 251. Daňový řád přitom označuje v § 2 odst. 5 jak úroky z prodlení, tak i penále za příslušenství daně. **Úrok z prodlení, stejně jako penále, je nutné považovat za sankci.** Penále i úrok z prodlení jsou definovány ve čtvrté části daňového řádu s označením „Následky porušení povinností při správě daní“. Penále se vyměřuje, pokud není uhrazena doměřená daň (§ 251 daňového řádu), úrok z prodlení je sankcí za to, že není uhrazena splatná daň v den její splatnosti (§ 252 daňového řádu). Úrok z prodlení je hrazen daňovým subjektem, pokud došlo z jeho iniciativy k dodatečným daňovým tvrzením a v návaznosti na to k úhradě zkrácených daní, aniž by existovala ve věci iniciativa příslušného správce daně.¹¹ V návaznosti na tyto skutečnosti lze tedy říci, že **nejen penále v daňovém řízení má charakter trestní sankce, ale stejný charakter musí mít i úrok z prodlení.**

V této souvislosti je třeba konstatovat, že právně **přesvědčivé závěry z rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu jsou v současné době respektovány i v trestním řízení, kde uložení sankce v daňovém řízení je považováno za překážku *ne bis in idem* ve vztahu k trestnímu stíhání konkrétní fyzické osoby za daňový trestný čin při shodnosti skutkových okolností.**¹²

Závěr

V návaznosti na předchozí uváděné skutečnosti lze dospět k závěru, že **s ohledem na vzniklou překážku věci rozsouzené, která je obsažena v rozhodnutí daňového orgánu mající charakter sankce v daňovém řízení, není možné za stejný skutek trestně stíhat stejnou osobu, která je za daňový delikt postižena, a to s ohledem na existující zásadu *ne bis in idem*.** V případě, že dojde i za této situace k trestnímu stíhání, musí být na daný případ v trestním řízení aplikováno ust. § 11 odst. 1 písm. j) tr. řádu a trestní stíhání musí být pro nepřipustnost zastaveno.

Posuzovaná **zásada *ne bis in idem* se však nebude vztahovat na případy, kdy nebude osoba jako poplatník daně, které byla vyměřena daňová sankce, shodná s osobou, u níž přichází v úvahu trestní odpovědnost za daňový trestný čin.** K těmto případům dochází velice často, kdy za daňový trestný čin je

⁸ NS ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 6 Tdo 683/2013.

⁹ Např. rozsudky ESLP ve věci *Lucky Dev proti Švédsku* ze dne 27. 11. 2014 a ve věci *Nykanen proti Finsku* ze dne 20. 8. 2014 – dostupné na <http://judoc.echr.coe.int/>.

¹⁰ NSS ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. 4 Afs 210/2014.

¹¹ Srov. výklady J. Baxa, O. Dráb, L. Kaniová, P. Lavický, A. Schillerová, K. Šimek, M. Žišková: *Daňový řád, Komentář*, II. díl, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2011, str. 1456-1566.

¹² Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 6 T 145/2014, NS ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1024/2015 (argumentace nad rámec dovolání je uvedena v poslední části tohoto rozhodnutí, a to již v návaznosti na tehdy očekávané, ale ještě neuciněné rozhodnutí rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. 4 Afs 210/2014).

trestně stíhaná fyzická osoba jednající za právnickou osobu, a této právnické osobě je vyměřena daňová sankce. Vyměřením této daňové sankce proti jinému právnímu subjektu, než který se dopustil konkrétního jednání naplňujícího znaky daňového trestného činu, nevzniká překážka věci rozsouzené, neboť zásada *ne bis in idem* se na tento případ nevztahuje.

Přesto však má význam vyměření daňové sankce a zvláště pak její uhrazení konkrétním subjektem pro posouzení konkrétní míry škodlivosti jednání fyzické osoby, proti které je vedeno trestní řízení za daňový trestný čin. **Pokud dojde k úhradě zaplacení daňové sankce mající podobu trestu, musí se to projevit v konkrétním trestním řízení vedeném proti fyzické osobě jako polehčující okolnost.** Úhrada daňové sankce a další případné polehčující okolnosti snižující stupeň společenské škodlivosti jednání fyzické osoby, proti které je vedeno trestní stíhání za daňové trestné činy, by mohly vést státní-

ho zástupce, event. soud v řízení před soudem k závěru, že je možné za použití ust. § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu (v soudním řízení za použití § 223 odst. 2 tr. řádu) **trestní stíhání zastavit.**¹³ V této souvislosti je ještě nutné zmínit i skutečnost, že konkrétní trestně odpovědná osoba, která je stíhána za daňový trestný čin, svým jednáním v důsledku úhrady daňové sankce právním subjektem, za který jednala, zpravidla **způsobila zaviněně tomuto subjektu škodu, a pokud tuto škodu uhradila nebo se zavázala k její úhradě, negativně to zasáhlo samozřejmě do její majetkové sféry.** Majetková sankce v tomto případě samozřejmě nebyla uhrazena veřejnoprávnímu subjektu. Byla uhrazena jinému soukromoprávnímu subjektu, který byl fakticky touto jeho trestnou činností poškozen, a to v důsledku odpovědnosti za škodu. I tato skutečnost se **může projevit v úvahách vztahujících se k důvodu zastavení trestního stíhání dle § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu.**

13 Takto např. postupoval v rozsáhlé skupinové trestné činnosti u některých obžalovaných Městský soud v Praze v řízení vedeném pod sp. zn. 40 T 16/2015.

✦ Autor je advokátem a pedagogem Fakulty právnické ZČU v Plzni.

Právní prostředky ochrany osobnosti zaměstnance

Mgr. HANA ZEMANOVÁ ŠIMONOVÁ, LL.M.

1. Úvod

Předmětem základních pracovněprávních vztahů je závislá práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele a podle pokynů zaměstnavatele, přičemž zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. Základním charakteristickým znakem pracovněprávních vztahů je tedy nerovné postavení subjektů, které se projevuje zejména tím, že zaměstnavatel přiděluje zaměstnanci práci, uděluje mu pokyny a je oprávněn plnění pracovních povinností adekvátním způsobem kontrolovat.

Pracovněprávní vztahy jsou rovněž nerozlučně spjaty s právem na ochranu osobnosti, a to jednak z důvodu, že zaměstnanec je povinen vykonávat práci toliko osobně, a dále proto, že zaměstnavatel je povinen svá shora uvedená oprávnění vyplývající z jeho nadřízenosti realizovat v rámci ústavně garantovaných základních osobních práv zaměstnance jakožto člověka. Nalézt rovnováhu mezi efektivním výkonem zaměstnavatelských oprávnění na straně jedné a korektivem ochrany osobních a osobnostních práv zaměstnance garantovaných ústavním pořádkem na straně druhé, nemusí být v praxi jednoduché.

Za trvání pracovněprávního vztahu může dojít k celé řadě právně významných situací, v nichž je dotčena nebo by mohla být dotčena osobnost zaměstnance. V případě, že k takovému zásahu do práva na ochranu osobnosti zaměstnance dojde, je nezbytné, aby měl zaměstnanec efektivní nástroje pro domožení se svých práv.

Obsahem tohoto článku jsou jednak vybrané okruhy případů, v nichž může dojít ke střetu zejména kontrolních oprávnění zaměstnavatele na straně jedné a práva na ochranu osobnosti zaměstnance na straně druhé, a dále právní prostředky ochrany, které může zaměstnanec v případech porušení jeho osobnostních práv využít.

2. Vybrané možné zásahy do práva na ochranu osobnosti zaměstnance

Kamerové systémy na pracovišti

Jedním z nejvíce diskutovaných způsobů monitorování činnosti zaměstnanců je instalování kamerových systémů, jejichž účelem může být a také bývá jak kontrola plnění pracovněprávních povinností zaměstnanců, tak ochrana majetku zaměstnavatele. Dle převažujících odborných názorů se jedná o prostředek, jehož důsledkem je otevřené, popř. skryté sledování zaměstnanců, přičemž **ani souhlas všech zaměstnanců nemůže odvrátit zákonný zákaz sledování zaměstnanců**, neboť tímto by se zaměstnanci předem vzdávali svého práva na ochranu soukromí.¹

Z uvedeného důvodu lze k tomuto monitorování pracoviště přistoupit pouze za podmínky uvedené v kogentním ust. § 316 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění (dále i „zák. práce“),² a tedy za existence závažného důvodu spočívajícího ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele. Doposud bohužel neexistují soudní rozhodnutí, z nichž by bylo možné dovodit konkrétnější obsah této zákonné podmínky umožňující určitě narušení soukromí zaměstnanců.

V každém jednotlivém případě bude muset být posouzena konkrétní práce vykonávaná zaměstnancem či skupinou zaměstnanců, přičemž jsem toho názoru, že samotný zájem zaměstnavatele, byť jej lze pochopit, na ochraně svého majetku, není oním závažným důvodem spočívajícím ve zvláštní povaze zaměstnavatele. **Bude se jednat zejména o taková pracoviště, kde se pracuje s velmi citlivými informacemi, utajovanými skutečnostmi nebo vyššími majetkovými hodnotami.**³

Pokud u zaměstnavatele je tento závažný důvod dán, pak je povinen ve smyslu ust. § 316 odst. 3 zák. práce zaměstnance přímo informovat o rozsahu kontroly a o způsobech jejího provádění. I za této situace však musí být zaměstnancům zaručena určitá míra soukromí, a to zejména pokud jde o prostory pro převlékání, toalety apod.

Evidování přístupu zaměstnance na internet

V souvislosti s tímto prostředkem kontroly činnosti zaměstnanců je třeba poukázat zejména na ust. § 316 odst. 1 zák. práce, dle něhož zaměstnanci nesmějí bez souhlasu zaměstnavatele užívat pro svou osobní potřebu výrobní a pracovní prostředky zaměstnavatele, včetně výpočetní techniky, ani jeho telekomunikační zařízení, přičemž dodržování tohoto zákazu je zaměstnavatel oprávněn přiměřeným způsobem kontrolovat. Jako zásada tedy platí, že **využívání prostředků zaměstnavatele pro osobní potřebu zaměstnanců je bez souhlasu zaměstnavatele zakázáno.**

To však nebrání zaměstnavateli, aby prostřednictvím svého vnitřního předpisu upravil podmínky využívání pracovních prostředků, a to i pro osobní potřebu zaměstnanců. Naopak, tento postup považují za více než vhodný, přičemž rovněž stanovení přesných podmínek využívání např. přístupu k internetu k osobní potřebě (např. během polední pauzy, po nebo před skončením pracovní doby apod.) lze přivítat. Stejně tak je možné (a vhodné) ve vnitřním předpisu nebo přímo v pracovní smlouvě stanovit, jaké webové stránky je zakázáno navštěvovat (např. sociální sítě, chaty, nákupní portály, webové stránky s choulostivým, protiprávním či jinak nevhodným obsahem, on-line hry apod.).

Jako vhodný prostředek pro eliminování návštěv nevhodných webových stránek ze strany zaměstnanců využívají někteří zaměstnavatelé softwary, které blokují zaměstnancům přístup k vybraným aplikacím a webovým stránkám, popř. které sledují druh a počet navštívených webových stránek. Dle názoru Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“) je možné sledování přístupu zaměstnance na internet pouze za podmínek stanovených v ust. § 316 odst. 2 a 3 zák. práce.⁴ Proto bude nezbytné, aby byl pro sledování používání internetu dán závažný důvod spočívající ve zvláštní povaze zaměstnavatele. Rovněž bude muset být splněna informační povinnost vůči

zaměstnanci o rozsahu kontroly a způsobu jejího provádění.

V návaznosti na shora uvedené stanovisko Úřadu je třeba podotknout, že evidování přístupu zaměstnanců na internet a sledování např. doby strávené na internetu není dle Nejvyššího soudu automaticky možné považovat za sledování soukromí zaměstnance ve smyslu ust. § 316 odst. 2 zák. práce, neboť je třeba zjišťovat cíl a smysl prováděné kontroly, kterou je možné následně podřadit pod ust. § 316 odst. 1 zák. práce (viz výše).⁵ Prováděná kontrola však musí být přiměřená a zaměstnanci by měli být přesně informováni o tom, co a jakým způsobem je ze strany zaměstnavatele kontrolováno. Opět poukazují na to, že **velmi vhodné je ve vnitřním předpisu či pracovním řádu vymezit přesné podmínky pro využívání výpočetní techniky zaměstnancem.**

Kontrola elektronické pošty

Stejně jako v případě výše uvedeného sledování přístupu na internet je i zde aplikovatelné ust. § 316 odst. 1 zák. práce, které zaměstnancům zapovídá bez souhlasu zaměstnavatele užívat pro svoji osobní potřebu výpočetní techniku. Tudiž i **posílání soukromých e-mailů v pracovní době, navíc z e-mailové adresy přidělené zaměstnavatelem, je v zásadě nedovolené.** Ačkoliv je zaměstnavatel tento zákaz oprávněn přiměřeně kontrolovat, je nutné vzít v potaz i povinnost dodržování listovního tajemství jakožto jednoho ze základních lidských práv. Opět lze doporučit, aby sám zaměstnavatel především prostřednictvím svého interního předpisu upravil, zda a popř. za jakých podmínek jsou zaměstnanci oprávněni pracovní e-mail používat i pro osobní a soukromé účely.

Jestliže je e-mailová adresa složená ze jména a příjmení, byť pod doménou zaměstnavatele, je tato adresa sama o sobě osobním údajem ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů (dá-

1 V. Bartík, E. Janečková: Kamery se záznamovým zařízením na pracovišti, Práce a mzda č. 3/2010, str. 29.

2 Toto ustanovení stanoví: „Zaměstnavatel nesmí bez závažného důvodu spočívajícího ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele narušovat soukromí zaměstnance na pracovištích a ve společných prostorách zaměstnavatele tím, že podrobuje zaměstnance otevřenému nebo skrytému sledování, odposlechu a záznamu jeho telefonických hovorů, kontrole elektronické pošty nebo kontrole listovních zásilek adresovaných zaměstnanci.“

3 Viz také P. Mates, E. Janečková, V. Bartík: Ochrana osobních údajů, 1. vydání, Leges, s. r. o., Praha 2012, str. 89.

4 Úřad pro ochranu osobních údajů. Ochrana soukromí zaměstnanců se zvláštním zřetelem k monitoringu pracoviště [online]. [cit. 14. 6. 2016]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=200144&id_dokumenty=9181.

5 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1771/2011, kde je např. uvedeno že: „... cílem (smyslem) kontroly prováděné zaměstnavatelem (žalovaným) nebylo (jak správně uvedl odvolací soud) zjišťování obsahu e-mailových zpráv, obsahu SMS nebo MMS, případně odeslaných či přijatých zaměstnancem (žalobcem), nýbrž toliko zjištění, zda zaměstnanec (žalobce) respektuje (a když nerespektuje, tak v jaké míře) zákaz užívat pro svou osobní potřebu výpočetní techniku zaměstnavatele (žalovaného) včetně jeho telekomunikačních zařízení, vyplývající ze zákona, a to s přihlédnutím k zákazu „nepoužívat internetové stránky s pochybným či citlivým obsahem nebo stránky typu on-line zpravodajství, sledování TV přes internet nebo poslech rozhlasu přes internet, které mohou nadměrně zatěžovat počítačovou síť a které nesouvisí s výkonem sjednané práce“ (vyplývajícímu z Pracovního řádu). Je tedy zřejmé, že prováděná kontrola směřovala toliko k ochraně majetku zaměstnavatele. O soukromí zaměstnance (o jeho osobnosti) jistě vypovídá i údaj o tom, které internetové stránky sleduje, avšak podstatou kontroly nebylo toto zjištění, nýbrž pouze zjištění, zda zaměstnanec (žalobce) sledoval takové internetové stránky, které s výkonem jeho práce nesouvisely (to ostatně žalobce v průběhu řízení ani nepopíral).“

le jen „ZOOÚ“), a pošta doručena na tuto adresu je soukromou poštou. Zaměstnavatel není oprávněn sledovat a zpracovávat obsah e-mailové korespondence zaměstnance, ovšem může sledovat počet došlých a odeslaných e-mailů a v případě vzniku podezření ze zneužití prostředků popř. i hlavičky e-mailů, z nichž je zřejmé, komu zaměstnanci píší a od koho e-maily dostávají.⁶ Na tento způsob kontroly by však měli být zaměstnanci opět předem upozorněni.

Shromažďování osobních údajů zaměstnance

Jak před vznikem základního pracovněprávního vztahu (nejčastěji pracovního poměru), tak v průběhu trvání a rovněž po jeho skončení dochází ke zpracování osobních údajů⁷ budoucích, stávajících a bývalých zaměstnanců. Zaměstnavatel je nepochybně správcem údajů ve smyslu ust. § 4 písm. j) ZOOÚ, neboť tím se rozumí každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů,⁸ provádí zpracování a odpovídá za něj.

Jednou se základních povinností správce je zpracovávat údaje pouze v situacích a za podmínek, které jsou zákonem stanoveny. Tituly pro zpracování osobních údajů jsou zakotveny v ust. § 5 odst. 2 ZOOÚ, a pokud jde o citlivé údaje, pak v ust. § 9 ZOOÚ. Ačkoliv je souhlas subjektu údajů uveden na prvním místě, a to jak v případě osobních údajů, tak citlivých údajů, jsou všechny tituly ke zpracování údajů rovnocenné a postačí, pokud je naplněn kterýkoliv z uvedených titulů.⁹ V praxi je časté, že souhlas subjektu údajů není třeba, neboť je naplněn jiný ze zákonem stanovených titulů pro zpracování údajů, a to zejména zpracování nezbytné pro dodržení

právní povinnosti správce. Souhlas je tedy chápán jako titul k takovému zpracování osobních údajů, které není nezbytné, resp. které není předepsáno právním předpisem.

Pokud se jedná o právní povahu souhlasu subjektu údajů, jde o jednostranné právní jednání, které lze kdykoliv po jeho udělení odvolat. V praxi byly řešeny případy, kdy správci velmi často – za účelem ochrany jejich právního postavení – požadovali po subjektech souhlas se zpracováním osobních údajů, a to i v případech, kdy je správce oprávněn, resp. povinen zpracovávat osobní údaje bez souhlasu subjektů, např. pro dodržení svých zákonných povinností.

Dle Úřadu je takový postup třeba posoudit jako (i) nadbytečný, neboť v těchto případech je správce povinen předmětné údaje zpracovávat, a to nezávisle na souhlasu či nesouhlasu subjektu údajů, ale současně jako (ii) vysloveně nesprávný a klamavý. Poučení o souhlasu se zpracováním údajů totiž v subjektu vyvolává pocit, že zpracování údajů probíhá na základě jeho vůle, a tedy že udělený souhlas může v budoucnu odvolat.

Za situace, kdy správce zpracovává údaje k plnění svých právních povinností, je zcela irelevantní, zda k tomu subjekt údajů poskytl souhlas či nikoliv. Pokud správce nesprávně odkazuje, popř. požaduje souhlas subjektu údajů, pak porušuje svoji informační povinnost dle ust. § 11 odst. 2 ZOOÚ, čímž je naplněna skutková podstata přestupku dle § 44 odst. 2 písm. f) ZOOÚ¹⁰ a správního deliktu dle § 45 odst. 1 písm. f)¹¹ ZOOÚ.¹²

Pokud se jedná o zaměstnavatele, pak ti zpracovávají osobní údaje svých zaměstnanců zejména pro vedení personální a mzdové agendy, tedy pro dodržení svých povinností stanovených zvláštními právními předpisy ve smyslu ust. § 5 odst. 2 písm. a) ZOOÚ.¹³ **K tomuto zpracování osobních údajů tedy zaměstnavatel nepotřebuje souhlas zaměstnanců.¹⁴**

3. Právní prostředky ochrany osobnosti zaměstnance

Právní prostředky ochrany vyplývající ze zákoníku práce

Na základě ust. § 276 odst. 9 zák. práce je zaměstnavatel povinen projednat se zaměstnancem nebo na jeho žádost s odborovou organizací stížnost zaměstnance na výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů, přičemž předmětem této stížnosti může být samozřejmě také poukázání na ohrožení či porušení práva na ochranu osobnosti zaměstnance.

Zaměstnanec je rovněž oprávněn kontaktovat příslušný oblastní inspektorát práce (dále jen „inspektorát“), který zaměstnancům dle ust. § 5 odst. 1 písm. k) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů (dále i „zák. o inspekci práce“), poskytuje bezúplatně základní informace a poradenství týkající se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek. V návaznosti na podnět zaměstnance může inspektorát provést u zaměstnavatele kontrolu plnění pracovněprávních předpisů, není však nadán pravomocí rozhodovat individuální spor mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Žádné další konkrétní prostředky ochrany osobnostních práv zaměstnance zákoník práce či zákon o inspekci práce nedává, a tak bude ve většině případů postupováno cestou podání příslušného žalobního návrhu ve smyslu práva na ochranu osobnosti dle občanského zákoníku, popř. dle speciálních

6 Úřad pro ochranu osobních údajů. Stanovisko č. 2/2009. [online]. [cit. 14. 6. 2016]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9181.

7 Zpracováním osobních údajů se dle ust. § 4 písm. e) ZOOÚ rozumí „jakákoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky. Zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace.“

8 Dle ust. § 4 písm. a) ZOOÚ je osobním údajem „jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitého subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.“

9 Úřad pro ochranu osobních údajů. Stanovisko č. 3/2014 [online]. [cit. 17. 5. 2016]. Dostupné na: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=11914.

10 Za tento přestupek může být uložena pokuta do výše 1 milionu Kč (§ 44 odst. 5 ZOOÚ).

11 Za tento správní delikt může být uložena pokuta do výše 5 milionů Kč (§ 45 odst. 3 ZOOÚ).

12 Úřad pro ochranu osobních údajů. Stanovisko č. 3/2014 [online]. [cit. 17. 5. 2016]. Dostupné na: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=11914.

13 Těmito právními předpisy jsou např. zákoník práce; zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů; zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění; zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění; zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění atd.

14 Samozřejmě, pokud by zaměstnavatel přistoupil ke zpracování osobních údajů zaměstnanců za jiným účelem, bude souhlas zaměstnanců nezbytný, přičemž ten musí být ve formě svobodného a vědomého projevu vůle, jehož obsahem je svolení subjektu údajů se zpracováním osobních údajů [§ 4 písm. n) ZOOÚ]. Stejně tak bude zaměstnavatel povinen plnit další povinnosti spojené s tímto zpracováním osobních údajů, a to včetně informační povinnosti dle ust. § 11 odst. 1 ZOOÚ.

ustanovení zvláštních právních předpisů, které právní ochranu v tom kterém směru zajišťují (viz níže).

Právní prostředky ochrany osobnosti dle občanského zákoníku

Neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti je soukromoprávním deliktem a spočívá v dotčení osobnosti člověka, které může spočívat jak v ohrožení, tak porušení práva na ochranu osobnosti, přičemž pojmovými znaky jsou neoprávněnost zásahu a objektivní způsobilost tohoto zásahu ohrozit nebo porušit osobnostní právo člověka.¹⁵ Způsobení újmy není pojmovým znakem deliktu neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti, ani samotné odpovědnosti za tento delikt.¹⁶

Vedle svépomoci¹⁷ je to především soudní ochrana, kde se člověk může domáhat svého práva, a to včetně práva na ochranu osobnosti,¹⁸ přičemž těžiště právní úpravy je obsaženo v zákoně č. 89/2012, občanský zákoník, v platném znění (dále i „občanský zákoník“, „o. z.“). **Ve smyslu ust. § 82 o. z. se člověk, jehož osobnost byla dotčena, může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno (negatorní, záporný nárok) a aby byl odstraněn jeho následek (odstraňovací, restituční nárok).**

Ve smyslu shora uvedeného se zaměstnanec, jehož osobnostní právo, včetně práva na soukromí, bylo zaměstnavatelem dotčeno, může domáhat jak upuštění od neoprávněného zásahu (např. nepřipustné sledování zaměstnance v rozporu s ust. § 316 zák. práce), tak odstranění jeho následků, pokud stále trvají.

Nárok na náhradu újmy (satisfakční nárok), která nastala v důsledku porušení či ohrožení osobnostního práva, je upraven v ust. § 2956 a 2957 o. z., přičemž dle § 2956 o. z. povinnost odčinit újmu na přirozených právech chráněných příslušnými ustanoveními občanského zákoníku zahrnuje jak nahrazení způsobené škody, tak nemajetkové újmy, přičemž jako nemajetková újma mají být odčiněny i duševní utrapy.

Způsobená škoda se nahrazuje zejména uvedením do předšlého stavu, není-li to dobře možné, nebo pokud to požaduje poškozený, hradí se škoda v penězích.¹⁹ Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním, které musí být poskytnuto v penězích, pokud jiný způsob nezajistí skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.²⁰ Ve smyslu ust. § 2957 o. z. musí být přiměřené zadostiučinění určeno tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Za takové se považují „úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.“²¹

Stejně jako v případě dřívější právní úpravy bude i nyní na soudech, aby při rozhodování o výši finanční kompenzace zvažovaly všechny konkrétní okolnosti případu. Důrazem na konkrétní okolnosti případu se zabýval Nejvyšší soud ČR např. ve svém rozsudku ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4431/2007, v němž uvedl, že: „vlastní zásah je nutno

hodnotit vždy objektivně s přihlédnutím ke konkrétní situaci, za které k neoprávněnému zásahu došlo (tzv. konkrétní uplatnění objektivního kritéria), jakož i k osobě postižené fyzické osobou (tzv. diferencované uplatnění objektivního kritéria). Uplatnění konkrétního a diferencovaného objektivního hodnocení znamená, že o snížení důstojnosti postižené fyzické osoby či její vážnosti ve společnosti ve značné míře půjde pouze tam, kde za konkrétní situace, za které k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo, jakož i s přihlédnutím k dotčené fyzické osobě, lze spolehlivě dovodit, že by nastala nemajetková újma vzhledem k intenzitě a trvání nepříznivého následku spočívajícího ve snížení její důstojnosti či vážnosti ve společnosti pocítovala jako závažnou zpravidla každá fyzická osoba nacházející se na místě a v postavení postižené fyzické osoby.“²² Ačkoliv bylo citované rozhodnutí vydáno ještě za platnosti a účinnosti původní právní úpravy obsažené v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „původní občanský zákoník“), jeho závěry jsou nepochybně aplikovatelné i dnes.

Bohužel soudní rozhodnutí, která by se týkala finančního zadostiučinění poskytnutého zaměstnanci za nemajetkovou újmu způsobenou dotčením jeho osobnostních práv dle příslušných ustanovení občanského zákoníku, prakticky neexistují. Nelze se nezeptat, zda zaměstnanci zákonně možnosti postupovat dle ustanovení na ochranu osobnosti v případech, kdy dojde k relevantnímu ohrožení či porušení jejich osobnostních práv, nevyužívá a raději volí cestu změny zaměstnání, popř. zda zůstávají v původním zaměstnání i přes zásah do svých osobnostních práv, přičemž zákonem předvídané soudní ochrany se nedomáhají z obavy o ztrátu zaměstnání, popř. z finančních důvodů.

Právní prostředky ochrany dle některých dalších právních předpisů

Ochrana osobnostních práv je svěřena vedle občanského zákoníku i dalším právním předpisům, přičemž z hlediska pracovněprávních vztahů je relevantní zejména zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „antidiskriminační zákon“) či, jak uvedeno výše, ZOOÚ.

Právní prostředky ochrany dle antidiskriminačního zákona

V případě, že dojde k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten,

15 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 12. 2002, sp. zn. 28 Cdo 1524/2002.

16 F. Melzer, P. Tégl a kol.: Občanský zákoník – velký komentář, Svazek I. § 1-117, 1. vydání, Leges, Praha 2013, str. 525.

17 Ust. § 14 o. z.

18 Ust. § 12 a 13 o. z.

19 Ust. § 2951 odst. 1 o. z.

20 Ust. § 2951 odst. 2 o. z.

21 Ust. § 2957 o. z.

22 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4431/2007.

kdo byl tímto jednáním dotčen, právo domáhat se svých práv za využití prostředků ochrany zakotvených v ust. § 10 antidiskriminačního zákona.²³

Ust. § 10 antidiskriminačního zákona je aplikovatelné pouze v případě, že k diskriminaci v pracovněprávních vztazích dochází či došlo na základě některého z diskriminačních důvodů taxativně vymezených v ust. § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona, tedy z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru. Za splnění těchto předpokladů je nutné dle antidiskriminačního zákona postupovat a je vyloučeno postupovat jiným způsobem, např. dle shora uvedených ustanovení občanského zákoníku.

Za situace, kdy však dojde k diskriminaci z jiného důvodu, který nebude založen na žádném z diskriminačních důvodů uvedených v antidiskriminačním zákoně (např. jiný odborný názor), není možné dle antidiskriminačního zákona postupovat, a naopak bude třeba se domáhat svých práv dle obecných ustanovení práva na ochranu osobnosti (viz výše).

Dle ust. § 10 antidiskriminačního zákona má ten, kdo byl diskriminacím jednáním dotčen, právo se u soudu domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace (zdržovací, negatorní nárok), aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu (odstraňovací, restituční nárok) a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění (satisfakční nárok).

Pokud se jedná o přiměřené zadostiučinění jakožto morální satisfakci, to bude často spočívat v omluvě nebo v prostém faktu, že soud ve svém rozhodnutí konstatoval porušení práva na rovné zacházení. Satisfakční funkce samotného rozsudku se však oslabuje mj. časovým rozestupem mezi diskriminačním jednáním, podáním soudní žaloby a nabytím právní moci soudního rozhodnutí, který může být s ohledem na průměrnou délku soudních řízení v České republice značně dlouhý.²⁴

Za jakýsi podtyp satisfakčního nároku je možné považovat nárok na materiální satisfakci, který je zakotven v ust. § 10 odst. 2 antidiskriminačního zákona. Přiznání náhrady nemajetkové újmy v penězích je antidiskriminačním zákonem pojmáno jako spíše výjimečné, neboť předpokládá, že se zjednání nápravy za využití výše uvedených nároků nejeví dostatečné, a to zejména s ohledem na skutečnost, že v důsledku diskriminace byla ve značné míře snížena dobrá pověst nebo důstojnost osoby nebo její vážnost ve společnosti. Pouze za této podmínky má osoba dotčená diskriminací právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Dle ust. § 10 odst. 3 antidiskriminačního zákona určí soud výši peněžité náhrady s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

23 Na tento zákon odkazuje samotný zákoník práce, a to ve svém ust. § 17.

24 Toto ostatně připustil Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4364/2013, kde se sice jednalo o spor na ochranu osobnosti dle původního občanského zákoníku, ovšem nepochybně lze tyto závěry vztáhnout také na spory vyplývající z antidiskriminačního zákona. Nejvyšší soud ČR zde uvedl: „... Rovněž s ohledem na dobu, která již od vydání článku uplynula – kdy se s ohledem na velký časový odstup daný (nepeněžitý) způsob satisfakce mají účinkem – zpravidla nezbyvá než vzniklou nerovnováhu kompenzovat zadostiučiněním finančním.“

25 Ust. 21 odst. 3 ZOOÚ stále ještě odkazuje na příslušná ustanovení původního občanského zákoníku, ale je nepochybné, že budou aplikována příslušná ustanovení nynějšího občanského zákoníku.

Právní prostředky dle ZOOÚ

Dle ust. § 21 ZOOÚ, které zakotvuje ochranu práv subjektů údajů, je zaměstnanec oprávněn požádat zaměstnavatele jakožto zpracovatele údajů o vysvětlení a dále je oprávněn požadovat, aby zaměstnavatel odstranil takový stav, kdy provádí zpracování jeho osobních údajů, které je v rozporu s ochranou soukromého a osobního života zaměstnance nebo v rozporu se zákonem, a to zejména v případě, jsou-li osobní údaje nepřesné s ohledem na účel jejich zpracování. Zaměstnanec je v takovém případě oprávněn požadovat blokování osobního údaje, provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů. V případě, že v důsledku zpracování osobních údajů vznikla zaměstnanci jiná než majetková újma, je oprávněn se domáhat svých práv dle ustanovení občanského zákoníku na ochranu osobnosti tak, jak bylo uvedeno výše.²⁵

4. Závěr

Pracovněprávní vztahy jsou vztahy osobní povahy, a proto také právo na ochranu osobnosti zde zaujímá výsadní postavení. Právní ochrana zaměstnance coby člověka je zcela nezbytná zejména s ohledem na nerovné postavení zaměstnance a zaměstnavatele v základním pracovněprávním vztahu, jehož objektem je výkon závislé práce. Zejména v souvislosti s kontrolními oprávněními zaměstnavatele byly v tomto článku předestřeny možné zásahy do práva na ochrany osobnosti zaměstnanců, ať již prostřednictvím instalace kamerových záznamových systémů, tak sledování pohybu na internetu, čtení elektronické pošty, či shromažďování osobních údajů o zaměstnancích.

S ohledem na vymezený rozsah článku nebylo možné věnovat se všem možným situacím, za nichž může dojít k zásahu do osobnostních práv zaměstnanců. Ostatně, s ohledem na variabilitu samotného života to ani není možné. Na tomto místě lze poukázat např. na šikanu na pracovišti („moderně“ nazývanou jako mobbing, popř. bossing, pokud se jedná o nerovné zacházení a psychické pronásledování ze strany nadřízeného), která může rovněž představovat zásah do osobnostních práv zaměstnance.

Nezbytným předpokladem pro reálný a v praxi fungující význam zakotvení práva na ochranu osobnosti je existence právních prostředků ochrany, které mohou osoby dotčené na svých právech využít a které budou dostatečně efektivní. Z uvedeného důvodu byl článek zaměřen zejména na prostředky právní ochrany. Bohužel musím závěrem konstatovat, že v rámci pracovněprávní problematiky neexistuje mnoho soudních rozhodnutí, která by se meritorně zabývala náhradou nemajetkové újmy způsobené zaměstnancům v souvislosti se zásahem do jejich osobnosti. Je otázkou, nakolik je tato skutečnost dána tím, (i) že by skutečně v praxi nedocházelo k zásahům do osobnostních práv zaměstnanců, nebo (ii) zda se zaměstnanci se svými nároky na soudy spíše neobracejí, ať již z finančních důvodů, obavy ze ztráty zaměstnání, nebo z důvodu volby jednoduššího, rychlejšího řešení, a tedy změny zaměstnání. Obávám se, že odpověď bude skryta spíše v bodu druhém.

✿ Autorka je advokátkou v Brně a doktorandkou na katedře pracovního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Agresivní obchodní praktiky a německá praxe

prof. Dr. JÖRG FRITZSCHE

I. Úvod

Směrnice 2005/29/ES plně harmonizovala úpravu nekalých obchodních praktik podniků vůči spotřebitelům na vnitřním trhu (srov. čl. 4 ve smyslu čl. 3 odst. 5 směrnice). Německý zákonodárce schválil teprve uprostřed roku 2004 nový zákon o nekalé soutěži a chtěl obsah směrnice transponovat do tohoto zákona jeho první novelou v roce 2008, a to co možná v nejkratší formě. Ve výsledku však zaostal při implementaci ve srovnání s textem směrnice, a tak musel být zákon o nekalé soutěži aplikován v části týkající se spotřebitelů na základě nepřímého účinku směrnice, tedy v souladu se směrnicí.

Po kritice této německé legislativní praxe ze strany Evropské komise byl zákon o nekalé soutěži novelizován,¹ neboť existovala „potřeba vyjasnění (jeho) systematického charakteru, aby bylo možné dosáhnout řádné implementace znění zákona“.² Přitom se zákonodárce přidržel tradiční koncepcí německého práva ochrany všech účastníků trhu.³ Jinými slovy, zákon o nekalé soutěži podle svého § 1 chrání nejen zájmy spotřebitelů, ale též soutěžitelů a jiných účastníků trhu. Mimo jiné **byl v § 4a zákona zaveden zákaz agresivních obchodních praktik, který byl v průběhu legislativního procesu rozšířen na ochranu ostatních účastníků trhu, tj. nespotebítelů.**

II. Obecné úvahy k § 4a zákona o nekalé soutěži, resp. čl. 8 a 9 směrnice

Zákaz agresivních obchodních praktik v § 4a zákona se neuplatní jen vůči spotřebitelům, ale rovněž vůči všem ostatním účastníkům trhu, tedy i ve vertikálním vztahu. Je tomu tak proto, že potřeba ochrany je v případě podnikatelů v zásadě obdobná jako u spotřebitelů. Rozlišování mezi nimi a spotřebiteli je však možné, neboť § 3 odst. 4 zákona rozhoduje na základě hlediska průměrného spotřebitele; to lze zobecnit a přenést na ostatní účastníky trhu, a vycházet tak dle § 3 odst. 4 zákona analogicky z hlediska průměrného adresáta.

Předpis § 4a zákona má 2 odstavce. Odst. 1 věta první odpovídá čl. 8 směrnice, a obsahuje tak vlastní skutkovou podstatu, zatímco odst. 2 transponuje úpravu obsaženou v čl. 9 směrnice. V odst. 1 větě druhé převzal zákonodárce pojem „nepřípustné ovlivňování“ z definice čl. 2 písm. j) směrnice, který nebyl v předchozím znění zákona používán a v plat-

ném zákoně má význam pouze v kontextu agresivních obchodních praktik.

Značným problémem pro německou praxi bude v nejbližších letech okolnost, že k čl. 8 a 9 směrnice neexistují zatím žádné relevantní rozsudky SDEU. Ten se zatím vyjadřoval ke směrnici jako takové a k plné harmonizaci, dále k obecné klauzuli a především k zavádějícím obchodním praktikám, avšak nikoli k čl. 8 a 9 směrnice.⁴ Jediný rozsudek existuje pouze k č. 31 přílohy směrnice, a to v podobě rozhodnutí *Purely Creative*.⁵ Judikatura existující k předchozí úpravě se používá dosti zdrženlivě.⁶

V materiálech Komise k používání směrnice z roku 2009 se nenacházejí prakticky žádné komentáře k agresivním obchodním praktikám. Několikrát se zmiňuje výpověď smlouvy nebo uplatnění jiných smluvních práv. V části 2.3.2 je uvedeno v kontextu spotřebitele, který je zvlášť hodný ochrany: *„Případy agresivních podomních prodejí jsou příkladem praxe, jež sice možná nemá žádný účinek na průměrné spotřebitele, ale která by ovšem mohla v důsledku agresivního jednání prodávajících odradit určitou skupinu spotřebitelů, zejména starších lidí. Nizozemské a německé úřady na ochranu spotřebitele informovaly též o obchodní praxi tzv. kávových výletů organizovaných živnostníky, jež jsou spojeny s následnými nákupními akcemi a které jsou kvůli svému zábavnému charakteru oblíbené zejména u starších osob. Mimo to by mohly být právě tyto starší osoby zvláště citlivé na praktiky, které jsou spojeny s určitými produkty, jakými jsou např. zabezpečovací zařízení.“*

Jinak ovšem materiály ke směrnici mlčí, a to i v případě žádoucích vysvětlení k černému seznamu obsaženému v příloze I, neboť příslušný komentář obsažený v č. 31 je čistě popisný a nezabývá se aspektem agresivity.

Ve zprávě Evropské komise o používání směrnice z roku 2013 (dále „zpráva Komise“) je zmíněna zvláštní potřeba ochrany starších osob, dále i děti v případech online her.⁷ Kromě to-

1 Ministerský návrh, uveřejněn ve WRP (Wettbewerb in Recht und Praxis – německý časopis) 2014, 1373 a násl.; vládní návrh uveřejněn ve WRP 2015, 263 a násl.

2 Odůvodnění ministerského návrhu ve WRP 2014, 1373 a násl.

3 Odůvodnění vládního návrhu, BT-Drucksache 15/1487, 16.

4 Srov. přehledy judikatury např. *Alexander C.*, WRP 2013, 17 a násl. a WRP (Wettbewerb in Recht und Praxis – německý časopis) 2015, 286 a násl.; *Büscher W.*, GRUR (Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, německý časopis) 2013, 969 a násl., GRUR 2015, 5 a násl.; *Fritzsche J.*, FS Köhler, 2014, 146, 154 a násl.; *Lettl T.*, BB 2011, 2371, BB (Der Betriebs-Berater, německý časopis) 2012, 1999 a násl., BB 2013, 2563; *Klute N.*, NJW (Neue Juristische Wochenschrift, německý časopis) 2010, 3280, 3281.

5 Věc C-428/11, *Purely Creative* aj.

6 K tomu srov. *Fritzsche J.*, WRP 2016, 1, 2 a násl.; *Scherer I.*, GRUR 2016, 233, 234 a násl.

7 První zpráva o implementaci směrnice 2005/29/ES z 11. 5. 2005 o nekalých obchodních praktikách v obchodních vztazích na vnitřním trhu mezi podniky a spotřebiteli, COM (2013) 139 final, 13. *Ohly A.*, GRUR 2016, 3, 5.

ho se objevuje argument, že agresivní obchodní praktiky jsou právě tak možné ve fázi nabízení produktu, stejně jako během či až po uzavření konkrétního obchodu. Mimo tento rámec však již zpráva více nezmiňuje.

III. Zákaz agresivních obchodních praktik konkrétně

Nekalým způsobem jedná podle § 4a odst. 1 věty první zákona a čl. 8 směrnice ten, kdo uskutečňuje agresivní obchodní jednání, které může podnítit adresáty k odchýlnému obchodnímu rozhodnutí. **Agresivní je obchodní jednání, jestliže pro docílení ovlivnění „v konkrétním případě s přihlédnutím ke všem okolnostem“ zahrnuje: 1. obtěžování, 2. omezování, včetně použití fyzického násilí nebo 3. nepřipustné ovlivňování.** Je zřejmé, že takováto úprava je jazykově velmi věrná zadání obsaženému v čl. 5 směrnice.

Ačkoli je prvním znakem skutkové podstaty v zásadě ohrožování rozhodnutí spotřebitele, resp. adresáta, je třeba se především věnovat způsobům, které takovéto poškozování činí nekalým.

1. Agresivní způsob ovlivňování

Posuzujeme-li způsoby, resp. příklady způsobů agresivních obchodních praktik v § 4a odst. 1 zákona, jež jsou v souladu s čl. 8 směrnice, klade se otázka, zda existuje mezi obtěžováním, nucením a nepřipustným ovlivňováním určitý vztah posloupnosti. Jednoduše lze rozpoznat, že **donucování je nejzávažnější forma, zatímco obtěžování vyžaduje zanedbatelnou míru agresivity. Nepřipustné ovlivňování představuje vůči oběma určitý druh prvotní či základní skutkové podstaty, neboť též nucení a obtěžování jsou zajisté formami nepřipustného ovlivňování.**⁸

a) Donucování

Vezme-li se intenzita pokusu ovlivňování jako měřítko, je ovlivňování v případě donucování dáno nejvyšší měrou. **Pojem donucování je znám v trestním právu a potud jej lze relativně jednoduše vykládat.**⁹ Určité vysvětlení donucování poskytuje přílohy k zákonu a materiál ke směrnici, který dosud ovšem nedosáhl praktického významu.

Nekalým je vůči spotřebitelům podle č. 25 přílohy k záko-

nu a č. 24 přílohy ke směrnici „vzbuzování dojmu, že spotřebitel nemůže opustit určité místnosti, aniž by předtím uzavřel smlouvu“. V č. 26 přílohy zákona (č. 25 přílohy směrnice) je toto popsáno slovy: „v případě návštěvy v bytě neuposlechnutím výzvy navštíveného opustit tento byt a již se nevrátit, ledaže návštěva je ospravedlněná řádným prosazováním smluvní povinnosti“. Zde je trestné jednání porušování domovní svobody posuzováno jako nekalé.

S tím může být srovnatelný případ, kdy se účastníci nákupního výletu musejí zúčastnit nákupní akce, protože neexistuje žádná možnost, jak se nákupu vyhnout. Přitom je třeba podle § 4a odst. 2 č. 2 zákona přihlížet k možnému použití formulací, které připomínají hrozbu nebo pomluvu. Jednoznačné odlišení či vymezení ostatního nepřipustného ovlivňování podle čl. 3 by nemělo být vždy možné.¹⁰

Je však třeba konstatovat, že donucování ve smyslu práva nekalé soutěže může existovat v případech násilí, a to nejen jako *vis absoluta*, nýbrž též i v případě *vis compulsiva*, které v obchodních vztazích má větší význam. S ohledem na obě skutkové podstaty agresivních obchodních jednání je nezbytná vysoká míra vykonávání nátlaku.¹¹

b) Obtěžování

Druhý způsob (nástroj) agresivního ovlivnění rozhodnutí adresátů je obtěžování. **V Německu existuje již dlouho zákaz obtěžování v § 7 odst. 1 větě první zákona.** Tato norma slouží (zejména) k ochraně privátní sféry účastníků trhu, rozhodujícím kritériem je pro ni nepřipustnost obtěžování, zatímco způsobilost (potencialita) ovlivňovat obchodní rozhodování zde nehraje roli. Proto zákaz nepřipustného obtěžování není v působnosti směrnice, jak to vyplývá z odst. 7 její preambule.

V některých případech německé praxe ohledně § 7 zákona by mohla nepřipustnost vyplývat ze způsobilosti k ovlivňování obchodního rozhodnutí. Tyto případy je třeba přiřazovat též k § 4a zákona.¹² To lze exemplárně demonstrovat na reklamě odtahové služby na místě nehody:¹³ zde se nachází adresát v určité nešťastné situaci (§ 4a odst. 2 věta první č. 3 zákona) a určité spontánní oslovení, resp. nabídka jsou v takové konkrétní situaci způsobilé vést k uzavření smlouvy, k níž by jinak vůbec nedošlo. To znamená, že je zde dáno něco více než pouhé obtěžování ve smyslu § 7 zákona¹⁴ a skutková podstata § 4a zákona může být naplněna.¹⁵

Jinak to vypadá v případě obtěžujícího zprostředkování reklamního materiálu bez tvrdošíjného oslovení, jako je tomu např. při reklamním mytí skel u auta.¹⁶ Znalost reklamního materiálu ještě nelze počítat k bezprostředně připravovaným opatřením, která je zapotřebí kvalifikovat jako obchodní rozhodnutí.¹⁷

Mnohé případy agresivních obchodních praktik podle č. 24 a násl. přílohy směrnice ukazují, že pojem obtěžování v čl. 8 směrnice, který je třeba vykládat autonomně, se nijak zásadně neodlišuje od obdobného pojmu obtěžování, stanoveného judikaturou k § 7 zákona. To je zřejmé především z ust. č. 26 přílohy 1 ke směrnici, konkrétně jako tvrdošíjné a nežádoucí oslovení zákazníka prostřednictvím elektronických komunikačních prostředků, tedy v Německu § 7 odst. 2 č. 1-3 zákona. Z toho lze odvodit, že obtěžování existuje tehdy, uskutečnili-

8 Stejně tak *Scherer I.*, GRUR 2016, 233, 236.

9 *Ohly A.*, GRUR 2016, 3, 5.

10 Srov. přehled druhů případů – *Scherer I.*, WRP 20156, 148, 150, marg. č. 18.

11 Příznačně *Scherer I.*, GRUR 2016, 233, 238.

12 Stejně již *Steinbeck A.*, in: Fezer, UWG, 2. vyd. 2010, § 4 č. 1 marg. č. 25. – nepřipustnost jako taková ve skutkové podstatě § 4 a UWG (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb z 3. 3. 2010, zákon proti nekalé soutěži) není relevantní, viz DIHK (*Deutsche Industrie und Handelskammer – německá průmyslová hospodářská komora*), WRP 2014, 1426, 1429, marg. č. 22.

13 Naposled BGH (Bundesgerichtshof, německá nejvyšší instance obecného soudnictví), 8. 7. 1999 – I ZR 118/97, WRP 2000, 168 – reklama v místě nehody.

14 V tomto smyslu též *Sosnitzer*, in: *Ohly, Sosnitzer*, UWG, 6. vyd. 2014, § 7, marg. č. 78.

15 V tomto smyslu *Köhler*, WRP 2015, 275, 177, marg. č. 21.

16 K tomu např. *Ohly*, in: *Ohly, Sosnitzer*, UWG, 6. vyd. 2014, § 7, marg. č. 78.

17 SDEU, rozsudek z 19. 12. 2013 ve věci *Trento Sviluppo v. AGCM*, C-281/12, ECLI:EU:C:2013:859 = WRP 2014, 161, marg. č. 36 – Trento Sviluppo/AGCM.

se obchodní jednání vůči adresátovi, ačkoli ten na něm zcela zjevně není zainteresován. Spočívá v (nejen v mimořádném) zásahu do individuální sféry spotřebitele,¹⁸ resp. podnikatelské sféry dalšího účastníka trhu. Jelikož zarputilost (tvrdošijnost) reklamy má podle č. 26 přílohy 1 směrnice bez dalšího za následek nekalost soutěžního jednání, nemůže být v kontextu § 4a odst. 1 věty druhé č. 1 (čl. 8 směrnice) vyžadována. I zde vede tvrdošijnost obchodního jednání k tomu, že lze tyto případy lehce kvalifikovat jako obtěžování, zatímco bez tvrdošijnosti je zapotřebí dalších okolností.

Jiným příkladem obtěžování, jež má ovšem i klamavý potenciál,¹⁹ je zasilání neobjednaného zboží, resp. poskytování neobjednaných služeb s výzvou k zaplacení, resp. k uskladnění nebo zaslání zpět (č. 29 přílohy zákona a směrnice).

c) Nepřípustné ovlivňování

Podle č. 3 přílohy zákona a směrnice lze na agresivitu obchodního jednání usuzovat i z nepřípustného ovlivňování. **Nepřípustné ovlivňování lze posuzovat jako obecný (nadřazený) pojem, který zahrnuje jak obtěžování, tak donucování.**

Srovnáním s jinými jazykovými verzemi směrnice se vysvětluje, že by bylo lepší mluvit o „nepřiměřeném ovlivňování“.²⁰ K tomu nalezneme příklady v přílohách k zákonu i směrnici. Je třeba zmínit č. 27 přílohy (č. 26 u směrnice), tedy „opatření, prostřednictvím kterých měl být spotřebitel omezován v prosazování svých smluvních práv tím, že bude při uplatňování jeho nároků vyžadováno předložení podkladů, které nejsou k prokázání jeho nároku nutné, nebo že listy k uplatňování takového nároku nebudou systematicky zodpovídány“. V tomto rámci existuje určitá podobnost s donucováním.²¹ Zvláštnost normy spočívá v tom, že je zde sankcionováno jednání po uzavření smlouvy.²²

Patří sem ale též č. 28 přílohy, tedy zákaz přímých výzev ke koupi adresovaných dětem. Totéž by mohlo být řečeno rovněž o č. 30 přílohy. Jeho skutková podstata zakazuje výslovné upozornění, že by pracovní místo či peníze na obživu podnikatele mohly být ohroženy, pokud by od něj adresát zboží nebo služby neodebíral. Takové upozornění dostává adresáta spíše pod tlak, nejde však o využívání mocenského postavení. Svědčí o tom, že se skutkové podstaty „černé listiny“ zčásti obtížně začleňují do dogmatiky základní skutkové podstaty § 4a zákona, resp. čl. 8 směrnice.

Definice

Pojem nepřípustné ovlivňování je definován v § 4a odst. 1 větě druhé zákona tak, jak to předpokládá čl. 2 písm. j) směrnice. Podle této definice existuje nepřípustné ovlivňování tehdy, jestliže podnikatel využívá své mocenské postavení vůči spotřebiteli nebo jinému účastníku trhu tím, že vyvíjí nátlak (též bez použití nebo pohrůžky fyzickým násilím) takovým způsobem, který podstatným způsobem omezuje způsobilost spotřebitele nebo jiného účastníka trhu činit informované rozhodnutí.

(1) Jaké požadavky pro klasifikaci jednání, resp. mocenského postavení, je třeba mít, je z hlediska unijního práva nejasné a v německé literatuře sporné. Rozhodující hlasy chtějí tento pojem definovat široce a považují za možné, aby mocenská pozice nevycházela jen z profesních, politických, spolko-

věprávních, rodinných a obdobných vazeb, ale z hospodářské a intelektuální převahy.²³ Podle extrémního názoru by se mělo jednat pouze o hospodářské mocenské postavení.²⁴

Zajisté by požadavky na existenci mocenské pozice s ohledem na ochranné účely § 1 starého zákona a čl. 1 směrnice neměly být příliš vysoké. Jelikož to není v rozporu se zněním těchto norem, je též možné, aby podnikatel využíval mocenskou pozici osoby, která za něj jedná, nebo dokonce třetí osoby. Zde by bylo možné používat kritéria z dosavadní německé judikatury ke zneužití autority.²⁵ Jde o případy, ve kterých za účelem získávání zákazníků, např. učitelů, nadřízených, představitelů podnikových rad nebo odborů, jsou tyto osoby využívány. Nerovnovážná situace, která stále teoreticky existuje mezi podnikateli a spotřebiteli, by však mohla sotva postačovat,²⁶ neboť pak by bylo možné zřeknout se požadavků mocenského postavení.

K nátlaku může dojít i na morální úrovni, ačkoli apel na soucit s adresátem (viz přílohu č. 30) může sotva založit mocenské postavení. Potud by mělo i po zavedení § 4a zákona platit, že „reklama založená na citech“, resp. sociálním sponzoringu, je bez dalších zvláštních okolností přípustná,²⁷ protože v takovémto případě zpravidla nejde o využití mocenské pozice k nátlaku.²⁸

(2) **Samo mocenské postavení nepostačuje, nýbrž musí být využito k tomu, aby mohl být vyvinut tlak na adresáty obchodního jednání, jež pak bude zase využíván.** Nátlak je tedy zapotřebí zvlášť důkladně zkoumat. Nežli o tom rozhodne SDEU, je třeba poukázat na dosavadní německou judikaturu, včetně rozhodnutí SDEU ohledně § 4a č. 1 zákona.²⁹ Pro přehlednost lze uvést pouze několik příkladů.

Různé varianty využívání tlaku sahají od pohrůžky nevýhodami až „k morálnímu“ tlaku, např. vyvinutím skupinového nátlaku, jak je to zřejmé ze skutkového stavu rozhodnutí BGH (Nejvyšší německý soud) ve věci *Tony Taler*. V jeho rámci se výrobce snídanových cereálií pokusil angažováním škol, školáků a jejich rodičů o to, aby je podnítil nakupovat jeho výrobky a zároveň sbírat jeho vytištěné ochranné známky k tomu, aby za ně škola následně obdržela sportovní náčiní.³⁰ Zde existu-

18 Heermann P. W., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, 2. vyd. 2014, § 4 č. 1, marg. č. 75.

19 Srov. Sosniza O., in: Ohly, Sosniza, UWG. 6. vyd. 2014, příloha k § 3 odst. 3 UWG, marg. č. 74.

20 Köhler H., WRP 2015, 1311, 1316.

21 Podle jiného názoru je to však spíše klamavé, jurisPK-UWG/Link příloha k § 3 III č. 27, marg. č. 2.

22 Alexander C., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, § 3 odst. 3 č. 27, marg. č. 2, 5 a násl.

23 Köhler H., Lettl T., WRP 2003, 1019, 1046.

24 Micklitz H.-W., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, 2. vyd. 2014, EG D Art. 8-9, marg. č. 24 s poukazem na SDEU z 20. 09. 2001 – C-453/99, Slg. 2001, I-6297 = WRP 2001, 1280.

25 Obdobně Scherer I., WRP 2015, 148, 150, marg. č. 18 a násl.

26 Stejně Ohly A. GRUR 2016, 3, 5; Scherer I., WRP 2015, 148, 150, marg. č. 21.

27 Od doby BGHZ (podle Gerichtshof in Zivilsachen – sbírka německé Nejvyšší soudní instance v civilních věcech) 164, 154 = GRUR 2006, 75 – ochrana druhů.

28 BVerfG (Bundesverfassungsgericht, Spolkový ústavní soud) GRUR 2002, 455 – ochrana zvířat a druhů.

29 Heermann P. W., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, 2. vyd. 2014, § 4 č. 1, marg. č. 82 a násl., 86 a násl.

30 BGH, rozsudek z 12. 7. 2007 ve věci *Tony Taler* – I ZR 82/05, WRP 2008, 214, marg. č. 18 a násl.

je ztotožnění výkonu morálního a podobného nátlaku s požadovanou mocenskou pozicí, jak je to tvrzeno v literatuře. To však není bez jakýchkoli pochybností. Znění čl. 8 směrnice a § 4a zákona vychází vlastně z toho, že mocenské postavení³¹ již existuje a nevzniká teprve následkem nátlaku. Jinak by bylo nutné v zásadě vyvíjet apel na sociální vědomí a tento apel ztotožňovat s mocenským postavením, což je spíše sporné. V literatuře je však zastáván názor, že to nepostačuje, jestliže mocenské postavení vzniká teprve obchodním jednáním,³² zejména reklamou. Přesto musí být postavení podniku z hlediska adresáta způsobilé k vykonávání nátlaku.³³

Taková mocenská pozice však může bez dalšího vzniknout z potřeby ochrany určitých spotřebitelských kruhů. To ukazuje již zmíněný zákaz bezprostředních výzev (apelů) ke koupi, které jsou adresovány dětem podle č. 28 přílohy ke směrnici.

(3) Nepřípustné ovlivňování dále vyžaduje mimo způsobilost k podněcování spotřebitele k odlišnému obchodnímu rozhodnutí a způsobilost k závažnému ohrožení či poškození jeho rozhodovací svobody (svobody volby) (§ 4a odst. 1 a čl. 8 směrnice) **též, aby byla způsobilost adresátů k informovanému rozhodnutí podstatně omezena.** To má zajistit, že nepřípustné ovlivňování dosáhne určité kvality, která je srovnatelná s oběma ostatními variantami.³⁴

Informované rozhodnutí adresáta může být zejména ve zvláštních situacích, které je třeba brát podle čl. 9 písm. c) směrnice a § 4a odst. 2 věty první č. 3 zákona v úvahu, ohroženo, nemá-li adresát v konkrétní situaci žádnou volbu mezi více nabízeteli, nebo nachází-li se v nouzi. Vyžaduje-li nabízelec vyšší ceny, než které jsou na trhu běžné, a poukazuje-li současně na to, že adresát u něho nemusí nakupovat, není jednoduché rozhodnout, zda zde existuje využívání mocenské pozice k výkonu tlaku. Zprostředkuje-li podnikatel svému zákazníkovi dojem, že nemá žádnou jinou volbu, stačí to, jak o tom svědčí zpráva Komise, bez dalšího. Ve zprávě Komise se mluví, aniž by to bylo posuzováno jako určitá varianta agresivního jednání, o agresivních praktikách makléřů s nemovitostmi, kteří nutí např. spotřebitele k podpisu výlučné smlouvy pro prodej jejich nemovitostí.

31 Např. Heermann P. W., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, 2. vyd. 2014, § 4 č. 1, marg. č. 82 a násl., 86 a násl.; Scherer I., WRP 2015, 148, 150, marg. č. 18.

32 Ohly A., GRUR 2016, 3, 5 v návaznosti na Glöckner J./Henning-Bodewig F., WRP 2005, 1311 (1335); obdobně Köhler H. in: Köhler, Bornkamm, UWG, 33. vyd. 2015, § 4, marg. č. 1.13.

33 Köhler H., in: Köhler, Bornkamm, UWG, 34. vyd. 2016, § 4a, marg. č. 1.57 a násl.

34 Alexander C., WRP 2014, 1384, 1389, marg. č. 48, pozn. 38.

35 Heermann P. H., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, 2. vyd. 2014, § 4 č. 1, marg. č. 75.

36 Rozsudek OLG (Oberlandesgericht – německý vrchní zemský soud) Frankfurt; OLG Frankfurt WRP 2015, 888 marg. č. 20 a násl. = GRUR-RR 2015, 339, marg. č. 27 a násl. – pojištění cesty prostřednictvím Check-Box; OLG Frankfurt, 24. 9. 2015 – 6 U 60/15, BB 2015, 2946 L.

37 OLG Frankfurt, z 24. 9. 2015 – 6 U 60/15, BB 2015, 2946 L.

38 Opačně LG (Landgericht, německý zemský soud) München I WRP 2015, 927 = MMR 2015, 660, 662 a násl.

39 LG Hamburg ZUM-RD 2015, 745, 749; k tomu souhlasně Zenker GWR 2016, 81; poněkud kriticky Deutsch GRUR-Prax 2015, 357; LG München I, Urt. v. 27. 5. 2015 – 37 O 11843/14, WRP 2015, 927 L = BeckRS 2015, 09563.

40 Heermann P. W., in: MünchKomm. Lauterkeitsrecht, 2. vyd. 2014, § 4 č. 1, marg. č. 75; H. Köhler, in: Köhler/Bornkamm, UWG, 33. vyd., § 4, marg. č. 1.10.

2. Kritéria posuzování (§ 4a odst. 2 zákona a čl. 9 směrnice)

V § 4a odst. 2 zákona se nacházejí kritéria, která slouží podle čl. 9 směrnice k posouzení otázky, zda existuje agresivní obchodní jednání ve smyslu § 4a odst. 1 zákona. V čl. 9 směrnice je tomu poněkud jinak. **Podle směrnice existují kritéria jen pro zjištění, zda existuje obtěžování, donucování nebo nepřípustné ovlivňování. Vzdor tomu je agresivita obchodní praxe podle čl. 8 směrnice předmětem zkoumání s přihlédnutím ke všem okolnostem, k nimž patří též kritéria čl. 9 směrnice.**

a) Okamžik, místo a druh nebo délka vyjednávání

Zejména pro otázku obtěžování může hrát určitou roli okolnost,³⁵ zda je adresát osloven personálem určitého obchodu nebo zda k oslovení dojde spontánně na pěší zóně anebo konkrétně před obchodem soutěžitele. Doba v širokém smyslu hraje svou roli např. ve formě délky obtížného vyjednávání.

Místem v širokém smyslu se rozumí též situace v případě obchodů online. Myslitelné je též nepřípustné vyhrožování v případech, kdy dá cestovní kancelář (organizátor výletů), resp. letecká společnost při objednávání spotřebiteli možnost objednat pojištění, a tak se chránit před riziky cesty. O vyhrožování se jedná tehdy, jestliže je pouze objektivně poukázáno na rizika a od spotřebitele se chce rozhodnutí, zda si zvolí ještě dodatečné plnění či nikoli.³⁶ Podle názoru Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu jde o překročení hranice nepřípustného s přihlédnutím k čl. 8 a 9 směrnice tehdy, jestliže nabízelec, pokud si zákazník nezvolí možné pojištění, poukáže na myslitelná vysoká finanční rizika, např. na náklady přepravy nemocného letadlem za 15 000 eur.³⁷

Rovněž bezplatná reklama AdBlock Plus vedla v posledních letech k celé řadě žalob. Spouštěčem bylo zavedení funkce, podle které je „nevtíravá“ reklama přípustná a je aktivována, i když ji uživatel může deaktivovat. Podniky mají možnost být za úplatu uvedeny nabízelem na určitý seznam. V řízení o těchto žalobách bylo vedle omezení reklamy³⁸ mj. namítáno, že jde o vykonávání tlaku na reklamy chtivý podnik, aby si koupil uvedení na seznam, jenž má funkci tzv. bílého seznamu (*white-list*), a tak podstatným způsobem omezil rozhodovací schopnost. Soudy však tuto argumentaci nepřijaly, protože podniky by mohly své stránky programovat tak, aby vyvolání blokace reklamy nebylo možné nebo aby je tento blok nezasáhl.³⁹

b) Hrozící nebo pomlouvačné formulace

Hrozící nebo pomlouvačné formulace představují indicie existence donucování ve smyslu § 4a odst. 1 zákona a čl. 8 směrnice. Pomlouvání by mohlo být relevantní i v případě obtěžování.⁴⁰ Může se vyskytnout v případech tzv. kávových výletů nebo návštěv obchodních cestujících, aniž to však bylo prokázáno v judikatuře.

c) Záměrné využívání zvláštních okolností

Rozhodovací schopnost spotřebitele může být omezena či ohrožena konkrétními situacemi neštěstí nebo okolnostmi zvláštní

zátěže. Podle č. 3 čl. 9 písm. c) směrnice nepostačuje existence takových ohrožení sama o sobě. Agresivní obchodní jednání naopak vyžaduje, aby jednající tyto okolnosti záměrně využíval.

Z dosavadní německé judikatury lze zmínit zejména již uvedenou reklamu na místě nehody. Tato reklama by měla podnítit adresáta k okamžitému uzavření dohody o odtažení vozidla a k uzavření případných dalších smluv. V tomto rámci se jedná o ovlivňování obchodního rozhodnutí v případě nehod, ale pravděpodobně i v případě jiných poruch, kdy je schopnost rozhodování spotřebitele ohrožena naprosto typickým způsobem. Proto zde lze dospět relativně rychle k závěru o obtěžování nebo eventuálně též donucení, např. jestliže podnikatel provádějící odtah vozidla požaduje víceméně okamžitě rozhodnutí a poukazuje přitom na nejistotu, týkající se okolnosti, kdy bude spotřebitel vysvobozen z takovéto nepříjemné situace. Dodatečně zde lze brát v úvahu místo a čas. Nehoda na silnici nebo na dálnici v určité vzdálenosti „od civilizace“, společně s večerní dobou nebo špatným počasím, jsou relevantní okolnosti.

Kombinace nešťastných situací a zvláště tíživých okolností vysvětluje, že z takových konstatací, a nikoli z deficitů nebo rozpoložení osoby adresáta, musejí plynout okolnosti, v nichž se adresát obchodního jednání konkrétně nachází. To potvrzuje určitým způsobem rozhodnutí BGH ohledně tzv. „akce svědků“: zde vyhlásil jeden obchodní dům s elektronikou cenu za dobré vysvědčení školáků. BGH konstatuje,⁴¹ že toto využití pýchy a ctizádosti nelze ještě počítat k agresivním obchodním praktikám, což je jistě správné, zejména v případě výzev na takové motivy a racionalitu obchodního rozhodování, které přitom v pozadí existuje.⁴²

V Německu byla již před několika desetiletími považována za nekalou reklama ve spojitosti se strachem, např. v souvislosti s nebezpečím vzniku nemocí, inflace a jinými obecnými životními riziky.⁴³ Zpravidla se informovaný spotřebitel nenachází v situaci, ve které může podnikatel vyvíjet tak velký tlak, aby vyloučil racionální rozhodování.

d) Překážky při uplatňování smluvních práv [§ 4a odst. 2 věta první, čl. 9 písm. d) směrnice]

Ve zprávě Komise o použití směrnice z roku 2013 je zmíněn význam zákazu agresivních obchodních praktik při ztížení změny nabízeitele, zejména zdržení (prodlužování) změny nabízeitele nebo ztížení výkonu práva odstoupení od smlouvy.⁴⁴ To potvrzuje též německá judikatura. Srovnatelný způsob jednání jako v rámci skutkového stavu podle čl. 27, k němuž neexistuje žádná německá judikatura, lze nalézt v jiných sektorech. Tak provozovatel mobilní sítě činil proplacení kreditu z předplaceného mobilního tarifu při ukončení smlouvy závislým na tom, že spotřebitel mu zašle zpět deaktivovanou SIM kartu, a v případě neúplných nebo chybějících údajů proplacení vyloučil. Alespoň podle názoru Zemského soudu v Kielu zde existuje nepřiměřené, s věcí nesouvisející ovlivňování ve smyslu § 4 č. 1 zákona, neboť spotřebitelé mohou být omezeni v uplatňování nároku na náhradu.⁴⁵ To odpovídá tomu, co upravuje čl. 9 písm. d) směrnice a § 4a odst. 2 zákona.

Jiná rozhodnutí k této problematice se v podstatě omezila na to, že označila požadavek navrácení SIM karty jakožto předpoklad k vyplacení zbytku tarifního kreditu, jenž byl pro-

vozovatelem upraven v rámci jedné smluvní klauzule, za nepřiměřené znevýhodňování ve smyslu § 307 odst. 1 věty první BGB, resp. čl. 3 odst. 1 směrnice o nekalých (nepřípustných) ustanoveních ve spotřebitelských smlouvách.⁴⁶ Možná zde existuje určitá konvergence: **jestliže smluvní klauzule nepřiměřeně znevýhodňují spotřebitele tím, že mu brání v obchodním rozhodnutí v rámci smlouvy a omezují ho v uplatnění smluvních práv, jedná se o agresivní obchodní praktiku.** Podnikatel, užívající v rámci své praxe všeobecné obchodní podmínky, má vůči spotřebiteli silnější postavení vyplývající z čl. 8 ve spojení s čl. 2 písm. j) směrnice, neboť smlouvu je možné uzavřít pouze za použití všeobecných obchodních podmínek.

e) Protiprávní hrozba [§ 4a odst. 2 věta první č. 5 zákona, resp. čl. 9 písm. e) směrnice]

Hrozba právně nepřipustným jednáním dle § 4a odst. 2 věty první č. 5 zákona odkazuje na relativní neplatnost smluv. Na zjištění, zda tyto zásady v případě autonomního výkladu čl. 9 písm. e) směrnice platí i zde, je třeba počkat. Ust. č. 5 však popisuje případ donucování, jehož skutková podstata je poněkud konkretizována, resp. v každém případě vykládána na příkladu, takže č. 5 písm. e) není nadbytečné.⁴⁷ Výzvu k placení ve smyslu č. 25 přílohy zákona pod toto ustanovení však nelze subsumovat.⁴⁸

f) Zvláštní potřebnost ochrany spotřebitele, § 4a odst. 2 věta druhá zákona

Německý zákonodárce doplnil čl. 9 směrnice ještě o jednu větu ve smyslu § 4a odst. 2 zákona. Na jejím základě je nutné zvláštní potřebu ochrany spotřebitelů posuzovat jako okolnost, která má význam pro existenci agresivního obchodního jednání. V čl. 9 směrnice se sice zvláštní potřeba ochrany nenachází, přesto je třeba brát ji v úvahu podle čl. 5 odst. 3 směrnice. To je zakotveno již v § 3 odst. 4 zákona, avšak toto nesmyslné zdvojení by nemělo být v rozporu se směrnicí.⁴⁹

Podle § 4 č. 2 zákona bylo nekalé již to, využívat zvláštní potřebu ochrany spotřebitele. V rozhodnutí „Nordjob-Messe“ tak bylo jako nekalé posuzováno opatřovat si v rámci společenské hry osobní data mladistvých starších patnácti let k reklamním účelům, protože ti mladiství nemohli postihnout význam vydání těchto údajů.⁵⁰ Podle § 4a zákona je relevantní, zda je možné opatřování dat k reklamním účelům jako předpoklad účasti na soutěžní hře posuzovat jako využití mocenského postavení k nátlaku nebo donucování. K tomu se lze na první pohled přiklonit, přesto však musí být podnikům umožněno,

41 BGH, rozsudek z 3. 4. 2014 ve věci *Zeugnisation* – I ZR 96/13, WRP 2014, 1301, marg. č. 25 a násl.

42 BGH, z 3. 4. 2014 – I ZR 96/13, WRP 2014, 1301, marg. č. 27.

43 Odůvodnění např. u *Scherer I.*, GRUR 2016, 233, 241.

44 První zpráva srov. pozn. 7.

45 LG Kiel z 19. 5. 2015 – 8 O 128/13, MMR 2015, 654 a násl.

46 OLG Frankfurt MMR 2010, 679; OLG Schleswig MMR 2013, 26, OLG Hamburg MMR 2011, 170.

47 Odlišný názor DIHK, WRP 2014, 1426, 1429 marg. č. 24.

48 Jinak *Scherer I.*, WRP 2015, 148, 152, marg. č. 19.

49 *Fritzsche J.*, WRP 2016, 1, stejně tak i *Scherer I.*, GRUR 2016, 233, 234.

50 Ohledně § 4 č. 2 UWG 2008 BGH z 22. 1. 2014 – I ZR 218/12, WRP 2014, 835, marg. č. 23 a násl. – ve věci *Nordjob-Messe*.

aby přístup k jejich nabídkám zejména na internetu podmínily registrací. V tomto samotném faktu nelze spatřovat ani donucování, ani výkon mocenského postavení. Jinak lze tento případ posuzovat, jsou-li požadovány údaje, které nejsou k účasti na soutěžní hře relevantní, či nejsou-li obstarány potřebné souhlasy k využití osobních dat. Pokud však stejně dojde k porušení práva na ochranu osobních údajů, které může být dle § 3a zákona v Německu posuzováno jako nekalé jednání, neexistuje potřeba dodatečně konstruovat nekalost prostřednictvím § 4a zákona, kterou lze jen stěží odůvodnit.

3. Ohrožení svobody rozhodování

Analyzované prostředky, které podnikatel používá, vedou k agresivní obchodní praxi ve smyslu čl. 8 směrnice teprve tehdy, jestliže (v konkrétním případě s přihlédnutím ke všem skutkovým okolnostem) mohou podstatným způsobem ohrozit svobodu rozhodování a jednání. V § 4a odst. 1 zákona je totiž uvedena pouze svoboda rozhodování, ačkoli příklady v č. 24 a násl. přílohy k směrnici popisují i ohrožení svobody jednání.

BGH konstatoval, že nekalé ohrožení (omezení) rozhodovací svobody předpokládá, že použité prostředky vytlačí racionalitu obchodního rozhodování adresátů plně do pozadí,⁵¹ což však lze potvrdit pouze zřídka. Zejména pouhé lákání zvláštními stimuly v rámci podpory nákupu (jako např. slevu za dobré známky školáků na jejich vysvědčení) nelze hodnotit jako agresivní.

4. Způsobilost k ovlivňování svobody rozhodování v konkrétním případě (§ 4a odst. 1 věta druhá zákona a čl. 8 směrnice)

Pojem obchodní rozhodnutí [čl. 2 písm. k) směrnice a § 2 odst. 1 č. 9 zákona] je podle judikatury SDEU třeba vykládat extenzivně.⁵² Zahrnuje veškerá rozhodnutí, která souvisejí s úmyslem nabýt či nenabýt produkt (výrobek). K tomu patří též bezprostředně připravená opatření jako rozhodnutí, zda adresát vstoupí do obchodu či nikoli.⁵³ Naproti tomu rozhodnutí akceptovat reklamní brožuru, resp. vzít ji na vědomí, ještě není bezprostředně přípravným jednáním.

To platí též tehdy, je-li někdo osloven provozovatelem reklamy. Pokud nejsou předávány pouhé obecné informace, nýbrž se připravuje uzavření smlouvy, např. prostřednictvím mobilního telefonu nebo jinak, jedná se již o obchodní rozhodnutí, které může být ovlivněno. To platí obdobně tehdy, jestliže oslovení slouží k tomu nalákat adresáty do obchodu nebo restaurace, jak tomu bylo v rozhodnutí SDEU *Trento Sviluppo*.

Tím najednou získává na významu v zásadě již překonaná judikatura BGH o oslovování chodců před obchodem či v jeho blízkosti na významu. Takovéto oslovení může adresáta přimět k tomu vstoupit do příslušného obchodu. Je sice pravdou, že podle důvodu 7 preambule směrnice to nespá-

dá do její působnosti, přesto ukazuje rozhodnutí *Trento Sviluppo*, že by to mohlo být poněkud krátkozraké.

IV. Shrnutí

1. Agresivní obchodní praktiky jsou upraveny v čl. 8 a 9 směrnice a v č. 24-31 přílohy I směrnice, kde jsou ilustrovány příklady. V judikatuře SDEU však zatím nehrají téměř žádnou úlohu a ani materiály Evropské komise k tomu neobsahují žádné relevantní argumenty.

2. V Německu byly čl. 8 a 9 směrnice transponovány po stížnosti Evropské komise teprve v roce 2015 do nového § 4a zákona. BGH však již předtím v některých svých rozhodnutích vykládal dosavadní znění zákona v souladu se směrnicí.

3. Z judikatury BGH lze dovodit určité příklady agresivních obchodních praktik. Avšak dosavadní judikatura, pokud již nebyla vydána s přihlédnutím ke směrnici, vyžaduje určitou kontrolu s ohledem na slučitelnost s požadavky unijního práva.

4. V německé právní nauce je zčásti zastáván názor, že požadavky na agresivní obchodní jednání jsou nepatrné a postačuje vlastně jakékoliv porušení vztahu podnikatel – spotřebitel. Vůči tomu se je třeba ohradit. Jak úprava v čl. 8 a 9 směrnice, tak též příklady v č. 24-31 přílohy I směrnice ukazují, že vztah podnikatel – spotřebitel nepostačuje, neboť je předpokladem každé aplikace směrnice.

5. Agresivní obchodní praxe vyžaduje sjednocení pojmu „podstatné ohrožení svobody rozhodování a jednání“ spotřebitele, k němuž dochází prostřednictvím obtěžování, donucování nebo jiným nepřipustným ovlivňováním. Nepřipustné ovlivňování předpokládá podle čl. 2 písm. g) směrnice a § 4a směrnice odst. 1 zákona mocenské postavení podnikatele, které podnikatel využívá k tomu, aby vykonával tlak na spotřebitele. Požadavky na to nelze s ohledem na ochranu spotřebitele a č. 30 přílohy I směrnice a přílohy k zákonu formulovat příliš přísně. Současně je třeba přihlížet k tomu, že informovaný, pozorný a chápavý spotřebitel nepodléhá každému pokusu o ovlivňování.

6. Rozhodnutí v konkrétním případě musí nastat na základě kritérií v čl. 9 směrnice a § 4 odst. 2 zákona s přihlédnutím k příkladu v příloze. Donucování nebo alespoň nepřipustné ovlivňování může vycházet v konkrétním případě ze spojení hlavního a vedlejšího plnění, pokud se spotřebitel nemůže obrátit na jiného nabízeitele, nebo z opatření, která ztěžují – podobně jako v č. 27 přílohy I k směrnici a přílohy k zákonu – prosazování smluvních práv anebo dokonce ho těchto práv zbavují; některé příklady k tomu poskytuje národní judikatura.

7. Využití případů nehod, o nichž je zmínka v čl. 9 směrnice a § 4a odst. 2 zákona, je známé v německé judikatuře pod heslem „oslovení v místě nehody“ a bylo předmětem celé řady rozhodnutí nejvyšších soudů.

❖ Autor je profesorem občanského, obchodního a srovnávacího práva na Univerzitě v německém Regensburgu.

Článek je přepracovaným textem přednášky proslovené dne 23. 3. 2016 na fóru Centra právní komparistiky PF UK v Praze. Překlad L. Tichý za přispění K. Džbáňkové.

51 BGH z 3. 4. 2014 – I ZR 96/13, WRP 2014, 1301, marg. č. 27.

52 SDEU z 19. 12. 2013 – C-281/12, ECLI:EU:C:2013:859 = WRP 2014, 161, marg. č. 35 a násl. – ve věci *Trento Sviluppo/AGCM*.

53 Tamtéž.

Nepřípustnost odposlechů získaných podle trestního řádu v občanském soudním řízení a příslušnost soudu pro přípravné řízení trestní

1. Odposlech získaný podle trestního řádu je přípustným důkazem v civilním řízení pouze tehdy, pokud bylo proti odposlouchávanému vedeno trestní řízení.

2. Zákonná pravidla pro určení příslušnosti soudu pro přípravné řízení trestní platila i před vydáním nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 4/2014 o zákonnosti vyhlášky – jednacího řádu státního zastupitelství, a jako taková musí být respektována. Úvaha Ústavního soudu o časových účincích nálezu se vztahuje k posuzované vyhlášce, a ne k jiným zákonným předpisům, když příslušnost soudu je stanovena trestním řádem, a ne jednacím řádem státního zastupitelství. K případné nepřislušnosti jako k vadě řízení lze přihlédnout v rámci přípustných opravných prostředků, popř. při hodnocení přípustnosti provedení důkazu, jenž by byl nařízen nepřislušným soudem.

Usnesení Vrchního soudu v Praze z 30. 8. 2016, 3VSPH 835/2016-B-315

Úvod – okolnosti případu:

Judikát přijal Vrchní soud v Praze v insolvenčním řízení. K trestní věci se dostal tak, že státní zastupitelství vstoupilo do insolvenčního řízení úpadce Via Chem Group, a. s., vedeného Krajským soudem v Českých Budějovicích (KS ČB) pod sp. zn. 28 INS 1350/2014, a podalo námitku podjatosti proti insolvenčnímu soudci M. V. (soudce). Námitku státního zastupitelství opřelo o odposlechy pořízené v rámci trestního řízení podle trestního řádu, ve kterém nevystupoval soudce jako obviněný. O námitce rozhodoval nadřízený Vrchní soud v Praze. Dlužník, který s vyloučením soudce nesouhlasil, uvedl tři důvody pro nevyhovění návrhu státního zastupitelství – bylo podáno opožděně až po uplynutí 15denní lhůty po zjištění údajné podjatosti, odposlechy pořízené podle tr. řádu lze užít jen pro trestní, a ne jiná řízení a nařídil je nepřislušný Okresní soud v Pardubicích, když údajný tr. čin se stal jinde. Vrchní soud všem těmto námitkám dlužníka přisvědčil a námitku státního zastupitelství (SZ) odmítl.

Z odůvodnění:

K nepřípustnosti užití odposlechů získaných podle trestního řádu v civilním řízení:

Přestože nadřízený soud shledal, že námitka podjatosti soudce byla podána opožděně, považuje za nezbytné pro účely dalšího řízení vyslovit se k zásadním otázkám podané námitky nastoleným SZ, resp. k důkazům, jež byly provedeny v přípravném řízení v trestní věci týkající se nikoliv soudce, nýbrž

obviněného, a též k obsahu dlužníkovy vyjádření k uplatněné námitce podjatosti.

Východiskem pro posouzení těchto otázek je ust. § 135 o. s. ř., podle něhož soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu. Toto ustanovení vychází ze zásady suverenity soudu rozhodujícího v civilním soudním řízení s výše uvedenými výjimkami, tj. jeho vázanosti tím, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, avšak jinými zjištěními učiněnými v trestním řízení vázán není a je pouze na jeho posouzení, zda bude v civilním řízení z nich vycházet. Uvedené se z povahy věci uplatní při rozhodování nadřízeného soudu podle § 16 o. s. ř. a též v insolvenčním řízení.

SZ prokazuje podjatost soudce zejména záznamy odposlechu, a nastoluje tak otázku, zda lze v řízení civilním, resp. v insolvenčním, provést důkaz těmito záznamy, nařízenými v přípravném řízení trestním vůbec a v trestním řízení vedeném proti osobě třetí zvlášť.

Nadřízený soud vycházející z výše uvedených zásad dovozuje, že důkaz obsahem odposlechu by byl přípustný, jen byli v přípravném řízení trestním nařízen v souladu s právní úpravou tr. řádu, avšak jen v trestním řízení vedeném proti soudci, jehož vztah k věci, účastníkům či jejich zástupcům posuzuje. **Za rozhodné přitom nadřízený soud považuje především podmínky stanovené v § 88 odst. 6 tr. řádu, totiž, že v jiné trestní věci, než je ta, v níž byl odposlech proveden, lze jako důkaz záznam odposlechu užít tehdy, pokud je v této jiné trestní věci vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v § 88 odst. 1 tr. řádu.**

Jestliže platí, že uvedený důkaz lze použít jen v trestním řízení, v němž je vedeno trestní stíhání pro kvalitativně stejně závažné trestné činy, pak v **civilním řízení** (v rámci posouzení námitky podjatosti) **takový důkaz provést nelze, měl-li by být proveden a využit proti osobě soudce, proti němž žádné trestní stíhání vedeno není.** Soudce je zákonným soudcem v předmětném insolvenčním řízení určeným podle rozvrhu práce KS ČB a odejmout účastníkům tohoto zákonného soudce cestou jeho vyloučení pro vztah k věci z důvodu uplatněných SZ by bylo možné jedině za předpokladu, že důkaz záznamem odposlechu by byl použitelný ve vztahu k němu z hlediska podmínek stanovených trestním řádem. Tyto podmínky tu zjevně naplněny nejsou. Argumentace předpisy soukromého práva, již uplatňuje SZ, je tedy právně nevýznamná.

K příslušnosti soudu pro přípravné řízení trestní:

K dlužníkově námitce místní nepřislušnosti soudu, který v přípravném řízení v trestní věci nařídil odposlech obviněného, nadřízený soud zdůrazňuje, že jsou mu známy závěry Ústavního soudu (ÚS) publikované v ústavním nálezu z 19. 4. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/2014 (nález). Jakkoli nálezem byl zamítnut návrh na zrušení příslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., Ústavní soud se v něm v části VII. a VIII. vyslovil ke správné aplikaci zákonné úpravy pravidel místní příslušnosti soudu v přípravném řízení. V bodu 117. nálezu formuloval ústavně konformní výklad § 26 tr. řádu, souladný s čl. 38 odst. 1 Listiny, tak, že pokud příslušný návrh podává státní zástupce krajského nebo vrchního státního zastupitelství, je třeba aplikovat rovněž obecnou úpravu

místní příslušnosti soudů v trestním řádu a místní příslušnost okresního soudu určit podle kritérií stanovených v § 18 tr. řádu. Z množiny okresních soudů, v jejichž obvodech krajské nebo vrchní státní zastupitelství působí – uvádí ÚS v nálezu –, je třeba zvolit ten, jehož místní příslušnost těmto kritériím odpovídá. Současně ÚS dovodil, že ust. § 15 odst. 3 věty druhé a odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů, tedy napadenými ustanoveními, není (a nemůže být) dotčena věcná a místní příslušnost soudů podle trestního řádu; návrhy státních zástupců krajských státních zastupitelství a vrchních státních zastupitelství v přípravném řízení musí v souladu s čl. 38 odst. 1 Listiny směřovat vůči okresnímu soudu příslušnému podle § 18 tr. řádu.

V bodu 120. nálezu se ÚS vyslovil tak, že jím provedený ústavně konformní výklad napadených ustanovení předmětné vyhlášky nemá bez dalšího dopad na následné hodnocení trestních řízení, v nichž byla napadená ustanovení aplikována.

Tím ovšem není nastolena otázka o účinnosti (o intertemporálních účincích) nálezu. Úvaha o účincích do minula či do budoucna má své místo tam, kde Ústavní soud příslušné ustanovení zákona zrušil, jelikož je shledal protiústavním. V dané souvislosti se uplatní jen prostá zásada, vyjádřená v čl. 89 odst. 2 Ústavy; závěry přijaté Ústavním soudem v citovaném nálezu jsou závazné pro všechny orgány a osoby. Ostatně slovy „bez dalšího“ ÚS zjevně mínil vyloučit představu, že s jeho ústavně konformním výkladem je přímo, tedy bez dalšího, spojena zmatečnost dotčených rozhodnutí pro nedostatek podmínky řízení (místní příslušnosti). Je však zcela logické a procesnímu právu odpovídající, že přihlédnout k takové vadnosti řízení a rozhodnutí lze jen v rámci přípustných opravných prostředků, popř. – jako je tomu v dané věci – při hodnocení přípustnosti provedení důkazu, jenž by byl nařízen nepřislušným soudem.

Nelze též přehlédnout, že Ústavní soud výslovně vztahuje poznámku vyjádřenou v bodu 120. nálezu jen k výkladu napadených ustanovení příslušné vyhlášky. O to ovšem v dané

věci, v níž nadřízený soud v civilním řízení, suverénně, pro účely rozhodování podle § 16 o. s. ř. posuzuje zákonnost nařízení odposlechu, nejde. Jde jen a právě jen o posouzení souladu se zákonem. V tomto ohledu je nález vodítkem potud, že tu byl a je jediný správný a zákonný výklad pravidel místní příslušnosti soudu v přípravném řízení. K takovému výkladu mohl a měl dojít každý soud, jenž v souladu se svou funkční příslušností (a u civilního soudu pravomocí) tuto podmínku řízení zkoumal, i kdyby tu žádného nálezu ÚS k této otázce nebylo. Soudce je vázán zákonem, nikoli vyhláškou; souladnost jiného právního předpisu se zákonem je oprávněn posoudit sám (čl. 95 odst. 1 Ústavy). Tolerovat ústavně nekonformní výklad pravidel místní příslušnosti v přípravném řízení znamená tolerovat porušení ústavní zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.

Ústavním soudem podaný výklad v nálezu (výklad ústavně konformní) je proto osvědčením jiného výkladu coby protiústavního.

Avšak i tak může mít – coby podpůrný – své místo argument judikaturou Nejvyššího soudu k intertemporálním účinkům nálezu ÚS v aplikační praxi obecných soudů. Přehledně byla tato východiska shrnuta v R 113/2012. Vrchní soud zde zdůrazňuje zejména závěr, že Nejvyšší soud je povinen v dovolacím řízení přihlédnout k tomu, že ustanovení zákona, které při řešení věci použil odvolací soud, shledal ÚS později protiústavním. Tamtéž dodal, že to, zda takové ustanovení bylo Ústavním soudem zrušeno s účinky do budoucna, není rozhodné. Princip vázanosti obecných soudů zákonem, vyjádřený v čl. 95 odst. 1 Ústavy, se – jak zdůraznil Nejvyšší soud – nemůže při rozhodování těchto soudů prosadit na úkor závěru Ústavního soudu o protiústavnosti aplikované právní normy jen proto, že (podle právního stavu v době rozhodné pro dovolací přezkum) ještě nevstoupil v účinnost výrok nálezu, jímž Ústavní soud dotčenou právní normu současně zrušil (její odklizení z právního řádu České republiky posunul k pozdějšímu okamžiku).

✦ Rozhodnutí právní větou a úvodem opatřil

doc. JUDr. ZDENĚK KOUDELKA, Ph.D., advokát v Brně.

K náhradě nákladů advokáta při zastupování více účastníků řízení

Obecný soud není oprávněn selektivně odepřít aplikaci určitého ustanovení, v daném případě § 12 odst. 4 advokátního tarifu, podle něhož za společné úkony při zastupování více osob náleží advokátovi mimosmluvní odměna za každou zastupovanou osobu, avšak snižená o 20 %, ale je povinen aplikovat právní předpis jako celek; podle čl. 95 odst. 1 věty za středníkem Ústavy ČR je sice obecný soud při rozhodování oprávněn nepoužít podzákonný předpis pro jeho nesoulad se zákonem, pokud tak ovšem hodlá učinit, musí tento svůj postup rádně odůvodnit.

Případy, kdy obecný soud dospěje k závěru, že náhrada nákladů právního zastoupení je nepřiměřeně vysoká, upravuje § 60 odst. 7 s. ř. s., podle něhož, jsou-li dány důvody zvláštního zřetele hodné, může soud výjimečně rozhodnout, že se náhrada nákladů zcela nebo zčásti nepřiznává. Soud tak může uplatnit tzv. moderační (zmírňovací) právo. Také při postupu podle § 60 odst. 7 s. ř. s. je ovšem třeba zajistit procesní garance vyplývající z konstantní judikatury Ústavního soudu, podle níž moderační nákladové právo soudu představuje výjimku prolamující základní pravidlo pro rozhodování o náhradě nákladů řízení, tj. podle úspěchu (neúspěchu) ve věci; obecný soud je povinen poučít účastníky o zvažovaném použití moderačního práva a vytvořit pro účastníky procesní prostor, aby se k němu mohli vyjádřit.

**Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2016,
sp. zn. IV. ÚS 529/16**

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátili stěžovatelé, kteří se domáhali zrušení nákladového výroku rozsudku krajského soudu vydaného ve správním soudnictví, a to pro porušení čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

Napadeným rozsudkem krajský soud zrušil změnu územního plánu města vydanou zastupitelstvem města opatřením obecné povahy a navazujícími výroky rozhodl o nákladech řízení: výrokem II. soud uložil vedlejšímu účastníkovi ad a) (v řízení před krajským soudem „odpůrce“) povinnost nahradit stěžovatelům (v řízení před krajským soudem „navrhovatelé“) náklady řízení ve výši 95 570 Kč; výrokem III. ohledně vedlejšího účastníka ad a) a výrokem IV. ohledně vedlejších účastníků ad b) a ad c) (v řízení před krajským soudem „osoby zúčastněné na řízení“) dále vyslovil, že žádný z nich nemá právo na náhradu nákladů řízení. Kasační stížnost osoby zúčastněné na řízení ad b) podanou proti rozsudku krajského soudu Nejvyšší správní soud zamítl.

Výrok o nákladech řízení pod bodem II. rozsudku krajský soud odůvodnil odkazem na ust. § 60 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), z něhož dovodil, že stěžovatelům, kteří měli ve věci plný úspěch, přísluší náhrada nákladů řízení proti vedlejšímu účastníkovi ad a) (odpůrci), který ve věci úspěch neměl. Za důvodně vynaložené pokládal soud vedle zaplacených soudních poplatků ve výši 75 000 Kč (15 navrhovatelů x 5 000 Kč) náklady právního zastoupení. Při stanovení nákladů právního zastoupení vyšel krajský soud z úvahy, že právní služby sice byly formálně uskutečněny ve vztahu k patnácti stěžovatelům, avšak spočívaly v jednotné argumentaci. Návrhové body nebyly podle krajského soudu koncipovány specificky ve vztahu k jednotlivým stěžovatelům – individualizovaně, a to ani po stránce věcné, ani po stránce procesní (co do postupu v řízení); stejně tak vyhovění návrhu nebylo dáno osobami (počtem) stěžovatelů, nýbrž výhradně důvodností hromadně prezentované argumentace. Krajský soud přiznal stěžovatelům odměnu za pět úkonů právní služby a nepoužil pravidlo pro zastupování více osob podle § 12 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v tehdy účinném znění (dále jen „advokátní tarif“); vedlejšímu účastníkovi ad a) (odpůrci) soud uložil povinnost zaplatit 17 000 Kč, navýšených o 3 570 Kč jako částku odpovídající dani z přidané hodnoty, celkem 20 570 Kč. Další dva úkony soud neuznal za náklady důvodně vynaložené.

V ústavní stížnosti stěžovatelé namítali porušení svého práva na spravedlivý proces a vlastnického práva, neboť **náklady řízení vyčíslili částkou 428 199 Kč jako odměnu za sedm úkonů právní služby při společném zastupování patnácti stěžovatelů, avšak krajský soud přiznal ve vztahu k odměně zástupce náhradu, jako by byl zastupován stěžovatel jediný. Takový postup soudu byl podle stěžovatelů překvapivý a svévolný; nákladový výrok navíc nebyl odpovídajícím způsobem odůvodněn.** Krajský soud nepoužil § 12 odst. 4 advokátního tarifu a rovněž paušální náhradu podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu přiznal pouze za jediného stěžovatele.

Stěžovatelé byli přesvědčeni, že v projednávané věci byly dány důvody pro použití § 12 odst. 4 advokátního tarifu, neboť se jednalo o skutkově i právně mimořádně náročnou věc, v níž se na právní zástupkyni obrátilo značné množství osob dotčených aktualizací územního plánu, i když byl návrh nakonec podán pouze za 15 osob, které byly napadenou aktualizací územního plánu města individuálně a bezprostředně dotčeny a které se rovněž aktivně účastnily procesu jejího přijetí, např. ve formě uplatnění námitek či připomínek k návrhu opatření obecné povahy. **Specifika aktivní věcné legitimize i tvrzení uplatněných za jednotlivé stěžovatele se projevila jak v návrhu, tak i v průběhu řízení u přezkumného soudu. Souhrn individuálních případů stěžovatelů pak byl rovněž podstatným podkladem pro zrušení opatření obecné povahy jako celku.**

Ústavní soud nejprve přezkoumal náležitosti ústavní stížnosti, přičemž zohlednil, že podle § 104 odst. 2 s. ř. s. kasační stížnost směřující výhradně proti výroku o nákladech řízení je nepřipustná, a stěžovatelé tak byli oprávněni podat stížnost proti rozsudku správního soudu prvního stupně přímo u Ústavního soudu. Stěžovatelé přitom postupovali v souladu se závěry usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2015, sp. zn. IV. ÚS 934/15 (dostupného na <http://nalus.usoud.cz>), jímž byla odmítnuta pro nepřipustnost jejich předchozí ústavní stížnost proti rozsudku krajského soudu s tím, že je třeba vyčkat posouzení věci kasačním soudem, byť kasační stížnost byla podána jiným účastníkem řízení.

Ústavní soud se zřetelem ke skutečnosti, že podle čl. 83 Ústavy ČR je soudním orgánem ochrany ústavnosti a že při posuzování problematiky náhrady nákladů řízení postupuje zdrženlivě a do rozhodovací činnosti obecných soudů zasahuje výjimečně a pouze v případech, kdy je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, přezkoumal napadený výrok rozsudku krajského soudu a dospěl k závěru, že rozhodnutí krajského soudu ve výroku II. je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, vykazuje znaky svévole, a navíc přináší významné dopady na stěžovatele, kterým bylo na nákladech řízení namísto požadovaných 428 199 Kč přiznáno pouze 95 570 Kč, při odečtení soudních poplatků a částky odpovídající dani z přidané hodnoty namísto vyčíslených 291 900 Kč pouze 17 000 Kč. **Za porušení ústavně zaručených práv stěžovatelů Ústavní soud nepovažoval přiznání odměny pouze za pět úkonů právní služby namísto sedmi úkonů, jak požadovali stěžovatelé, ani zkrácení odměny, resp. náhrady nákladů řízení jako takové. Ústavní soud shledal odporujícím ústavně zaručenému právu na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny jak procesní postup krajského soudu, který rozhodnutí vydal, tak i odůvodnění napadeného výroku.**

Ústavní soud zdůraznil, že obecný soud je povinen aplikovat právní předpis jako celek a není oprávněn selektivně odeprít aplikaci určitého ustanovení – v daném případě § 12 odst. 4 advokátního tarifu, podle něhož za společné úkony při zastupování více osob náleží advokátovi mimosmluvní odměna za každou zastupovanou osobu, avšak snížená o 20 %. Ve smyslu čl. 95 odst. 1 věty za středníkem Ústavy ČR je sice obecný soud při rozhodování oprávněn posoudit soulad podzákoného předpisu se zákonem, pokud tak ovšem hodlá učinit, musí svůj postup v tomto směru řádně odůvodnit. Z roz-

sudku krajského soudu podle Ústavního soudu není patrné, že by soud takový rozpor shledal, jako pravděpodobnější se jeví, že § 12 odst. 4 advokátního tarifu soud nepoužil proto, že se mu navýšení odměny za zastoupení více navrhovatelů nezdálo přiměřené okolnostem věci.

Ústavní soud poukázal na to, že případy, ve kterých obecný soud dospěje k závěru, že odměna zástupce, resp. náhrada nákladů řízení vyčíslená podle relevantních ustanovení právních předpisů je nepřiměřeně vysoká, upravuje § 60 odst. 7 s. ř. s., ve kterém se uvádí, že jsou-li dány důvody zvláštního zřetele hodné, může soud výjimečně rozhodnout, že se náhrada nákladů zcela nebo zčásti nepřiznává. Uvedené ustanovení zakotvuje tzv. moderační (zmírňovací) právo soudu, které v podmínkách správního soudnictví představuje obdobu § 150 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní soud zdůraznil, že také při aplikaci § 60 odst. 7 s. ř. s., který představuje výjimku prolamující základní pravidlo pro přiznání náhrady nákladů řízení, tj. odvození nákladového výroku od úspěchu ve věci, je třeba zajistit procesní garance vyplývající z konstantní judikatury Ústavního soudu, kterými jsou povinnost obecných soudů poučit účastníky o zvažovaném použití moderačního práva a vytvořit pro ně procesní prostor, aby se k němu mohli vyjádřit (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 1593/15, ze dne 25. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 3550/13, a ze dne 2. 4. 2015 sp. zn. II. ÚS 2994/14, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

Ústavní soud dovodil, že v projednávané věci takový procesní prostor účastníkům nejenže vytvořen nebyl (např. při jednání nebo zasláním výzvy s určením lhůty k podání případného vyjádření), ale krajský soud aplikaci § 60 odst. 7 s. ř. s. a v něm zakotveného moderačního práva ani žádným způsobem nezmínil. Důvody pro moderaci náhrady nákladů řízení se sice krajský soud obsahově zabýval a své rozhodnutí v tomto směru podložil i konkrétními úvahami, jeho rozhodnutí ovšem nebylo zasazeno do základního procesního rámce; krajský soud podle Ústavního soudu nerespektoval striktní a výjimečné podmínky pro aplikaci moderačního práva.

Kromě pochybení v rámci procesního postupu se Ústavní soud zabýval rovněž způsobem, jakým krajský soud rozhodl o nákladech řízení, konkrétně, zda lze s ohledem na povahu věci považovat za ústavně konformní moderaci náhrady do té míry, že namísto odměny za zastupování 15 stěžovatelů navýšené v intencích § 12 odst. 4 advokátního tarifu byla stěžovatelům, resp. jejich společně zástupkyni, přiznána odměna ve výši odpovídající zastupování stěžovatele jediného. Krajskému soudu podle Ústavního soudu přitom nic nebránilo zmírnit náhradu, která by jinak ze zákona příslušela, i v jiném přiměřeném rozsahu, např. nikoli za jednoho, ale za část z 15 stěžovatelů, aby bylo ochráněno jak právo stěžovatelů na přiměřenou náhradu nákladů řízení, tak i prvek jejich kumulace a s tím případně spojeného navýšení náhrady nákladů nad rámec spravedlivé odměny.

Ústavní soud dovodil, že krajský soud nevzal dostatečně v úvahu specifickou povahu řízení. Jednalo se o soudní přezkum (změny) územního plánu v režimu řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy podle § 101a a násl.

s. ř. s. Akty veřejné správy tohoto druhu, např. územní plány měst a obcí či zásady územního rozvoje krajů, ale např. také stanovení místní úpravy provozu na pozemní komunikaci dopravní značkou či usnesení zastupitelstva o členění území obce na více volebních obvodů, se zpravidla týkají širokého okruhu potenciálních adresátů, v řadě případů i desítek či stovek tisíc osob, ohledně kterých lze potenciálně tvrdit aktivní legitimaci k podání návrhu a v případě úspěchu ve věci následně rovněž požadovat náhradu nákladů řízení. O takový případ se nepochybně jednalo i v projednávané věci, neboť rozsáhlá aktualizace územního plánu města se týkala řádově stovek tisíc, popř. více než milionu potenciálně dotčených fyzických a právnických osob, které mají své bydliště či sídlo, pracoviště, působiště či např. nemovitosti ve vlastnictví na území města. Ústavní soud v této souvislosti konstatoval absenci úpravy institutu tzv. „hromadné žaloby“ v našem procesním právu.

Ústavní soud poukázal na to, že vedle značného množství potenciálně dotčených subjektů je třeba zohlednit, že předmětné opatření obecné povahy svým rozsahem přesahovalo 10 000 stran textové části doprovázených stovkami mapových podkladů, tedy nejen při jeho přípravě, zpracování a procesu pořízení, ale i ve vztahu k řízení o jeho soudním přezkumu se jednalo o mimořádně rozsáhlou a závažnou materii. Ústavní soud v tomto směru neměl důvod pochybovat o tvrzení zástupkyně stěžovatelů, že zpracování návrhu na zrušení pro ni znamenalo intenzivní, cca čtyři měsíce trvající práci, při níž bylo především nutno z rozsáhlého počtu potenciálních navrhovatelů vybrat omezenou relevantní skupinu, na které bylo možné demonstrovat vady vytykané aktualizací územního plánu. Ústavní soud zdůraznil, že aktivní procesní legitimace k podání návrhu na zrušení opatření obecné povahy je nutné doložit konkrétně a jednotlivě ohledně každého z navrhovatelů, a to jak v rovině tvrzení, tak i předložením odpovídajících dokladů, např. výpisů z katastru nemovitostí dokládajících vlastnictví nemovitostí v dané lokalitě.

V této souvislosti Ústavní soud konstatoval, že v odůvodnění napadeného nákladového výroku rozsudku krajského soudu chybí úvahy, zda vzhledem k obtížnosti věci nebyly dány důvody pro navýšení odměny podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu a proč i paušální náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu přiznal pouze za jediného stěžovatele.

Ústavní soud neshledal počet 15 navrhovatelů s ohledem na povahu a předestřené okolnosti dané věci jako nadsazený. Ústavní soud navíc ověřil, že v návrhu na zrušení aktualizace územního plánu byly ohledně jednotlivých navrhovatelů podrobně vymezeny aktivní procesní legitimace i okolnosti účasti na procesu přijímání aktualizace, zejména ve formě uplatňování námitek či připomínek k návrhu opatření obecné povahy; rovněž v průběhu řízení a v omezené míře i v napadeném rozsudku krajského soudu bylo odkazováno na jednotlivé případy navrhovatelů. Ústavní soud konstatoval, že přezkumný soud v konečném důsledku vycházel ze společné argumentační linie prezentované za všechny stěžovatele, s níž se ztotožnil, a napadené opatření obecné povahy následně dokonce zrušil jako celek, tedy nikoli pouze ve vztahu

ke konkrétním lokalitám, k nimž byla tvrzena návrhová legitimace konkrétních stěžovatelů. To však podle názoru Ústavního soudu nemění nic na tom, že **individualizovaná tvrzení byla nejen esenciální podmínkou věcného přezkumu správním soudem, ale zejména, že zástupkyňe stěžovatelů nemohla tušit, jakým způsobem přezkumný soud nakonec věc posoudí, a věnovala proto značnou pozornost případům jednotlivých stěžovatelů, resp. lokalit; za dané situace shledal Ústavní soud zkrácení odměny provedené krajským soudem jako hrubě nepřiměřené povaze věci.**

S ohledem na uvedené dospěl Ústavní soud k závěru, že výrokem II. rozsudku krajského soudu, který byl svévolný a ne-

dostatečně odůvodněný, bylo porušeno ústavně zaručené základní právo stěžovatelů na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, a proto tento výrok zrušil. Aniž by Ústavní soud předjímal obsah nového rozhodnutí, konstatoval, že úkolem krajského soudu bude, aby o nákladech řízení rozhodl znovu a respektoval přitom výše uvedené právní závěry Ústavního soudu – zejména, aby se řádně vypořádal s aplikací § 60 odst. 7 s. ř. s., jakož i § 12 odst. 1 a odst. 4 a § 13 odst. 3 advokátního tarifu na projednávanou věc.

✦ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

Náhrada nákladů řízení ve věci zrušení a vypořádání spoluvlastnictví

Spoluvlastníci se nemohou dohodnout o zrušení spoluvlastnictví, aniž by se zároveň dohodli o jeho vypořádání; i když tedy mezi nimi není spor o to, že je namíste spoluvlastnictví zrušit, a neshodují se jen ve způsobu vypořádání, musí se obrátit na soud s žalobou jak na zrušení, tak i vypořádání spoluvlastnictví. To znamená, že předmětem řízení je i nárok na zrušení spoluvlastnictví, skutečný spor mezi účastníky je však jen ohledně způsobu vypořádání; tuto skutečnost je třeba zohlednit i při rozhodování o nákladech řízení. V takovém případě by posuzování úspěchu v řízení jen podle toho, že to byl žalobce, kdo podal žalobu na zrušení spoluvlastnictví, které bylo v této části vyhověno, bylo zjevně mechanické, formální a odhlíželo by od podstaty sporu mezi účastníky, ke které bylo vedeno dokazování.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 22 Cdo 2059/2015

Odůvodnění:

Městský soud v Brně („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 15. 4. 2014, č. j. 108 C 102/2012-150, ve znění usnesení ze dne 16. 6. 2014, č. j. 108 C 102/2012-164, výrokem I. zrušil podílové spoluvlastnictví k pozemku parc. č. 135 – zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba domu, a k pozemku parc. č. 136 – zahrada, vše v katastrálním území B. Výrokem II. soud přikázal uvedené nemovitosti do výlučného vlastnictví žalované a výrokem III. uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na vypořádání spoluvlastnického podílu částku 1 250 000 Kč do tří měsíců od právní moci rozsudku. Výrokem IV. soud zamítl žalobu, již se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 1 425 000 Kč, výrokem V. uložil žalobci povinnost zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení částku 201 404,50 Kč, výrokem VI. uložil žalobci povinnost zaplatit České republice – Městskému soudu v Brně na nákladech řízení částku 6 752 Kč, výrokem VII. uložil žalobci povinnost zaplatit České republice –

Městskému soudu v Brně doplatek soudního poplatku ve výši 71 250 Kč a výrokem VIII. rozhodl, že žalované bude vrácena zaplacená záloha na znalecký posudek ve výši 2 500 Kč.

O náhradě nákladů řízení mezi účastníky soud prvního stupně rozhodl podle § 142 odst. 1 občanského soudního řádu („o. s. ř.“) a o náhradě nákladů řízení státu podle § 148 odst. 1 o. s. ř. Žalované, kterou považoval za plně úspěšnou, přiznal právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci, který v řízení nebyl úspěšný, uložil i povinnost nahradit náklady řízení, které vznikly státu. Z odůvodnění rozhodnutí o náhradě nákladů řízení vyplývá, že soud při hodnocení úspěchu ve věci vzal v úvahu, že žalobce nejprve požadoval jiný způsob vypořádání. Teprve poté, co žalovaná vznesla námitku promlčení ohledně nároku na širší vypořádání, a soud poskytl účastníkům poučení, žalobní návrh změnil tak, že korespondoval s návrhem žalované. Ani za situace, kdy návrhy účastníků na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví byly totožné, žalobce nepřistoupil na dohodu účastníků ani na schválení soudního smíru a trval na projednání žaloby. Soud za této situace nepovažoval žalobce za úspěšného ve věci zrušení a vypořádání spoluvlastnictví. Nebyl úspěšný, ani pokud jde o žalobu na širší vypořádání spoluvlastnictví.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací k odvolání žalobce usnesením ze dne 13. 11. 2014, č. j. 18 Co 347/2014-191, rozsudek soudu prvního stupně ve znění opravného usnesení v rozsahu odvolání ve výroku III., jímž byla žalované stanovena povinnost zaplatit žalobci částku 1 250 000 Kč, změnil tak, že lhůtu k zaplacení uvedené částky stanovil do tří dnů od právní moci rozsudku. Ve výroku V. rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, ve výroku VI. rozsudek změnil tak, že žalobce i žalovaná jsou povinni zaplatit České republice na účet Městského soudu v Brně na náhradě nákladů řízení částku 3 376 Kč. Výrok VII. rozsudku soudu prvního stupně odvolací soud potvrdil a ve výroku VIII. rozsudek změnil tak, že se žalované nevrací zaplacená záloha na vypracování znaleckého posudku ve výši 2 500 Kč (výroky pod bodem I. rozsudku odvolacího soudu). Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II. rozsudku odvolacího soudu).

Odvolací soud posoudil úspěch účastníků odlišně od soudu prvního stupně. Vyšel z toho, že žalobě na zrušení a vypořá-

dání spoluvlastnictví bylo zcela vyhověno, proto v této části měl žalobce plný úspěch. Pokud se domáhal širšího vypořádání spoluvlastnictví a žádal zaplacení částky 1 425 000 Kč, úspěšný nebyl; plně úspěšná byla žalovaná. Odvolací soud uzavřel, že míra úspěchu žalobce i žalované je srovnatelná, a proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně. V tomto směru podle § 142 odst. 2 o. s. ř. změnil výrok V. rozsudku soudu prvního stupně. Z uvedených důvodů odvolací soud dospěl k závěru, že je třeba uložit účastníkům, aby zaplatili náhradu nákladů řízení, které vznikly státu, rovným dílem a tomu odpovídá změna výroku VI. rozsudku soudu prvního stupně. V souvislosti se změnou výroku VI. odvolací soud změnil i související výrok VIII. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobce proti výroku VII. rozsudku soudu prvního stupně, jímž mu soud uložil zaplatit soudní poplatek z návrhu na vypořádání v širším slova smyslu zaplacením částky 1 425 000 Kč. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení odůvodnil tím, že žalobce i žalovaná měli v odvolacím řízení každý úspěch jen z části.

Proti usnesení odvolacího soudu podává žalovaná dovolání, a to do části výroku pod bodem I., kterým odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocih V., VI. a VIII., a do výroku pod bodem II., kterým odvolací soud rozhodl o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Přípustnost dovolání opírá o § 237 o. s. ř. a uplatňuje dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.

Žalovaná přípustnost dovolání spatřuje v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to, **jak posuzovat procesní úspěch účastníka, je-li procesní postoj se v průběhu řízení měnil.**

Žalovaná má za to, že odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně nesprávně posoudil otázku, **co lze považovat za procesní úspěch žalobce při zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví**, a v důsledku toho nesprávně rozhodl o povinnosti k náhradě nákladů řízení. Poukazuje na skutečnost, že soud prvního stupně rozhodl o vypořádání podílového spoluvlastnictví jiným způsobem, než který původně navrhol žalobce, a to v souladu s návrhem žalované, jejíž postoj byl od počátku řízení neměnný. Žalobce teprve ke konci řízení (u jednání 8. 4. 2014) pod vlivem provedeného dokazování a po poučení soudem změnil žalobní návrh tak, že korespondoval s návrhem žalované (souhlasil s tím, aby se stala výlučnou vlastníkem nemovitosti a na vypořádání jeho podílu zaplatila částku 1 250 000 Kč).

Žalovaná nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, který odůvodnil změnu rozsudku soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně tím, že žalobce i žalovaná měli ve věci úspěch každý jen zčásti. Odvolací soud nezohlednil, že žalobce požadoval přikázání nemovitosti do svého výlučného vlastnictví; teprve pod tíhou procesní situace se rozhodl žalobu změnit. Žalovaná vytýká odvolacímu soudu, že při posuzování úspěšnosti účastníků v řízení, na rozdíl od soudu prvního stupně, nepovažoval za důležité zohlednit celkový přístup žalobce ke sporu, že se žalobce před podáním žaloby a v průběhu

řízení nepokusil o jakoukoliv dohodu, dál trval na soudním řešení sporu, i když bylo možné věc řešit smírně. Pro posouzení úspěchu ve věci považuje za důležité i to, že žalobce podal žalobu předčasně, aniž by se pokusil o jakoukoliv dohodu, a tím nenaplnil zákonné podmínky ust. § 142 odst. 1 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. (obč. zák.). Odvolací soud pouze správně posoudil, že žalobce byl neúspěšný s návrhem na vypořádání v širším slova smyslu. Je nepochybné, že pokud by žalobce přistupoval ke sporu jiným způsobem (mohlo dojít k mimosoudní dohodě nebo k uzavření smíru), nevznikly by jemu ani žalované náklady řízení v takové výši.

I v případě, že by odvolací soud považoval určitou část žaloby za úspěšnou, měly by ho uvedené okolnosti věci vést k postupu podle § 143 o. s. ř.

Žalovaná navrhuje, aby dovolací soud změnil usnesení odvolacího soudu tak, že se potvrzuje rozsudek soudu prvního stupně ve výrocih V., VI. a VIII., dále aby změnil výrok, jímž bylo rozhodnuto o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, tak, že uloží žalobci zaplatit žalované náklady odvolacího řízení (uplatňuje je ve výši 16 456 Kč) a přizná žalované právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal, vázán přitom obsahem dovolání, a zjistil, že **dovolání je důvodné.**

V projednávané věci bylo pro její rozhodnutí významné **vyřešení právní otázky rozhodování o náhradě nákladů řízení ve sporech o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví.** Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu se odchýlilo od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, je dovolání přípustné i důvodné.

V dané věci žalobce uplatnil dva nároky, které spolu souvisejí, ale nejsou totožné; jde jednak o nárok na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, jednak o nárok na tzv. širší vypořádání spoluvlastnického vztahu (každý z těchto dvou nároků bylo možno uplatnit zvlášť, šlo o tzv. objektivní kumulaci – k samostatnosti uvedených nároků viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 22 Cdo 4756/2008, publikovaný – stejně jako další zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu – na www.nsoud.cz).

Podle § 142 odst. 1-3 o. s. ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl. Měl-li účastník ve věci úspěch jen částečný, soud náhradu nákladů poměrně rozdělí, popř. vysloví, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů právo. I když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu.

Plný procesní úspěch žalobce v řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví je dán tam, kde soud žalobě vyhověl a vypořádal spoluvlastnictví způsobem navrženým žalobcem. V případě, že soud rozhodl o vypořádání

jinak, než žalobce navrhoval, je namísto úvaha o postupu podle § 142 odst. 2 o. s. ř., přičemž je nutno vždy přihlídnout k individuálním okolnostem konkrétního případu (Nejvyšší soud SSR v rozboru a zhodnotení rozhodovací činnosti súdov na Slovensku vo veciach podielového spoluvlastníctva a stanovisku občianskoprávného kolégia ze dne 8. 3. 1973, Cpj 8/72, uveřejněném pod č. 54/1973 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nově viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. 22 Cdo 1795/2013, uveřejněném na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz).

Žalovaný, který neměl úspěch ve věci, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalobci, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení (§ 143 o. s. ř.). Z uvedeného se podává, že úspěšný žalobce má v zásadě právo na náhradu nákladů řízení proti tomu žalovanému, který svým chováním zavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení (*argumentum a contrario*).

„O tom, že žalovaný svým chováním nezavdal příčinu k podání žaloby, lze zpravidla hovořit tehdy, jestliže řízení bylo žalobcem zahájeno, aniž by žalovaný porušil své povinnosti, anebo jestliže je sice porušil, avšak byl ochoten závadný stav mimosoudně plně odčinit, nedošlo k tomu jen pro nedostatek potřebné soudní činnosti ze strany žalobce, a žalobce se tím neocitl v prodlení“ (L. Drápal, J. Bureš a kol.: *Občanský soudní řád, Komentář, Díl I*, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 983).

V nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2004, sp. zn. II. ÚS 228/04, se uvádí: *„Poměrovat úspěch či neúspěch ve věci nelze ovšem jen tím, jak bylo o konkrétním návrhu rozhodnuto, ale je třeba jej posuzovat v širších souvislostech.“* V nálezu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 1441/11 (na který opakovaně odkázal v dalších rozhodnutích jak Ústavní soud, tak i Nejvyšší soud), Ústavní soud uvedl: *„Základním pravidlem rozhodování o náhradě nákladů řízení o vypořádání společného jmění manželů je zásada úspěchu ve věci (§ 142 o. s. ř.). Toto základní pravidlo lze v konkrétním případě korigovat buď nepřiznáním náhrady nákladů řízení žádnému z účastníků, jsou-li pro takový závěr dány důvody hodné zvláštního zřetele (§ 150 o. s. ř.), nebo přiznáním náhrady nákladů řízení neúspěšnému žalovanému, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání žaloby o vypořádání společného jmění manželů (§ 143 o. s. ř.) ... vypořádání společného jmění manželů není jediným řízením, v němž mají obě procesní strany postavení žalobců a žalovaných (iudicium duplex), návrh mohou podat obě strany a soud není návrhem vázán. Takový charakter má mj. rovněž řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. I v tomto řízení judikatura a literatura vycházejí ze zásady úspěchu ve věci, samozřejmě s tím, že vzhledem k okolnostem případu není vyloučeno použití § 150 o. s. ř., případně § 143 o. s. ř. K tomu srov. M. Králík: *Podílové spoluvlastnictví v občanském zákoníku*, C. H. Beck, Praha 2008, str. 257-258, jakož i judikaturu tam citovanou.“*

K citované judikatuře dovolací soud dodává: Spoluvlastníci se nemohou dohodnout o zrušení spoluvlastnictví, aniž by se zároveň dohodli o jeho vypořádání; i když tedy mezi nimi není spor o to, že je namísto spoluvlastnictví zrušit, a neshodují se jen ve způsobu vypořádání, musí se obrátit na soud s žalobou jak na zrušení, tak i vypořádání spoluvlastnictví. To znamená, že předmětem řízení je i nárok na zrušení spoluvlastnictví, skutečný spor mezi účastníky je však jen ohledně způsobu

vypořádání; tuto skutečnost je třeba zohlednit i při rozhodování o nákladech řízení. V takovém případě by **posuzování úspěchu v řízení jen podle toho, že to byl žalobce, kdo podal žalobu na zrušení spoluvlastnictví, které bylo v této části vyhověno, bylo zjevně mechanické, formální a odhlíželo by od podstaty sporu mezi účastníky, ke kterému bylo vedeno dokazování.**

Do rozhodování o nákladech řízení se však nutně nemusí promítnout každá změna postojů účastníků v řízení; soud musí vycházet z toho, co (jaká zásadní otázka) bylo od počátku mezi účastníky sporné, k čemu bylo vedeno dokazování a jak byl tento spor řešen v rozhodnutí. V některých případech může být posouzení této otázky na úvaze soudu, kterou je třeba uvést v odůvodnění rozhodnutí.

V projednávané věci soud prvního stupně zrušil podílové spoluvlastnictví; v této části zcela vyhověl žalobnímu návrhu, který od počátku podporovala i žalovaná; ta navíc již ve vyjádření k žalobě též uváděla, že žalobce se s ní nepokusil o této věci před zahájením řízení jednat. Žalovaná tak podle dosavadních výsledků řízení svým chováním nezavdala příčinu k podání návrhu na zahájení řízení.

Mezi účastníky byl od počátku řízení spor jen o způsob vypořádání. Soud přikázal předmětné nemovitosti do výlučného vlastnictví žalované; to bylo v souladu s jejím návrhem na vypořádání, který uplatnila již ve vyjádření k žalobě (č. l. 34 a násl.) a na kterém vytrvala; žalobce naopak zprvu žádal, aby nemovitosti byly přikázány jemu, a tento postoj změnil až při závěrečném jednání (č. l. 137v). Zde byla žalovaná zcela úspěšná.

Z uvedeného vyplývá, že úvaha odvolacího soudu o tom, že žalobce měl plný úspěch, pokud jde o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, je nesprávná; stejně tak se odvolací soud opomenul zabývat pro rozhodnutí o nákladech řízení významnou otázkou, kdo z účastníků zavdal svým chováním důvod k podání žaloby. Odvolací soud navíc o nákladech řízení rozhodl jinak než soud prvního stupně, aniž se zabýval důvody, o které své rozhodnutí opřel soud prvního stupně; v této části jeho rozhodnutí není v souladu s § 157 odst. 2 o. s. ř.

Soud prvního stupně dále zamítl žalobu (kumulované) části, již se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 1 425 000 Kč. V této části tak byla žalovaná plně úspěšná.

Dovolací soud uzavírá, že ve věci podle dosavadních zjištění nebyly podmínky pro přiznání práva na náhradu nákladů řízení žalobci podle § 142 odst. 1 o. s. ř., pokud jde o žalobu na zrušení a vypořádání spoluvlastnictví; pokud pak jde o žalovaný nárok na širší vypořádání, byla žalobkyně jednoznačně úspěšná. Za této situace je závěr o tom, že každý z účastníků měl ve věci částečný úspěch a je namísto aplikace § 142 odst. 2 o. s. ř., nesprávný. Rozhodnutí odvolacího soudu tak spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné, nejsou však podmínky pro postup podle § 243d o. s. ř. (nelze vyloučit potřebu provést důkazy k postojům účastníků před zahájením řízení). Proto nezbylo než rozhodnutí odvolacího soudu v nákladových výrocích zrušit a věc v uvedeném rozsahu vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 3 o. s. ř.).

K aplikaci ustanovení § 142a odst. 1 o. s. ř. obecnými soudy

Jestliže soud učiní závěr, že žalobce jako věřitel nesplnil svoji zákonnou povinnost podle § 142a odst. 1 o. s. ř., když nevyužil všechny jemu známé adresy žalovaného a nezaslal předžalobní výzvu na všechny tyto adresy, i přes to, že žalobce vynaložil rozumně požadovatelné úsilí a cílenou snahu, aby dlužníka upomenul a naplnil tím smysl povinné předžalobní výzvy podle § 142a o. s. ř., kterým je prevence před zbytečnými spory a ochrana před podáváním šikanózních žalobních návrhů, je takový výklad soudu natolik extenzivní, že se dostává do extrémního rozporu s účelem a smyslem zákona. Rozhodnutí soudu v takovém případě porušuje právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

**Nález Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2016,
sp. zn. I. ÚS 3228/15**

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátil stěžovatel (v řízení před obecnými soudy „žalobce“), který se domáhal zrušení usnesení městského soudu, vydaného v řízení, ve kterém se stěžovatel po vedlejším účastníkovi (v řízení před obecnými soudy „žalovaný“) domáhal zaplacení částky 44 587,94 Kč s příslušenstvím. Napadeným usnesením městského soudu podle stěžovatele došlo k porušení čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

V předmětné věci obvodní soud po zpětvzetí žaloby stěžovatelem usnesením podle § 96 odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), zastavil řízení, neboť vedlejší účastník po podání žaloby uhradil žalovanou částku, která představovala neuhrazené zálohy na stanovené příspěvky na výdaje spojené se správou, údržbou a opravami společných částí bytového domu, ve kterém vedlejší účastník vlastní bytovou jednotku, a je proto členem společenství vlastníků bytových jednotek A1 (stěžovatel). Obvodní soud citovaným usnesením dále uložil vedlejším účastníkovi povinnost zaplatit stěžovateli na nákladech řízení částku 17 288 Kč.

Proti výroku o nákladech řízení uvedeného usnesení obvodního soudu podal vedlejší účastník odvolání, neboť byl přesvědčen, že nebyly splněny podmínky pro přiznání nákladů řízení stěžovateli uvedené v § 142a o. s. ř., neboť stěžovatel adresoval předžalobní výzvu na nesprávnou adresu A2 (dále jen „H.“), přestože mu byla známa správná adresa A1 (dále jen „P.“). Vedlejší účastník proto navrhl, aby soud nákladový výrok změnil tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Městský soud napadeným usnesením změnil usnesení obvodního soudu v odvoláním napadeném výroku o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, a rozhodl, že stěžovatel je povinen zaplatit vedlejším účastníkovi na nákladech odvolacího řízení částku 4 950 Kč. Městský soud dospěl k závěru, že stěžovatel nespl-

nil svoji zákonnou povinnost podle § 142a odst. 1 o. s. ř., neboť předžalobní výzvu k zaplacení dlužné částky zaslal vedlejším účastníkovi na adresu H., nikoliv na adresu P., což je adresa předmětného bytu, se kterým se dlužné příspěvky vázaly a která byla stěžovateli dobře známa. Podle městského soudu bylo ust. § 142a do občanského soudního řádu zakotveno proto, aby bylo dlužníkovi umožněno zaplatit částku, aniž by musela být žaloba podána. Žalobce pak musí pro právní jistotu zaslat předžalobní výzvu na všechny jemu známé adresy, neboť účelem je, aby se výzva dostala do dispozice dlužníka a ten měl možnost se s ní seznámit, dlužnou částku zaplatit, a vyhnout se tak podání žaloby. Takto stěžovatel podle městského soudu nepostupoval a jeho tvrzení mylná domněnka o bydlišti vedlejšího účastníka nemůže jít k tíži vedlejšího účastníka.

V ústavní stížnosti stěžovatel namítal, že napadeným usnesením městského soudu bylo porušeno jeho právo na soudní ochranu a na spravedlivý proces. Stěžovatel uvedl, že při odeslání předžalobní výzvy vycházel z katastru nemovitostí, neboť pouze tam mohl získat kontaktní adresu vedlejšího účastníka, a tuto i sám stěžovatel evidoval jako adresu vedlejšího účastníka, neboť ji vedlejší účastník jako vlastník bytové jednotky nahlásil při vzniku svého členství. Vzhledem k tomu, že se stěžovatel pokoušel vyhnout soudnímu řízení, posílal vedlejším účastníkovi již dříve výzvy k zaplacení na adresu P. a také elektronickou poštou, avšak na žádou výzvu vedlejší účastník nereagoval.

Stěžovatel před podáním žaloby doporučeně odeslal vedlejším účastníkovi výzvy dne 17. 10. 2012 k zaplacení 18 187,94 Kč a dne 19. 12. 2012 k zaplacení 31 387,94 Kč, obě na adresu P., tedy na adresu vedlejším účastníkem vlastněné bytové jednotky, avšak obě se vrátily jako nevyzvednuté, a dále stěžovatel odeslal předžalobní výzvy dne 9. 1. 2013 k zaplacení 31 387,94 Kč a dne 13. 2. 2013 k zaplacení 44 587,94 Kč, obě na adresu H., které se rovněž vrátily jako nevyzvednuté, a dále odeslal množství výzev e-mailem. Stěžovatel se domníval, že z takového postupu nelze dovodit, že by za účelem navýšení konečné částky o náklady řízení záměrně nevyzýval dlužníka k zaplacení. Naopak stěžovatel se opakovaně pokoušel svými výzvami dosáhnout zaplacení dlužné částky mimosoudně, poté však byl nucen podat žalobu, kdy vynaložil finanční prostředky na úhradu odměny za právní zastoupení, a nakonec podle napadeného rozhodnutí je povinen vedlejším účastníkovi uhradit náklady odvolacího řízení.

Podstatou ústavní stížnosti tedy byla otázka, zda stěžovatel jako žalobce v řízení před obecnými soudy zaslal vedlejším účastníkovi jako žalovanému předžalobní výzvu v souladu s § 142a o. s. ř. tak, aby mohla přivodit pro stěžovatele příznivý výrok o právu na náhradu nákladů řízení.

Ústavní soud konstatoval, že podle § 142a odst. 1 o. s. ř. žalobce, který měl úspěch v řízení o splnění povinnosti, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému, jen jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvu k plnění. Současně dle odst. 2 cit. ustanovení jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, může soud výjimečně náhradu nákladů

řízení zcela nebo zčásti žalobci přiznat i v případě, že žalobce žalovanému výzvu k plnění za podmínek uvedených v odst. 1 nezaslal.

Ústavní soud poukázal na to, že správná aplikace ust. § 142a o. s. ř., upravujícího institut předžalobní výzvy (do české procesní úpravy zakotveného k 1. 1. 2013 na základě zákona č. 396/2012 Sb.), je podmíněna řádným a úplným pochopením jeho účelu. Teleologickým výkladem uvedeného ustanovení lze podle Ústavního soudu dospět k závěru, že stěžejním důvodem pro jeho zakotvení bylo zamezit neúměrnému a neúčelnému navyšování nákladů soudního řízení, které zejména v případech tzv. formulářových žalob měly představovat zdroje snadného výděлку. Předžalobní výzva, zdůraznil Ústavní soud, má představovat poslední upozornění dlužníka na existenci jeho závazku, na které v případě pasivity dlužníka při plnění povinnosti navazuje samotné soudní řízení. Uvedené ustanovení přitom počítá s častou situací, kdy je dlužník nekontaktní, své povinnosti neplní a nekomunikuje s věřitelem. **Ve smyslu citovaného ustanovení pro splnění povinnosti zaslat žalovanému výzvu tedy postačí, aby žalobce prokázal (např. podacím lístkem, potvrzením o odeslání datové zprávy), že nejméně 7 dnů před podáním žaloby výzvu odeslal do veřejné datové sítě nebo předal k poštovní přepravě, aniž by bylo rozhodné, zda výzva byla následně doručena ve smyslu tohoto zákona nebo poštovního řádu** (srov. J. Jirsa, M. Doležal, K. Vančurová a kol.: Občanské soudní řízení, Soudcovský komentář, Havlíček Brain Team, Praha 2014, str. 409).

Ústavní soud dále uvedl, že podle komentářové literatury nelze na žalobce klást požadavek, aby doručoval v souladu s ust. § 46 a násl. o. s. ř., již proto, že v době zaslání předžalobní výzvy se účastníci ještě nepohybují v režimu práva procesního, nýbrž práva hmotného. Žalobce tak může vycházet z adresy, kterou mu žalovaný sdělí, popř. ze které s ním komunikuje. Pokud mu účastník nesdělí novou adresu, ani se ji účastník nedozví jinak, pak se pro účely odeslání výzvy žalobcem bude jednat o poslední známou adresu, tedy poslední bydliště, adresu uvedenou ve smlouvě, adresu pracoviště atd. Žalobce může také z důvodu právní jistoty zaslat předžalobní výzvu na více adres nebo si vybrat tu, která je podle jeho uvážení adresou nejpravděpodobnější (srov. K. Svoboda, P. Smolík, J. Levý, R. Šínová a kol.: Občanský soudní řád, Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013).

Ústavní soud poukázal na to, že městský soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že stěžovatel nesplnil zákonnou povinnost podle § 142a odst. 1 o. s. ř., neboť jako žalobce nevyužil všechny jemu známé adresy vedlejšího účastníka (žalovaného) a nezaslal předžalobní výzvu na všechny tyto adresy. Městský soud však podle Ústavního soudu nepřihlédl k námitkám stěžovatele obsaženým v odůvodnění napadeného usnesení, že stěžovatel nejprve adresoval výzvy vedlejšímu účastníkovi k zaplacení dlužných částek na adresu P., z níž se mu tato pošta vracela jako nevyzvednutá, a proto následně poté, co stěžovatel zjistil, že vedlejší účastník (žalovaný) se na uvedené adrese nezdržuje, neboť byt pronajal jiné osobě, zvolil pro předžalobní výzvu adresu H., kterou vedlejší účastník nahlásil při vzniku členství v daném společenství vlastníků bytových jednotek a kterou si rovněž stě-

žovatel potvrdil ve veřejném registru katastru nemovitostí. Městský soud tak podle Ústavního soudu nezohlednil skutečný účel § 142a o. s. ř. a svým postupem zasáhl do ústavně zaručeného práva stěžovatele na spravedlivý proces. Pokud totiž stěžovatel za výše uvedených okolností poté, co byl vedlejší účastník na adrese P. nekontaktní, zvolil jako nejpravděpodobnější adresu, kam by mohla být vedlejšímu účastníkovi předžalobní výzva doručena, adresu H., vynaložil tím podle Ústavního soudu rozumně požadovatelné úsilí a cílenou snahu, aby dlužníka upomenul, a naplnil tím smysl povinné předžalobní výzvy podle § 142a o. s. ř., kterým je prevence před zbytečnými spory a ochrana před podáváním šikanózních žalobních návrhů.

Ústavní soud dovedl, že pokud městský soud k výše uvedeným okolnostem posuzovaného případu nepřihlédl a věc posoudil tak, že podání stěžovatele nebylo zasláno způsobem vyžadovaným pro řádné uplatnění práva na náhradu nákladů řízení, byl jeho výklad natolik extenzivní, že se dostal do extrémního rozporu s účelem a smyslem ust. § 142a o. s. ř. Takové rozhodnutí je podle Ústavního soudu nutno i přes skutečnost, že se jedná toliko o náklady řízení, k jejichž ústavněprávnímu posuzování se Ústavní soud stává zdrženlivě, posoudit jako rozhodnutí porušující právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť i rozhodování o nákladech řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku, a proto i na tuto část řízení dopadají postuláty spravedlivého procesu.

S ohledem na výše uvedené dospěl Ústavní soud k závěru, že postupem městského soudu bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, a proto – aniž by předjímal vlastní rozhodnutí soudu o nákladech řízení – napadené rozhodnutí městského soudu zrušil.

❖ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

TRESTNÍ PŘEDPISY

- novelizovaný trestní zákoník a trestní řád
- zákon o trestní odpovědnosti právnických osob (od 10/2016 a 12/2016)
- další předpisy

Sagit více informací na www.tre.sagit.cz

Snížení mzdy

Skutečnost, že zaměstnanci nadále nebude poskytována část mzdy (její složka) stanovená zaměstnavatelem v závislosti na hodnocení pracovních výsledků zaměstnance nebo na základě jiných hledisek (že mu tuto část mzdy zaměstnavatel odebírá), je zaměstnavatel povinen zaměstnanci oznámit před začátkem výkonu práce, za kterou mu tato část mzdy dosud příslušela, a až do tohoto oznámení má zaměstnanec právo na mzdu v dosavadní (sjednané nebo stanovené) výši.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. 21 Cdo 4254/2016

Odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou dne 21. 12. 2011 u Obvodního soudu pro Prahu 4 domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 135 486 Kč se 7,75% úrokem z prodlení od 1. 6. 2011 do zaplacení. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že byl na základě pracovní smlouvy ze dne 28. 7. 2008 u žalovaného zaměstnán jako „manažer obchodu“ a že na základě mzdového výměru a jeho dodatku ze dne 28. 7. 2008 pobíral mzdu, jejíž složku tvořilo také osobní ohodnocení, které bylo žalobci vypláceno každý měsíc vždy v plné výši. Počátkem měsíce února 2011 byla žalobci doručena výpověď z pracovního poměru podle § 52 písm. c) zák. práce ze dne 25. 1. 2011 a dopis žalovaného, kterým oznamoval žalobci „krácení“ osobního ohodnocení o 28 000 Kč s účinností od 1. 1. 2011, jehož důvodem bylo podle žalovaného nesplnění stanovených „obchodních kvót“. Vzhledem k tomu, že tyto kvóty nesplnili ani další zaměstnanci vykonávající práci srovnatelnou s prací žalobce, kterým však osobní ohodnocení kráceno nebylo, má žalobce za to, že žalovaný porušil ust. § 13 odst. 2 písm. c) a § 110 odst. 1 zák. práce, neboť neposkytoval stejnou mzdu za práci stejné hodnoty, a ust. § 16 odst. 1 zák. práce, neboť nezajistil rovné zacházení se všemi zaměstnanci. Žalovaný též podle žalobce postupoval v rozporu s ust. § 113 odst. 4 zák. práce, neboť mu osobní ohodnocení odebral dopisem ze dne 25. 1. 2011 se zpětnou účinností od 1. 1. 2011, přestože podle uvedeného ustanovení je zaměstnavatel v případě změny skutečností uvedených ve mzdovém výměru povinen tuto změnu zaměstnanci písemně oznámit nejpozději v den, kdy změna nabývá účinnosti. Žalobce má za to, že pro odebrání osobního ohodnocení ani nebyly splněny podmínky uvedené ve vnitřním předpisu žalovaného nazvaném „Opatření – Pohyblivá složka mzdy – Proces vyhodnocení kritérií“. V důsledku odebrání osobního ohodnocení byl žalobce zkrácen nejen na mzdě za leden 2011 (o 23 400 Kč, neboť v tomto měsíci byl 3 dny dočasně neschopen práce), ale i na náhradě mzdy po dobu trvání překážky v práci na straně zaměstnavatele v dubnu 2011 (o 27 300 Kč) a na odstupném při skončení pracovního poměru (o 84 786 Kč), protože náhrada mzdy i odstupné byly žalovaným nesprávně vypočteny z nižšího průměrného výdělku.

Žalovaný zejména namítal, že žalobci na osobní ohodnocení nevznikl nárok, neboť šlo o fakultativní složku mzdy,

jejíž přiznání záleželo na rozhodnutí zaměstnavatele, že osobní ohodnocení žalobci nepřiznal pro „nedostatečné plnění obchodní kvóty“ a že při výpočtu průměrného výdělku žalobce rozhodného pro zjištění výše odstupného a náhrady mzdy z důvodu překážky v práci na straně zaměstnavatele v dubnu 2011 (pracovní místo žalobce bylo ke dni 31. 1. 2011 zrušeno a žalobce od 1. 2. 2011 práci nekonal) postupoval v souladu se zákoníkem práce.

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 1. 3. 2013, č. j. 15 C 174/2011-55, žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 38 163,40 Kč k rukám advokátky JUDr. V. B. Vycházel ze zjištění, že žalobci byla stanovena základní měsíční mzda ve výši 57 000 Kč mzdovým výměrem ze dne 2. 1. 2009, ve kterém bylo uvedeno, že k měsíční mzdě může být žalobci přiznáno osobní ohodnocení, jež mu bylo od 1. 1. 2009 přiznáno „až do výše 28 000 Kč měsíčně při pracovním úvazku 40 hodin týdně“, že ve vnitřním předpisu žalovaného označeném jako OP 6.001.01 byl „přesně popsán proces pro vyhodnocení kritérií a stanovení pohyblivé složky mzdy“, že dopisem ze dne 20. 7. 2010 byl žalobce vyzván k odstranění neuspokojivých pracovních výsledků a že dopisem ze dne 25. 1. 2011 mu bylo odebráno osobní ohodnocení. Dospěl k závěru, že při odebrání osobního ohodnocení žalobce bylo postupováno podle uvedeného vnitřního předpisu, že se jedná o nenárokovou složku mzdy, na jejíž doplacení žalobce nemá nárok, a že odstupné bylo „řádně vypočteno a vyplaceno“.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 1. 2014, č. j. 23 Co 449/2013-110, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé, změnil jej ve výroku o nákladech řízení „jen tak, že výše nákladů řízení činí 33 105,50 Kč“, jinak jej i v tomto výroku potvrdil, a uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 16 553 Kč k rukám advokátky JUDr. V. B. Dospěl k závěru, že osobní ohodnocení bylo nenárokovou složkou mzdy, která nebyla žalobci „platně“ přiznána, a že mu proto nebyla „zpětně odebrána odměna za vykonanou práci“. Dovedl, že „presumpce přiznání osobního ohodnocení by mohla být zvažována“ pouze v případě, že by žalovaný rozhodl o jeho odnětí žalobci až „po ukončení měsíce ledna 2011“, neboť v takovém případě by skutečně došlo k „nepřípustnému zpětnému odebrání mzdy“. Shledal, že nedošlo k porušení § 113 odst. 3 a 4 zák. práce, protože žalobci bylo zřejmé, že „výše jeho osobního ohodnocení bude vždy vycházet z vnitřního předpisu žalovaného“, a že důvodné nejsou ani úvahy žalobce o nerovném přístupu žalovaného k odměňování, neboť zaměstnanci uvedení žalobcem (P., B., Š., T., H. a P.) vykonávali práci „na jiných pozicích a v jiných segmentech“ žalovaného, a nejsou proto ve vztahu k žalobci srovnatelnými osobami, a vedoucí zaměstnanci Š., Š. a D. neobdrželi v průběhu roku 2010 – na rozdíl od žalobce – výzvu k odstranění „průběžně neuspokojivých pracovních výsledků“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že i v případě, kdy část mzdy má povahu nenárokového plnění, musí zaměstnavatel při přiznávání,

snížení nebo odebrání této části mzdy postupovat v souladu zejména s ust. § 16 odst. 1 zák. práce o rovném zacházení se všemi zaměstnanci. Osoby uváděné žalobcem byly pro účely posouzení, zda byl dodržen princip rovného zacházení, ve vztahu k žalobci srovnatelnými zaměstnanci, neboť náplň jejich práce byla stejná nebo obdobná a byla jim také stanovena očekávaná minimální úroveň plnění obchodní kvóty, která byla u žalovaného „prakticky“ jediným kritériem pro vznik práva na osobní ohodnocení. Tím, že žalovaný „při zhruba stejných výsledcích práce a dosažení zhruba stejného procenta (ne)splnění kvóty jako ostatní zaměstnanci“ odebral osobní ohodnocení v lednu 2011 pouze žalobci, zasáhl do jeho práva na rovné zacházení v oblasti odměňování a osobní ohodnocení mu odebral neoprávněně, aniž by bylo významné, že zaměstnanci Š., Š. a D. neobdrželi – na rozdíl od žalobce – v červenci 2010 výzvu k odstranění průběžně neuspokojivých pracovních výsledků. Žalobce má za to, že k odebrání osobního ohodnocení od 1. 1. 2011 dopisem ze dne 25. 1. 2011 předaným žalobci až v únoru 2011 došlo v rozporu s ust. § 113 odst. 4 zák. práce se zpětnou účinností a že odebrání této části mzdy odporuje též vnitřnímu mzdovému předpisu žalovaného, který stanoví, že úprava osobního ohodnocení nastává vždy od 1. kalendářního dne měsíce následujícího po skončení hodnotícího období. K odebrání osobního ohodnocení došlo podle názoru dovolatele „účelově ve snaze žalobce mzdově znevýhodnit ve srovnání s ostatními zaměstnanci, případně ušetřit na odstupném účelovým snížením základny pro stanovení průměrného výdělku“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobce jako nepřijatelné odmítl, neboť v něm byl uplatněn jiný dovolací důvod, než který je uveden v § 241a odst. 1 občanského soudního řádu, a nejedná se „o žádnou ze zákonem předvídaných možností přípustnosti dovolání“. Pro případ, že dovolací soud shledá dovolání přípustným, navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl, protože rozsudek odvolacího soudu je věcně správný.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ust. § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovo-

lacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ust. § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že žalobce vykonával v pracovním poměru u žalovaného práci „manažera obchodu“ a že mzda mu byla stanovena mzdovým výměrem ze dne 2. 1. 2009, ve kterém bylo uvedeno, že k „základní“ mzdě ve výši 57 000 Kč může být žalobci přiznáno osobní ohodnocení, jehož výši stanoví žalovaný podle kritérií uvedených ve vnitřním předpisu. Osobní ohodnocení bylo žalobci od 1. 1. 2009 přiznáno „až do výše 28 000 Kč měsíčně při pracovním úvazku 40 hodin týdně“ a podle kritérií uvedených ve vnitřním předpisu žalovaného OP 6.001.01 bylo žalobci stanoveno ve výši 28 000 Kč měsíčně. Úprava osobního ohodnocení měla být podle tohoto vnitřního předpisu prováděna na základě vyhodnocení plnění stanovených kritérií v hodnotícím období, kterým bylo kalendářní čtvrtletí. Dopisem ze dne 20. 7. 2010 žalovaný vyzval žalobce k odstranění jeho neuspokojivých pracovních výsledků a dne 1. 2. 2011 mu doručil výpověď z pracovního poměru podle ust. § 52 písm. c) zák. práce spolu s dopisem ze dne 25. 1. 2011, kterým žalobci sdělil, že od 1. 1. 2011 bude jeho osobní ohodnocení na základě vyhodnocení plnění stanovených kritérií „kráceno“ o 28 000 Kč měsíčně. Pracovní poměr účastníků skončil na základě uvedené výpovědi dne 30. 4. 2011.

Za tohoto stavu věci závisí napadený rozsudek odvolacího soudu mj. na vyřešení otázky hmotného práva, **jaký význam má pro nárok zaměstnance na složku mzdy poskytovanou mu zaměstnavatelem v závislosti na hodnocení plnění stanovených kritérií okolnost, že zaměstnavatel uvědomí zaměstnance o odebrání této složky mzdy až po uplynutí období, za které měla být tato část mzdy poskytnuta**. Protože tato právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podle ust. § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ust. § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že **dovolání žalobce je opodstatněné**.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k době, kdy vznikly (měly vzniknout) nároky, kterých se žalobce domáhá – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 320/2009 Sb., č. 326/2009 Sb., č. 347/2010 Sb., č. 427/2010 Sb. a č. 73/2011 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 30. 6. 2011.

Mzda, kterou zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci za vykonanou práci, a to podle její složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, podle obtížnosti pracovních podmínek, pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků, se sjednává v kolektivní smlouvě, pracovní smlouvě nebo jiné smlouvě, popř. ji zaměstnavatel stanoví vnitřním předpisem nebo mzdov-

vým výměrem (srov. § 109 odst. 1 a 4, § 113 odst. 1 zák. práce); mzdu lze sjednat nebo stanovit např. jako mzdu měsíční, hodinovou nebo podílovou, jako mzdu, jejíž poskytnutí nebo výše závisí na splnění konkrétních pracovních úkolů, hospodářských výsledků zaměstnavatele nebo jiných hledisek, nebo jako mzdu poskytovanou ve formě příplatků, odměn apod. (uvedené způsoby samozřejmě lze i kombinovat). Protože zaměstnanec má právo znát podmínky, za nichž má pro zaměstnavatele konat práci, musí sjednání, stanovení nebo určení mzdy vždy předcházet výkonu práce, za kterou má tato mzda příslušet (srov. § 113 odst. 3 zák. práce). To platí nejen při sjednání, stanovení nebo určení mzdy v souvislosti se vznikem pracovního poměru, ale také při každé změně podmínek odměňování. Zákon proto také stanoví, že zaměstnavatel je povinen v den nástupu do práce vydat zaměstnanci písemný mzdový výměr, který obsahuje údaje o způsobu odměňování, o termínu a místě výplaty mzdy, jestliže tyto údaje neobsahuje smlouva nebo vnitřní předpis, a že, dojde-li ke změně skutečností uvedených ve mzdovém výměru, je zaměstnavatel povinen tuto skutečnost zaměstnanci písemně oznámit, a to nejpozději v den, kdy změna nabývá účinnosti (§ 113 odst. 4 zák. práce).

Z uvedeného plyne, že skutečnost, že zaměstnanci nadále nebude poskytována část mzdy (její složka) stanovená zaměstnavatelem v závislosti na hodnocení pracovních výsledků zaměstnance nebo na základě jiných hledisek (že mu tuto část mzdy zaměstnavatel odebrá), je zaměstnavatel povinen zaměstnanci oznámit před začátkem výkonu práce, za kterou mu tato část mzdy dosud příslušela, a že až do tohoto oznámení má zaměstnanec právo na mzdu v dosavadní (sjednané nebo stanovené) výši.

V projednávané věci bylo žalobci za práci „manažera obchodu“ vykonávanou v pracovním poměru u žalovaného kromě „základní“ mzdy ve výši 57 000 Kč měsíčně určené mzdovým výměrem ze dne 2. 1. 2009 poskytováno osobní ohodnocení stanovené na základě hodnocení kritérií uvedených ve vnitřním předpisu žalovaného ve výši 28 000 Kč měsíčně. Protože žalovaný oznámil žalobci skutečnost, že tato část mzdy mu nadále nebude vzhledem k novému vyhodnocení plnění stanovených

kritérií poskytována (že osobní ohodnocení mu bude „kráceno“ o 28 000 Kč měsíčně), až dne 1. 2. 2011, kdy mu doručil dopis ze dne 25. 1. 2011 obsahující toto sdělení, měl žalobce právo – jak vyplývá z výše uvedeného – na osobní ohodnocení ve výši 28 000 Kč měsíčně i v měsíci lednu 2011.

Dovolací soud nesohlasil s názorem dovolatele, že žalovaný mu nebyl oprávněn odejmout osobní ohodnocení, jestliže je zároveň neodebral jiným zaměstnancům, kteří vykonávali stejnou nebo obdobnou práci jako žalobce a kteří rovněž neplnili kritéria pro poskytování této složky mzdy uplatňovaná u žalovaného, neboť tím zasáhl do jeho práva na rovné zacházení v oblasti odměňování. Pro právo žalobce na poskytování osobního ohodnocení po 1. 1. 2011 bylo rozhodující, zda pro odebrání této složky mzdy žalobci byly splněny podmínky uvedené ve vnitřním předpisu žalovaného a zda odebrání osobního ohodnocení bylo žalobci oznámeno žalovaným před začátkem výkonu práce, za kterou žalobci tato část mzdy dosud příslušela. Jestliže by tyto předpoklady byly splněny, byl by žalovaný oprávněn odejmout žalobci osobní ohodnocení bez ohledu na to, zda ke stejnému opatření přistoupil též u jiných zaměstnanců, kteří vykonávali stejnou nebo obdobnou práci jako žalobce a kteří rovněž neplnili kritéria pro poskytování této složky mzdy uplatňovaná u žalovaného.

Vzhledem k tomu, že osobní ohodnocení ve výši 28 000 Kč, které žalobci příslušelo – jak vyplývá z výše uvedeného – ještě za měsíc leden 2011, mu mělo být zúčtováno k výplatě v prvním čtvrtletí roku 2011, které bylo rozhodným obdobím pro zjištění průměrného výdělku žalobce pro účely náhrady mzdy po dobu trvání překážky v práci na straně žalovaného v měsíci dubnu 2011 a odstupného příslušejícího žalobci při skončení pracovního poměru dne 30. 4. 2011 podle ust. § 67 zák. práce (srov. § 353 odst. 1, § 354 odst. 1 a § 355 zák. práce), musela se okolnost, že žalobce měl právo na osobní ohodnocení i v měsíci lednu 2011, promítnout též do výše jeho nároků na náhradu mzdy pro překážku v práci na straně zaměstnavatele v dubnu 2011 a na odstupné, která závisela na výši průměrného výdělku žalobce (srov. § 67 odst. 1 a 2 a § 208 zák. práce).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu, který spočívá na závěru, že osobní ohodnocení ve výši 28 000 Kč již žalobci v měsíci lednu 2011 nepříslušelo, není správný. Protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud ČR tento rozsudek zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud ČR rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Obvodnímu soudu pro Prahu 4) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

❖ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
JUDr. DOMINIK BRŮHA, advokát v Praze.

NĚMECKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Dipl.-Jur. (Univ.) / Rechtsanwältin
Lenka Brázdilová

Specializace: vymáhání pohledávek, procesní zastupování, ověření bonity německých společností, soukromé stavební právo, právo veřejných zakázek ve stavebnictví, zakládání společností v SRN, E-Commerce, trestní, pracovní právo a další

www.czech-legal-help.de, info@czech-legal-help.de
0049-17620737428

Z judikatury ESLP

Článek 9 Úmluvy (právo na svobodu náboženského vyznání)

EBRAHIMIAN proti Francii
Rozsudek z 26. 11. 2015, č. 64846/11

Neobnovení pracovní smlouvy stěžovatelky vykonávající práci v nemocnici proto, že odmítala sejmout z hlavy šátek.

V roce 1999 byla stěžovatelka přijata do dočasného pracovního poměru jako pečovatelka na oddělení psychiatrie ve státní nemocnici. O rok později byla informována o tom, že jí pracovní smlouva nebude obnovena v důsledku jejího odmítnutí sejmout z hlavy šátek, na což si někteří pacienti stěžovali. Předtím s ní byla celá záležitost prodiskutována, aniž by jí bylo vytkáno její náboženské vyznání, ale pouze jí byly připomenuty její povinnosti a práva jako státního zaměstnance, totiž zákaz ukazovat na veřejnosti symboly jejího vyznání. Neobnovení pracovní smlouvy se opíralo o názor Státní rady, podle kterého zásada oddělení církve od státu a neutralita veřejných služeb se vztahuje na veškeré veřejné služby. Státní rada podtrhla, že státní zaměstnanec musí mít zaručenu svobodu náboženského vyznání, která však musí být z hlediska jeho vyjadřování v souladu se zásadou neutrality při výkonu veřejných služeb, jež brání nošení symbolů označujících příslušnost k určitému náboženství. Státní rada sdělila, že v případě porušení této neutrality může být zahájeno proti konkrétním jednotlivcům disciplinární řízení, pokud to budou okolnosti vyžadovat. Odvolání stěžovatelky proti rozhodnutí o neobnovení smlouvy byla zamítnuta. Kromě toho v roce 2001 byla stěžovatelka nemocnicí zapsána do výběrového řízení na sociálně výchovné pracovnice, ale nedostavila se.

Před ESLP se stěžovatelka dovolávala porušení čl. 9 Úmluvy.

ESLP připustil, že neobnovení smlouvy zasáhlo do stěžovatelčina práva na svobodu náboženského vyznání. Šlo o zásah zákonný, který sledoval legitimní cíl ochrany práv a svobod jiných osob, konkrétně ochranu náboženských vyznání všech pacientů, uživatelů veřejných služeb a adresátů požadavku neutrality uloženého stěžovatelce. Cílem zásahu bylo též bdít nad tím, aby s těmito uživateli bylo zacházeno bez rozdílu jejich náboženského vyznání. Dané omezení sledovalo cíl chránit práva a svobody jiných a nemuselo být nezbytně odůvodněno omezením v důsledku veřejné bezpečnosti nebo ochrany veřejného pořádku.

Pokud šlo o nezbytnost daného opatření, ESLP podotkl, že stěžovatelce byly sděleny problémy, které by nošení šátku na oddělení, kde pracovala, mohlo vyvolat. Soudy, které se posléze jejím případem zabývaly, uvedly, že náboženská neutralita vyžadovaná na stěžovatelce byla ještě důležitější, neboť se stýkala s pacienty, kteří byli duševně narušení či na ni závislí.

Ve Francii státní pracovníci disponují svobodou náboženského vyznání, která zejména zakazuje jakoukoliv diskriminaci založenou na náboženství v souvislosti s přístupem k výkonu státní služby či v profesní kariéře. Skutečnost, že vnitrostátní soudy upřednostnily náboženskou neutralitu a zájem státu před zájmem stěžovatelky nezakládá podle názoru ESLP problém na poli Úmluvy. Stěžovatelka, pro kterou nošení šátku bylo pro-

jevem jejího náboženství, se vědomě vystavovala disciplinárnímu postihu. Avšak na druhou stranu jí bylo jasně dáno na vědomí, že pokud se podřídí daným pravidlům, může nastoupit na jiné místo, projde-li úspěšně konkurzem, což však odmítla. Za daných okolností měl ESLP za to, že **vnitrostátní orgány nepřekročily rozsah své posuzovací pravomoci, když konstatovaly neslučitelnost náboženského přesvědčení stěžovatelky s povinností neprojevat veřejně atributy tohoto náboženství.** V daném případě tak nedošlo k porušení ustanovení čl. 9 Úmluvy.

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

POCIUS a UKAUSKAS proti Litvě
Rozsudek z 6. 7. 2010, č. 35601/04 a 16965/04

Rozhodnutí litevských soudů na základě důkazního materiálu obsahujícího utajené informace předložené policií, které nebyly stěžovatelům zpřístupněny.

Stěžovatelé byli držiteli zbrojních pasů, které jim byly odebrány v květnu 2002 a dubnu 2003, neboť bylo zjištěno, že měli záznam v operativních složkách, obsahujících informace shromážděné bezpečnostními složkami o osobách, které představovaly možné nebezpečí pro společnost. Policie stěžovatele později vyzvala, aby odevzdali zbraně výměnou za určitou peněžní částku.

Stěžovatelé se obrátili na soud, kde napadli skutečnost, že jejich jména figurovala v operativních složkách policejních orgánů, a žádali, aby byla z databáze vyřazena. Soudy však jejich žádost odmítly, když opřely svá rozhodnutí o důkazní materiál předložený policií, který byl považován za tajný, a nebyl proto stěžovatelům zpřístupněn.

Před ESLP oba stěžovatelé namítali porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy v důsledku nemožnosti seznámit se s důkazním materiálem, který byl podstatou soudních rozhodnutí.

ESLP se nejprve zabýval otázkou aplikovatelnosti čl. 6 na projednávaný případ. Připustil, že litevské orgány měly rozhodovací pravomoc při posouzení, zda stěžovatelé splňovali podmínky pro vydání zbrojního pasu. Avšak poté, co jim byly odebrány, se oba snažili neúspěšně zjistit, co bylo obsahem zápisu v operativních spisech a důvodem jejich registrace v policejní databázi. ESLP konstatoval, že registrace v operativních spisech měla vážný dopad na pověst obou stěžovatelů, na jejich majetková práva a možnost najít zaměstnání v soukromém sektoru, např. jako bodyguardi. Judikoval tak, že se čl. 6 odst. 1 Úmluvy aplikoval, neboť jejich námítky se dotýkaly rozhodování o jejich občanských právech.

Pokud šlo o meritum věci, ESLP připomněl, že každému účastníku řízení musí být rozumně umožněno přednést svou věc za podmínek, které jej neznevýhodňují vůči protistraně. Všichni účastníci řízení potřebují mít též přístup k předloženému důkaznímu materiálu a stanoviskům všech účastníků řízení. Nárok na zpřístupnění důkazního materiálu však nemá absolutní povahu. V některých případech je legitimní nepřístupnit důkazy obhajobě, pokud to vyžadují základní práva jiných osob nebo ochrana důležitého veřejného zájmu. Musí jít však o případy přísně nezbytné.

ESLP sice připustil argument litevské vlády, že dokumenty podléhající státnímu tajemství mohou být zpřístupněny pouze osobám, které k tomu mají zvláštní oprávnění. Podotkl však,

že litevský právní řád stanovil, že taková informace nemůže být použita jako důkazní materiál v soudním řízení, ledaže by byla odtajněna. Kromě toho nesmí jít o výlučný důkazní materiál, na kterém soudy postavily svá rozhodnutí. Soudní praxe národních soudů vykládala tato zákonná opatření stejně.

V projednávaném případě ESLP konstatoval, že operativní spisy týkající se stěžovatelů měly v jejich případech rozhodující důležitost, neboť soudy odůvodnily svá rozhodnutí zejména existencí informace, která v těchto spisech byla uvedena. Pokud by byli seznámeni s obsahem těchto dokumentů, mohli stěžovatelé soudce přesvědčit, že policie neměla ke svému jednání dobrý důvod, a že jejich jména bylo proto třeba z databáze vyřadit. Soudci však zkoumali operativní spisy bez veřejného jednání. ESLP tak judikoval, že rozhodovací proces nesplňoval požadavek sporného řízení nebo rovnosti zbraní a nezajistil stěžovatelům odpovídající záruky k ochraně jejich zájmů. Za daných okolností proto došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

HELMUT BLUM proti Rakousku Rozsudek z 5. 4. 2016, č. 33060/10

Kárné řízení proti advokátovi bez konání ústního jednání.

Stěžovatel je advokát. V roce 2006 vyšetřující soudce v trestní věci, v níž zastupoval jednoho z obviněných, informoval krajskou advokátní komoru, že má podezření na to, že stěžovatel ve skutečnosti zajišťuje dvojí právní zastoupení. Jakmile byla advokátní komoře doručena písemná zpráva vyšetřujícího soudce, bylo proti stěžovateli zahájeno kárné řízení pro podezření z dvojího právního zastupování a falšování důkazního materiálu. V září 2007 kárná rada advokátní komory na svém jednání řízení přerušila, neboť mezitím bylo proti stěžovateli zahájeno trestní řízení pro podezření z pokusu napomáhání obviněnému a falšování důkazů. Kárný prokurátor poté podal návrh na předběžné opatření.

V prosinci 2007, ještě v průběhu trestního řízení proti stěžovateli, kárná rada advokátní komory vydala bez ústního jednání předběžné opatření, jímž stěžovateli odebrala právo zastupovat klienty v trestních věcech vedených před soudy v Linci. Konstatovala, že vzhledem ke vzneseným obviněním bylo předběžné opatření přiměřené. Odvolání stěžovatele bylo

odmítnuto a jeho následná ústavní stížnost zamítnuta Ústavním soudem v prosinci 2009.

V červnu byl stěžovatel zcela osvobozen a osvobozující rozsudek posléze potvrzen v listopadu 2011. Krátce nato advokátní komora předběžné opatření odvolala. V roce 2012 kárná rada nařídila jednání, na kterém stěžovatel předložil prohlášení popírající, že by zastupoval v jednom trestním řízení dva klienty. Kárná rada však ve svém rozhodnutí z března 2013 konstatovala, že se o dvojí právní zastupování jednalo, když stěžovatel zastupoval obviněného a zároveň byl v kontaktu s protistranou (tj. předsedou sdružení, který byl jedním z obviněných a který stěžovatele požádal, aby zastupoval dalšího obviněného). Kárná rada zároveň konstatovala, že nebylo prokázáno, že by stěžovatel falšoval důkazní materiál. Uložila stěžovateli pokutu ve výši 1 000 eur. Nejvyšší soud sice odvolání stěžovatele v meritu odmítl, snížil však výši uložené pokuty na 500 eur.

Před ESLP stěžovatel namítal, že v rozporu s ust. čl. 6 odst. 1 Úmluvy kárná rada, když nařizovala předběžné opatření proti němu, rozhodla bez ústního jednání.

ESLP se nejprve zabýval otázkou aplikovatelnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy na daný případ. Konstatoval, že se jak kárné řízení, tak řízení o předběžném opatření týkalo občanských práv a povinností stěžovatele ve smyslu tohoto ustanovení. K povaze předběžného opatření pak ESLP připustil, že mohou nastat situace, kdy je opodstatněné a odůvodněné jej nařídit za účelem ochrany veřejnosti a pověsti právního povolání. Např., když je advokát obžalován v trestním řízení, vyvstává potřeba takového opatření k zajištění, že dotčený advokát nebude zastupovat své klienty před soudy nebo státními orgány, nebo alespoň před stejnými soudy a orgány, které se zabývají jeho trestní věcí. ESLP nicméně podotkl, že odejmutí takového práva má významný dopad na pověst advokáta a jeho právní praxi, která závisí na budování dlouhodobých vztahů s jeho klienty. Podle názoru ESLP lze čl. 6 odst. 1 Úmluvy na řízení o předběžném opatření aplikovat.

Pokud šlo o meritum stěžovatelovy námítky, že kárná rada rozhodovala o předběžném opatření, aniž by předtím v rámci ústního řízení věc projednala, ESLP poznamenal, že povaha řízení o předběžných opatřeních obecně vyžaduje, aby v nich bylo rozhodováno promptně, a tak by ho nařízení ústního jednání mohlo zdržet. V daném případě ESLP poznamenal, že stěžovatel se k meritu věci vyjádřil na jednání, které se konalo před přijetím předběžného opatření. Podotkl však, že k tomu, aby kárná rada mohla o nařízení předběžného opatření rozhodnout, musela zkoumat nejen povahu a závažnost kárného provinění stěžovatele, ale i existenci hrozby, že dojde k vážné újmě, zejména s ohledem na veřejnost nebo charakter povolání, které právě vyžadovaly, aby předběžné opatření bylo přijato. Navíc kárná rada musela rozhodnout o druhu nevhodnějšího předběžného opatření. Jinými slovy, nerozhodovala jen o právních a technických otázkách, ale zohledňovala i další důležité aspekty.

S ohledem na celkovou situaci daného případu ESLP judikoval, že **nebylo prokázáno, že by předběžné opatření muselo být přijato urgentně. Stěžovatelovo právo na ústní jednání ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy tak bylo porušeno tím, že kárná rada rozhodla o tomto opatření bez konání ústního jednání.**

NOVINKA C. H. BECK

Pavel Petr

Nové právo k povrchu

2016, brožované, 128 stran
cena 190 Kč, obj. číslo EPI93

Objednávejte na www.beck.cz

Jan Kněžínek:

Kompetenční zákon. Komentář

Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha
2016, 388 stran, 750 Kč.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů České republiky, patří k těm, které jsou často citovány ve zvláštních zákonech, i když mu není aplikační praxí věnována taková pozornost, jakou by si zasloužil. Jak patrně, patří k nejdéle platným zákonům a také jen nemnohé se mu mohou vyrovnat co do počtu novelizací. Z hlediska předmětu regulace stojí na pomezí práva ústavního a správního.

To již samo o sobě předpokládá, že autor komentáře musí mít informace nejen o právní úpravě (v daném případě je soustředěna na 16 stranách), ale znát i jejich reálné fungování v kontextu ústavního pořádku a členství České republiky v nadnárodních strukturách.

K pochopení jeho místa v našem právním řádu je nezbytně zapotřebí ozřejmit důvod jeho přijetí, jímž byl vznik československé federace v roce 1969, kdy však měla jeho úprava odlišný význam, než jakého nabyla později. Autor též upozorňuje na posun v terminologii a poukazuje na to, že spíše jen „zvykově“ se hovoří o kompetenčním či kreačním zákoně, protože postupně se vžila praxe, kdy ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy byly zřizovány zvláštními zákony a kompetenční zákon byl v souvislosti s nimi také nutně novelizován. Ostatně změnilo se i samotné označení těchto orgánů, o nichž Ústava hovoří jako o správních úřadech. Věc pak komplikuje to, že zákonodárce nezachází s terminologií jednotně (příkladem v tomto směru může být správní řád a soudní řád správní), a nauka následně hledá argumenty, jak se s tím vyrovnat. K této diskusi dr. Kněžínek zasvěceně přispívá.

V úvodní části je objasněn rozdíl mezi ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, jejichž základní odlišnost spatřuje autor v tom, kdo stojí v jejich čele: v prvním případě je to ministr, člen vlády, ústavní činitel, ve druhém funkcionář v pracovním či služebním poměru.

Zajímavý je postřeh, že pouze dvě ministerstva (spravedlnosti a kultury) ne-

změnila za dobu platnosti kompetenčního zákona svůj název, žádné z nich si však pochopitelně neponechalo svoji původní působnost.

Pozornost si zaslouží pasáž věnovaná procesu ustanovování ministrů do funkce. Autor zde mj. připomíná hraniční případy, kdy jedna osoba zastávala více funkcí, a naznačuje zde politické souvislosti důvodů této u nás atypické situace.

Ani širší odborná veřejnost není mnohdy přesně obeznámena s tím, jaké postavení zaujímají náměstci ministrů. Tato z praktického hlediska fungování centrální exekutivy důležitá otázka je ozřejmána na pozadí výkladu především Ústavy, služebního zákona a jednacího řádu obou komor Parlamentu. Shledat zde můžeme zejména i vymezení okruhu případů, kdy u náměstků, jinak pověřených ministra zastupovat, nepřichází tato substituce v úvahu. Vysvětlen je též rozdíl mezi politickými a odbornými náměstky.

Pozornost zaslouží i připomínka týkající se postavení některých speciálních orgánů, které tvoří součást ministerstev (např. Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, fungující v rámci Ministerstva vnitra), pro které platí zvláštní instanční režim přezkoumávání jejich rozhodnutí.

Třebaže se kompetenční zákon týká postavení, působnosti a pravomocí ústředních správních úřadů, nejsou pominuty ani jejich vztahy k územním samosprávným celkům v obou sférách jejich působnosti, tj. přenesené i samostatné. Vzpomenut je především podíl na kontrole

právních předpisů i jiných aktů obcí a krajů a kontrola hospodaření krajů ze strany Ministerstva financí.

Stranou pozornosti nezůstává ani postavení ministerstev jakožto tzv. služebních úřadů, kde je v nezbytné zkratce, nicméně výstižně, zmíněno postavení státních tajemníků a státního tajemníka pro státní službu v Ministerstvu vnitra.

Jen zdánlivě formální, resp. technickou otázkou je určení sídla ministerstva, kterou kompetenční zákon neřeší. Autor ovšem správně podtrhuje, že tato skutečnost má zásadní důležitost např. z hlediska určení místní příslušnosti ve správním soudnictví i pro civilní řízení soudní. Význam řešení této otázky je i v tom, že postavení sídla se nepřiznává detašovaným územním pracovištím ministerstev.

Obecný vstup do této části je uzavřen zmínkou o postavení ministerstev jako organizačních složek státu (z tohoto pohledu bez právní subjektivity), odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem veřejné moci a úpravě jejich finančního hospodaření.

Zatímco o povaze ministerstev nebylo nikdy sporu, jinak je tomu ohledně jiných ústředních orgánů. Jejich charakter, a tím i počet byl fakticky určen judikaturou Ústavního soudu, který v konkrétním případě zvolil své oblíbené materiální pojmání, což bylo posléze promítnuto i do textu kompetenčního zákona, kam byly zařazeny i některé tzv. nezávislé úřady. V souvislosti s tím je zmíněno, proč mezi tyto orgány nepatří např. Etická komise nebo Akreditační úřad, což je argumentováno tím, že nemají vlastní aparát. Rozlišeny jsou dále úřady, v jejichž čele stojí předseda mimo rámec zákona o státní službě, a ty, kde naopak toto postavení má.

Protože tyto úřady neřídí ministr, musela vláda určit, které z ministerstev bude ve vztahu k danému úřadu zastávat koordinační a informační roli, což má praktický význam např. při přípravě zákonů a jiných právních předpisů.

V literatuře byla dosud věnována spíše jen okrajová pozornost tzv. nezávislým úřadům, regulátorům. Ústava jejich postavení, resp. charakter jako takových, neřeší a prakticky je tato jejich povaha dovozována z funkční nezávislosti. Autor pak pokládá otázku, jak je to s jejich podřízeností vládě, která politicky odpovídá za fungování celé exekutivy. Dovojuje, že vláda zásadně může svými usnesení-

mi zavazovat i tyto nezávislé orgány, ale nikoli tam, kde je možnost regulace vyhrazena zákonu. Znovu se k této otázce ještě vrací při rozboru vázanosti ústředních správních orgánů.

Na to navazuje zevrubný přehled působnosti jednotlivých jiných správních úřadů a zmíněny jsou i další úřady s celostátní působností, které tvoří součást některého z těchto úřadů, a nejsou tedy samostatné.

Kvantitativně největší část publikace tvoří pochopitelně rozbor působnosti ministerstev. Substantivum „rozbor“ zde není použito nahodile, protože autor se nespokojuje s pouhým popisem té které působnosti, ale vždy upozorňuje na její genezi, souvislosti a vztahy k dalším a nevynechává ani relativně samostatné organizační složky každého ministerstva.

Závěrečná ustanovení kompetenčního zákona obsahují vymezení zásad činnosti ústředních orgánů státní správy. Především je to povinnost realizovat úkoly stanovené právními předpisy a ty, které plynou z členství v Evropské unii a jiných integračních seskupeních a mezinárodních organizacích. Jistě je možné položit si otázku, a autor ji také naznačuje, nakolik je toto ustanovení nezbytné, protože by se tak stejně muselo dít a při řešení problémů je v tomto ohledu odkazováno spíše na ústavní zákony.

Mezi další pasáže, které si zasluhují pozornost, patří rozbor ust. § 22, v němž je upravena povinnost ústředních úřadů řídit se zákony a usneseními vlády. Autor zasvěceně provází procesem přijímání vládních usnesení, který dobře zná, jako někdo, kdo se delší dobu pohybuje v orgánech Úřadu vlády, a upozorňuje současně na význam tohoto aktu pro praktickou činnost ústřední správy. Nepomíjí také faktickou vázanost ministerstev judikaturou Ústavního soudu a správních soudů.

Zmíněny jsou i další úkoly ministerstev, k nimž patří činnost analytická, koncepční, příprava podkladů pro státní rozpočet a další.

Zatím málokdy byly tak přehledně soustředěny informace o postavení a fungování Úřadu vlády a jeho vztazích k vládě, jako je tomu v tomto komentáři. Ještě více platí toto konstatování, pokud se týče přehledu poradních orgánů vlády, z nichž je zvláště zmíněna Legislativní rada a Rada hospodářské a sociální dohody (tripartita).

Komentář kompetenčního zákona patří k pracím, bez nichž by se zřejmě neměla

obejít žádná z vrcholných institucí moci výkonné, ale ani Parlament a soudy, jimž může sloužit jako zasvěcený „manuál“, soustřeďující nejen přehled právní úpravy, ale i poskytující návod, jak řešit hraniční, či dokonce konfliktní situace. To je provázeno i přidanou hodnotou v podobě rozsáhlého přehledu literatury a relevantní judikatury především Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

✦ doc. JUDr. PAVEL MATES, CSc.,

vysokoškolský pedagog

a konzultant pražské advokátní kanceláře

Petr Bezouška:

Postavení a ochrana věřitele v novém soukromém právu. Aktuální otázky

Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2016, 100 stran, 275 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer vydalo v létě 2016 v rámci řady srovnávacích komentářů monografii nazvanou *Postavení a ochrana věřitele v novém soukromém právu (Aktuální otázky)* od zkušeného autora JUDr. Petra Bezoušky, Ph.D.

Na poli soukromého práva došlo v České republice v posledních letech k řadě významných koncepčních i obsahových změn, se kterými je právní praxe již více než rok a půl každodenně konfrontová-

na. Některá pravidla v „novém“ občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) jsou nová, jiná zůstala zachována, avšak byla zasazena do nových systematických i koncepčních souvislostí. Knižní trh je zaplaven množstvím publikací, ve kterých lze nalézt řadu rozličných – někdy více, jindy méně – vyargumentovaných a často diametrálně odlišných názorů, ve kterých se lze často orientovat jen stěží.

Autor jako právní teoretik na straně jedné a zároveň praktikující právník na straně druhé vychází sepsáním svých úvah vstříc potřebám praxe, která vyžaduje rozumné náhledy na řešení některých sporných otázek, se kterými se aktuálně potýká.

Na publikaci považují za zajímavou již samotnou metodu práce, kterou při zpracování dílčích otázek autor zvolil. Autor nejprve formuluje konkrétní otázku (praktický problém) a shrnuje názory, které se objevily v dosud vydaných komentářích, monografiích, odborných článcích v recenzovaných právnických časopisech, jakož i na internetu. Následně nabízí vlastní pohled spolu s poměrně obsáhlým zdůvodněním (někdy i komentářem k názorům dříve vysloveným). Následně předkládá u každé otázky též dílčí závěr, ve kterém stručně shrnuje svoji výše rozpracovanou argumentaci.

Názory autora nezářídka podporují převládající názorový proud, jindy se staví na stranu menšinového pojetí, popř. přináší zcela nový pohled. Co se týče související judikatury, autor ji podrobuje kritické analýze a zároveň upozorňuje na posuny v právní úpravě, která by měla vést k přehodnocení některých dosud v judikatuře panujících závěrů. Tam, kde to autor považuje za vhodné a prospěšné, využívá na podporu svých závěrů mj. i názory zahraniční právní doktríny a judikatury. Zvolená metoda má však do budoucna jedno drobné „úskalí“: publikovaných názorů (a judikatury) bude postupně přibývat a text bude třeba (pro zachování své vypovídací hodnoty) postupně aktualizovat.

Recenzovaná publikace je přehledně rozčleněna do čtyř kapitol. V první se autor věnuje ochraně věřitele proti jednání dlužníka, ve druhé zajištění dobytosti pohledávky věřitele, ve třetí pak utvrzení práv věřitele a v poslední rizikům některých jednání věřitele. Lze ocenit, že publikace neobsahuje zdaleka jen shrnutí dosud publikovaných názorů a výklad

právního textu, ale autor se v ní snaží hledat pro praxi akceptovatelné řešení.

Závěrem mohu tedy shrnout, že recenzovaná publikaci považuji za zdařilé „dítko“, které čtenáři poskytuje zajímavý a praktický vhled do problematiky ochrany věřitele v širších souvislostech. Je psáno srozumitelnou formou, je přehledně členěno a pečlivě utříděno. Publikaci lze proto doporučit nejen odborné veřejnosti (zejména soudcům či advokátům), ale též studentům právnických fakult, kteří se s novým soukromým právem teprve seznamují, a může jim otevřít „nové obzory“.

♣ doc. JUDr. KATEŘINA RONOVSÁ, Ph.D.,
katedra občanského práva Právnické fakulty
MU v Brně

Martin Maisner:

Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář

C. H. Beck, Praha 2016,
223 stran, 690 Kč.

Jsou případy, kdy odborná a laická veřejnost čekají na vydání zásadní publikace celá léta a doufají, že se zkušený odborník v oblasti konečně chopí pera a sepiše roky pozorování a praxe do uceleného díla, které poskytne vždy pomocnou ruku a vodítko v praktických záležitostech i v akademických debatách.

O co bylo toto čekání v případě zákona o některých službách informační společnosti zajímavější, zejména když se začaly objevovat první střípky judikatury českých a evropských soudů a konkurující si názory české akademie a praxe, o to větší zásluhu je potřeba připsat počínu JUDr. Martina Maisnera, Ph.D., MCI Arb, který se ujal psaní komentáře k tomuto zákonu, přičemž se nebál vyslovit vlastní názory a otevřít diskusi nad některými dlouhodobě neřešenými právními otázkami v této oblasti (např. co se týče vztahu vyloučení odpovědnosti k nárokům dle autorského zákona a občanského zákoníku). S ohledem na mnohaleté působení M. Maisnera v advokátní praxi a akademické obci, bylo očekávatelné, že nás nemine kvalifikované právní zamyšlení propletené praktickými pří-

klady, a to ne pouze v regulované oblasti informační společnosti, ale i v oblastech práva smluvního či deliktčního, nezbytných pro co nejlepší pochopení spletitého právního prostředí internetu. A recenzovaná publikace rozhodně naplnila mé očekávání.

Ve své první části se komentář zabývá problematikou služeb informační společnosti a elektronického obchodu, a to zejména co do konceptů odpovědnosti u poskytování služeb typu *caching*, *mere conduit* nebo *hosting* a režimu bezpečného přístavu (*safe harbor*). V další části komentáře autor velice prakticky a věcně informuje čtenáře o základních zásadách, kterými se řídí elektronické šíření obchodních sdělení (*zásady opt-in a opt-out*). Komentář se rovněž v závěrečné fázi věnuje dozoru nad šířením těchto sdělení a možnosti udělování případných sankcí za jejich šíření neoprávněným způsobem. Na tuto část se určitě budou těšit zejména samotní poskytovatelé služeb informační společnosti – odesílatelé obchodních sdělení, kteří bezpochyby v publikaci objeví ucelený praktický návod, jak bezpečně zasílat obchodní sdělení, jak je pro adresáty koncipovat a eliminovat případné riziko deliktčního jednání.

Napříč komentářem autor úspěšně provádí čtenáře právní úpravou, kterou poznamenaly roky soudní praxe a formování v českém i evropském právním prostoru. Jednoznačně tak lze ocenit, že se autorovi konečně podařilo zasadit do kontextu českého právního prostředí evropskou judikaturu, která významným způsobem dotváří právní rámec poskytování služeb informační společnosti (případy jako *Scarlet*, *Netlog*, *L'Oréal* nebo *Google*),

a přetlumočit tak českému odbornému i laickému čtenáři praktické implikace těchto významných soudních rozhodnutí (např. ve vztahu k povinnosti dohledu).

Je dále potřeba ocenit autorovu trpělivost, co se týče snahy neustále přibližovat provázanost zákona o některých službách informační společnosti s jinými zákony (např. zákonem o reklamě, zákonem o elektronických komunikacích, zákonem o ochraně osobních údajů nebo občanským zákoníkem). Autor se tak nemezuje na často se v komentářích objevující pouhý výčet souvisejících předpisů. Naopak, komentář promyšleně navazuje na některé typické civilistické aspekty odpovědnosti a jejich důsledky. Neopomíná přitom, že dimenze působení poskytovatelů služeb informační společnosti zasahují rovněž do oblastí správního nebo trestního práva, i když těm je z pochopitelných důvodů věnována menší pozornost. Je zjevné, že si autor komentáře nekladl za cíl obšírné teoretizování v těchto právních oblastech. V komentáři je citit autorova snaha přistupovat k takovému odbočování sice minimalisticky, ale precizně. Stejnou trpělivost pro čtenářovo pochopení lze spatřovat ve zdůrazňování základních legálních definic a právních konceptů v této oblasti a jejich pečlivé analýze. Pojmy jako služba informační společnosti, obchodní sdělení nebo elektronické prostředky se mohou zdát banální, ale jejich vymezení je zásadní pro analytickou práci s předpisem a jeho praktickou interpretaci a aplikaci, které autorova práce bezpochyby usnadňuje.

Největší pozornost je v publikaci věnována § 5 a 6 zákona a neuzavřené, rezonující diskusi týkající se podmínek založení a udržení si režimu bezpečného přístavu. Doufám, že zbytek odborné veřejnosti, stejně jako já, bude považovat komentovaná ustanovení doktora Maisnera a jeho argumentaci za natolik přínosnou, že se odborný výklad v této otázce ustálí a bude zaznívat dostatečně přesvědčivě proti některým odlišným názorům, které vedou k nepochopitelně přísnému pojetí odpovědnostních režimů poskytovatelů (jak je toto reflektováno např. ve – podle mého názoru nesprávném – výkladovém stanovisku Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. 9. 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo „přenášejí“ obsah).

Takové názory totiž často nerespektují nejen praktické možnosti realizace, ale především účel a význam zákonné úpravy ani vůli a úmysl evropského normotvůrce. A právě toho se snaží autor komentáře vyvarovat, když komentář protkává silnou artikulací eurokonformního výkladu a přesvědčivou interpretací vybízí k pochopení záměru nejen evropského, ale i českého legislativce. Lze tak např. souhlasit se závěry, že odlišné znění směrnice o některých právních aspektech služeb informační společnosti a její vnitrostátní transpozice, zejména co se týče úpravy povinnosti dohledu poskytovatelů, vede k nemožnosti uložit povinnost takového dohledu (a to nejen obecného, ale i zvláštního) ze strany českých vnitrostátních orgánů, a to i s ohledem na to, že český zákonodárce regulaci v této oblasti odmítl a nezavedl ani povinnost poskytovatelů jednat s určitým zabezpečením tak, jak tuto možnost poskytuje směrnice. To se týká i polemiky otevřené v určitých dalších otázkách, např. ve vztahu k často debatované definici *cachingu* a internetových prohlížečů.

Mimoto je třeba ocenit práci s odkazy na zahraniční literaturu, i když na některých místech by bylo možné uvítat širší komparativní diskurz, a to i s uvedením obsáhlejšího spektra judikatury národních soudů jiných členských států a Evropského soudu pro lidská práva, která do této oblasti přináší rovněž podnětná zamyšlení a aspekty (např. případ *MTE proti Madarsku*). Lidskoprávní stránky právního režimu odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti jsou nanejvýš aktuálním tématem a v budoucnu zasluhují určitě větší prostor pro analýzu, a to i ve vztahu k české zkušenosti. Výtku mám k absenci seznamu použité literatury a rejstříku citované soudní judikatury. Byť jde o výtky jen formální a drobné, zasluhující si pozornost u každého odborného díla podobné hloubky. Silnou stránkou komentáře i přesto nepřestává být srozumitelné a didaktické čtení a zároveň i hloubka a úroveň zpracování tématu od jedné z nejvýraznějších právních osobností této oborové scény.

Lze uzavřít, že komentář je celkově zpracován výborně, jeho vydání odstraňuje letitý deficit odborné literatury k tématu, a lze ho proto doporučit všem zájemcům o právo informačních technologií, poskytovatelům i profesionálním uživatelům služeb informační společnosti, do-

zorovým orgánům státní správy, advokátům, soudcům i akademikům.

✦ Mgr. FRANTIŠEK KORBEL, Ph.D.,
pražský advokát, specialista na e-Government
a právo ICT

Robin Brzobohatý, Lenka Poláková, Tomáš Horáček:

Rukověť mediátora aneb Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora

Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha
2016, 160 stran, 250 Kč.

Recenzovaná publikace se snaží zaplnit citelnou mezeru v české literatuře (a to nejen právnícké) věnované mediaci, jednotlivým mediačním stylům a zejména pak zkoušce mediátora dle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci, a jeho prováděcí vyhlášky č. 277/2012 Sb. Kniha představuje cennou příručku pro ty, kdo se chystají skládat zkoušku zapsaného mediátora jak na Ministerstvu spravedlnosti ČR, tak na České advokátní komoře. Navíc může uchazečům pomoci zorientovat se v možných mediačních stylech, které se nabízejí, a pomoci zodpovědět otázku, ke kterému z nabízených stylů svým založením i profesí inklinují.

Část první je věnována počáteční fázi mediace, kdy definuje konflikt a systémově popisuje podobu a obsah mediačního jednání.

Tato část navazuje druhou kapitolou popisem tzv. **facilitativní mediace**, jejímž základem je vyjednávání v harvardském stylu, tj. konstruktivní vyjednávání na bázi win-win principu (obě strany vítězí) na rozdíl od distributivního vyjednávání (vítězí pouze jedna ze stran: přístup černá-bílá). Akcentují se pozice versus zájmy a z toho vyplývající struktura facilitativního procesu mediace čítající klasických pět fází.

Třetí kapitola této části se zabývá nejmladším z uvedených typů mediace, a to je tzv. **transformativní mediace**. Tento typ mediace je podle svých zahraničních propagátorů reakcí na „direktivitu“ mediátorů zejména evaluativního typu. Autoři zdůrazňují odlišné pojetí konfliktu v tomto

a facilitativním typu mediace, odlišný cíl mediace a celkově řadu odlišných praktických znaků, směřujících k posílení psychologického prvku mediace ve srovnání s facilitativním modelem. Ne náhodou je většina autorů této publikace praktiky zejména transformativního modelu mediace.

Okrajově je v práci zmíněn **evaluativní typ mediace** praktikovaný zejména právníky (advokáty) v obchodních věcech. Autoři v souladu se zahraničními propagátory zejména transformativní mediace řadí evaluativní mediaci spíše k nezávazné arbitráži než k mediaci samotné.

Část druhá publikace je tvořena praktickými radami a připomínkami směřujícími k úspěšnému zdoání zkoušek zapsaného mediátora. Připomínky jsou o to cennější, že autoři jsou z většiny zkušenými komisaři zkoušek zapsaného mediátora jmenovanými ministrem spravedlnosti, a tudíž jejich postřehy a rady pramení z reálných praktických zkušeností. Jsou důkladně popsány jednotlivé kompetence uchazeče v písemné i ústní části zkoušky včetně neverbální komunikace s cílem eliminovat chyby při zkouškách.

Publikace je obohacena extrakty dotčených zákonů (zákona o mediaci, zákona o advokacii, občanského soudního řádu), úplným zněním vyhlášky o zkouškách a odměně mediátora a obsáhlým seznamem literatury.

Autoři adresují svou publikaci nejen uchazečům před zkouškami, ale všem praktikujícím mediátorům.

✦ JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ, Ph.D.,
advokátka, zapsaná mediátorka na seznamu
Ministerstva spravedlnosti ČR od r. 2013,
vedoucí sekce ADR při ČAK a lektorka ČAK
pro evropské právo a mediaci

Hezký zbytek dne virtuálně

Jedním z největších objevů lidstva je virtuální realita. Je to ten druh reality, o němž se neví, zda je doopravdy nebo jenom jakoby. Virtuální realitu vymysleli ajťáci, podobně jako e-shopy,

datové schránky, elektronickou evidenci tržeb, opencard a lítačku. Tvrzení ajťáků o jejich autorství je rovněž virtuální. Virtualita tady byla odjakživa. Takový Wittgenstein měl za jedinou realitu jazyk, držel se toho a dožil se slávy. Jisté je, že bez jazyka by nic virtuálního neexistovalo a bez písma by se nic virtuálního neuchovalo.

To by snad na úvod stačilo.

Jakmile lidé měli jazyk, začali si vymýšlet a lhát. Ajťáci prohlásili jakýkoliv výmysl za informaci a informace začali cpát do skladů, např. do cloudů. Všechno je to virtuální, a až to reálně praskne, bude z toho zase jednou velký třesk.

Kdysi tady už inflace všelijakých výmyslů i nevýmyslů byla a vzniklo na to jedno hnutí, které si neříkalo ANO, ale osvícenství. Osvícenci chtěli za pomoci rozumu a vědy oddělit realitu od virtuality, ale jejich úsilí ztroskotalo. Jednak se sami začali virtualizovat, ale hlavně lid si nedal na své bubáky a hastrmany sáhnout, a když už ano, domáhal se jejich náhrady něčím ještě příšernějším, co by vypadalo jako realita, a z čeho by virtualita nečouhala jako sláma z Babišových bot.

V našich malých českých poměrech byl kdysi mistrem virtuální reality Karel Jaromír Erben. Kde je mu, prostáčkovi, dnes konec! Prý „že na tebe, nezbedniku, polednici zavolám!“ To že má být nějaká hrůza? Co takhle „že na tebe, milá máti, Barnevernet zavolám?“ A taky kontrolu kotlů, když ti „hasne u vaření“! Nebo ta dívčina, co „neměla stání“, dokud se po ní „nezavířilo v hlubíně“. Je to jinak. Dnes ji to pohání k akvaparku, a neuchvátí ji vodník, nýbrž ji vcucne potrubí. Jo, nevesely, truchlivy jsou ty vodní atrakce. Nejlepší je ovšem Záhořovo lože podle vazebních zkušeností Davida Ratha a Radovana Krejčíře, ale kam bychom přišli, kdybychom měli rozebírat celou Kytici. Můžeme uzavřít, že Erben nevěděl o virtuální realitě nic a že naši vědci a technici jsou jiní kabrňáci.

Místa ušetřeného na Erbenovi využijeme pro právníky a na hry.

Právníky nejdřív pozlobíme některými termíny, které je mají neustále upozorňovat na nezřetelnou hranici mezi reálným a virtuálním světem. Simulovaný, disimulovaný, imaginární, imitovaný, fiktivní, presumovaný, fantazijní, fantastický, iluzorní, kverulační, konfliktní a četné další výrazy. Právníci tráví většinu svého života ve virtuálním světě práva, jsou však přesvědčeni o tom, že se pohybují v realitě. Hudečka a Svobodu pak ztrestají, Peroutku znectí, Fajáda vymění, libanonské rukojmí štedře odmění, a ještě se vytahují svou nezávislostí. Opatrnost při zjiš-

tování místa svého pobytu je namístě, kolegyně a kolegové, a to nejen při mock trials.

Na pomezí reálného a virtuálního světa se vyskytují i hry. Hry rozeznáváme na něco, o něco, o něčem a pro něco.

Hry na něco jsou jednak pro děti (na babu), jednak pro dospělé. Dospělí si rádi hrají na bitvu u Slavkova nebo na příchod džihádistů na Staroměstské náměstí. Chovanec s Tuhým rádi hrají hru na policajty a teroristy. Zvyšuje jim to rozpočet. Vrcholu bylo dosaženo hrou na korunovaci Karla IV. v prostoru, kde se korunovace nekonala, s řečmi, které se při ní nevedly, a beze mše, jejíž byla součástí. Kdyby ovšem Arnošta z Pardubic hrál Duka a Karla IV. Zeman, mohl to být pěkný happening.

Hry o něco jsou hry o čest, slávu, peníze a někdy i o život. Něco jako olympiáda nebo proslulý hnojnohotský půlmaraton. Oč kdo z účastníků hraje, se neví, ale s penězi se spleťte málokdy. O život hrají sportovní extrémisti, jako různí freerideri a freedi-veři. Svoboda nade vše!

Hry o něčem bývají na programech divadel, svou virtualitou se netají a víte, kdo koho hraje. Parlamentní variantou her o něčem jsou hry o ničem. Vyniká v nich Babiš a Okamura.

Nejasnou variantou her jsou hry pro někoho, pro něco nebo jenom tak pro nic za nic. Mistrem her pro lid je prezident Zeman. Jeho hry na rudé trenýrky, na Hofera, Putina a Si Ťin-Pchinga si nedá nikdo ujít. Hry pro nic za nic nejlépe ovládá Škromach ve vířivce. Je to příklad drsné české reality.

S hrami měli potíže už staří Římané. Rozlišovali lidi circenses, lidi gladiatorii a lidi scaenici. Dohromady to byla kombinace sportu, boje o život, divadla, oslav císaře a manipulace mas. Circenses se v Římě konaly v Circu Maximu s kapacitou 150 000 diváků. Převážně šlo o soutěže koňských čtyřspřeží s jedním vozatajem na dvoukolovém voze za nimi. Soutěžila mužstva i jednotlivci. Tisíce koní, stovky vozatajů, statisíce diváků v několika dnech. Složitá pravidla soutěží. Organizační a logistický oříšek. Realita.

Pro gladiatorie bylo určeno Colosseum. 50 000 diváků. Šlo o život sportovců. Kotel nenávistně řval, jako na Spartě a na Slávii. Realita.

Jenom scénické hry byly virtuální. Divadlo nebo festival. Jak kdy a kde.

Kalendář her byl pravidelný plus mimořádná představení podle potřeb politiků. Kdejaká víska v celé římské říši se snažila římské lidi napodobit. Nic nového pod sluncem.

Zkrátka pozor na virtualitu, polednici a Barnevernet.

Autor vám „posílá pozdrav, děkuje za váš čas a přeje hezký zbytek dne“. Vše virtuálně.

Září 2016

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát vystaví vyúčtování právních služeb s nepřezkoumatelným seznamem úkonů a bez úplného započtení záloh.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 4. 12. 2015, sp. zn. K 84/2015

Kárně obviněný JUDr. L. H., advokát, se **dopustil kárného provinění**

tím, že

poté, co ho jeho klient I. R. dopisem ze dne 18. 3. 2014 požádal o vyúčtování odměny za poskytnuté právní služby ve věci zaplacení čtyř půjček po 250 000 Kč poskytnutých dlužníkovi, dne 26. 3. 2014 svému klientovi předložil nepřezkoumatelný přehled úkonů právních služeb provedených v této jeho věci a dále úkonů právních služeb provedených v dalších různých právních věcech I. R. s vyčíslením své odměny a hotových výdajů, který byl nepřehledný, nekonkrétní, a nebyly v něm zohledněny všechny klientem uhrazené platby,

tedy

- při výkonu advokacie nejednal svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedoržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu - povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytne s úplným vysvětlením,

čímž závažně porušil

- ust. § 16 odst. 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 10 odst. 4 Pravidel profesionální etiky.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 20 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení. Náhrada nákladů řízení je splatná ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK jako kárný žalobce podal dne 31. 7. 2015 na shora jmenovaného advokáta kárnou žalobu, která jej vinila skutkem popsáním ve výroku tohoto rozhodnutí. Kárně obviněný se k věci vyjádřil opakovaně již v době projednání stížnosti stěžovatele proti němu a na tato podání následně odkázal, svá vyjádření v průběhu řízení doplnil jak osobně, tak prostřednictvím svého právního zástupce. Kárně obviněný zpočátku neshledával ve svém jednání pochybení, a to ani ve vztahu k vyúčtování předloženého stěžovatel, které navíc (pokud jde o vyúčtování datované 26. 3. 2014) označil za dokument, který v jeho advokátní kanceláři nevznikl.

Vyjádření kárně obviněného či jeho zástupce se však v průběhu řízení po předložení jednotlivých účetních dokladů a výsledku stěžovatele vyvíjela. Pokud jde o vyúčtování ze dne 26. 3. 2014, od něhož se kárně obviněný či jeho zástupce distancoval, kárně obviněný nakonec potvrdil, že jde o přehled vypracovaný jeho kanceláří. Stejně tak, pokud jde o jednotlivé doklady týkající se vyúčtování právních služeb v dané věci (zejména faktura č. 1/2013 či doklady z 6. 2. 2013 znějící na částku 59 200 Kč, jednou ve formátu A4, jednou jako příjmový pokladní doklad č. 21), kárně obviněný, byť jejich autorství zpočátku odmítal, nakonec potvrdil, že i jejich autorem je jeho advokátní kancelář.

Ve věci se uskutečnila jednání dne 30. 10. 2015 a 4. 12. 2015, během nichž byly provedeny veškeré navržené důkazy konkrétně v odůvodnění uvedené.

Další návrhy na provedení dokazování nebyly předloženy.

Kárný žalobce ve svém závěrečném návrhu shrnul, že dle jeho názoru skutek, který byl popsán v kárné žalobě, byl prokázán, a že je kárným proviněním. Kárně obviněný ve svém závěrečném návrhu uvedl, že pokud se týká celé záležitosti, uznává, že k pochybení z jeho strany došlo.

Kárný senát učinil tyto závěry:

Po posouzení veškeré argumentace kárného žalobce, vyvíjející se argumentace a věcných tvrzení kárně obviněného a provedených důkazů kárný senát uzavírá, že lze považovat za prokázané (resp. v současné době i za nesporné), že kárně obviněný vypracoval k žádosti stěžovatele o vyúčtování dokument datovaný 26. 3. 2014 a ten doručil (zřejmě poštou s datem podání k poštovní přepravě 2. 4. 2014) stěžovateli. Zmíněný přehled je však v některých ohledech nesrozumitelný – není z něj např. patrné, z jakého důvodu proběhla dvojnásobná platba částky 59 200 Kč (dle přehledu v hotovosti dne 6. 2. 2013 a převodem na účet na základě faktury dne 15. 3. 2013), zejména v situaci, kdy dle samotného kárně obviněného obě platby byly provedeny na základě jediného titulu (a mělo by se tedy jednat – při přistoupení na toto tvrzení kárně obviněného – o omylem provedenou duplicitní platbu). Nesrozumitelnost tohoto přehledu pak dopadá i na odkaz na fakturu č. 1/2013, jejíž autorství kárně obviněný v závěru řízení rovněž potvrdil – dle této faktury za vypracování rozhodčí žaloby za jednu ze čtyř věcí, v nichž kárně obviněný zastupoval stěžovatele, kárně obviněný účtoval stěžovateli částku 50 700 Kč, což však neodpovídá žádné ze smluv, které kárně obviněný tvrdil či v řízení předložil. Ve zmíněné faktuře je dále „odečítána“ částka 18 000 Kč za „SOP“, tedy zřejmě poplatek za rozhodčí řízení, který však dle tvrzení stěžovatele, jež kárně obviněný nijak nerozporoval, hradil stěžovatel sám. Nesrozumitelnost přehledu dále vyplývá i z odkazu na doklad znějící na částku 59 200 Kč, které navíc kárně obviněný vystavil dva se stejným datem 6. 2. 2013 – jednou jako standardní příjmový pokladní doklad č. 21, jednou ve formátu A4. I kdyby kárný senát připustil, že v dané věci z bližšího nezjišťovaných důvodů kárně obviněný vystavil k přijetí jedné platby dva příjmové doklady, plyne z dokladu ve formátu A4, že jím byly účtovány platby ve stejné struktuře, jaká je uvedena ve faktuře č. 1/2013, ovšem ve vztahu ke dvěma jiným rozhodčím věcem. Shora uvedené výhrady týkající se faktury č. 1/2013 tak plně dopadají i na doklad ze dne 6. 2. 2013 ve formátu A4. Pro tyto a další nejasnosti nelze přehled ze dne 26. 3. 2014 považovat za srozumitelný, když z něj neplyne, co je jím účtová-

no, a ani z něj není zřejmé, zda jsou jim vypořádány všechny zálohy poskytnuté stěžovatelem v dané věci. Nejasnosti neodstraní ani další kárně obviněným připravený přehled datovaný 28. 3. 2014, který naopak neobsahuje jednu z plateb ve výši 59 200 Kč (konkrétně platbu převedenou na bankovní účet), a obsahuje i další odlišnosti od přehledu ze dne 26. 3. 2014.

Přehled ze dne 26. 3. 2014 je však nejen nesrozumitelný, ale i zjevně nesprávný, když prokazatelně neobsahuje všechny stěžovatelem provedené platby v dané věci (např. jak sám kárně obviněný uznal, platba ve výši 12 000 Kč provedená v hotovosti dne 27. 11. 2013 proti příjmovému dokladu byla, přes jiné označení na příjmovém dokladu, provedena v rámci předmětné kauzy, přesto v přehledu vypracovaném kárně obviněným dne 26. 3. 2014 uvedena není), některé platby potvrzené samotným kárně obviněným v následných přehledech (včetně přehledu ze dne 28. 3. 2014) nebyly v přehledu ze dne 26. 3. 2014 uvedeny či nebyly uvedeny ve stejné výši, údaj o celkové částce již zaplacené stěžovatelem se mezi dny 26. 3. 2014 a 28. 3. 2014 bez jakékoliv věcné změny dle přehledů z těchto dat (navíc odesílaných stěžovateli ve stejném dni 2. 4. 2014) rovněž liší (dle přehledu z 26. 3. 2014 činila již zaplacená částka v dané věci 293 800 Kč s požadavkem na doplatek dalších 12 000 Kč, naopak dle přehledu z 28. 3. 2014 činila uhrazená částka 244 000 Kč a žádný doplatek požadován není).

Lze proto shrnout, že **přehled vystavený kárně obviněným ke dni 26. 3. 2014 byl nepřehledný, nekonkrétní a nebyly v něm zohledněny všechny stěžovatelem uhrazené platby a že tyto nejasnosti kárně obviněný neodstraní ani přehledem ze dne 28. 3. 2014, který opomíjí jiné platby stěžovatele.**

Svým shora popsáním jednáním kárně obviněný porušil především ust. § 16 odst. 2 zák. o advokacii, když své povinnosti stanovené zákonem o advokacii a předpisy České advokátní komory neplnil svědomitě. Porušil dále svou povinnost plynoucí z § 17 zák. o advokacii, ukládající mu dodržovat pravidla profesionální etiky stanovená stavovským předpisem, ve spojení s uve-

denými Pravidly profesionální etiky (usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky), konkrétně čl. 10 odst. 4 těchto pravidel, dle kterého byl kárně obviněný povinen vést o svých výkonech přiměřené záznamy, jejichž obsah byl povinen na požádání svému klientovi (stěžovateli) poskytnout s úplným vysvětlením. Pro shora uvedené kárný senát uzavřel, že kárně obviněný tuto svou povinnost předložením nepřezkoumatelného a neúplného přehledu ze dne 26. 3. 2014 porušil. Kárný senát současně hodnotí porušení uvedených povinností kárně obviněným jako závažné, když – jak je patrné i ze stížnosti stěžovatele – ohrozilo důvěru stěžovatele v to, zda kárně obviněný poskytl své služby stěžovateli za skutečně smlouvanou odměnu, znemožnilo stěžovateli provést řádnou kontrolu vyúčtování a tento závadný stav nebyl navíc napraven až do zahájení projednávání kárné žaloby (jak vyplynulo z upravovaných vyjádření kárně obviněného, ještě v průběhu tohoto řízení kárně obviněný měnil argumentaci ohledně toho, jaké platby od stěžovatele přijal a v jaké věci, a zda vystavil jednotlivé své účetní doklady, doklady o přijatých platbách či dokonce předmětné vyúčtování z 26. 3. 2014).

Kárný senát proto v souladu s ust. § 24 odst. 1 kárného řádu vyslovil, že se kárně obviněný kárného provinění dopustil.

Při rozhodování o kárném opatření vzal kárný senát v úvahu především závažnost kárného provinění kárně obviněného, kterou považuje ze všech výše uvedených důvodů za vysokou, když jeho jednání mimo jiné přímo ohrozilo důstojnost a vážnost advokátního stavu a důvěru klientů v něj. Proto kárný senát rozhodl o kárném opatření – pokutě ve výši 20 000 Kč. Kárný senát při stanovení výše pokuty vzal v úvahu majetkové poměry kárně obviněného, když s ohledem na obrat kárně obviněného v předmětné věci lze pokutu v této výši považovat za dostatečně významnou, nikoliv však likvidační.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Charitativní kalendář Nadačního fondu Advokáti dětem na rok 2017

„Váš úhel pohledu“

Tento kalendář je o životě.

„Motivuje, radí a inspiruje.“

Měsíc po měsíci Vás provede barvitostí života a nabídne zamýšlení nad mnohými situacemi, které se mohou objevit u každého z nás. V těchto momentech pak záleží pouze na nás, na našem postoji, jak si s danou situací poradíme a co nám přinese dobrého.

Přispějte na dobrou věc, neboť celý výtěžek z kalendáře bude použit na finanční pomoc dětem nemocným a handicapovaným.

Cena kalendáře je **368,- Kč**

- kalendář je nástěnný
- má 15 listů
- formát A3
- kroužková vazba

Bude k prodeji od 11. 11. 2016 a rádi Vám jej zašleme na dobírku. Závazné objednávky přijímáme na e-mail dvorakova@advokatidetem.cz

Prodloužení pojistné smlouvy pro připojištění profesní odpovědnosti z výkonu advokacie **pro rok 2017**

Tak jako v předchozích letech si vás v souvislosti s blížícím se výročím pojistných smluv pro připojištění profesní odpovědnosti z výkonu advokacie, sjednané prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR u Generální Pojišťovny, a. s., dovoluujeme informovat o postupu prodloužení nebo úpravy pojistných smluv pro advokáty vykonávající advokacii samostatně a v rámci sdružení.

Připojištění se týká navýšení limitu pojistného plnění nad limit, který máte sjednan v hromadném pojištění prostřednictvím ČAK, případně rozšíření rozsahu pojistného krytí k hromadnému pojištění o některé připojištění. Tyto pojistné smlouvy jsou sjednány na dobu neurčitou, s výročním dnem 1. 1. 2017. Sazby pojistného u pojistné smlouvy pro připojištění se nemění.

Advokáti, kteří vykonávají advokacii formou v. o. s., s. r. o., a zahraniční advokáti budou kontaktováni individuálně svým makléřem dle data výročí jejich pojistné smlouvy.

I. Prodloužení pojistné smlouvy

1. Pokud budete chtít pojištění prodloužit BEZE ZMĚNY, uhradte prosím pojistné dle vyúčtování předpisu pojistného, které vám bude doručeno poštou.

2. Budete-li požadovat v pojištění pro příští rok ZMĚNU, např. ve výši limitu pojistného plnění (LPP), rozšíření pojistného krytí o některé připojištění dle Přehledu volitelných připojištění, které obdržíte poštou spolu s vyúčtováním předpisu pojistného, **obraťte se, prosím, na nás se svými požadavky na níže uvedených kontaktech nejpozději do 10. 11. 2016 k provedení změny.**

V případě požadavku na změnu považujte prosím zaslání vyúčtování předpisu pojistného za bezpředmětné. K vaší pojistné smlouvě bude pojišťovnou vypracován dodatek s požadovanou změnou, který obdržíte k podpisu spolu s novým vyúčtováním.

Nejčastěji sjednávané rozšíření základního pojistného krytí:

- **rozšíření územní platnosti** – v základním limitu plnění pět milionů korun, který je sjednan hromadným pojištěním dle Rámcové pojistné smlouvy, je ujednána územní platnost EVROPA, lze dále rozšířit na svět vyjma USA a Kanady.
Připojištění – navýšení limitu plnění je sjednááno s územní platností ČR, dle potřeby advokáta lze rozšířit na slovenské pojistné krytí, Evropu či svět vyjma USA a Kanady.
- **aplikace směnečného práva** – v základním rozsahu pojistného krytí je aplikace směnečného práva vyloučena a v případě, že advokát poskytuje služby v oblasti aplikace směnečného práva, je třeba pojistné krytí rozšířit.

PŘEHLED VŠECH VOLITELNÝCH PŘIPOJIŠTĚNÍ:

DPP 0 1000 AK – Navýšení limitu pojistného plnění

V souladu s ustanoveními rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 a pojistných podmínek* je každý advokát pojištěný v hromadném pojištění oprávněn sjednat si pojistnou smlouvu pro připojištění odpovědnosti v souvislosti s výkonem advokacie na limit pojistného plnění vyšší, než činí limit sjednaný v hromadném pojištění v daném pojistném roce.

Limit pojistného plnění si stanovuje každý advokát sám, a to po celých milionech v korunách. Navýšit limit pojistného plnění lze kdykoli během pojistného roku až do celkové výše 70 milionů korun, snížit jej lze vždy k 1. 1. následujícího roku.

DPP 0 2 AK – Světové pojistné krytí, kromě USA a Kanady

Pojištění na rozdíl od pojistných podmínek* kryje nároky na náhradu škody uplatněné kdekoli na území celého světa, kromě USA a Kanady, podle kteréhokoli právního řádu státu světa kromě USA a Kanady, kdy pojištěný za škodu odpovídá podle platného právního řádu státu, kromě právního řádu USA a Kanady.

DPP 0 3 AK – Evropské pojistné krytí

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost k náhradě škody nebo jiné újmy uplatněné na území Evropy podle platného právního řádu státu, který je součástí Evropy, kdy pojištěný je povinen k náhradě škody nebo jiné újmy podle platného právního řádu státu, který je součástí Evropy, a v rozsahu jím stanoveném.

DPP 0 3a AK – Slovenské pojistné krytí

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost k náhradě škody nebo jiné újmy uplatněné na území SR podle platného právního řádu SR, kdy pojištěný je povinen k náhradě škody nebo jiné újmy podle platného právního řádu SR.

DPP 0 10 AK – Smluvní pokuty a penále

Odchylně od pojistných podmínek* se pojištění vztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené tím, že v důsledku vady poskytnuté právní služby byly proti poškozenému uplatňovány smluvní pokuty a/nebo penále, nebo smluvní úroky z prodlení.

Limit pojistného plnění pojistitele ze všech pojistných událostí v jednom pojistném období činí 100 000 korun na jednoho pojištěného. Limit pojistného plnění se sjednává jako sublimit limitu pojistného plnění (sjednaného pro profesní odpovědnost) pro jednu a všechny pojistné události v rámci ročního pojistného období.

DPP O 11 AK – Hostující euroadvokát na Slovensku

Na základě tohoto DPP se ujednává, že se pojištění vztahuje také na poskytování právních služeb advokáta ve smyslu § 31–37 zák. č. 586/2003 Z. z., o advokacii (právní řád Slovenské republiky), ve znění pozdějších předpisů.

DPP O 12 AK – Usazený euroadvokát na Slovensku

Na základě tohoto DPP se ujednává, že se pojištění vztahuje také na poskytování právních služeb advokáta ve smyslu § 38–45 zák. č. 586/2003 Z. z., o advokacii (právní řád Slovenské republiky), ve znění pozdějších předpisů.

DPP O 14 AK – Aplikace směnečného práva

Odchylně od pojistných podmínek* se pojištění vztahuje také na čistě finanční škodu z poskytování právních služeb aplikací směnečného práva.

DPP O 15 AK – Ztráta z bezhotovostních převodů

Odchylně od pojistných podmínek* se pojištění vztahuje také na čistě finanční škodu, spočívající ve ztrátě peněz vzniklé chybnými převody bezhotovostních plateb, a to za předpokladu, že k chybě došlo v jedné číslici z celého čísla účtu příjemce vč. kódu banky nebo k záměně dvou číslic vedle sebe uvedených v celém čísle účtu vč. kódu banky.

DPP O 16 AK – Ochrana osobních údajů (pro pojistné smlouvy s datem účinnosti do 31. 12. 2013)

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na pojištění nemajetkové újmy způsobené na přirozených právech člověka porušením ochrany osobních údajů, došlo-li k takovému porušení přímo výkonem advokacie. Sublimit lze sjednat až do celkového limitu pojistného plnění ve výši 5 000 000 korun.

DPP O 17 AK – Nemajetková újma na přirozených právech člověka (pro pojistné smlouvy s datem účinnosti do 31. 12. 2013)

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na pojištění nemajetkové újmy způsobené na přirozených právech člověka, došlo-li k takovému porušení přímo výkonem advokacie. Sublimit lze sjednat až na celkový LPP 5 000 000 Kč.

Z pojištění je však vyloučena nemajetková újma vzniklá: a) urážkou, pomluvou; b) sexuálním obtěžováním nebo zneužíváním; c) porušením práv duševního vlastnictví; d) porušením ochrany osobních údajů.

DPP O 19 AK – Škoda nebo jiná újma na přirozených právech člověka (pro pojistné smlouvy s datem účinnosti od 1. 1. 2014)

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené na přirozených právech člověka, vzniklé v důsledku výkonu pojištěné činnosti, a to i vzniklé v důsledku výkonu pojištěné činnosti porušením mlčenlivosti. Z pojištění je však vyloučena škoda nebo jiná újma vzniklá: a) urážkou, pomluvou; b) sexuálním obtěžováním nebo zneužíváním; c) porušením práv duševního vlastnictví; d) porušením ochrany osobních údajů.

DPP O 66 AK – Připojištění o navýšení rizika aplikací jiného než českého, slovenského a mezinárodního práva a práva Evropské unie

Toto připojištění se vztahuje na případy, kdy samostatný advokát je povinen k náhradě škody nebo jiné újmy z titulu aplikace jiných právních řádů.

Dále se připojištění vztahuje na případy, kdy je pojištěný povinen k náhradě škody nebo jiné újmy v důsledku poskytování právních služeb v oblasti jiného než českého, slovenského a mezinárodního práva a práva Evropské unie a k tomuto poskytování je oprávněn. Jiným než českým, slovenským a mezinárodním právem a právem Evropské unie se rozumí právo, v němž advokát poskytuje právní služby (právní řady členských států Evropské unie nebo členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru).

DPP O 67 AK – Připojištění o navýšení rizika poskytováním právních služeb v oblasti práva Evropské unie, které není součástí českého právního řádu

Pojištěným rizikem se pro případ tohoto připojištění rozumí povinnost pojištěného nahradit škodu nebo jinou újmu, způsobenou pojištěným při poskytování právních služeb ohledně zapracování právních aktů Evropských společenství a Evropské unie do právního řádu ČR (právní služby v oblasti práva EU, které není součástí českého právního řádu).

★ U pojistných smluv uzavřených do 31. 12. 2013 se pojištění řídí pojistnými podmínkami VPP O 2005/01 PROFI a u pojistných smluv uzavřených od 1. 1. 2014 se pojištění řídí pojistnými podmínkami VPP O 2014 / 01 a ZPP OPČAK 2014/01.

Připomínáme, že zaslané vyúčtování předpisu pojistného se vztahuje pouze ke sjednané pojistné smlouvě pro připojištění odpovědnosti. O úhradě pojistného v rámci hromadného pojištění za rok 2017 vás bude podrobně informovat ČAK (viz str. 23-25 – pozn. red).

II. Ukončení pojistné smlouvy

Nebudete-li mít o prodloužení pojistné smlouvy pro připojištění pro rok 2017 zájem, zašlete **písemnou výpověď** na adresu WI-ASS ČR **minimálně šest týdnů před výročním dnem, tedy nejpozději do 18. 11. 2016.**

Pojistná smlouva bude v tomto případě ukončena dnem 31. 12. 2016 a od pojistitele následně obdržíte písemné potvrzení o zániku pojištění.

Změna právní formy advokátní kanceláře:

V případě, že budete chtít provést změnu právní formy vaší advokátní kanceláře na s. r. o., můžeme nabídnout pojištění s jedinečnými podmínkami časového rozsahu na principu přičiny a s fixním pojistným.

✿ Mgr. ZDENĚK TUREK, jednatel WI-ASS ČR
WWW.WIASS.CZ

 WI-ASS ČR
pojišťovací makléř

Pro bližší informace se, prosím, obraťte na svého regionálního makléře či toho, se kterým spolupracujete, a to na níže uvedených kontaktech:

Region Čechy – pobočka Praha		Region Morava – pobočka Olomouc		
Ing. Pavla Bednářová	Zdeněk Chovanec	Ivo Drábek	Libor Karný	Pavel Somol
Tel.: 222 390 843	Tel.: 274 812 921	Tel.: 585 225 324	Tel.: 585 230 256	Tel.: 585 225 339
739 544 414	605 298 336	736 628 108	730 522 520	603 501 676
E-mail: bednarova@wiass.cz	E-mail: chovanec@wiass.cz	E-mail: drabek@wiass.cz	E-mail: karny@wiass.cz	E-mail: somol@wiass.cz

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 12. – 13. ZÁŘÍ 2016 SEŠLO NA SVÉ 31. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Představenstvo ČAK schválilo úpravu **metodiky postupu ČAK při osvobození od placení příspěvků na činnost ČAK v závislosti na věku**. U žádosti advokátů nad 80 let věku bylo schváleno prominutí plateb a odvodů (pokud nejsou závažné důvody pro neprominutí a pokud advokát vykonával advokacii alespoň 20 let). U žádosti advokátů nad 70 let věku bylo schváleno prominutí povinných plateb a odvodů ve výši 50 % (pokud nejsou závažné důvody pro neprominutí a advokát vykonával advokacii alespoň 20 let).

Místopředseda ČAK pro legislativu Mgr. Robert Němec, LL.M., informoval představenstvo o pozměňovacím návrhu, s nímž by měla advokacie přijít v souvislosti s novelou zákona o advokacii, předloženou do legislativního procesu skupinou poslanců ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny. Návrh se měl týkat toho, aby **školitelem v případě advokátních společností mohl být rovněž i trvale spolupracující advokát**. Po diskusi převážil názor, že interpretace ze zákona je jasná a bez větších problémů lze výkladovým stanoviskem dospět k navrhovanému závěru. Představenstvo ČAK uložilo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK pro případ přijetí této novely připravit návrh stavovského předpisu, který navrhovanou možnost výslovně upraví.

Místopředseda ČAK JUDr. František Smejkal seznámil představenstvo ČAK s čerpáním rozpočtu ČAK a představenstvo toto čerpání schválilo. JUDr. Smejkal uvedl, že všechny ekonomické záležitosti projednal hospodářský a rozpočtový výbor ČAK v srpnu a měl k dispozici také auditorskou zprávu, která konstatovala, že účetnictví ČAK je vedeno řádně. Z hlediska výnosové stránky rozpočtu lze označit **hospodaření ČAK za velmi dobré**. Stav nákladové stránky rozpočtu lze

rovněž hodnotit jako dobrý, došlo zde k úsporám, protože byly rozpočtovány náklady spojené s opravami budov ČAK, které však byly zahájeny až v letošním roce, a promítnou se tedy až do nákladové části rozpočtu 2016.

JUDr. Smejkal dále informoval o čerpání rozpočtu sociálního fondu ČAK za rok 2015 s tím, že fond vykázal po čerpání přebytek. Čerpání rozpočtu sociálního fondu představenstvo ČAK schválilo a shodlo se na tom, že **přebytkové prostředky budou následně použity především k realizaci celoživotního vzdělávání advokátů**. Jsou dále rezervovány pro investice spojené s plánovanou změnou zkušebního systému (zavedení testů). Dále se plánuje je využít na možnou úhradu nákladů spojených s organizací bezplatné právní pomoci a možnými dalšími institucionálními opatřeními.

JUDr. Smejkal seznámil členy představenstva i s čerpáním rozpočtu regionů ČAK za rok 2015. Uvedený rok se řídil ještě předchozími zásadami pro hospodaření regionů, když každý region měl rozpočtovanou částku 250 tisíc korun. Celkové výdaje byly dodrženy. Rozpočtový a hospodářský výbor ČAK doporučuje projednat na schůzi regionálních představitelů plánování akcí a rozpočtů.

Představenstvo ČAK dále schválilo čerpání fondu ČAK pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2015 a zprávu o hospodaření s tímto fondem, stejně tak vzalo na vědomí čerpání fondu předsedy v roce 2015, jehož rozpočet nebyl překročen.

Tajemník ČAK JUDr. Ladislav Krym navrhl, aby vznikla **pracovní skupina, která by se zabývala problematikou výkonu advokacie prostřednictvím internetu a zejména prostřednictvím různých zprostředkovatelských firem**, neboť tato oblast je v současné době zneužívána vinklářským způsobem mnoha společnostmi. Jde o velice živou a dynamickou problematiku, která si zaslouží pozornost. Představenstvo ČAK jmenovalo do pracovní skupiny pro posouzení problematiky výkonu advokacie prostřednictvím internetu a problematiky online platform Mgr. Němce, LL.M., JUDr. Čápa, JUDr. Schejbalovou, JUDr. Justoně a JUDr. Indruchovou, Ph.D., LL.M.

Podrobný zápis z 31. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) je všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Klamavá reklama banky na právní poradenství prostřednictvím pojistitele právní ochrany v Německu

Pojistitelé právní ochrany přestávají být spokojeni se svojí „klasickou“ rolí „pojistitele“ a stále více se začínají ubírat cestou „aktivního škodního managementu“. Mají zájem na tom, aby se jejich klienti v případě právního problému obraceli primárně na ně, a pokoušejí se proto již před vznikem možného pojistného případu mít danou situaci pod kontrolou, a zamezit tak vzniku právního sporu nebo alespoň snížit výši nákladů. Za tím účelem nabízejí telefonické poradenské linky, mediaci a zprostředkování/doporučení advokátů, kteří mají s pojišťovnou právní ochrany uzavřenu dohodu o spolupráci, resp. o odměně.

Pojišťovny právní ochrany se přitom nezdírká dostávají do konfliktu s německým zákonem o mimosoudních právních službách (RDG – Gesetz über außergerichtliche Rechtsdienstleistungen) tím, že buď nabízejí, nebo poskytují právní poradenství v konkrétních případech, nebo jejich reklama, např. na webových stránkách, vzbuzuje klamavý dojem nedovolených právních služeb.

Případem klamavé reklamy banky na právní poradenství prostřednictvím pojistitele právní ochrany se zabývaly německé soudy v Hamburku. V uvedeném případě se jednalo o spolupráci banky patřící do společné finanční skupiny se spolupracující pojišťovnou právní ochrany. **Žalovaná banka v reklamě inzerovala „právní servis“ a nabízela jej včetně telefonického poradenského servisu poskytovaného pojišťovnou právní ochrany. Na uvedenou reklamu banky byla upozorněna Stavovská organizace advokátů v Hamburku, která zažalovala banku z titulu soutěžního práva na zdržení se daného jednání.**

Z rozsudků německých soudů vyplývá, že banka vedle obvyklých bankovních služeb nabízela svým klientům určité **doplňkové služby** v podobě tarifů „HASPA-Joker-comfort“ a „HASPA-Joker-premium“, u kterých byl zákazníkům s účtem nabí-

zen také „právní servis“ poskytovaný pojišťovnou právní ochrany ÖRAG Rechtsversicherung-AG (dále jen „ÖRAG“). Na tyto tarify byla zveřejněna reklama. Žalobkyně pověřila svědkyni jako „agenta provokatéra“, aby si založila „HASPA-Joker-comfort“ účet. Svědkyně pak zavolala na uvedené servisní telefonní číslo a po vylíčení své žádosti, tj. prosby o právní radu od ÖRAGu, byla pracovníkem servisu přepojena na „spolupracovníka ÖRAGu“. Nato se ozvala osoba s označením „advokát“. Poté, co se zeptala, zda může vylíčit svůj právní problém, advokát přisvědčil. Potom se jí od advokáta dostalo právní rady ohledně jejího případu. Svědkyně uvedla, že advokát na její otázku, zda by ho mohla kontaktovat pro případ dalších otázek k jejímu případu, odpověděl, že nikoliv, protože se jedná o společné kontaktní místo advokátů a není jisté, s kým bude příště spojena. Teprve na konkrétní dotaz uvedl, že je samostatným advokátem, a nikoliv zaměstnancem ÖRAGu. Po rozhovoru svědkyně účet za poskytnuté právní služby neobdržela.

Žalobkyně u soudu navrhovala, aby se banka v rámci svých obchodních záležitostí zdržela těchto jednání:

1. dělat reklamu na „právní servis“ pro své zákazníky, kteří jsou na ni vázáni smluvním vztahem ohledně produktů „HASPA-Joker-comfort“ nebo „HASPA-Joker-premium“, a/nebo při získávání klientů pro „HASPA-Joker-comfort“ nebo „HASPA-Joker-premium“; a/nebo

2. nabízet klientům produktu „HASPA-Joker-comfort“ nebo „HASPA-Joker-premium“ telefonické právní poradenství ohledně konkrétního právního případu klienta, poskytované advokátem, kterého klient produktu „HASPA-Joker-comfort“ nebo „HASPA-Joker-premium“ sám nezplnomocnil; nebo alternativně, zplnomocnil toho, na kterého byl při zákaznickově telefonátu na „HASPA-telefonní číslo“ uvedené v reklamě přepojen, přičemž mu ale v rámci tohoto telefonátu

nebylo výslovně sděleno, že nyní probíhá výběr smluvního partnera klienta a že nyní uzavírá smlouvu o právním poradenství s advokátem, se kterým byl spojen, a že ve vztahu k tomuto právnímu poradenství nejsou smluvním partnerem klienta HASPA a/nebo ÖRAG Rechtsschutzversicherungs AG.

Německé soudy v odůvodnění svých rozhodnutí uvedly následující:

Měřítkem při posuzování, zda reklama zakládá nebezpečí omylu, je průměrně informovaný a rozumný spotřebitel, který reklamě věnuje pozornost, jež je přiměřená dané situaci. Při posuzování, zda jde o klamání ve smyslu zákona proti nekalé soutěži (UWG – Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb), je třeba se opírat o pohled průměrně informovaného, pozorného a rozumného spotřebitele. To však neznamená, že jmenovaný předpis se na věc vztahuje pouze tehdy, když je údaj způsobily uvést v omyl každého průměrně informovaného a rozumného adresáta reklamy, neboť také průměrně informovaní a rozumní spotřebitelé mohou reklamní údaj vnímat odlišně. Zákaz klamání ještě více než jiné zákazy podléhá výhradě přiměřenosti. **Proto je třeba stanovit, v jakém rozsahu napadaná reklama vede k mylné představě (klamání v užším smyslu). Jako druhý krok pak musí být zjištěno, zda a popř. v jakém rozsahu je tržní rozhodnutí spotřebitele jeho mylnou představou ovlivněno.**

V uvedeném případě se v rámci odvolacího řízení soud zabýval odkazy na konkrétní reklamní výroky uvedené v reklamních materiálech žalované banky:

a) Oslovení adresáti byli již nadpisem napadané internetové reklamy žalované myšlenkově nasměrováni tak, že nabídka žalované bude zahrnovat široký (komplexní) „právní servis“. Hlavní nadpis na internetové stránce žalované zní: **„HASPA-Joker právní servis prostřednictvím ÖRAG Rechtsschutzversicherungs-AG“** a neobsahuje žádné odkazy na jakákoliv omezení inzerovaného „právního

servisu“. K tomu pojem „právní servis“ jako takový není obsahově přesně uchopitelný, nýbrž nabízí široké spektrum významů, které může znamenat i komplexní servis v právních záležitostech.

b) Hned pod nadpisem se v napadané reklamě nachází jasně zvýrazněný výrok „**Mé konto dokonce studovalo práva**“. Tím je i pro informovaného a pozorného spotřebitele nepochybně – i když mírně surreálně – sugerováno, že jako klient produktu „HASPA-Joker“ bude mít přístup k právníckým informacím.

c) Podtitulek reklamy zněl „**V dobrých rukách: právní servis prostřednictvím ÖRAG Rechtsschutzversicherungs-AG**“, což zase odkazuje spíše na nabídku komplexního „právního servisu“; ani v tomto (pod)titulku se nenachází příslušné omezení nabídky ve jmenovaném smyslu.

d) „**Exkluzivně pro zákazníky produktů HASPA-Joker comfort a premium: Odpovědi na Vaše otázky za pomoci právního servisu ÖRAG Rechtsschutzversicherungs-AG**“. Tomuto výroku lze stěžejně rozumět jinak než jako doporučování komplexního právního poradenství ve všech (právních) otázkách klienta, který má být reklamou získán.

e) V textu internetové reklamy je dokonce v úvodu výslovně řečeno, že inzerovaný „právní servis“ obsahuje právní poradenství „skrze/prostřednictvím“ ÖRAGu, když je tam uvedeno: „**Právní servis Vám nabízí široký servis s právním poradenstvím prostřednictvím ÖRAG Rechtsschutzversicherungs-AG**.“ Tato věta pokračuje výrokem, že tento servis se vztahuje na „obecné, s konkrétním případem nesouvisející otázky“. Dále se pak uvádí, že se poskytuje dvakrát ročně náhrada nákladů za úvodní telefonické právní poradenství v konkrétním případě od advokáta, kterého si můžete zvolit a zplnomocnit, a to pokaždé maximálně do částky 190 eur plus DPH. Také tato sdělení přispívají z hlediska spotřebitele spíše ke znejasnění než k objasnění přesného obsahu nabídky žalované, čímž nedochází k dostatečně srozumitelnému vymezení možného chápání reklamy, což je zapříčiněno výše popsanými výroky.

V naposledy citované pasáži napadané reklamy se objevuje následující třístupňová diferenciacie: Jsou zde uváděny „obecné, s konkrétním případem nesouvisející otázky“ (ke kterým poskytuje „právní poradenství“ sám ÖRAG). Dále je nabízena „telefonická úvodní porada v kon-

krétním případě“ skrze advokáta, kterého si volně zvolí a zplnomocní zákazník (až dvakrát ročně). A v případech, ve kterých „není možná telefonická úvodní porada, resp. není dostačující“, mohou být doporučení specializovaní advokáti, které si klient platí sám.

Toto vyličení však není moc názorné a přispívá spíše ke zmatení spotřebitele. Již žalovanou použitá kategorie „obecných, s konkrétním případem nesouvisejících otázek“ generuje více otázek než odpoví, neboť není jasné, co se tím přesně míní. Žádný spotřebitel nebude předpokládat, že v reklamě tohoto druhu je inzerováno, že obdrží odpovědi na pouze zcela abstraktní právní otázky, neboť to spotřebitele obvykle nezajímá. Spotřebitel by ale rád obdržel právní radu v první řadě v jeho každodenních problémech. Přitom zůstává nejasné, kdy je otázka ještě tou obecnou, s konkrétním případem nesouvisející otázkou. I když bude spotřebitel svoji otázku formulovat abstraktně, může se z jeho pohledu jednat o otázku s konkrétním případem související, když dotazovanou informaci – byť platnou i obecně – použije pro řešení jeho se dotýkajícího konkrétního problému.

Je tedy nutno trvat na tom, že výše citovanými výroky je i informovanému a pozornému spotřebiteli takto zprostředkováváno, že „právní servis“ pro klienty produktu „HASPA-Joker“ zahrnuje nabídku komplexního právního poradenství ohledně všech (právních) otázek prostřednictvím ÖRAGu.

Z výpovědi svědkyně je zřejmé, že oprávněně vycházela z toho, že žádná smlouva o poradenství s advokátem nevznikla, nýbrž že přijala plnění v podobě poradenské služby ÖRAGu. Svědkyně popsané okolnosti zprostředkování telefonátu s advokátem hovoří dosti jasně pro to, že se jednalo o plnění ÖRAGu. Advokát nejenže si nevyžádal data svědkyně, ale ani jí neposlal účet, takže neměl v úmyslu se svědkyní smlouvu o poradenství uzavřít.

Vyvstává zde otázka, zda smlouva o právním poradenství uzavřená po telefonu vznikne vždy, a pak také zda vznikne s advokátem nacházejícím se na telefonu, když do úvahy přicházejí dvě smluvní strany, totiž advokát a v tomto případě za ním stojící podnikatel-neadvokát. Odůvodnění soudního rozhodnutí uvádí, že pokud nelze z okolností jasně určit smluvního partnera, tak v pochybnostech platí, že se

smlouva uzavírá s tím smluvním partnerem, se kterým lze uzavřít smlouvu platnou (nikoliv nicotnou).¹ Zde ale žalobkyně prokázala konkrétní okolnosti, podle kterých se smluvním partnerem svědkyně jednoznačně nestal advokát. Tím se u prokázaného telefonátu jednalo o protiprávní jednání ÖRAGu, protože byla poskytnuta právní služba ve smyslu § 2 odst. 1 RDG (tj. činnost v konkrétních cizích záležitostech, které vyžadují právní posouzení konkrétního případu), ke které ÖRAG jako pojišťovna nesporně nebyla oprávněna.

Porušení zákona o mimosoudních právních službách podle nového zákona proti nekalé soutěži rovněž představuje citelný zásah do soutěžního práva, proti němuž může být brojeno soutěžiteli a komorami za pomoci právních nástrojů nekalosoutěžního práva.

Závěrem lze uvést následující:

1. Nabízí-li banka pro určité zákazníky „široké služby s právním poradenstvím“ prostřednictvím pojišťovny právní ochrany v „obecných otázkách netýkajících se konkrétního případu“, zakládá tím nebezpečí, že značná část oslovených může nesprávně předpokládat, že si u této pojišťovny právní ochrany může v libovolném množství vyžádat neplacenou právní radu také ohledně konkrétních právních otázek.

2. Pojem „právní servis“ není spotřebitelem vnímán jako něco „diametrálně“ odlišného od pojmu „právní poradenství“.

3. Pokud je v reklamě inzerováno zodpovídání „obecných, konkrétního případu se netýkajících otázek“, nebude žádný spotřebitel předpokládat, že obdrží odpovědi pouze na zcela abstraktní právní otázky.

4. Poskytování „právního servisu“ ve formě telefonického právního poradenství prostřednictvím pojišťovny právní ochrany představuje nedovolenou právní službu. Za toto porušení odpovídá i banka.²

✿ Mgr. LENKA VOJÍŘOVÁ, odbor mezinárodních vztahů ČAK

¹ Něco jiného nevyplývá v rozporu s názorem žalované ani z judikatury BGH (Bundesgerichtshof). V rozhodnutí ve věci tzv. „advokátní hotline“ BGH dovořil, že nabídka na uzavření smlouvy ze strany volajícího bude v pochybnostech adresována na toho smluvního partnera, se kterým může vzniknout platná (a nikoliv nicotná) smlouva (BGH, NJW 2003, 819 – Anwalts-Hotline).

² Rozsudek Vrchního soudu v Hamburku ze dne 25. 2. 2016 (5 U 26/12) je k dispozici na: <http://www.landesrecht-hamburg.de/jportal/portal/page/bsharprod.psm1?showdoccase=1&doc.id=KORE549672016&st=ent>.

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 27. října 2016

Stavby a pozemky v novém občanském zákoníku

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 3. listopadu 2016

Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

Lektorka: JUDr. Hana Nová, soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 8

ve čtvrtek 10. listopadu 2016

Trestní zákoník – vybrané problémy

Lektor: JUDr. František Púry, Ph.D., předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 24. listopadu 2016

Občanský soudní řád v advokátní a soudní praxi

Lektor: JUDr. Tomáš Novosad, předseda senátu Městského soudu v Praze

ve čtvrtek 1. prosince 2016

Společné jmění manželů, vypořádání SJM v soudní praxi a aktuální judikatura NS ČR ke společnému jmění manželů

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 8. prosince 2016

Mediace a mimosoudní řešení spotřebitelských sporů mezi advokátem a spotřebitelem na České advokátní komoře

Lektorky: JUDr. Martina Doležalová, Ph.D., advokátka a zapsaná mediátorka, smírce jmenovaný předsedou ČAK pro řešení spotřebitelských sporů mezi advokátem a spotřebitelem, předsedkyně sekce ADR ČAK, spoluautorka zákona o mediaci, předsedkyně komise pro státní zkoušky z mediace PhDr. Andrea Matoušková – ředitelka Probační a mediační služby, lektorka a školitelka mediace, zapsaná mediátorka a zkušební komisařka pro státní zkoušky z mediace

ve čtvrtek 15. prosince 2016

Vztahy mezi právníckými profesemi (advokát, notář, soudní exekutor) v minulosti a současnosti

Lektor: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, advokát, emeritní soudce Ústavního soudu

ve čtvrtek 12. ledna 2017

Civilní proces a jeho ústavněprávní aspekty

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

ve čtvrtek 19. ledna 2017

Antidiskriminační právo

Lektoři: doc. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S.J.D., soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Pavla Boučková, Ph.D., advokátka

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

ve středu 16. listopadu 2016

Obchodněprávní judikatura v roce 2016

Lektor: JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M., odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK, spolupracovník Advokátní kanceláře Glatzová a spol.

v úterý 22. listopadu 2016

Podílové spoluvlastnictví v novém občanském zákoníku se zaměřením na rozhodovací činnost Nejvyššího soudu

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 24. listopadu 2016

Náhrada škody v podnikání

Lektor: JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M., odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK, spolupracovník Advokátní kanceláře Glatzová a spol.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace: 542 514 401 – pi Tereza Quittová.

Seminář pro advokáty pořádaný regionem Severní Čechy v BEST WESTERN Hotel Vladimír v Ústí nad Labem

v pátek 25. listopadu 2016

Aktuální otázky občanského práva hmotného i procesního z pohledu rozhodovací praxe

Lektoři: JUDr. Michal Mědílek, soudce Vrchního soudu v Praze
JUDr. Stanislav Sviták, soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.

Pozvánka na mimořádný koncert pro advokáty

KULTURA V SRDCI PRAHY

Koná se v pondělí 28. 11. 2016 od 19 hodin v Koncertním sále Pražské konzervatoře na Dvořákově nábřeží 2, Praha 1.

Na koncertu nazvaném „VIOLA MÁ SÓLO“ vystoupí renomovaný violista Vladimír Bukač, v první části za doprovodu klavíristy Adama Skoumala a akordeonisty Ladislava Horáka, ve druhé pak se Smyčcovým orchestrem konzervatoře s dirigentem Chuheiem Iwasakiem. Na programu bude hudba Telemanna, Regera, Hindemitha i jazzové studie Eduarda Douši.

Hudbymilovní zájemci z řad advokacie mají výjimečnou příležitost se koncertu zúčastnit ZCELA ZDARMA v rámci

dlouholeté spolupráce Pražské konzervatoře s Českou advokátní komorou.

Rezervace vstupenek do 21. listopadu 2016 na: jednota@prgcons.cz nebo na telefonu 222 327 206.

POZVÁNKA NA ODBORNOU KONFERENCI NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO 2016 V PRAZE

Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ společně zvou advokáty a advokátní koncipienty na 5. ročník odborné konference **Nové soukromé právo** v Praze, který svou záštitou podpořil ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Nové soukromé právo – 22. 11. 2016 od 9 hodin
Clarion Congress Hotel Prague
Freyova 645/33, Praha 9 Vysočany

epravo.cz

Registrační formulář naleznete na: <http://www.novesoukromepravo.cz/>

UPOZORNĚNÍ!

Po zveřejnění této pozvánky v letním dvojčísle BA a newsletteru ČAK je bezplatná registrace pro advokáty a advokátní koncipienty již zcela vyčerpána. Nabízíme Vám však možnost využít placené kapacity a zaregistrovat se prostřednictvím <http://www.novesoukromepravo.cz/>.

Účastnický poplatek činí 3 750 Kč (cena je uvedena včetně DPH 21 %). Součástí celodenního programu je i oběd a coffee break.

PROGRAM KONFERENCE:

- JUDr. Robert Pelikán, Ph.D. – *Úvodní slovo*
- prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš – *Soukromé a veřejné právo v koexistenci. Praktické efekty druhé věty občanského zákoníku*
- Mgr. Robert Němec, LL.M. – *Praktické aspekty dopadů OZ do oblasti financování a zajištění - představa versus realita*
- JUDr. Roman Fiala – *Společné jmění manželů – povinnost nebo svobodná volba*
- Ing. Vladimír Dlouhý, CSc. – *Několik poznámek ke statutárním orgánům korporací*
- doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D., MBA – *Inslovence a exekuce po česku*
- JUDr. Michal Žižlavský – *Potřebujeme advokáty v době mediální?*
- doc. JUDr. Petr Liška, LL.M., Ph.D. – *Je záporný úrok (i)legální?*
- doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D. – *Co dělat, když se blíží k úpadku*
- JUDr. David Uhlíř – *Stát jako účastník občanskoprávního vztahu*
- JUDr. Daniela Šustrová – *Jak vylepšit údaje v katastru nemovitostí*
- doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M. – *Vybrané problémy nepřikázaného jednání*
- JUDr. Petr Tégl, Ph.D. – *Osud nájmu věci, k níž existuje jiné majetkové právo*
- Mgr. David Neveselý – *Některá úskalí korporátního práva – tři roky zkušeností*
- Mgr. František Korbel, Ph.D. – *Dopady nařízení eIDAS do právního řádu ČR*
- JUDr. Aleš Linhart, Ph.D. – *Meze předmluvní odpovědnosti podle OZ – poznatky z výkladové praxe soudů*
- JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D. – *Právo akcionářů na náhradu reflexní škody*
- JUDr. Jindřich Vítek, Ph.D. – *Soukromé právo a veřejné zakázky*
- JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb. – *Výzvy digitálního věku v advokacii*
- JUDr. Monika Novotná – *Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva*
- Prof. Dr. univ. Arsène Verny, M.E.S. – *OZ – revoluce, která se nekonala*
- JUDr. Marie Janšová – *Pracovněprávní vztahy a nové občanské právo, jejich hranice a prolínání*
- Mgr. Tomáš Slabý – *Stavba na cizím pozemku*
- Mgr. Michal Pálinský – *Konflikt zájmů členů orgánů obchodních korporací po rekonstrukci*

(Změna programu vyhrazena.)

Moderování celého konferenčního dne se ujme bývalý předseda České advokátní komory, advokát JUDr. Vladimír Jirousek.

Složme se týraným dětem na bezpečný domov

Přispějete-li částkou 50 Kč měsíčně ve prospěch
veřejného Konta Naše dítě **123131123/0600**,

dokážeme společně podpořit náhradní rodinnou péči,
Klokánky, azylové domy a další ohrožené děti.

Děkujeme Vám, www.nasedite.cz.

Společný seminář ČAK a Asociace Masaryk na téma „Svoboda projevu“

DNE 30. ČERVNA 2016 SE V PALÁCI DUNAJ V PRAZE USKUTEČNIL SEMINÁŘ POŘÁDANÝ ODBOREM MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ČAK VE SPOLUPRÁCI S FRANKOFONNÍ ASOCIACÍ MASARYK NA TÉMA „SVOBODA PROJEVU“, KTERÝ BYL SIMULTÁNNĚ TLUMOČEN DO FRANCOUZŠTINY A ČEŠTINY.

Úvodního slova semináře se za ČAK ujal JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, který připomněl dlouholetou tradici spolupráce mezi Asociací Masaryk a ČAK a také ocenil vhodný výběr „všudypřítomného“ tématu, o jehož limitech je třeba průběžně diskutovat. Na úvod semináře přijala pozvání také ředitelka a kulturní radová Francouzského institutu v Praze, paní Isabelle Guisnel, která krátce představila Institut a zdůraznila potřebu posilování a uchování tradičních evropských hodnot. Ocenila také práci Asociace Masaryk a profesionální přístup jejich členů při rozvíjení vzájemných vztahů mezi českými a francouzskými advokáty.

První příspěvek pronesl **Yves Laurin, advokát, člen Pařížské advokátní komory**, který se zaměřil na „Evropské dědictví osvícenství“ a toto dědictví pojal nikoliv pouze z právního hlediska, ale také s upozorněním na historické souvislosti. Všem přítomným připomněl odkaz francouzských i českých literárních, dramatických a uměleckých děl od dob osvícenství, za která máme být vděční, jelikož z velké části formovala podobu současné evropské společnosti. Z této osvícenské doby plyne také zakotvení omezení některých svobod, zejména v podobě limitů, nikoliv výjimek z těchto svobod.

Na něj navazoval příspěvek již zmíněného **JUDr. et PhDr. Stanislava Balíka, bývalého soudce Ústavního soudu**, na téma „**Vybraná rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech svobody projevu**“. Ten nejprve vyložil rozdílnou koncepci kontroly základních práv v rámci Ústavního soudu ČR, jako vrcholného orgánu kontroly ústavnosti v ČR, oproti Ústavní radě ve Francii, jelikož v ČR se jedná v případě ústavní stížnosti vždy o kontrolu a posteriori, až po vyčerpání veškerých dostupných opravných prostředků. K tomuto bych jen dodala, že se nejedná o jediný rozdíl v řízení o kontrole ústavnosti, jelikož specifika francouzského systému spočívají např. i v odlišnostech ve složení Ústavní rady.¹

JUDr. Balík v této souvislosti poukázal na to, že v ČR judikatura ÚS ve věcech svobody projevu na základě individuálních stížností není příliš bohatá, zatímco např. vymezení působnosti médií (způsobů, jakým mohou česká média publikovat a pracovat) již takovou raritou není. JUDr. Balík propojil český a francouzský systém zmínkou o podobných referenčních kritériích, postavených na společných mezinárodních lidskoprávních dokumentech (např. Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod) a judikatuře Soudního dvora EU a Evropského

soudu pro lidská práva, které bývají součástí odůvodnění rozhodnutí ÚS. Dále zmínil postup Ústavního soudu ČR při posuzování kolize dvou zájmů, principů, práv, připomněl přítomným test proporcionality, a dále zmíněný postup aplikoval na příkladu kolize svobody projevu a ochrany osobnosti (soukromí). Vyzdvihl zejména nálezy II. ÚS 577/13. S ohledem na výše zmíněné posuzování také zmínil, že ÚS se staví k otázkám postavení kritizované osoby tak, že kritika může být provedena i způsobem, který šokuje a dotýká se jí osobně, což vysvětlil na příkladu nálezu II. ÚS 468/03, známého jako „Zelený Raoul“. Jako limit svobody projevu pak JUDr. Balík zmínil případ Marty Semelové (žaloba proti ní byla Obvodním soudem pro Prahu 1 zamítnuta v lednu 2016), týkající se kontroverzních výroků o Miladě Horákové a vojenské invazi v roce 1968. JUDr. Balík vyjádřil svou zvědavost, zda se kauza dostane před ÚS, jelikož zastává názor, že kritika může být nevkusná, ale nesmí převrátit pohled a vytvářet zmatek v pohledu na české dějiny, jelikož se to přičií obecnému povědomí o tom, co se již bezpečně ví a bylo vybadáno.¹

Následně se seminář z exkurzu české ochrany ústavnosti přesunul zpět do Francie a svůj příspěvek pronesl **Christian Vigouroux, francouzský soudce a současný předseda La Section de l'intérieur** (sekcce pro vnitrostátní záležitosti zkoumající návrhy právních předpisů – zákonů, nařízení a vyhlášek z hlediska ústavnosti) **ve Státní radě**.² Ten hned na úvod zmínil slova nejmenovaného anglického právního teoretika z 18. století,³ se kterými se ztotožňuje, tedy že „rozvoj jedince a projev nedůvěry proti státu umožňuje účast občanů na demokracii“. Vigouroux představil Francii jako zemi s tradičně velkou mírou tolerance, ale upozornil, že tam jsou jasně stanoveny hranice ochrany soukromí, které nelze libovolně překračovat. Ve Francii existují dvě referenční kritéria posuzování zásahů do svobody projevu, a to Deklarace práv člověka a občana z 26. 8. 1789, kde je svoboda projevu v čl. 10 a 11 zakotvena, a její limity pak v čl. 4 a 5 Deklarace. Druhým kritériem je právě čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která podle pana soudce posunula odbornou diskusi o svobodě projevu ještě mnohem dále. Zmínil několik rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, která přispěla na obranu čl. 10, a to rozhodnutí ze 14. 2. 2008, č. 20893/03, ve kterém list Libération vyhrál v případě Borrel, kdy byl list nařčen z pomluvy, a dále rozhodnutí *Guja proti Moldavě* ze dne 12. 2. 2008, č. 14277/04, kde bylo rozhodnuto o ochraně úředníka, který zveřejnil informaci obecného zájmu, a další.⁴

1 Jan Malíř: Francouzská ústavní revoluce: Případ QPC, Právník č. 9/2011, str. 849-877.

2 Jedná se o francouzský ekvivalent pro Nejvyšší správní soud.

3 Domnívám se, že tímto způsobem je vykládán přístup Johna Stuarda Milla k politické demokracii a svobodě projevu.

4 Rozsudek *Haldimann proti Švédsku* ze dne 24. 2. 2015; rozsudek *Annen proti Německu* ze dne 26. 11. 2015; *Pernicek proti Švýcarsku* ze dne 15. 10. 2015 a rozsudek *Bono proti Francii* ze dne 15. 12. 2015.

Upozornil i na rozsudek francouzského kasačního soudu ze dne 14. 11. 2006, který se musel vypořádat s publikací reklamy pro módní značku, v rámci které autorská skupina vytvořila koláž obrazu Leonarda Da Vinciho „Poslední večeře“, přičemž vyměnila hlavy apoštolů za hlavy dvanácti žen. Autoři reklamy byli žalováni křesťanskou organizací „Věra a svoboda“ za znesvěcení a újmu všem křesťanům. Kasační soud je však na rozdíl od soudu prvního stupně osvobodil, jelikož uznal, že se jednalo čistě o parodii formou prezentace obrazu, nikoliv o snahu hanobit křesťany. Tento příklad je natolik výstižný, že je v současné době používán v rámci hodnotového vzdělávání imigrantů ve Francii.

Jako poslední vystoupil **prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš**, který pohovořil o **jednotlivých aspektech ochrany osobnosti a svobody projevu v novém občanském zákoníku**, zejména zmínil, že svoboda projevu a slova v novém občanském zákoníku doplňuje a dotváří, co je zakotveno již v Listině základních práv a svobod. Nejedná se tedy pouze o problematiku ústavněprávní, ale také občanskoprávní, přestože explicitní ustanovení o svobodě projevu v textu občanského zákoníku chybí. Důležitost

zakotvení ochrany osobnosti člověka v občanském zákoníku spočívá zejména v tom, že jsou tato ustanovení obecné soudy povinny aplikovat a vykládat právní normy ústavně konformním způsobem, což je také vyjádřeno v § 2 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Pan profesor dále rozebral jednotlivá ustanovení základních zásad obsažených v § 1-14 o. z. a upozornil na § 19 a 81, které upravují ochranu osobnosti jako jednotné absolutní právo, do něhož spadá právě i svoboda projevu. Co se týče rozhodování soudů o jejich ochraně, navázal na předešlé kolegy citací několika kontroverzních veřejných výroků z poslední doby, na kterých zdůraznil, že i v šokujících případech, dle jeho názoru, svoboda projevu musí převážit, neboť hranici jejího omezení je velmi obtížné stanovit i ve světle stávající judikatury. Musí však existovat účinný systém obrany proti nepravdivým výrokům.

Seminář se setkal s velmi pozitivním ohlasem jak ze strany účastníků, tak i přednášejících. Zejména příspěvek Christiana Vigouroux měl obrovský úspěch.

✿ ALŽBĚTA RECOVÁ, odbor mezinárodních vztahů ČAK

X. ročník turnaje

„O šachového krále České advokátní komory 2016“

Brno, 4. až 5. 11. 2016

Místo konání: Orea Hotel Voroněž II***, Křížkovského 488/49, Brno (<http://www.oreahotelvoronez.cz/>)

Pořadatel: Jihomoravský region ČAK ve spolupráci s AVE-KONTAKT, s. r. o.

Ředitel turnaje: Petr Pisk

Zástupce ředitele turnaje a rozhodčí: Petr Laušman

Právo účasti: členové ČAK bez ohledu na věk a výkonnost

Hrací tempo: 2 x 10 minut na partii plus 3 vteřiny za provedený tah

Hrací systém: švýcarský na 9 kol

Ceny: pohár pro vítěze a diplomy (kategorie registrovaní a neregistrovaní, věčné ceny pro všechny hráče)

Časový harmonogram:

Pátek 4. 11. 2016	16.00-18.00	registrace
	18.30-20.00	1.-3. kolo
	20.00-21.00	večeře
	21.00- ?	bleskový turnaj, volná zábava
Sobota 5. 11. 2016	09.30-12.30	4.-9. kolo
	12.30	vyhlášení výsledků

Startovné: zdarma

Ubytování: Hotel Voroněž****, Křížkovského 458/47, Brno

Cena dvojlůžkového pokoje: 1 500 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Cena jednolůžkového pokoje: 1 200 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Stravování: drobné občerstvení v průběhu partií zdarma, večeře a obědy dle vlastního výběru v hotelu

Parkování: v areálu hotelu za poplatek

Přihlášky s objednávkou noclehů a večeří zašlete, prosím, nejpozději do **18. 10. 2016** na adresu: j.mazuch@avekont.cz, mobil 777 902 870 (Petr Laušman)

První odborná konference k právu v módním průmyslu

ÚSTAV PRÁVA MÓDNÍHO PRŮMYSLU USPOŘÁDAL POD ZÁŠTITOU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY A ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ DNE 7. 9. 2016 V HOTELU GRANDIOR V PRAZE HISTORICKY PRVNÍ KONFERENCI K NOVĚ VZNIKAJÍCÍMU PRÁVU MÓDNÍHO PRŮMYSLU – FASHION LAW CONFERENCE 2016.

Přednáška prof. Iva Telce.

Konference byla určena právníkům, kteří se s touto problematikou v praxi setkávají nebo které zajímá, jakož i designérům, kteří se chtěli dozvědět širší souvislosti práva v módním průmyslu. Organizátoři si dali za cíl představit toto specifické právní odvětví a ukázat provázanost na lokální českou módní scénu. První panel se týkal propojení módy, IT a e-commerce, druhý panel byl věnován duševnímu vlastnictví v módním průmyslu a souvisejícím právním otázkám.

Po úvodním slovu **doc. Liběny Rochové** se **JUDr. Petr Hostaš**, advokát a člen sekce pro právo duševního vlastnictví České advokátní komory, ve své prezentaci „Doménová jména“ věnoval zejména praktickým aspektům volby, držení a nakládání s doménovými jmény a doménovým sporným v módě.

Na něho navázal **Leo Macenauer**, český módní tvůrce, který přiblížil posluchačům celou řadu otázek a úskalí souvisejících s budováním online i offline prezenze své módní značky zakázkového krejčovství.

Jakub Šustek, vývojář a spoluzakladatel aplikace **Flubo**, která má za cíl zákazníkům ulehčit výběr oblečení, představil tuto aplikaci a možnosti, které nabízí zákazníkům online i offline platformě k překonání nejednotného systému označování velikostí ze strany výrobců.

Marie Krátká, industry manažerka společnosti Google, předvedla ve své prezentaci „Všechny cesty vedou na internet“ ne zcela známé analytické možnosti služby Google nejen jako nástroje online marketingu, nýbrž i jako prostředku pro zajišťování důkazů v případných sporech.

Dynamická přednáška **Violy Fetisové**, módní koučky (fashioncoach), byla zaměřena na otázky sezonnosti, trendů, inspirace a proměnlivosti, které jsou pro módní průmysl

příznačné, se kterými je potřeba z právního pohledu počítat a znát principy jejich fungování.

Módní návrhářka **Denisa Nová** pak přiblížila zejména posluchačům-právníkům reálný pohled ze strany návrhářky na to, jaké mohou i základní právní mechanismy představovat překážky v kreativní tvorbě.

Prof. JUDr. Ivo Telce, CSc., přední odborník na právo duševního vlastnictví, navázal na předchozí prezentace svým vystoupením, nazvaným „Módní právo“, výčtem řady základních možností ochrany, které nabízejí rozličné instituty práva duševního vlastnictví.

Po něm se pak **Ing. Jiří Sedláček** z Úřadu průmyslového vlastnictví na názorných příkladech v závěru konference věnoval ve svém vystoupení, které nazval „Právní ochrana designu“, otázkám a možnostem využití průmyslových vzorů jako prostředků ochrany designu v módním průmyslu.

Bezesporně nejzajímavějším aspektem konference byla **konfrontace dvou zcela odlišných pohledů na právní problematiku z perspektivy zástupců módního průmyslu a právníků**. Opakovaně byla prezentována „nepotřebnost smluv“ v přímé souvislosti s nemožností následné komercializace spolupráce či jinými negativními důsledky. Posluchači z řad právníků v této souvislosti zejména oceňovali možnost nahlédnout do vnímání právních problémů ze strany módních návrhářů jakožto jejich potenciálních klientů. Konference tak otevřela diskusi a upozornila na potřebu zvýšit povědomí o právních a obchodních souvislostech tohoto specifického právního odvětví.

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✦ Foto BARBORA PETRÁČKOVÁ

Právníkovy zápisky

Bylo nás šest s různými profesemi i odlišným druhem vzdělání, právníci jenom dva. Sešli jsme se po prázdninách a uvažovali o dosud nepravomocném rozsudku ve věci domnělých i skutečných písemných projevů Ferdinanda Peroutky. V civilním sporu o ochranu osobnosti šlo o to, zda Peroutka v názvu svého údajného článku označil Hitlera za gentlemana; zda o jednom z Peroutkových textů lze tvrdit, že autor byl fascinován vůdcem třetí říše; zda Peroutka v podstatě doporučoval s vlky výtí, když už s nimi musíme žít. Přeli jsme se dost dlouho; uplatnila se i myšlenka, že dosavadní rozhodnutí bylo z rodu těch taktických či taktních – částečně žalobě vyhovět a zčásti žalobu zamítnout. Světaznalý kolega tvrdil, že v Anglii mají zdvořilostní pravidlo: „Věci, které znáš, nech vysvětlovat těm, kteří je neznají.“ Přítel advokát k tomu dodal: „To je přece běžný případ, takto soudci musejí vykládat skutkové stavy.“ Shodli jsme se nakonec na jediném – většinu textů, počínaje biblí, lze chápat a vykládat různým způsobem, zvláště pokud jde o myšlenky vyslovené či napsané v jiné době a v jiné životní situaci, než v jaké se nachází jejich vykladač.

Naše polemika pak nabyla odlehčeného rázu. Vnesl ho do ní architekt, který vzpomenu na prvomájové oslavy z doby totalitní a na hesla uplatňovaná v průvodech. Pracovníci jistého stavebního podniku prý tehdy nesli transparent s textem: *Každý správný komunista dává kramle na svá místa*. Docela jsme se zasmáli a shledávali pak rozličné motivy, jež mohly vést k takovému veršíku. Dal se chápat jako výraz naivní oddanosti tehdejšímu režimu, nebo jako nesnadno napadnutelná pořouchlost. Sám jsem se uplatnil citátem z Milana Kundery, který mám ve svém příručním zápisníčku: „*Někdy, aniž by to tušila, zlomyslnost se může stát chválou.*“¹ Byl mezi námi i znalec lidových rčení, který výrazu „nasadit kramle“ přisuzoval agresivnost. Literární vědec pak říkal: „Autor toho hesla musel mít ponětí o poetických postupech nebo alespoň cit pro ně a možná chtěl demonstrovat tuto svou schopnost. Jeho veršík je v pořádku rytmicky a použil i dobrý štěpný rým. A dokonce uvnitř textu uplatnil aliteraci – použil dvě slova začínající písmenem ‚k‘. Vždyť hrdinou jeho sloganu mohl být i optimista, který dává na svá místa nikoliv kramle, ale cihly.“

Výklad uměnovědce o aliteraci pootočil naši debatu k jinému tématu. Posuzovali jsme pak – opět polemicky – jednu z nedávných maturitních otázek, která od všech středoško-

láků požadovala, aby znali jakousi básnickou finesu a především její obtížně vyslovitelné označení řeckého původu. Sám si nyní nevybavuji, o jaký poetický postup se přesně jednalo a jaký byl jeho prazvláštní název. Zato si dobře vzpomínám, jak náš gymnaziální profesor češtiny vykládal o jevu ze stejné kategorie – o aliteraci. Netrval na tom, abychom znali to cizí slovo. Vysvětloval především, že určitý název, pojmenování, text mohou být působivější, vtíravější, lépe zapamatovatelné, když jeho slova začínají stejným písmenem. Dodnes jeho poučení uplatňuji, když přednáším o ochraně jména a pseudonymu (Claudia Cardinale či Brigitte Bardot), o reklamních průpovídkách („Napijte nervy Nutraxem“) či o názvech knih („Škobrtnutí o štestí“, což je povedený český překlad díla od profesora psychologie na Harvardově univerzitě²). V naší debatě jsme pak vcelku dospěli k závěru, že do „zaškrťaváčiho“ zkuškového testu se snáze zařadí záhadné cizí slovo. Nejde o projev zlomyslnosti či zájmu na záporném hodnocení, jen o spíš zahálčivou snahu zjednodušit si pedagogický úkol.

Ne zcela pravidelně pořádám sám pro sebe soutěž, v níž posuzuji výroky o právu, z nichž vybírám ten nejzajímavější v daném období, i když s ním nemusím vždy souhlasit. Naposledy jsem takto vyhodnotil a v našem debatním kroužku přednesl následující text cizokrajného původu:

*Celý náš právní systém má charakter konfliktu. Je to jakási rozmluva, které se zúčastní alespoň tři strany – dejme tomu v civilním sporu je to žalobce, žalovaný a právní řád, který je reprezentovaný soudcem a porotou. Tento spor lze považovat za hru v plném slova smyslu, jak ji vymezil J. von Neumann. Je to hra, v níž se žalobce a žalovaný snaží pomocí metod omezených právním řádem získat na svou stranu sympatií soudce a poroty. V takové hře se advokát jedné strany na rozdíl od přírody samé může snažit a také se vědomě snaží, aby vnesl chaos do informací strany, proti níž vystupuje. Snaží se prokázat, že její tvrzení jsou absurdní a vědomě ruší přenos zpráv mezi jeho protivníkem na jedné straně a soudcem a porotou na straně druhé. Při takovém rušení komunikace dochází nevyhnutelně k situaci, že klamání může přinášet výhody. V tomto ohledu nemusíme ani vzít za bernou minci popisy právního řízení, jak je nacházíme v detektivkách Erle Stanleyho Gardnera, abychom viděli, že se v soudních procesech setkáváme s případy, kdy není jen dovoleno, aby se klamalo nebo aby někdo uváděl takové informace, jimiž chce záměrně utajovat svou strategii, ale kdy se to dokonce podporuje.*³

Dlouho (a opět bez jednotného názoru) jsme pak polemizovali o tomto textu.

prof. PETR HAJN

1 M. Kundera: Zahradou těch, které mám rád, Atlantis, Brno 2014, str. 30.

2 D. Gilbert: Stumbling on Happiness; přeložila Renáta Plouharová, Dokořán, Praha 2007.

3 In N. Wiener: Kybernetika a společnost, z anglického originálu The Human Use of Human Beings, Cybernetics and Society přeložil Karel Berka, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1963, str. 111.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- pravidla karetní hry skat vymyslel advokát? Friedrich Ferdinand Hempel (1778-1836) tuto později zejména v Německu oblíbenou hru hrál ve společnosti svého staršího bratra, profesora gymnázia Johanna Friedricha Ludwiga Hempela, zdravotního rady Carla Leopolda Schuderoffa, rady Carla Christiana Adama Neefeho a kancléře Hanse Carla Leopolda von der Gabelenz v Altenburgu. Do zmiňované karetní společnosti zavítal občas i slavný vydavatel Friedrich Arnold Brockhaus. V Altenburgu vydal v r. 1848 Johann Friedrich Ludwig Hempel první knihu o skatu *Das Skatspiel*. Vznik hry je časově řazen mezi léta 1810-1817. Nutno dodat, že Friedrich Ferdinand Hempel byl souběžně advokátem i notářem.

- požadavek zabránit tomu, „aby ti, kdož se odpovídají před mimořádným lidovým soudem nebo před národním soudem, mohli si sami zvolit obhájce“, zazníval již záhy po osvobození? Ministr spravedlnosti Prokop Drtina se proti němu postavil na schůzi Prozatímního Národního shromáždění konané dne 20. 2. 1946 s poukazem na retribuční dekret a dekret o národním soudu, které obžalovaným právo zvolit si obháj-

ce výslovně přiznávají. „Právo to už má být zárukou obžalovanému, že jeho vina bude spravedlivě zhodnocena, že v tomto řízení nemá jít o nějaký akt msty, nýbrž o spravedlivé zhodnocení všeho, co by mohlo přispět k usvědčení právě tak, jako k obhajobě obviněného,“ dodal ministr Drtina.

- knihovna Barcelonské advokátní komory byla založena v r. 1836? Stalo se tak tři roky po vzniku samotné advokátní komory jako orgánu stavovské samosprávy. Knihovna se rychle rozrostla především díky darům. Někteří advokáti dali k dispozici celé své vlastní knihovny. Ač je primárně právnickou knihovnou, soustřeďuje nejen právnická díla, ale má i širší tematický záběr. V současnosti knihovna vlastní přibližně 300 000 knižních svazků, z toho dokonce 200 rukopisů a 28 inkunábulí. Nejstarší z 1 000 listin, psaných na pergamentu, které knihovna Barcelonské advokátní komory uchovává, pochází z roku 1092. Přibližně jednu čtvrtinu fondu tvoří svazky či listiny z období do konce 19. století.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Antonín Mokřý: Quo vadis Rechtsanwaltschaft?	3
--	---

Aktuelles

Erbringung von Rechtsdienstleistungen im Internet Robert Némec	4
Konferenz „Das Neue Privatrecht“ in Brno Hana Rýdlová	5
Der zwölfte Galaabend des Juristen des Jahres – zum Dutzend Mal icha	8
Große Persönlichkeiten der tschechischen Rechtsanwaltschaft Hana Rýdlová	12
Erster tschechischer Rechtsanwalt half den Flüchtlingen auf Lesbos Hana Rýdlová	16
Martin Šolc wurde in den Vorsitz der Internationalen Rechtsanwaltskammer (IBA) gewählt	17
Ein Interview mit der neuen Vorsitzenden des Schiedsgerichts, Professorin Marie Karfik Alexander Bělohávek	18
Die Anwaltspraxis (1970) und das Bulletin der Rechtsanwaltschaft in den Jahren 1971-1989 Stanislav Balík	21
Informationen über die Pflichtgebühren der Rechtsanwälte für das Jahr 2017	23
Aktuell im Recht Hana Rýdlová	26

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Konkurs wegen Zahlungsunfähigkeit in der Rechtsprechung des Obersten Gerichts Tomáš Richter	27
Sanktionierung der juristischen Personen und Praxis der tschechischen Strafgerichte Alena Tibitzánová	32
Ne bis in idem – Pönalien im Steuerverfahren Jan Kocina	38
Rechtsmittel für den Persönlichkeitsschutz des Arbeitnehmers Hana Zemanová Šimonová	40
Aggressive Handelspraktiken und die deutsche Praxis Jörg Fritzsche	45

Aus der Judikatur

Die Unzulässigkeit der Abhörungen, gewonnen laut Strafprozessrecht im zivilrechtlichen Prozess, und die Zuständigkeit des Gerichts für das strafrechtliche Ermittlungsverfahren	51
Über den Kostenersatz des Anwalts bei Vertretung von mehreren Verfahrensbeteiligten	52
Ersatz der Verfahrenskosten in Sache der Auflösung und Auseinandersetzung des Miteigentums	55
Über die Anwendung der Bestimmung des § 142a Abs. 1 Zivilprozessordnung durch die allgemeinen Gerichte	58
Lohnsenkung	60
Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichts für Menschenrechte	63

Aus der Fachliteratur

Petr Lavický und Koll.: Praktischer Kommentar Jan Kněžinek: Das Kompetenzgesetz. Kommentar (Pavel Mates)	65
Petr Bezouška: Stellung und Schutz des Gläubigers im neuen Privatrecht. Aktuelle Fragen (Kateřina Ronovská)	66
Martin Maisner: Das Gesetz über einige Dienstleistungen der Informationsgesellschaft. Kommentar (František Korbel)	67
Robin Brzobohatý, Lenka Poláková, Tomáš Horáček: Das Handbuch des Mediators bzw. Was ist gut zu wissen für die Mediator-Prüfungen (Martina Doležalová)	68

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Schöner Rest des Tages virtuell	69
---------------------------------------	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	70
Verlängerung des Versicherungsvertrags über die Zusatzversicherung für die Haftung der Rechtsanwälte bei der Ausübung der Rechtsanwaltschaftstätigkeit für das Jahr 2017 Zdeněk Turek	72
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	74

Aus Europa

Täuschende Werbung der Bank bezüglich der Rechtsberatung mittels des Rechtsschutzversicherers in Deutschland Lenka Vojířová	75
---	----

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	77
Einladung zum außerordentlichen Konzert für Rechtsanwälte „Kultur im Herzen Prags“	78
Die Einladung zum Konferenz „Das neue private Recht“ in Prag	79
Gemeinsames Seminar der Tschechischen Rechtsanwaltskammer und der Masaryk-Assoziation über das Thema „Redefreiheit“ Alžběta Recová	81
Einladung zum X. Jahrgang des Turniers „Um den Schachkönig der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 2016“ in Brno	82
Die Erste Fachkonferenz über das Recht in der Modeindustrie Hana Rýdlová	83

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn	84
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	85
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík	85

Inhaltsverzeichnis	86
--------------------------	----

Zusammenfassung/Summary	87
-------------------------------	----

Table of Contents	88
-------------------------	----

Tomáš Richter: Konkurs wegen Zahlungsunfähigkeit in der Rechtssprechung des Obersten Gerichts

Der Test des Konkurses wegen Zahlungsunfähigkeit ist in der Praxis der inländischen Unternehmensinsolvenzen bei weitem der am häufigsten verwendete Test. Obwohl das Insolvenzgesetz gegenüber der Regelung des Gesetzes über den Konkurs und Ausgleich in diesem Test einige wichtige Änderungen und Präzisierungen gebracht hat, kam es in der Rechtssprechung des Obersten Gerichts zu einer Entwicklung, die diese Änderungen problematisiert. Dieser Artikel beschäftigt sich ausführlich mit der Rechtssprechung des Obersten Gerichts bezüglich des Tests der Zahlungsunfähigkeit und schlägt Berichtigungen dort vor, wo sie meines Erachtens für das richtige Funktionieren des Insolvenzverfahrens notwendig sind.

Alena Tibitzlová: Sanktionierung der juristischen Personen und Praxis der tschechischen Strafgerichte

Der Artikel behandelt die Sanktionierung der juristischen Personen durch die tschechischen Strafgerichte. Nach einer kurzen Einleitung analysiert er dann konkret zunächst die Praxis der tschechischen Gerichte im Bereich der Auferlegung der Strafen an die juristischen Personen auf allgemeiner Ebene, dann beschäftigt er sich mit ausgewählten mangelhaften Entscheidungen, die durch Gerichte in diesem Bereich getroffen wurden. Beispiele dieser Entscheidungen sind an einigen Stellen mit den entsprechenden Vorschlägen *de lege ferenda* verbunden. Der Artikel als solcher schließt die Zusammenfassung der aktuellen Lage ab, und zwar zusammen mit der Prognose für die nächsten Jahre.

Jan Kocina: Ne bis in idem – Pönalien im Steuerverfahren

Der Artikel beschäftigt sich mit der Problematik *ne bis in idem* insbesondere im Zusammenhang mit der fundamentalen Entscheidung des erweiterten Senats des Obersten Verwaltungsgerichts vom 24. 11. 2015, welche aus den Urteilen des Europäischen Gerichts für Menschenrechte aus dem Jahr 2014 resultiert. Der Artikel schließt frei an die Artikel an, welche der Autor bereits im Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 11-12/2005 und 7-8/2006 publiziert hat. In diesen Artikeln wurde darauf hingewiesen, dass das Prinzip *ne bis in idem* im Strafrecht in einem viel breiteren Umfang angewendet werden sollte, wobei das genannte Prinzip nicht nur auf Ordnungswidrigkeiten, sondern auch auf andere Verwaltungsdelikte bezogen werden sollte. Der erweiterte Senat des Obersten Verwaltungsgerichts hat auf rechtlich überzeugende und ausführliche Art und Weise geschlussfolgert, dass die Steuerpönalien eine Sanktion sind, die einen Strafcharakter haben. Diese Tatsachen werden auch in der Strafpraxis völlig beachtet, was auch durch die bestehenden strafrechtlichen Entscheidungen nachgewiesen wird. Der Autor des Artikels schließt im Hinblick auf diese Schlussfolgerungen, dass auch der Verzugszins als eine weitere verwendete Sanktion im Steuerverfahren den Charakter einer Strafsanktion hat. Wenn also eine Steuersanktion mit dem Charakter einer Strafsanktion im Steuerver-

fahren auferlegt wird, ist die Entscheidung ein Hindernis der unterschiedenen Sache in Bezug auf die Strafverfolgung einer konkreten physischen Person für eine Strafverfolgung bei Koinzidenz der Tatumstände.

Hana Zemanová Šimonová: Rechtsmittel für den Persönlichkeitsschutz des Arbeitnehmers

Die Problematik des Persönlichkeitsschutzes des Arbeitnehmers ist im Arbeitsrecht sehr aktuell, und zwar insbesondere mit Hinblick auf neue technologische Möglichkeiten, die den Arbeitgebern eine effektive Kontrolle der Arbeitnehmer ermöglichen ggf. vereinfachen. Ebenfalls verbreitet sich die Menge der Personaldaten, die der Arbeitgeber vom Arbeitnehmer verlangt. Infolge dieser Tatsachen kommt es nicht selten zum Eingriff in die Persönlichkeitsrechte des Arbeitnehmers. Dieser Artikel beschäftigt sich zunächst mit ausgewählten Kreisen von Beispielen, in denen es zum Konflikt der Kontrollberechtigungen des Arbeitgebers ggf. der Erfüllung seiner gesetzlichen Pflichten einerseits und des Rechts auf Persönlichkeitsschutz des Arbeitnehmers andererseits kommen kann, und ferner behandelt der Artikel die Rechtsmittel des Schutzes, die der Arbeitnehmer bei Verletzung seiner Persönlichkeitsrechte nutzen kann.

Jörg Fritzsche: Aggressive Handelspraktiken und die deutsche Praxis

Der Artikel behandelt den Prozess der Implementierung der Richtlinie 2005/29/EG in das deutsche Recht und deren Anwendungen. Der Autor beschäftigt sich mit den aggressiven unlauteren Handelspraktiken allgemein sowie mit den einzelnen Praktiken konkret, unter Verwendung von praktischen Beispielen. Die einzelnen Tatbestände der aggressiven Handelspraktiken werden sowohl aus der Sicht der Richtlinie als auch aus der Sicht der deutschen Rechtslehre, Gesetzgebung und Entscheidungspraxis analysiert.

Tomáš Richter: Bankruptcy due to inability to pay in the case law of the Supreme Court

A test for bankruptcy due to inability to pay is by far the most commonly used test in the practice of business insolvencies in our country. Although the Insolvency Act brought several changes and refinements in comparison to the Act on Bankruptcy and Settlement, there have been shifts in the case law of the Supreme Court which make these changes problematic. This article deals in detail with the case law of the Supreme Court on the test of inability to pay, and it suggests corrections where they are, in the author's view, necessary for proper functioning of insolvency proceedings.

Alena Tibitzlová: Punishment of legal entities and practice of Czech criminal courts

The article deals with punishment of legal entities by Czech criminal courts. After a short introduction, it first analyses the practice of Czech courts in the area of sentencing legal persons in general, and subsequently it deals with selected defective decisions made by courts in this area.

Samples of these decisions are in some places linked to the relevant proposals *de lege ferenda*. The article concludes with a summary of the current state and its prognosis for the next years.

Jan Kocina: Ne bis in idem – late payment fee in tax proceedings

The article deals with the issue of *ne bis in idem*, mainly following a fundamental decision of the Extended Chamber of the Supreme Court of 24 November 2015, which is based on 2014 judgments of the European Court of Human Rights. The article freely follows up on article published by the author in the Bar Bulletin No. 11-12/2005 and 7-8/2006. It was pointed out in those articles that the *ne bis in idem* principle should be applied in criminal law in a much broader scope, not only to administrative infractions but also other administrative delicts. The Extended Chamber of the Supreme Court deduced, in a legally convincing and detailed manner, that late payment fees in tax matters are a penalty criminal in nature. These facts are also fully respected in criminal practice, which is also evidenced by existing decisions in criminal cases. In response to these findings, the author concludes that also the late payment fee used in tax proceedings has the character of criminal penalty. Therefore, if a tax penalty having the character of a criminal penalty is imposed in tax proceedings, the decision is an obstacle to the matter decided on in relation to prosecution of a particular natural person for a tax offence in case of congruence of factual circumstances.

Hana Zemanová Šimonová: Remedies for protection of employee's personal rights

The issue of protection of employee's personal rights is very topical in law, in particular with regard to new technological possibilities which allow or facilitate employers' effective supervision of employees. Also, the amounts of personal data required by employers from employees are increasing. As a result, employees' personal rights are often encroached upon. This article deals with selected types of cases in which there may be a clash between the employer's authorization to supervise or the fulfilment of the employer's statutory duties on one side, and the right for protection of personal rights of employees on the other side. It also mentions protection remedies employees may seek in the case of violation of their personal rights.

Jörg Fritzsche: Aggressive commercial practices and the German practice

The article deals with the process of implementation of Directive 2005/29/EC into German law and its application. The author deals with aggressive commercial practices in general as well as with individual practices specifically, using practical examples. The individual facts of aggressive commercial practices as analysed both in terms of the Directive and in terms of German legal theory, legislation and decision-making practice.

Leading Article	
Antonín Mokry: Quo vadis legal profession?	3
Current News	
Provision of legal services via internet Robert Němec	4
„New Private Law” conference in Brno Hana Rýdlová	5
The twelfth Lawyer of the Year gala evening icha	8
The Doyens of the Czech Legal Profession Hana Rýdlová	12
First Czech lawyer helping migrants in Lesbos Hana Rýdlová	16
Martin Šolc elected the President of the International Bar Association (IBA).....	17
An interview with the new Chairwoman of the Arbitration Court, Professor Marie Karfiková Alexander Bělohávek	18
<i>Advokátní praxe</i> (1970) and <i>Bulletin advokacie</i> in 1971–1989 Stanislav Balík	21
Information about lawyers’ mandatory payments for 2017	23
Currently in law Hana Rýdlová	26
Legal Theory and Practice	
Articles	
Bankruptcy due inability to pay in the case law of the Supreme Court Tomáš Richter	27
Punishment of legal entities and practice of Czech criminal courts Alena Tibitzlová.....	32
<i>Ne bis in idem</i> – late payment fee in tax proceedings Jan Kocina	38
Remedies for protection of employee’s personal rights Hana Zemanová Šimonová	40
Aggressive commercial practices and German practice Jörg Fritzsche.....	45
Judicial Decisions	
Inadmissibility of wiretaps obtained under the Code of Criminal Proceedings in civil court proceedings, and court jurisdiction for pre-trial proceedings	51
On lawyer’s expenses in representing multiple parties	52
Reimbursement of costs of proceedings in the case of cancellation and settlement of co-ownership	55
On the application of section 142a (1) of the Code of Civil Procedure by general courts.....	58
Reduction in pay.....	60
ECHR Judicial Decisions	63
Professional Literature	
Jan Kněžinek: Competence law. Commentary (Pavel Mates)	65
Petr Bezouška: The status and protection of creditors in new private law. Current issues (Kateřina Ronovská)	66
Martin Maisner: Certain Information Society Services Act. Commentary (František Korbek)	67
Robin Brzobohatý, Lenka Poláková, Tomáš Horáček: The Mediator’s Handbook or What One Should Know not only for Mediator Exams (Martina Doležalová)	68
Legal Profession	
Karel Čermák’s Column	
Have a nice rest of the day virtually.....	69
Czech Legal Profession	
Disciplinary Practice Jan Syka.....	70
Extension of insurance contract for supplementary insurance of professional liability for provision of legal services in 2017 Zdeněk Turek.....	72
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	74
Europe	
Deceptive advertising of legal advice through insurers of legal protection in Germany Lenka Vojřiová	75
Information and Points of Interest	
You should know	
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	77
Invitation to a special concert for lawyers „Culture in the Heart of Prague”	78
Invitation to the Conference „New Private Law” in Prague	79
A joint seminar of the CBA and the Masaryk Association on „Freedom of Speech” Alžběta Recová.....	81
Invitation to the 10th year of the „Czech Bar Association Chess King 2016” tournament in Brno	82
The first professional conference on law in the fashion industry Hana Rýdlová	83
Finally	
Lawyer’s Diary Petr Hajn	84
Drawing by Lubomír Lichý	85
Did you know that... Stanislav Balík	85
Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

	<p>Kandidát by měl splňovat následující požadavky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ velmi dobrá znalost platného práva ■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení ■ výborná znalost anglického jazyka ■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou 			
	<p>Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křížovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com</p>			
	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2015 PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ a současně PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2015 v kategoriích:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Fúze a akvizice ■ Řešení sporů a arbitráže 			
	<p>CHAMBERS EUROPE 2016 – nejvyšší hodnocení v kategoriích:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Corporate/M&A ■ Dispute Resolution ■ Projects & Energy ■ Competition/Antitrust 			

Pomáhejme společně.

WEIL, GOTSHAL – nadační fond
www.weil-nadacni-fond.cz

Unikátní. Jako Vaše chuť.

MAREK

Jana

Jirka

LUCKA

PRIMADONNA ELITE

PrimaDonna Elite, dokonalá kombinace dynamického designu, nejmodernější technologie pro přípravu kávy a snadného použití, představuje novou generaci plnoautomatických kávovarů De'Longhi, která stylově a s chutí uspokojí každou touhu.

Všechny nápoje, od espressa po latte macchiato, si můžete personalizovat podle své chuti pomocí jednoduché technologie s dotykovou obrazovkou nebo dokonce pomocí mobilní aplikace Coffee Link.

PrimaDonna Elite Vám umožní vychutnat si všechny Vaše oblíbené nápoje přesně tak, jak je máte rádi.

PrimaDonna Elite ECAM 650.75 MS

De'Longhi

Better Everyday